

การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

ศรินทร์ทิพย์ ภู่อลา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนา

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

**THE DEVELOPMENT OF THE MORAL INTERVENTION
TEACHING SET FOR THE VOCATIONAL CERTIFICATED
STUDENT AT NAKHON SI THAMMARAT COLLEGE OF
AFRICULTURE AND TECHNOLOGY**

SARINTHIP PHULA

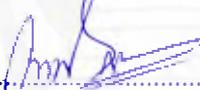
**Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master
of Education Program in Administration of Innovation for Development
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Academic Year 2012**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย นางศรินทร์ทิพย์ ภู์ถา
สาขาวิชา การบริหารวัดกรรมเพื่อการพัฒนา

คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ดร.ปรีชา สามัคคี)

.....กรรมการ

(อาจารย์มนัส สุขสวัสดิ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร)

.....กรรมการ

(ดร.ปรีชา สามัคคี)

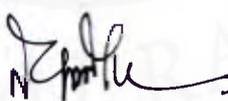

.....กรรมการ

(อาจารย์มนัส สุขสวัสดิ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์กณ หนูทองแก้ว)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารวัดกรรมเพื่อการพัฒนา

(อาจารย์สมพงศ์ เหมือนเพชร)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

วันที่ 9 เดือน เมษายน พ.ศ. 2556

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย	นางศรินทร์ทิพย์ ภู่อลา
สาขาวิชา	การบริหารนวัตกรรมการพัฒนา
ประธานอาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.ปรีชา สามัคคี
อาจารย์ที่ปรึกษา	นายมนัส สุขสวัสดิ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม 2) ศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 และ 3) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1/2 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช จำนวน 26 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และ 3) แบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ 1) ค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ โดยวิธีการหาค่า E_1/E_2 และ 2) วิเคราะห์ผลการใช้ชุดกิจกรรม โดยการหาค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ได้ชุดกิจกรรม 8 ชุดๆ ละ 3 กิจกรรม ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินได้ค่า IOC ระหว่าง 0.92-0.97 นำชุดกิจกรรมไปทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ จำนวน 3 กลุ่ม และจัดพิมพ์ชุดกิจกรรม ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 8 ชุด เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช มีประสิทธิภาพ 86.06/85.77

3. ผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นทุกคน และมีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The Title	The Development of the Moral Intervention Teaching Set for the Vocational Certificate Student at Nakhon Si Thammarat College of Agriculture and Technology
The Author	Mrs.Sarinthip Phula
Program	The Management of Innovation for Development
Thesis Chairman	Dr.Pricha Samakkhi
Thesis Advisor	Mr.Manat Suksawatdi

This research was aimed at 1) construct and develop a learning package on morals and ethics 2) investigate the effectiveness of the learning package and 3) examine the results of using the learning package on morals and ethics. The subjects of the study were 26 first year lower vocational education students at Nakhon Si Thammarat College of Agriculture and Technology selected by purposive sampling. The research instruments were 1) a learning package on morals and ethics 2) an Achievement test and 3) an morals and ethics evaluation form. The research data obtained was analyzed to find out 1) the effectiveness of skill exercises based on the 80/80 (E_1/E_2) 2) the means and standard deviation of the posttest after using the learning package.

The results were:

1. The learning package on morals and ethics consisting of 8 activities and each activities consists of 3 sub activities ($IOC=0.92-0.97$).
2. The effectiveness of the learning package which passed 80 percent criterion is 86.06/85.77.
3. According to the posttest scores, the subjects achieved higher on the test at high level and they practiced the morals and ethics at high level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของ อาจารย์ ดร.ปรีชา สามัคคี และ อาจารย์มณัส สุขสวัสดิ์ ที่คอยดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษา และแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ ดร.สัตยกร นิลกาญจน์ และพระครูพิศิษฐ์กษมาทร, ดร. ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจ แก้ไข ปรับปรุง และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ในการสร้างและตรวจเครื่องมือวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติงานการสอน และนักเรียนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราชทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน แสดงความคิดเห็นและช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณฝ่ายประสานงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่กรุณาอำนวยความสะดวกขอขอบคุณเพื่อนๆ ในสาขาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนาทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือและเป็นแรงใจตลอดมา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่คอยส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณเป็นกตัญญูทเวที่แก่คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความรัก ความห่วงใยและกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดี

ศรินทร์ทิพย์ ภู่อลา

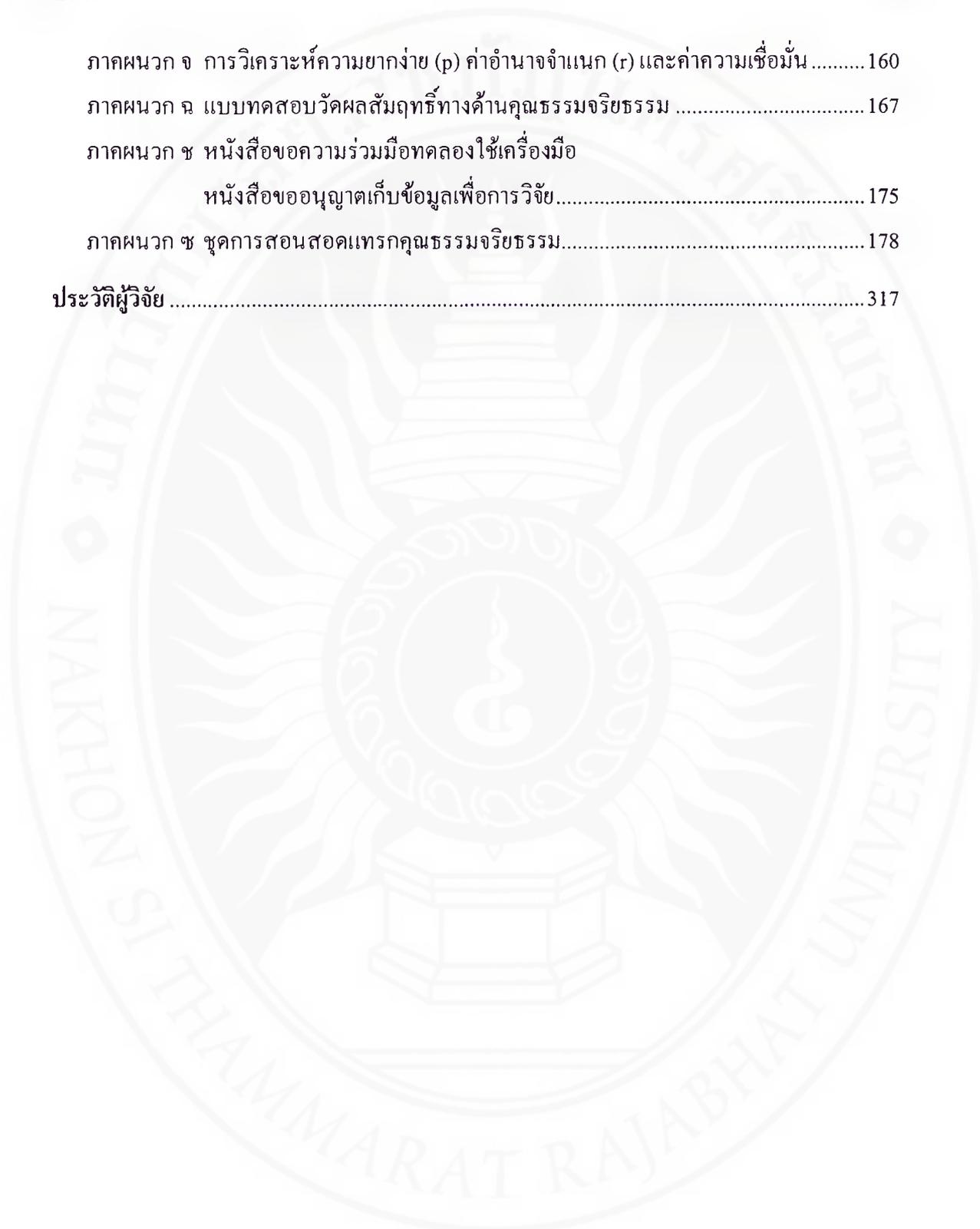
สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ของการวิจัย.....	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
นโยบายภาครัฐในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	14
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคุณธรรม.....	21
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจริยธรรม	24
ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ)	36
ความฉลาดทางจริยธรรม (Moral Quotient : MQ).....	41
การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน วิทยาลัยเกษตร และเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช	46
ชุดกิจกรรม.....	51
การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม.....	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68

บทที่	หน้า
3	75
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
แบบแผนที่ใช้ในการศึกษา.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76
วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
4	87
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
5	104
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	104
สรุปผลการวิจัย.....	105
อภิปรายผล.....	109
ข้อเสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	123
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	124
ภาคผนวก ข ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช.....	129
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์หาคะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียน ของชุดกิจกรรมการสอน สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช.....	148
ภาคผนวก ง ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม.....	154

บทที่	หน้า
ภาคผนวก จ การวิเคราะห์ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น	160
ภาคผนวก ฉ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม	167
ภาคผนวก ช หนังสือขอความร่วมมือทดลองใช้เครื่องมือ หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	175
ภาคผนวก ชช ชุดการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม.....	178
ประวัติผู้วิจัย	317

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	สรุปจำนวนครั้งที่นักเรียนมีพฤติกรรมผิดระเบียบของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 5
2	สรุปพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องพัฒนาของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช 5
3	แบบแผนการทดลอง 76
4	คะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนจากการปฏิบัติชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1/2 สาขาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช (N = 26) 90
5	คะแนนก่อนเรียน-หลังเรียน และความก้าวหน้าทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอน สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพทั้ง 8 ชุด (N=26)..... 92
6	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้าน (N =26) 95
7	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความขยันหมั่นเพียร (N =26) 96
8	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านการประหยัด (N =26) 97
9	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความซื่อสัตย์ (N =26) 98

10	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความมีวินัย (N =26).....	99
11	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านการมีสัมมาคารวะ (N =26).....	100
12	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความสะอาด (N =26)	101
13	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความสามัคคี (N =26).....	102
14	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ (N =26)	103
15	ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 1 ด้านขยันหมั่นเพียร	132
16	ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 2 ด้านการประหยัด	134
17	ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์.....	136
18	ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 4 ด้านความมีวินัย	138

ตารางที่

หน้า

19	ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ.....	140
20	ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 6 ด้านความสะอาด	142
21	ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 7 ด้านความสามัคคี	144
22	ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 8 ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ	146
23	คะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนจากการปฏิบัติชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมสำหรับ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตร และเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช แบบ 1 : 9 (N = 9)	149
24	คะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนจากการปฏิบัติชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมสำหรับ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตร และเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช แบบภาคสนาม (N = 30).....	150
25	คะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนจากการปฏิบัติชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมสำหรับ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตร และเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ของกลุ่มทดลอง จำนวน 12 คน	152
26	คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง.....	153
27	การคำนวณความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	155
28	การคำนวณความสอดคล้องของ (IOC) ของแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม	157
29	ค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ.....	161
30	ค่า p, r, q และ pq ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ.....	163
31	คะแนนจากการทดสอบเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน.....	165

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันในสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสเทคโนโลยีสมัยใหม่ วัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศมากมาย โดยขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม ทำให้เด็กและเยาวชนมีค่านิยมที่แตกต่างไปจากเดิม โดยเน้นทางวัตถุมากกว่าการพัฒนาจิตใจ ก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว การแสดงออกที่ผิดศีลธรรม การเห็นผิดเป็นชอบและอื่นๆ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมถอยศีลธรรม เกิดปัญหาสังคมที่หลายฝ่ายต่างเร่งแก้ไข เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต รักความสามัคคี มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และมีระบบคุ้มครองทางสังคมที่ดี โดยต่างหวังว่าการศึกษาคือจะเป็นกระบวนการช่วยสร้างคนให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, 3) ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาพบว่านักเรียนนักศึกษาที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและมักทำผิดระเบียบของสถานศึกษาที่พบบ่อยๆ ได้แก่ การแต่งกายผิดระเบียบ การเข้าหอพักอยู่ด้วยกันเป็นคู่ๆ การตั้งครรภ์ระหว่างเรียน การทำแท้ง การบันทึกภาพการมีเพศสัมพันธ์และแพร่ภาพทางโทรศัพท์มือถือหรืออินเทอร์เน็ต การพูดจาไม่สุภาพ ไม่มีสัมมาคารวะการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาทั้งภายในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน การขายบริการทางเพศของนักศึกษา และยังพบว่ามึ้นักเรียนนักศึกษาจำนวนหนึ่งที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสถาบันศึกษา เช่น การไม่ลงทะเบียนเรียน การลงทะเบียนล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด การไม่ส่งงานตามที่มอบหมาย ซึ่งส่งผลให้ขาดคุณสมบัติ และต้องพ้นสภาพนักเรียนนักศึกษาในที่สุด (อมรวิรัช นาคทรพร, 2549, 21)

สังคมไทยได้ตระหนักถึงวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้น ได้ร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาเพื่อนำพาประเทศไปในทิศทางที่ถูกต้อง และสาเหตุของวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยมาจากปัจจัยหลายประการคือ สังคมไทยห่างไกลคำสอนของศาสนา สังคมไทยเป็นสังคมที่ตามใจตนเองอย่างไม่มีขอบเขต (A permissive society) ไม่มีระเบียบวินัย และไม่นำพาต่อกฎหมายของบ้านเมือง สังคมไทยเป็นสังคมแห่งวัตถุนิยม ยกย่องคนมีทรัพย์สินมั่งคั่งด้านวัตถุ มากกว่าคนประพฤติดี คนซื่อสัตย์สุจริต สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความโลภ (Greed) ความอยากมีอยากได้ในสิ่งที่ตนเองไม่มีสิทธิ์จะได้โดยชอบ สังคมไทยเป็นสังคมลัทธิเอาอย่าง “คนอื่นทำได้ทำไมเราจะทำบ้างไม่ได้” สังคมไทยมีระบบอุปถัมภ์ (Favouritism) มาแทนที่ระบบ

คุณธรรม (The merit system) และสังคมไทยบกพร่องในการปลูกฝังจิตสำนึกเด็ก (ชานินทร์ กรัยวิเชียร, 2551, 3)

วิกฤตดังกล่าวจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดเรื่องคุณธรรมเป็นเรื่องหลักในการให้เป็นคนดี พัฒนาให้เก่งและเป็นคนมีความสุขได้ แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่น่ากังวล เพราะเป็นเพียงคนเก่ง แต่ไม่เป็นคนดีก็จะกลายเป็นบุคคลที่เอาเปรียบสังคม ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, 3) และการพัฒนาการศึกษาที่เน้นคุณธรรมนำความรู้ เน้นการผลิตคนที่มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพไปทำงานรับใช้ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่นั้น มีความเป็นไปได้ในด้านหนึ่งแต่ต้องมีการจัดการศึกษาอบรมให้คนเป็นพลเมืองดี มีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วมหรือต้องมีคุณธรรม จริยธรรมด้วย จึงจะผลิตคนที่มีความฉลาดในทุกด้านพอที่จะไปพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, 9) ทั้งนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554-2559) กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรอบรู้” ในการพัฒนาด้านต่างๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร” จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, 19)

กระบวนการพัฒนาดังกล่าวจะสำเร็จได้ต้องเชื่อมโยงความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำอย่างจริงจัง ต่อเนื่องของ 3 สถาบันหลักในการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, 2) เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 รวมทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2553 โดยจัดเป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษานับพื้นฐานและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น สถาบันการศึกษาทุกระดับจะต้องมีบทบาทและตื่นตัว แต่ที่สำคัญเหนือกว่าสิ่งใด นอกจากการตระหนักในเรื่องของภาษาแล้ว สถาบันการศึกษาจะละเลยไม่ได้ คือการพัฒนา

และการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เน้นให้นักเรียนนักศึกษาเป็นนักคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างมีเหตุผลได้รู้อย่างลึกซึ้ง

การเตรียมตัวของสถานศึกษาที่สามารถดำเนินการได้อาที การจัดทำหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน ในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และเสริมกิจกรรมเพิ่มเติม เป็นต้น การเตรียมตัวของนักเรียนนักศึกษา ควรเน้นความเข้าใจความเป็นจริงของโลก ความสำคัญและนัยยะของการเป็นประชาคมอาเซียน การตื่นตัวในการปรับตัวเรียนรู้ความเป็นพลเมืองโลกในเชิงรุก รวมไปถึงความรู้ทักษะต่างๆ โดยสอดแทรกด้านคุณธรรม จริยธรรม ในทุกหลักสูตร ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของผู้สอนทั้งทางตรงและทางอ้อม (ชัชชญา พิระchnerณ์ศรี, ม.ป.ป) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2543, ก) ศึกษาเรื่องปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมระดับบุคคล เพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนร่วมของนักเรียนพบว่ากระบวนการพัฒนาจากบุคคลรอบข้าง นักเรียนเห็นว่าพ่อแม่มีส่วนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าครูหรือเพื่อนฝูง และครูมีส่วนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าเพื่อนฝูง ในส่วนกระบวนการพัฒนาจากครูอาจารย์ นักเรียนคิดว่าครูอาจารย์ประมาณร้อยละ 53 ไม่ได้สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม แต่ครูอาจารย์ส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 90 ได้มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน โดยใช้เวลาไม่เกินร้อยละ 20 ของจำนวนคาบเวลา และได้เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การสร้างวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนได้เรียน 3) การชี้นำตัวแบบหรือแบบอย่างที่ดี และ 4) การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ มาโนช ตันวนิตย์ (2548, 45) ที่ว่า การจัดการเรียนการสอนควรเน้นด้านจริยธรรมด้วยเพราะจริยธรรมเป็นพื้นฐาน อันสำคัญยิ่งของสังคมไทย และสอดคล้องกับแนวคิดของสมเดช มุ่งเมือง (ม.ป.ป) กล่าวว่า การให้การศึกษาแก่เยาวชนนั้นต้องทำให้ผู้เรียนได้ทั้งความรู้ควบคู่คุณธรรมไปพร้อมๆ กัน

การสอนสอดแทรกด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับหลักสูตรของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดคุณลักษณะเด็กไทย ในด้านคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้ในการสอนก็จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผ่านกระบวนการรับรู้ต่างๆ อาทิ ความรู้ การคิด ทักษะคิด ค่านิยม ประสพการณ์ ความร่วมมือ จิตสำนึกทางสังคม การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และที่สำคัญอย่างยิ่งการมีคุณธรรม จริยธรรม โดยผ่านกระบวนการพัฒนาทางสมอง (Brain - Based Learning) การอภิปรายวิเคราะห์ การตระหนักในตนเอง เหล่านี้จะต้องผ่านมาทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 จากการเรียนรู้ อบรม สั่งสอนและการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม (ชัชชญา พิระchnerณ์ศรี, ม.ป.ป) การสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเช่นนี้ สุมน อมรวิวัฒน์ และ ทิศนา แชนมณี (2546, 1) กล่าวว่า มีลักษณะคล้ายคลึงการสอนคุณธรรมจริยธรรมแบบบูรณาการ

จะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ทั้ง 2 ทาง คือ จะช่วยให้การเรียนคุณธรรมจริยธรรมมีความหมายยิ่งขึ้น เพราะผู้เรียนได้เห็นความสัมพันธ์ของคุณธรรมจริยธรรมกับเนื้อหาที่เรียน และในขณะเดียวกันก็ช่วยการเรียนเนื้อหาวิชานั้นๆ มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น

แต่การจัดการศึกษาที่ผ่านมาของสถานศึกษาหลายแห่ง ยังประสบปัญหาด้านการสอนเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ในส่วนของการผลิต คือ ตัวผู้เรียนยังไม่มีคุณภาพในด้านดังกล่าว ซึ่งวิชา ครูปีติ (2555) กล่าวถึงปัญหาจากการเรียนการสอนคุณธรรมและจริยธรรมในระบบการจัดการศึกษาไทยว่า 1) การสอนคุณธรรมที่ยึดติดอยู่กับด้านที่เป็นรูปแบบ ซึ่งอยู่ในพิธีการ ทำให้ไม่อาจหยั่งลึกซึ่งถึงสิ่งซึ่งเป็นของจริง จากสิ่งที่มีเป็นธรรมชาติอยู่แล้วในรากฐานตนเอง 2) วิธีการสอนที่เน้นการพูดจากปากครูในชั้นเรียน และการอ่านจากหนังสือซึ่งมีการจำแนกแยกแยะคุณธรรมจริยธรรมออกไปเป็นข้อๆ อันเป็นด้านรูปแบบที่เคยชินกันมานาน 3) การสอนที่เน้นรูปแบบซึ่งมีการแยกส่วนและการสัมผัสจากตำรา แม้สอนด้วยปากหรือคำบรรยาย นอกจากไม่ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น ยังกลับทรุดลงไปเรื่อยๆ สอดคล้องกับกรมศาสนา (2552, 3) กล่าวว่าปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน เกิดจากการขาดการบูรณาการทางความคิดและการดำเนินงานร่วมกันของสถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้อง จึงนำมาสู่กระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่ไร้ประสิทธิภาพ ไม่ครอบคลุมทุกมิติของปัญหาและมิติของการพัฒนา และสอดคล้องกับอจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2550, 27) ได้สรุปปัญหาด้านการศึกษาที่ขาดความสมดุล โดยเฉพาะการส่งเสริม หรือสนับสนุนด้านคุณธรรมจริยธรรมดังนี้ 1) จุดอ่อนของการสอนจริยธรรมในโรงเรียน มีสาเหตุมาจากการสอนคุณธรรม จริยธรรมในปัจจุบันมุ่งเพื่อให้เกิดความรู้ความจำเพื่อตอบคำถาม และทำข้อสอบได้ มิได้เน้นให้มีการปฏิบัติจริง และมองเห็นคุณค่าของพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม ยังไม่มีแนวคิด และสื่อการเรียนการสอนที่จะพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลให้ลดความเห็นแก่ตัว 2) การจัดการศึกษามุ่งสอนให้เป็นคนฉลาด ด้วยการแข่งขันกันโดยใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้สามารถทำคะแนนได้สูง แต่การศึกษายังขาดด้านคุณธรรม ทั้งในระดับพื้นฐาน และระดับสูง เช่น ความมีระเบียบวินัย ความสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง 3) ครูผู้สอนคุณธรรม จริยธรรมต้องมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ เข้าใจคุณธรรมจริยธรรมอย่างลึกซึ้งเป็นต้นแบบที่ดีให้กับศิษย์ได้ 4) สื่อการสอน หรือเอกสารประกอบการเรียนการสอนมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ หรือไม่มีคุณภาพที่ดีพอ

จะเห็นได้ว่าปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษามีปัญหาเหมือนกัน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีการศึกษา 2555 มีจำนวน

36 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 339 คน ฝ่ายบริหาร 5 คน ครูผู้สอน 48 คน ยึดหลักการจัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ มีวิสัยทัศน์ “เป็นสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางวิชาชีพผู้คุณธรรม มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมุ่งสู่มาตรฐานสากล” ซึ่งวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทางด้านวิชาการควบคู่คุณธรรม แต่นักเรียนบางคนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ขาดคุณธรรมจริยธรรมในด้านต่างๆ ซึ่งจากการเก็บข้อมูลของงานฝ่ายพัฒนาและกิจการนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประจำปีการศึกษา 2555 สามารถสรุปพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปจำนวนครั้งที่นักเรียนมีพฤติกรรมผิดระเบียบของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

ลักษณะพฤติกรรม ผิดระเบียบ	ประเภทวิชาและระดับชั้น								รวม
	เกษตรกรรม				พาณิชยกรรม				
	ปวช.1/1		ปวช.1/2		ปวช.1/1		ปวช.1/2		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1. แต่งกายผิดระเบียบ	21	3	16	-	4	13	-	12	69
2. มาโรงเรียนสาย	14	-	10	-	-	4	-	5	33
3. ไม่เข้าแถวเคารพธงชาติ ตอนเช้า	16	-	9	-	-	9	-	5	39
4. หนีเรียน	13	1	6	-	6	12	-	8	46
5. หนีออกนอกบริเวณ	32	-	11	-	8	4	-	5	60
6. หนีประชุมอบรม	11	-	-	-	5	-	-	4	20
7. ใส่เครื่องประดับ	7	1	2	-	3	4	-	4	21
8. ทรงผมผิดระเบียบ	4	-	4	-	2	-	-	-	10
9. ดื่มเหล้า, ของมีเมา	6	-	4	-	4	-	-	-	14
10. เล่นการพนัน	9	-	2	-	5	-	-	-	16
11. ชกต่อย, ทะเลาะวิวาท	16	-	11	-	8	-	-	-	35
12. สูบบุหรี่	12	-	8	-	6	2	-	-	28
13. สารเสพติด	4	-	2	-	1	-	-	-	7

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะพฤติกรรม ผิดระเบียบ	ประเภทวิชาและระดับชั้น								รวม
	เกษตรกรรม				พาณิชยกรรม				
	ปวช.1/1		ปวช.1/2		ปวช.1/1		ปวช.1/2		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
14. ประพฤติคนไม่เหมาะสม กับสภาพนักเรียน	6	1	4	-	4	1	-	-	16
15. พกพาอาวุธมาโรงเรียน	5	-	3	-	2	-	-	-	10
16. ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย	2	8	-	7	1	4	1	7	30
17. ลอกการบ้าน และข้อสอบ	5	9	4	7	5	2	4	2	38
18. พุดไม่สุภาพ, ไม่มีสัมมา คารวะ	11	3	7	2	6	2	4	1	36

ที่มา: ฝ่ายพัฒนาและกิจการนักศึกษา (2555, 5)

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ทำผิดระเบียบของวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก โดยพบว่านักเรียนแต่งกายผิดระเบียบมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ หนีออกนอกบริเวณ หนีเรียน ไม่เข้าแถวเคารพธงชาติ ลอกการบ้านและข้อสอบ ชกต่อยทะเลาะวิวาท พุดไม่สุภาพ ไม่มีสัมมาคารวะ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มาโรงเรียนสาย สูบบุหรี่ ใส่อุปกรณ์ประดับ หนีประชุมอบรม เล่นการพนัน คืมของมีนเมา ทรงผมผิดระเบียบ พกพาอาวุธมาโรงเรียนและสารเสพติดเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ดังนั้น ในการที่จะให้นักเรียนเหล่านี้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ส่วนหนึ่งมาจากการจัดการเรียนการสอนหรือ กิจกรรมต่างๆ ของวิทยาลัย ซึ่งจะต้องคำนึงถึงการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ ลงไปในการสอน ทุกรายวิชาในรูปแบบบูรณาการ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม ที่ดีงาม อันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขหรือฝึกฝนให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม ดังที่ กาญจนา นาคสกุล (2546, 5) ได้กล่าวไว้ว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษา คือ เน้นที่การสร้าง คนที่รักษาคุณลักษณะต่างๆ ของคนไทยไว้ เช่น สร้างความซื่อสัตย์ ความสุจริต จะต้องพยายามขจัด ความโลภ ความอยากได้ ความฟุ้งเฟ้อให้หมดไปหรืออย่างน้อยก็ให้ลดลง ซึ่งในการปลูกฝังคุณลักษณะ อันพึงประสงค์เช่นนี้จะต้องใช้ศาสตร์ คือ ความรู้หลากหลาย และใช้ศิลป์ซึ่งเป็นวิธีการ กระบวนการ

ประสบการณ์ การถ่ายทอด และการนำไปใช้ในชีวิตจริง สำหรับการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงเทคนิค วิธีการสอน จะเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติแห่งชาติ นั้นเริ่มจากผู้สอน ควรเป็นต้นแบบที่ดี มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน มีสื่อการสอนที่ดี ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง การเรียนโดยผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองนั้น ถ้าปฏิบัติอย่างตั้งใจและต่อเนื่อง ก็จะก่อให้เกิดมโนสำนึก และเกิดคุณธรรมในตัวเอง และพัฒนาตนเองหลายประเภท อาทิ การมีวินัย การเคารพ อดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา ฯลฯ ตามหลักการที่กล่าวมา การจัดการเรียนการสอนควรต้องใช้วิธีการถ่ายทอดหลายรูปแบบ อาทิเช่น การสร้างชุดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน น่าจะช่วยแก้ปัญหาให้แก่นักเรียนด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้ในระดับหนึ่ง และจากตารางที่ 1 สามารถสรุปพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตร และคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องได้รับการพัฒนา ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องพัฒนาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

พฤติกรรม	คุณธรรมจริยธรรมที่ต้องพัฒนา
1. หนีเรียน, ไม่ทำงานส่ง	ด้านความขยันหมั่นเพียร
2. ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เปิดน้ำไฟแล้ว ไม่ปิดเมื่อเลิกใช้	ด้านการประหยัด
3. ลอกการบ้าน และข้อสอบ	ด้านความซื่อสัตย์
4. การแต่งกาย, ไม่เข้าแถว, หนีเรียน, เล่นการพนัน, ทรงผมผิดระเบียบ	ด้านความมีวินัย
5. ทิ้งขยะเพ่นพ่าน สกปรก	ด้านความสะอาด
6. พูดไม่สุภาพ, ไม่มีสัมมาคารวะ	ด้านการมีสัมมาคารวะ
7. ชกต่อย ทะเลาะวิวาท	ด้านความสามัคคี
8. ขาดความเสียสละ ไม่มีจิตสาธารณะ	มีน้ำใจ

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่จะต้องรับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการประหยัด ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีสัมมาคารวะและด้านความสามัคคี

จากความสำคัญของปัญหาและผลการวิจัยที่เกี่ยวกับกับการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมดังที่กล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา มาเป็นระยะมากกว่า 10 ปี พบว่านักเรียนส่วนใหญ่จะมีปัญหาในการเรียนในเรื่องของการขาดคุณธรรมจริยธรรมในอยู่ร่วมกันผู้อื่นหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ มีนักเรียนบางส่วนมักจะทำงานไม่สำเร็จ เพราะขาดความรับผิดชอบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จึงสนใจสร้างกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช โดยยึดคุณธรรมจริยธรรมที่สอดแทรก คือ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ และมีความมั่นใจว่าการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว จะสามารถส่งเสริมการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและได้เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น จะช่วยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนให้สูงขึ้น และเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
3. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 68 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1/1 สาขาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 24 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม จำนวน

12 คน กลุ่มทดลอง จำนวน 12 คน เพราะนักเรียนห้องดังกล่าวมีพฤติกรรมทำผิดระเบียบของวิทยาลัยมากที่สุด

2) กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1/2 สาขาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 26 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ

ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ

1) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

2) ระดับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย คำชี้แจง กิจกรรมสำหรับผู้เรียน สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อใช้สำหรับเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย 8 ชุดกิจกรรม

การพัฒนาชุดกิจกรรม หมายถึง ขั้นตอนการสร้างสื่อการเรียนการสอนสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรม ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ กำหนดเนื้อหาและลำดับขั้นตอนของกิจกรรมดังนี้

คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีตามกรอบแนวคิดของหลักคำสอนของศาสนา เช่น มีความซื่อสัตย์คือน้ำที่ รู้จักประหยัดคอคออม มีสัมมาคารวะ เป็นต้น

จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง แบบแผนของลักษณะการเรียนการสอน โดยนำคุณธรรมจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ โดยสอดแทรก เทคนิควิธีการสอน เพื่อให้เกิดสภาพความดีงามทั้งหลาย ซึ่งฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล

ด้านความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้องควร สู้งานมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

ด้านการประหยัด หมายถึง การรู้จักออมทรัพย์เงิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคม ความความจำเป็นให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพ ฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม

ด้านความมีวินัย หมายถึง ความประพฤติที่ปฏิบัติได้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง คามกฎหมาย และศีลธรรม

ด้านการมีสัมมาคารวะ หมายถึง การแสดงออกด้วยการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา และใจต่อตนเองและผู้อื่น

ด้านสะอาด หมายถึง ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตาม สุขลักษณะ ผีคนจิตใจไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจและ สภาพแวดล้อมมีความผ่องใสที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

ด้านความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองคองกันเป็นคุณธรรม ที่บุคคลในกลุ่มแสดงออก โดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งกำลังกาย กำลังความคิด กำลังความรู้ ในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จ

ด้านมีน้ำใจ หมายถึง ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน

มีความเชื่ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

จิตสาธารณะ หมายถึง จิตใจที่มีแต่ให้ มีความเสียสละ คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ชอบอาสาสมัครช่วยผู้อื่นทำเพื่อส่วนรวมไม่หวังผลตอบแทน

ประสิทธิภาพ 80/80 หมายถึง ระดับของคุณภาพชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราชที่จะนำไปใช้ โดยมีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเป็นทั้งพฤติกรรมต่อเนื่องที่เป็นกระบวนการ (E_1) และพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่เป็นผลลัพธ์ (E_2) และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

เกณฑ์ 80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการได้มาจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน

เกณฑ์ 80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ได้มาจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบหลังเรียน

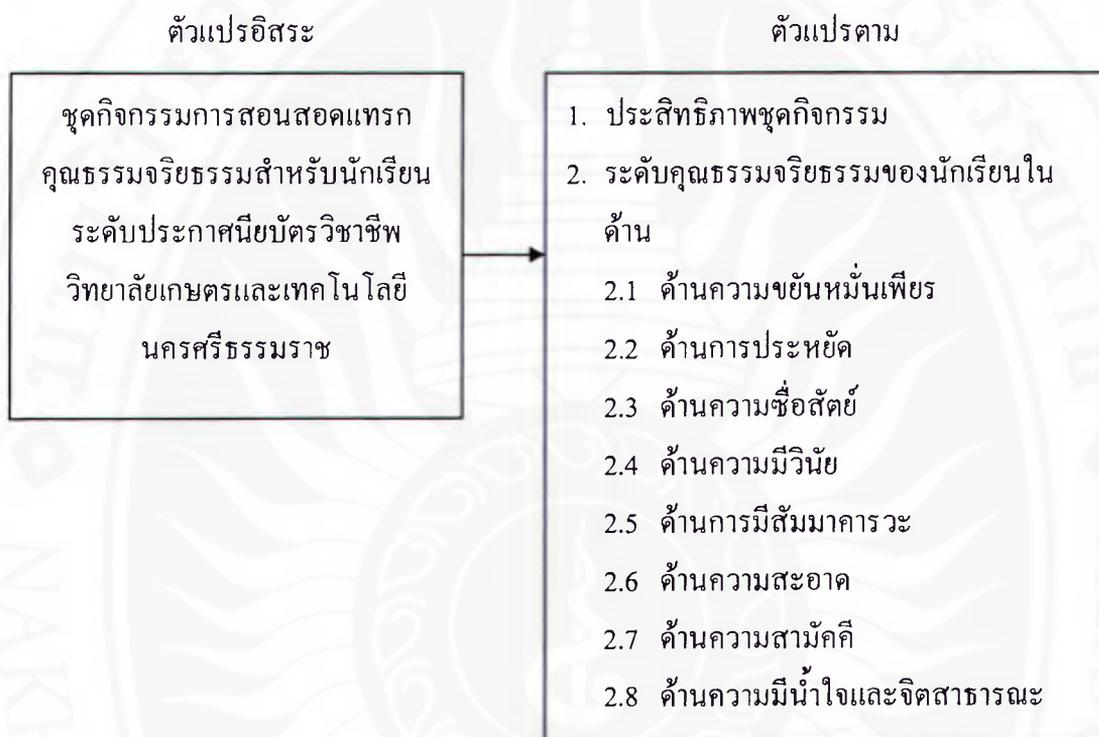
ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะมากขึ้นจากการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช
3. เป็นแนวทางการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช
4. เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนากิจกรรมสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาอื่นๆ อันเป็นการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการสร้างชุดกิจกรรมของชัยขงค์ พรหมวงศ์ (2549) หลักการของทฤษฎีทางสติปัญญาตามแนวคิดของของเพียเจต์ (Piaget, 1983) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner, 1963) ทฤษฎี

การเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner, 1986) ทฤษฎีจริยศึกษาสังเคราะห์หลักพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral development) ของโคลเบอร์ก (Kohlberg) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดให้สอดคล้องกับบริบทการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช มีเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. นโยบายภาครัฐในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
 - 1.1 แผนพัฒนาจริยศึกษา
 - 1.2 การวางแผนหลักสูตร
 - 1.3 แนวทางการพัฒนา
2. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคุณธรรม
 - 2.1 ความหมายของคุณธรรม
 - 2.2 ความสำคัญของคุณธรรม
 - 2.3 คุณธรรมขั้นพื้นฐาน 8 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ
3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจริยธรรม
 - 3.1 ความหมายของจริยธรรม
 - 3.2 ความสำคัญของจริยธรรม
 - 3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม
 - 3.4 วิธีการพัฒนาจริยธรรม
4. ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ)
 - 4.1 ความหมายความฉลาดทางอารมณ์
 - 4.2 ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์
 - 4.3 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
5. ความฉลาดทางจริยธรรม (Moral Quotient : MQ)
 - 5.1 ความหมายความฉลาดทางจริยธรรม MQ (Moral Quotient)
 - 5.2 องค์ประกอบด้านความฉลาดทางจริยธรรม และศีลธรรม (Moral Quotient : MQ)
6. การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

- 6.1 ความจำเป็นในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน
- 6.2 แนวคิดรวบยอดในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน
- 6.3 วิธีการและขั้นตอนของการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม
- 6.4 วิธีการและขั้นตอนของการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม
7. ชุดกิจกรรม
 - 7.1 ความหมายของชุดกิจกรรม
 - 7.2 ทฤษฎีและหลักการที่นำมาใช้ในการสร้างชุดกิจกรรม
 - 7.3 ประเภทของชุดกิจกรรม
 - 7.4 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม
 - 7.5 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม
 - 7.6 ประโยชน์ของชุดกิจกรรม
8. การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม
 - 8.1 การหาประสิทธิภาพ
 - 8.2 การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

นโยบายภาครัฐในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

แผนพัฒนาจริยศึกษา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 (2555, 122) ได้กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ (การครองตน) โดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมโดยพัฒนาจิตใจควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วม (การครองคน) ในสังคมได้อย่างสันติสุข และสามารถจัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (การครองงาน) และหนึ่งในแนวทางการพัฒนา คือ การจัดทำคู่มือจริยธรรมของประชาชนและเยาวชน เพื่อให้ประชาชนและเยาวชน ใช้เป็นกรอบยึดถือปฏิบัติในการดำรงชีวิต และสถานศึกษา ใช้ประกอบการเรียนการสอน

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2540, 20) ได้กล่าวถึงนโยบายด้านคุณธรรมจริยธรรมว่า “นโยบายการจัดการศึกษากำหนดไว้ชัดว่า คุณธรรม นำความรู้ แทนความรู้ คู่คุณธรรมซึ่งจะต้องเชื่อมโยง

ความร่วมมือของ 3 สถาบัน คือ ครอบครัวยุทธ สถานศึกษาและศาสนา รวมเรียกว่า บวร หมายถึง บ้าน วัด โรงเรียน ซึ่งจะต้องเร่งทำอย่างเร่งด่วนเพราะสังคมอาจถึงขั้นล่มสลาย” ตามโครงการนี้มีการวางแผนเป้าหมายเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักศึกษาให้สามารถฝึกจิตจนทำให้ มีสติ มีปัญญา รู้จักการยั้งคิด รู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี รู้จักเตือนตนเองว่าไม่ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มครูอาจารย์ตั้งเป้าว่าเมื่อฝึกจิตแล้วจะทำให้มีความถึงพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา และหากเป็นกลุ่มประชาชนทั่วไปก็ให้สามารถนำสิ่งที่ได้ฝึกฝน ไปเผยแพร่ต่อผู้อื่น ทำให้ผู้คนในสังคม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามลำดับนอกจากนี้ การดำเนินตามนโยบายคุณธรรมนำความรู้ของ สวช. ยังได้สอดแทรกสาระความรู้เรื่องศาสนา คุณธรรมจริยธรรมไว้ในเนื้อหาวิชาที่ทำการสอนแทบทุกสาขาวิชาในวิทยาลัยชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสอดแทรกเรื่องของหลักการครองตน ครองคน ครองงาน ซึ่งเชื่อมคุณธรรมกับการดำเนินชีวิตเป็นเส้นทางเดียวกัน

สรุปได้ว่าแผนพัฒนาจริยศึกษาได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ได้จัดทำคู่มือจริยธรรมของประชาชนและเยาวชน เพื่อให้ประชาชนและเยาวชน ใช้เป็นกรอบยึดถือปฏิบัติในการดำรงชีวิต และสถานศึกษา ใช้ประกอบการเรียนการสอน นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดนโยบายด้านคุณธรรม จริยธรรมไว้ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณธรรมโดยพัฒนาจิตใจควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วม (การครองคน) ในสังคมได้อย่างสันติสุข

การวางแผนหลักสูตร

กระทรวงวัฒนธรรม (2543, 23) ได้สรุปการจัดจริยธรรมในระดับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รักการทำงาน และสนใจที่จะร่วมในภารกิจของส่วนรวมตามวิถีทางของระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขความยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีระเบียบวินัย มีวัฒนธรรมและศีลธรรม รู้จักใช้สิทธิ และหน้าที่ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย ปัญหาข้อขัดแย้งทางการเมือง ประกอบกับสภาพสังคมเศรษฐกิจ วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีต่างๆ ที่ล้นหลามเข้ามาในสังคมไทยทำให้นักการศึกษาตลอดจนประชาชนและสื่อมวลชนต่างๆ หันมาสนใจเกี่ยวกับการศึกษาของไทย จนเกิดแนวคิดข้อวิพากษ์วิจารณ์อันเป็นการซึ่งส่วนใหญ่กล่าวถึงการประถมศึกษาในทำนองที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่อึดอิววิถีชีวิตของคนไทยไม่ได้สร้างสำนึกทางการเมืองที่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม ไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนในสังคม จุดมุ่งหมายของการศึกษากำหนดไว้กว้างขวางเกินไป ยากแก่การปฏิบัติให้สอดคล้องตรงกันทั้งประเทศ ลักษณะของจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นถึงความต้องการอันสูงส่ง ก่อนข้างเป็นอุดมคติและผูกพันกับแนวคิดอิทธิพลทางด้านการเมือง การปกครองมาก จนทำให้เห็นภาพรวมของคนไทยว่ามี

ลักษณะเป็นคนที่บ้านเมืองมากกว่าจะเป็นปัจเจกชนที่มีเลือดเนื้อ มีชีวิตจิตใจเป็นของตนเอง หลังจากประเทศไทยได้ใช้หลักสูตรพุทธศักราช 2503 มานาน และพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังยึดเนื้อหา คำรา ข้อมูลเป็นสำคัญยังขาดการสร้างสรรค์ในส่วนของเป้าหมายชีวิตความรู้สึก ค่านิยม และจริยธรรมด้านต่างๆ จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญๆ หลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่เกี่ยวกับจริยธรรมมี 3 ข้อ คือ

1. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนใฝ่ใจแสวงหาความรู้ความจริง เพื่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา ความสำนึกและความซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และงานสร้างสรรค์ของมนุษย์

2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมและความกล้าทางจริยธรรม ทั้งนี้ให้เน้นการประพฤติปฏิบัติเป็นสำคัญ

3. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผสมผสานความรู้กับการปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคม และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โครงสร้างของหลักสูตร มีวิชาบังคับและวิชาเลือก วิชาบังคับ มี 2 ส่วน คือ วิชาสามัญ 24 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา พลานามัย วิทยาศาสตร์ วิชาละ 5 หน่วยการเรียนรู้ และวิชาพื้นฐานวิชาชีพ จำนวน 12 หน่วยการเรียนรู้ วิชาเลือก มีวิชาทั้งในกลุ่มวิชาสามัญและวิชาอาชีพ หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ใช้เวลาเรียนประมาณ 3 ปี (ม.4, 5, 6) หรือ 6 ภาคเรียนปีการศึกษาหนึ่งๆ ไม่น้อยกว่า 200 วัน หรือ 40 สัปดาห์ ให้เรียนวันละ 7-8 คาบ คาบละ 50 นาทีสัปดาห์ละ 35-40 คาบ โดยนับภาคเรียนปกติ 2 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อหนึ่งภาคเรียนหรือในภาคเรียนฤดูร้อน 10 คาบต่อสัปดาห์ เป็น 1 หน่วยการเรียนรู้ กับให้โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพและสร้างเสริมอุปนิสัยอันดีงามของนักเรียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 คาบทุกภาคเรียน กลุ่มวิชาสังคมศึกษาประกอบด้วยวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์กฎหมาย ประชากรศึกษาและสิ่งแวดล้อม โดยมีจุดประสงค์ดังนี้

3.1 เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนรากฐานแห่งคุณธรรม มีความกล้าทางจริยธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีความอดทนรู้จักประหยัดมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวท้องถิ่นและประเทศชาติ

3.2 เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็นรู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่ความรู้และทักษะอยู่เสมอ เห็นคุณค่าของการทำงานที่สุจริตและสามารถทำงานเป็นหมู่คณะ

3.3 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าในวิทยาการศิลปวัฒนธรรมธรรมชาติ รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

3.4 เพื่อให้รู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่และรู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองในทางสร้างสรรค์บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา

3.5 เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกันเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สติปัญญาในการดำรงรักษาความมั่นคงของชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ โครงสร้างของวิชาสังคมศึกษา แบ่งเป็นวิชาบังคับเลือกใน วิชาสังคม วิชาละ 1 หน่วยการเรียนรู้ มีจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมดังนี้

3.5.1 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพของสังคมไทย ตลอดจนปัญหาต่างๆ ไปในสังคม

3.5.2 เพื่อให้มีทัศนคติเชิงสร้างสรรค์ที่ดีต่อสังคมและปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันในสังคม

3.5.3 เพื่อให้ตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย

ในรายวิชานี้มีการศึกษาจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยค่านิยม ความเชื่อวิถีประเพณี ศีลธรรม จรรยา และกฎหมาย มีจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมดังนี้

1. เพื่อให้ตระหนักในความสำคัญของจริยธรรมว่าเป็นเรื่องที่สำคัญต่อชีวิต และมีประโยชน์ในการแก้ปัญหาชีวิตได้

2. เพื่อให้รู้จักใช้มาตรฐานการตัดสินใจที่ดีความดีความชั่วได้ถูกต้อง

3. เพื่อให้รู้จักแยกข้อเท็จจริงออกจากความเห็น ในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ

4. เพื่อให้เห็นความสำคัญของค่านิยม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่างค่านิยม ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยมที่ส่งเสริมการพัฒนาตนเอง และสังคม

5. เพื่อให้รู้จักทำจิตใจให้สงบ ปรับจิตใจให้แข็งแกร่ง แคล้วคล่อง พร้อมทั้งจะเรียนและทำงานให้มีประสิทธิภาพ

6. เพื่อให้ตระหนักถึงคุณธรรมที่จำเป็นในการพัฒนาบุคลิกภาพและสังคม และประพฤติปฏิบัติคุณธรรมเท่านั้น จนเป็นนิสัยในรายวิชานี้เป็นการศึกษาจริยศาสตร์ความดีความชั่วในแง่ต่างๆ ค่านิยม

คุณธรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคล และการพัฒนาสังคมไทย ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับสมาธิ มีจุดประสงค์เพื่อให้รู้จักศาสนาและลัทธิต่างๆ ประวัติและการประกอบพิธีกรรมของศาสนานั้นๆ มี 4 ศาสนา คือ พราหมณ์-ฮินดู พุทธคริสต์ และอิสลาม ในวิชาเลือกมีวิชาประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไทย วิชาพุทธศาสนาในประเทศไทย วิชามนุษยกับสังคม ซึ่งสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยสอดแทรกเนื้อหาจริยธรรมได้อย่างสมบูรณ์ กลุ่มวิชาพลานามัย

อัน ได้แก่ สุขศึกษาและพลศึกษาก็มีจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาที่ฝึกหัดอบรมโดยการปฏิบัติจริงเป็นการส่งเสริมจริยธรรมไปในตัวด้วยจากการศึกษาจริยธรรมในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 สามารถสรุปลักษณะสำคัญได้ดังนี้

1. ไม่มีเนื้อหาหลักสูตรพระพุทธศาสนา หรือจริยธรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะทำให้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนในการที่จะสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับกับด้านจริยธรรมในแต่ละรายวิชาที่ตัวเองรับผิดชอบ

2. เป็นการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่แก่นักเรียนที่อาศัยครูผู้สอนอย่างมาก โดยที่ครูผู้สอนก็ไม่มี ความเข้าใจในหลักธรรมที่สอน เพราะเนื้อหาหลักสูตรที่กำหนดคนนั้นครูต้องศึกษาเอง

3. กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นในทางปฏิบัติมากกว่าที่จะให้เด็กได้ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวเนื่องด้วยพระพุทธศาสนา

4. การเรียนวิชาพระพุทธศาสนา หรือจริยธรรมเป็นเพียงส่วนประกอบของหลักสูตรเท่านั้น ไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ไม่มีจุดเน้นหรือประเด็นไหนที่พอจะให้นักเรียนได้รับประโยชน์ทั้งการนำไปปฏิบัติ หรือมีความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา นอกจากนักเรียนได้ประสบการณ์เองจากจารีตประเพณีวัฒนธรรมตามท้องถิ่นที่นักเรียนอยู่

สรุปได้ว่าการวางแผนหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม ควรจะมีการสอนที่สอดแทรกในทุกกลุ่มสาระวิชา ทุกระดับชั้น

แนวทางการพัฒนา

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการพัฒนาโดยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังนี้ (2550, 5)

ระดับเป้าหมาย มุ่งยกระดับการบริหารจัดการของหน่วยงานทุกระดับตั้งแต่กระทรวง องค์กรหลัก เขตพื้นที่การศึกษา เขตตรวจราชการ ไปสู่การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของสถานศึกษา

ระดับยุทธศาสตร์ มีจุดเน้น (Focus) ไปที่การยกระดับขีดความสามารถในการดำเนินงานของสถานศึกษาทุกแห่ง

ระดับปฏิบัติ มีการปรับเปลี่ยนในระดับผู้ปฏิบัติ (Change Management)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สถานศึกษาและเยาวชนเข้มแข็ง

1. ประกาศนโยบายให้สถานศึกษาและหน่วยงานในสังกัดทุกแห่งถือเป็นความรับผิดชอบที่จะเป็นแกนนำในการรณรงค์แก้ปัญหาสังคมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เป็นพื้นที่ปลอดบุหรี่ ปลอดสุรา และปลอดคอบายมุขทุกประเภท และเป็นศูนย์กิจกรรมสร้างสรรค์ของชุมชน โดยเริ่มดำเนินการในทันที

2. กำหนดเป้าหมายและแนวทางที่จะวางระบบดูแลนักเรียน ระบบดูแลความปลอดภัย ปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยจะกำหนดให้มีการประเมินมาตรฐานเป็นรายโรงเรียน และรายพื้นที่

3. รณรงค์และจัดทำคู่มือเพื่อแก้ปัญหาเยาวชนในแต่ละประเด็นให้เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของนักเรียน โดยรวบรวมรูปแบบดีเด่นที่ได้ผลจากสถานศึกษาเผยแพร่อย่างกว้างขวาง

4. ปรับปรุงเกณฑ์การประเมินผลงานของครูอาจารย์โดยประเมินจากการเป็นต้นแบบเชิงคุณธรรม ความเอาใจใส่ในการปลูกฝังจริยธรรมดูแลนักเรียนควบคู่ไปกับการสอน

5. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ชี้วัดความสำเร็จของ โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาในการดูแลนักเรียน โดยจะมีเกณฑ์ประเมินในโรงเรียนโดยเสนอให้ (สมศ.) เพิ่มเกณฑ์ในเรื่องระบบ ดูแลนักเรียน การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และการพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครอง โดยการปรับปรุงวิธีประเมินตามเกณฑ์คุณธรรม จริยธรรมที่มีอยู่แล้วให้เข้มข้นและสะท้อนสภาพความเป็นจริง

6. ส่งเสริมให้เกิดอาสาสมัคร พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา (หรือเดิมเคยเรียกว่า สารวัตรนักเรียน) ที่มาจากเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน เพื่อให้มีจำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กระจายไปทั่วประเทศ โดยใช้พลังผู้ปกครองมาช่วยดูแลนักเรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สังคมมีส่วนร่วม (บ้าน-วัด-พันธมิตร)

1. สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดตั้งพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองที่เข้มแข็ง ให้ความรู้และสื่อสารกับผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชนในเรื่องจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น โดยเฉพาะในด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ วิถีชีวิตของสังคมยุคใหม่เพื่อลดช่องว่างระหว่างเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่

2. ขอความร่วมมือจากจังหวัดในการพัฒนาเครือข่ายเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียน นักศึกษา โดยมีสัดส่วนอย่างน้อยสิบคนต่อหนึ่งโรงเรียน เพื่อร่วมกับสถานศึกษา X-ray สภาพปัญหาเป็นพื้นที่เพื่อจัดทำแผนที่ (GIS) แสดงจุดเสี่ยงที่จะใช้ในการกำหนด ยุทธศาสตร์ และกำกับติดตามการแก้ไขปัญหาต่อไป

3. ลดพื้นที่เสี่ยงและเพิ่มพื้นที่ดีให้กับเด็ก โดยขอความร่วมมือเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษาและนักเรียน นักศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสื่อสารกับสังคม

1. ใช้สื่อรณรงค์ตามโครงการ ได้เวลาเด็กไทยเป็นคนดี ร่วมกับ อ.ส.ม.ท. เพื่อสร้างกระแสสังคมหรือ Air War

2. สร้างและประสานเครือข่ายการทำงาน เครือข่ายข้ามกระทรวง/เครือข่ายองค์กรเอกชน เครือข่ายองค์กรผู้ปกครอง เครือข่ายเยาวชนร่วมจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการรณรงค์

3. จัดกิจกรรมคุณธรรมตามเทศกาล เช่น รณรงค์ความปลอดภัยในเทศกาลปีใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ในวันเด็ก เรื่องเพศสัมพันธ์ในวันวาเลนไทน์ ความอบอุ่นครอบครัวช่วงสงกรานต์ วันต่อต้านบุหรี่โลก (31 พฤษภาคม) วันต่อต้านยาเสพติดสากล (26 มิถุนายน) หรือตามเหตุการณ์เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

4. ใช้สื่อทุกชนิดขององค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ รวมสถานีวิทยุของสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศร่วมขับเคลื่อนสร้างกระแสสังคม

5. รับฟังกระแสสังคมนำสู่การกระตุ้นหน่วยงานรับผิดชอบให้ปฏิบัติอย่างจริงจัง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการความรู้และการติดตามประเมินผล

1. มีหน่วยบริหารที่รับผิดชอบในการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษาและมีหน่วยงานวิชาการจากเครือข่ายร่วมกันสกัดองค์ความรู้จากงานวิจัยและสัมมนาที่ตกผลึกเป็นแก่นหลักในการแก้ปัญหา

2. มีการเฝ้าระวังสถานการณ์ รายงานแนวโน้มสถานการณ์

3. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะเว็บไซต์

4. ให้บริการทางวิชาการ เช่น โทรศัพท์สายด่วน 1579 กด 6 ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน นักศึกษา

5. จัดกิจกรรมทางวิชาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการปัญหาเยาวชนในภาวะวิกฤติ

นอกจากการสนับสนุนกิจกรรมเยาวชนที่ใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยง 8 ประเด็น เป็นกิจกรรมที่ขับเคลื่อนไป (Ground War) พร้อมกับการสื่อสารทางสังคม (Air War) ได้แก่ 1) ดิจิทัล ดิจิตัล อินเทอร์เน็ตและเข้าถึงสื่อเลวร้าย 2) เพศสัมพันธ์ 3) หนีเรียน 4) เหล้า/บุหรี่ 5) ทะเลาะวิวาท 6) การพนัน 7) ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย และ 8) กิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์

ในส่วนที่เป็นภาวะวิกฤติหรือภาวะฉุกเฉิน เช่น กรณียกพวกทะเลาะวิวาท เกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน หรือระหว่างการเดินทางเกิดจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว จะใช้คณะทำงานของศูนย์เสมารักษ์เป็นผู้รับร้องทุกข์และเข้าช่วยเหลือเฉพาะกิจ

สรุปได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์ คือ 1) สถานศึกษาและเยาวชนเข้มแข็ง 2) สังคมมีส่วนร่วม (บ้าน-วัด- พันธ์มิตร) 3) การสื่อสารกับสังคม 4) การจัดการความรู้และการติดตามประเมินผล และ 5) การจัดการ ปัญหาเยาวชนในภาวะวิกฤติ

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคุณธรรม

ความหมายของคุณธรรม

มีผู้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้มากมายดังนี้

ทวีชัย คำภักดีและคณะ (2548, 26) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง สิ่งที บุคคลส่วนใหญ่ยอมรับว่าดีงาม ซึ่งเป็นความปรารถนาที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์ และความดีที่แท้จริงของสังคม อันได้แก่การปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นผลมาจากการ ฝึกรบรณถ่ายถอด การให้แบบอย่างที่ดี และสามารถแสดงออกให้ผู้อื่นสามารถสัมผัสได้ดี เช่น ความอ่อนโยน ความมีระเบียบ ความมีน้ำใจ ความขยัน ความเป็นคนใจกว้าง การตรงต่อเวลา การใฝ่หาความรู้ ฯลฯ และการแสดงออกของคนที่ออกมาในรูปแบบใดย่อมขึ้นอยู่กับคุณธรรมที่มี อยู่ในจิตใจของคนคนนั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, 2) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ ว่า หมายถึง สิ่งทีบุคคลส่วนใหญ่ยอมรับว่าดีงาม ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์และ ความดีงามที่ดีที่แท้จริงต่อสังคม

สมเดช ใจหวัง (2547, 23) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง คุณงามความดี ทีมนุษย์ประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย ทั้งทางกาย วาจาและใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, 253) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง สภาพคุณ งามความดี

ไสว คุณโน (2546, 11) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง จริยธรรมที่แยกเป็น รายละเอียดแต่ละประเภท เช่น เมตตา กรุณา เสียสละ ซื่อสัตย์ อคทน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้หากผู้ใด ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอก็จะเป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจของผู้ นั้น

ชัยณรงค์ ศรีสุข (2545, 9) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง คุณงามความดี ทีบุคคลตั้งสมไว้ในตนเอง และมีพฤติกรรมที่ทุกสังคมยอมรับตัดสินตามกฎเกณฑ์ว่า ถูก ผิด ดี ชั่ว ควรและไม่ควรทำ

สรุปได้ว่าคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีทั้งร่างกาย วาจาและใจ ที่ประพฤติปฏิบัติหรือหน้าที่ที่ควรปฏิบัติในการครองชีวิต จนเกิดความเคยชินเป็นนิสัยทำใ้บุคคลประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

ความสำคัญของคุณธรรม

คุณธรรมเป็นแนวคิด แนวปฏิบัติที่ดีงาม ซึ่งก่อให้เกิดค่านิยมที่เหมาะสมในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีในจิตใจของบุคคลเป็นเวลานาน จนเป็นนิสัย ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้สังคมพัฒนาและเจริญก้าวหน้าและมีสันติสุขเกิดขึ้นในสังคม

โกสินทร์ รังสยาพันธ์ (2549, 20) ได้รวบรวมข้อความที่ผู้รู้ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรม พอสรุปได้ดังนี้

1. คุณธรรมเป็นพื้นฐานการแสดงออกของการกระทำที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นทั้งคุณธรรมที่เป็นบ่อเกิดของจริยธรรมและเป็นแก่นของค่านิยม
2. คุณธรรมเป็นสิ่งที่ดีงามที่ควรปลูกฝัง และดำรงรักษา
3. คุณธรรมนั้นผูกพันอยู่กับความสุข คือ คุณธรรมเป็นเหตุให้พบความสุข
4. คุณธรรมเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการดำเนินกิจกรรมทุกอย่าง จึงควรสร้างสมคุณธรรมเพื่อนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดี และความเต็มสมบูรณ์ในชีวิต
5. คุณธรรมเป็นสิ่งผูกพันอยู่กับคนดี และความดี และคุณธรรมเป็นสิ่งที่อยู่ในความควบคุมของเรา
6. คุณธรรมเกี่ยวพันอยู่กับความเคยชินของการประพฤติตรงกันข้ามกิเลสซึ่งเป็นความเคยชินในการประพฤติชั่ว
7. คุณธรรมก่อให้เกิดคุณธรรมอื่นๆ คือ เมื่อฝึกคุณธรรมหนึ่งแล้ว ก็จะเกิดคุณธรรมด้านอื่นๆ ไปด้วย

สรุปได้ว่าความสำคัญของคุณธรรม ก่อให้เกิดจริยธรรม ค่านิยมที่เหมาะสม ตลอดจนความสุข ความพอใจ และสร้างคนดี ก่อให้เกิดคุณธรรมอื่น และเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องปลูกฝัง สร้างสมและดำรงรักษาเอาไว้ให้อยู่กับตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาซึ่งเป็นทรัพยากรอันสำคัญยิ่งของประเทศ

คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้วยภาวะวิกฤติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งประเทศไทยต้องเผชิญอยู่ขณะนี้เมื่อพิจารณาอย่างรอบด้านหนทางที่จะผ่อนคลายนคนไทยทุกคนก็ควรหันหน้าเข้าหากัน ร่วมคิดร่วมแรงร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ทุกฝ่ายยอมลดเป้าหมายเพื่อพบกันครึ่งทาง เพื่อความอยู่รอดปลอดภัย ความเจริญของประเทศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จะด้วยวิธีใดก็ตามสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคน

ในชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกาย วาจา ใจ การศึกษาก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การแข่งขันทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา การพัฒนาการเมืองก็ขึ้นอยู่กับ การศึกษา สังคมกำลังเสื่อมโทรมก็ต้องหันไปพึ่งพาการศึกษา การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นเงื่อนไข สำคัญของการพัฒนาประเทศ ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูป การศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ความสามัคคี สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคณะโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของ กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัวชุมชน สถาบันการศึกษาเพื่อ พัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข โดย 8 คุณธรรมพื้นฐาน ประกอบด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, 9)

1. ขยัน คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่อง ที่ถูกที่ควร ใฝ่งานมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง
2. ประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตนคิด ก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบุญช ีรายรับ-รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ
3. ซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้อีกล้ำเอียงหรืออคติ ไม่ใช่เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบหน้าที่ของ ตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง
4. มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กรและ ประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติอย่างเต็มใจและตั้งใจ ยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อ ปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม
5. สุภาพ(ความอ่อนน้อมถ่อมตน) คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและ กาลเทศะ มีสัมมาคารวะเรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจ ข่มผู้อื่นทั้ง โดยวาจาและท่าทาง เป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย
6. สะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจและสภาพแวดล้อม มีความผ่องใสที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น
7. สามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนทั้งในฐานะ ผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ไม่เหตุมิผลยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสามัคคี

8. มีน้ำใจ (จิตสาธารณะ) คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

สรุปได้ว่าสถาบันการศึกษาควรเร่งรัดนำไปปลูกฝังคุณธรรม พัฒนาให้กับเยาวชนของชาติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข ก้าวสู่สังคมคุณธรรมนำความรู้ โดยขอความร่วมมือจากสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้น ทุกฝ่ายจะต้องมีจิตสำนึกและวิญญานของความเป็นครูเพิ่มขึ้น ภาครัฐและเอกชน องค์กรศาสนา และสื่อมวลชนต้องตื่นตัวกระตือรือร้น และผนึกกำลังเพื่อการพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าอย่างมั่นคงอย่างน้อยที่สุดทุกคนควรทำงานให้เต็มกำลัง เต็มความสามารถ และเต็มเวลาด้วย 8 คุณธรรมพื้นฐาน คือ ขยันประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย มีสัมมาคารวะ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจและมีจิตสาธารณะหากเกิดขึ้นกับครอบครัว ชุมชนหน่วยงาน สถาบัน ตลอดจนประเทศไทยแล้ว โดยเฉพาะประเทศไทยนั้นก็จะพ้นวิกฤติทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม พัฒนาชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมคุณธรรม นำความรู้ชีวิตของคนในชาติคงจะดีกว่าเดิม สังคมไทยจะสงบสุขกว่านี้ ประเทศไทยก็คงเป็นไทยอยู่ตลอดไป มีการพัฒนาอย่างรุดหน้าไม่ด้อยกว่าประเทศใดในโลกนี้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างแน่นอน

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

มีผู้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้มากมายดังนี้

ทวิชัย คำภักดีและคณะ (2548, 26) ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ถูกต้องดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติหลักพระพุทธศาสนา ด้วยความฉลาด รอบคอบ รู้เหตุรู้ผล ถูกต้องตามกาลเทศะทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, 2) ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ถูกต้องดีงามที่ควรปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, 291) ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติศีลธรรม กฏศีลธรรม

ประเวศ วะสี(2545, 21) ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง แนวทางประพฤติปฏิบัติตนเพื่อการบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าพึงประสงค์

วิเชียร ชานทรบุณยศิริ (2544, 4) ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง แนวคิดหรืออุดมคติที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ดีงาม อันแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ที่เห็นได้ชัดเจนในรูปแบบของพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ

นลิน เรืองบุตร (2542, 41) ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับอยู่ทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่ยอมรับไว้ในทุกสถานการณ์และไม่มี ความขัดแย้งเป็นอุดมคติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2542, 6) ได้กล่าวถึงจริยธรรมว่ามีความหมายกว้างครอบคลุมถึงระเบียบสังคม กฎ ศีลธรรมตามศาสนาและค่านิยมของคน ในกลุ่มสังคมเดียวกัน และคำว่าจริยธรรมยังอธิบายถึง การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมโดยมีสิ่งที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ คือ ตัวเราเอง ผู้อื่น และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่น ความสุขและความทุกข์ทั้งหมดของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายเป็นสิ่งที่ได้รับจากลักษณะความสัมพันธ์ที่บุคคลผู้นั้นมีและได้รับจากผู้อื่น

สรุปได้ว่าจริยธรรม หมายถึง ข้อปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามที่ควรปฏิบัติ หรือความประพฤติ หรือหน้าที่ที่ชอบธรรม อันจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ดีงาม ที่แสดงออกทางกาย วาจา ใจที่เห็นได้ชัดเจนในรูปแบบของพฤติกรรม

ความสำคัญของจริยธรรม

จริยธรรมถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญมาก เพราะจริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติของจิตใจคน จะกำกับหรือบันดลพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลย่อมเป็นไปตามแนวคิดเชิงจริยธรรมของเขา หรือเป็นไปตามจริยธรรมของสังคม และยังในสภาพปัจจุบันสภาวะแวดล้อมในสังคมก่อให้เกิดความกดดันแก่มนุษย์เป็นอย่างมาก ทำให้มนุษย์ต้องตระหนักในความสำคัญของจริยธรรมมากขึ้น ดังเช่นที่สาโรช บัวศรี (2549, 12) ได้กล่าวว่าเหตุที่นักการศึกษาในปัจจุบันให้สนใจแก่จริยศึกษามากขึ้นเพราะนักการศึกษา เริ่มตระหนักว่าการพัฒนามนุษย์ให้เกิดความเฉลียวฉลาดในเชิงวิทยาศาสตร์ แต่เพียงอย่างเดียวอาจทำให้มนุษย์เจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทางวัตถุ แต่ไม่สามารถทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

เจริญ ไวรวัจนกุล (2546, 172) ได้กล่าวว่าเมื่อสังคมไทยพัฒนามากขึ้นและมีลักษณะเป็นสังคมเมืองมากขึ้นจะทำให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมมากขึ้น เช่น เกิดความไม่ปลิดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหายาเสพติด ปัญหาความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวจะลดลงและเกิดความเครียดมากขึ้น

ชาญชัย อินทรประวัติ (2549, 11) กล่าวว่าจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมมนุษย์ เพราะมันจะช่วยสร้างสันติสุขให้แก่สังคม ลดการข่มเหง การเอารัดเอาเปรียบ และการทำลายล้าง

ซึ่งกันและกัน ยิ่งสังคมพัฒนาไปสู่ความเป็ฯเมืองและสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้นเท่าไร จริยธรรม ก็ยิ่งมีความจำเป็นต่อสังคมมนุษย์มากขึ้นเท่านั้น

สรุปได้ว่าจริยธรรมมีความสำคัญต่อเยาวชน เพราะจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคม มนุษย์และก่อให้เกิดสันติสุขในสังคม

ทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม

นักจิตวิทยาที่ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมส่วนใหญ่ยอมรับว่า จริยธรรมของมนุษย์ จะมีพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับอย่างเห็นได้ชัดจากวัยทารกถึงวัยผู้ใหญ่ แม้ว่ามนุษย์จะมีการพัฒนาทาง จริยธรรมที่แตกต่างกัน แต่นักทฤษฎีทั้งหลายก็ยังเชื่อว่าการพัฒนานี้ในบุคคลต่างๆ กันมีลำดับ ขึ้นตอนเป็นแบบอย่างที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ก็ค้นคว้าทางจริยธรรมส่วนมากยังลงความเห็นว่า ต้นกำเนิดและแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นอยู่ที่การเรียนรู้จากสังคมเป็นสำคัญ แต่ก็มีความคิดที่แตกต่างกันออกไปอยู่มาก เป็นเหตุให้เกิดทฤษฎีในด้านนี้มากมายซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึง เพียงบางทฤษฎีเท่านั้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน นำเสนอแนวคิดของนักวิชาการ ต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542, 76)

1. ทฤษฎีตามหลักการพัฒนาทางจริยธรรมของฟรอยด์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ นักจิตวิทยาชาติตะวันตกกลุ่มแรกที่มีชื่อเสียงในการนำเสนอทฤษฎี พัฒนาการทางจริยธรรม ได้อธิบายการเกิดพฤติกรรมต่างๆ ว่าเนื่องมาจากปัจจัยผลักดันจากจิตได้ สำนึก ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

1.1 อิด (Id) เป็นพลังงานจิตตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด หมายถึง สัญชาตญาณด้วยแรงขับ ภายในซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้มีการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงความ ถูกต้อง ควรหรือไม่ แต่อย่างไร ที่เรียกกันว่าพลังแสวงหาความสุข เมื่อต้องการอะไรก็จะพยายาม หาทางตอบสนองความต้องการทางกายของคนอย่างนั้นๆ จนได้ อาจจะเรียกว่า “สันดานดิบของ มนุษย์”

1.2 อีโก้ (Ego) เป็นพลังแห่งการรู้และความเข้าใจ การรับรู้ข้อเท็จจริง การใช้เหตุผล การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย เป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาวิธีการเพื่อตอบสนองพลังอิด (Id) เช่น เมื่อหิวพลังอีโก้ (Ego) ก็จะใช้เหตุผลครีครองว่าจะบำบัดความหิวนั้นด้วยวิธีการใดตาม สภาพแวดล้อม เช่น หออาหารจากตู้กับข้าวในครัวไปรับประทานอาหารนอกบ้าน หรือตีชิงวิ่งราว เขามากิน พลังอีโก้นี้เป็นพลังของจิตที่คอยยับยั้งการแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของอิด โดยการทำความเข้าใจมิให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม

1.3 ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) เป็นส่วนหนึ่งของจิตที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้าน คุณธรรมและคอยกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามปทัสถานของสังคม โดยซูเปอร์อีโก้ (Super

Ego) กระตุ้นให้อิด (Id) ละทิ้งความไม่ถูกต้อง ไม่ควร และสนับสนุน อีโก้ (Ego) ให้เปลี่ยนทิศทางพฤติกรรมไปในทางที่ถูกที่ควร มีลักษณะเป็นค่านิยมต่างๆ เช่น ความซื่อ ความดี ความถูกต้อง มโนธรรม คุณธรรม ความยุติธรรม ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) นี้เป็นพลังที่หักห้ามความรุนแรงของพลังอิด (Id) โดยเฉพาะพลังจากสัญชาตญาณทางเพศและความก้าวร้าวรุนแรงทั้งหลาย การทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 ลักษณะบุคลิกภาพของมนุษย์ เกิดจากการทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 นี้ พลังใดมีอิทธิพลเหนือพลังอื่น ย่อมเป็นตัวชี้ลักษณะบุคลิกภาพของคนนั้น เช่น พลังอิด (Id) มีอำนาจสูงก็มีบุคลิกเป็นเด็กไม่รู้จักโต เอาแต่ใจตนเอง ถ้าพลังอิด โก้ ก็มีอำนาจสูง ก็จะเป็นคนมีเหตุผล เป็นนักปฏิบัติที่ดี ถ้าพลังซูเปอร์อีโก้มีอำนาจสูงก็เป็นนักอุดมการณ์ นักทฤษฎี นักพัฒนาสังคม ฯลฯ จากแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์นั้น เชื่อว่าจริยธรรมของเด็กจะได้รับการปลูกฝังจากพ่อแม่และผู้ใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยอาศัยกระบวนการให้รางวัลและการลงโทษเป็นเครื่องมือในการอบรมจริยธรรม โดยจะได้รับการพัฒนาขึ้นในระบบซูเปอร์อีโก้ เด็กจะมุ่งกระทำตนตามกระบวนการถอดแบบจากการอบรมเลี้ยงดูมาแต่เยาว์วัย ทำให้เด็กถอดแบบบุคลิกภาพ ค่านิยมและมาตรฐานจริยธรรมในสังคม จนที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนเอง และเด็กยังยอมรับต่อการให้รางวัลและการลงโทษตัวเองอีกด้วย กล่าวคือ เมื่อจริยธรรมได้รับการปลูกฝังในระบบซูเปอร์อีโก้ของเด็กแล้ว ทุกครั้งที่เขากระทำผิด เขาก็จะลงโทษตัวเองด้วยการแสดงความรู้สึกผิดและเมื่อปฏิบัติได้ตามมาตรฐานจริยธรรมก็จะมีรางวัลแก่ตนเอง ซึ่งแสดงออกด้วยการชื่นชมยกย่องตนเอง เป็นต้น

2. ทฤษฎีของเพียเจต์

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ มอง เพียเจต์ (Piaget, Jean) กล่าวว่า “จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคล ซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ” การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นก่อนจริยธรรมยังไม่เกิด แต่สามารถเรียนรู้จากประสาทสัมผัสและมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเชื่อฟังคำสั่ง เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มีการคิดก่อนปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งในขณะแรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นยึดหลักแห่งตน เกิดหลักความคิด มีพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้นตามประสบการณ์ทางสังคม คลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก เริ่มมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

3. ทฤษฎีของลอเรนซ์โคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก (Kohlberg) เป็นนักการศึกษาด้านจริยธรรม เป็นผู้นำทฤษฎีจริยศึกษาสังเคราะห์ได้นำเอาความรู้ทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา และศึกษาศาสตร์มาประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎีบูรณาการ (Integrated Theory) โคลเบอร์กได้วิเคราะห์หลักพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral development) ออกเป็น 6 ระดับขั้น ที่มีอำนาจในการนำไปใช้ในรูปแบบต่างๆ ที่จะเลือกได้ในสถานการณ์ของการพิจารณาสิ่งที่เป็นคุณธรรม มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเชื่อฟังและการลงโทษ (Obedience and punishment) พิจารณาในด้านประเด็นของการถือเอาอวดตาของตัวเองเป็นใหญ่

ขั้นที่ 2 การแสวงหารางวัล (Exchange) เป็นเป้าหมายตามลักษณะเฉพาะรายบุคคล และการแลกเปลี่ยนกันอย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อจะยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคมเพื่อแสวงหารางวัล

ขั้นที่ 3 การทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น (Conformity) ความสัมพันธ์และการทำตามรูปแบบตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ เป็นการแลกเปลี่ยนกันในความคาดหวัง การติดต่อประสานงานและความศรัทธาเชื่อมั่นไว้วางใจต่อผู้อื่น โดยการปฏิบัติที่ดีงามต่อกันตามบทบาทและหน้าที่ของตน

ขั้นที่ 4 การทำตามหน้าที่ในสังคม (Social system) ระบบสังคมและควมมีสติรับผิดชอบที่จะให้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบทางสังคมและทำหน้าที่ของสังคม จึงต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม

ขั้นที่ 5 การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญา (Contract) สิทธิพื้นฐานและพันธสัญญาทางสังคมที่ใช้กับประชาชนโดยส่วนรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไป รวมทั้งความคิดเห็นซึ่งมีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธสัญญาของสังคมร่วมกัน

ขั้นที่ 6 การยึดมั่น โนธรรมตามหลักสากล (Universal) หลักจริยธรรมสากลถือเป็นการแนะแนวทางให้มนุษย์ชาติกระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐานของแต่ละแห่งโดยภาพกว้างและลึก การถือเอาความเคารพนับถือให้บุคคลอื่นเป็นจุดหมาย มิใช่เป็นวิธีการ ความยุติธรรมไม่ขึ้นกับวัฒนธรรมเฉพาะแห่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้น โคลเบอร์กเห็นว่าจริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์และหน้าที่ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์เป็นมาตรฐานความประพฤติในสังคม บุคคลจะพัฒนาความรับผิดชอบชั่วดี ให้เหตุผลจนกระทั่งพัฒนาจริยธรรมของตนเองมีความสัมพันธ์ในสังคมตามสิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้องดีงาม

4. ทฤษฎีของอิมมานูเอล คานท์

อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) เป็นนักปรัชญาชาวเยอรมัน เป็นนักเหตุผลนิยม เป็นผู้นำทฤษฎีเหตุผลนิยม (Rigorist) หมายถึง สิทธิที่ยึดมั่นในคุณธรรมได้ริเริ่มจริยธรรมแบบ

หน้าที่นิยม (Deontologist) หรือในเหตุผลอย่างเคร่งครัด อาจเรียก Moral Purism หรือ Formal Ethics จากแนวความคิดของคานท์ ถือว่ามโนธรรมเป็นเหตุผลภาคปฏิบัติ มันบ่งบอกถึงกฎศีลธรรมในตัวเอง คือ เป็นที่รู้จักกันตัวเอง รู้ขึ้นในใจของตนเอง มันเป็นสิ่งที่มีความก่อน ไม่ใช่มีขึ้นหรือประจักษ์เพราะประสบการณ์ (Not Empirical) เป็นสิ่งที่มั่นคงเป็นพยาน ตามแนวความคิดของคานท์ มีความเห็นว่า ดี ชั่ว ผิด ถูก ที่เป็นศีลธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ถาวรตายตัว ค่าของจริยธรรมเป็นสิ่งที่มิถิริงตายตัว จะถือเอาผลของการกระทำมาตัดสินไม่ได้ ทฤษฎีนี้จะถือกฎระเบียบเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐาน การพิจารณาตัดสินคุณค่าจะทำความหน้าที่ที่ระบุไว้เป็นข้อกำหนดคนนั้นจะแปรเปลี่ยน โดยเลียงไปใช้เหตุผลจากผลของการกระทำไม่ได้ แม้จะเป็นสิ่งที่มีคุณประโยชน์เพียงใดก็ตาม สิ่งที่คานท์เชื่อว่าเป็นการกระทำที่ดีนั้น ไม่มีอะไรในโลกนี้ที่คิดว่าเป็นสิ่งที่ดีโดยปราศจากเงื่อนไข นอกจากนี้มีเจตนาที่ดี ดังนั้น การทำหน้าที่จึงเป็นเจตนาที่ดี ไม่ใช่การกระทำตามแรงกระตุ้นของสัญชาตญาณและความรู้สึกตามอารมณ์ปรารถนา แต่ทำความเจตนาที่เกิดจากสำนึกในหน้าที่ การกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวถือว่าไม่ได้ทำความหน้าที่ ผู้ทำความหน้าที่ต้องไม่คำนึงถึงตนเองและคนใกล้ชิด ชีวิตที่สมบูรณ์คือชีวิตที่อยู่กับศีลธรรม ต้องทำความหน้าที่โดยไม่คาดหวังผลไม่ว่าจะเป็นคุณหรือโทษ แต่ให้ทำความเหตุผลคือกฎศีลธรรม ปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยไม่ทำคนให้เหนื่อผู้อื่น มีอิสระจากกระแสอารมณ์ที่ผลักดันให้กระทำ คนที่เป็นอิสระคือคนที่หลุดพ้นจากกระแสของแรงขับด้วยความอยากได้ผลประโยชน์มากขึ้นอยู่กับเหตุผลหรือปัญญา กฎศีลธรรมเป็นความถูกต้องเป็นหลักสากล ถ้าเหตุผลเป็นสากลคนก็จะทำความหลักสากลด้วยปรัชญาของคานท์มีจุดเด่นที่สุด คือ การสอนให้คนสำนึกในหน้าที่สอนให้คนไม่ยกตัวเองเหนือกฎ ซึ่งเป็นกฎศีลธรรมที่ไม่มีข้อยกเว้น สำหรับผู้ใดแม้แต่ตนเอง ทุกคนมีค่าของตนเองเท่ากับผู้อื่น จุดหมายในการดำรงชีวิตก่อนข้างเป็นอุดมคติตายตัว ไม่ให้ความสำคัญแก่ความรู้สึกของมนุษย์ แต่เคร่งครัดตายตัวในหลักจริยศาสตร์ จงใจให้เป็นกฎสากล โดยไม่ถือว่าผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำให้มีส่วนในการตัดสินการกระทำว่าถูกหรือผิด คานท์มองโลกในแง่เดียวคือ คิดว่าคนมิได้มีชีวิตอยู่เพื่อความสุขแต่มีชีวิตอยู่เพื่อศีลธรรมอันบริสุทธิ์ การใช้ชีวิตตามเหตุผลหรือการใช้ชีวิตทางศีลธรรมทำให้คนเป็นคน โดยสมบูรณ์

5. ทฤษฎีของแครธวอล บลูมและมาเซีย

แครธวอล บลูมและมาเซีย (Krathwohl Bloom and Masia) ได้กำหนดทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ด้านจิตใจ (Affective Domain) ที่ครอบคลุมความสนใจ ทัศนคติ ค่านิยม และลักษณะนิสัย โดยจัดลำดับขั้นคุณลักษณะด้านความรู้สึกไว้ 5 ประการดังนี้

1) การรับรู้ (Receiving) เป็นจุดเริ่มต้นที่บุคคลจะเรียนรู้เรื่องต่างๆ และเกิดความรู้สึกต่อสถานการณ์หรือสิ่งเร้าที่ปรากฏ การรับรู้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยถือปริมาณการรับรู้เป็นเกณฑ์ดังนี้

1.1) การสำนึก เป็นการเริ่มรู้สึกหรือสำนึกเกี่ยวกับลักษณะหรือเรื่องราวต่างๆ ที่มาเรา

1.2) การตั้งใจรับรู้ เป็นการใส่ใจสิ่งเร้านานพอสมควร แต่ยังไม่มีความคิดเห็น หรือประเมินตัดสินใดๆ เป็นเพียงการสังเกตเห็น

1.3) การเลือกรับรู้เป็นการรับรู้สิ่งเร้าโดยมีการจำแนกความแตกต่างยังไม่มี การประเมินใดๆ

1.4) การตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลรับรู้เรื่องราวต่างๆ และจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ตนรับรู้ ขั้นตอนการตอบสนองแบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

(1) ยินยอมตอบสนองเป็นการยอมรับหรือยอมปฏิบัติตาม

(2) สัมผัสใจตอบสนองเป็นความรู้สึกที่ทำการกระทำด้วยความสมัครใจ

(3) พอใจตอบสนอง เป็นการตอบสนองด้วยความรู้สึกเต็มใจ พอใจ มีความเพลิดเพลินสนุกสนานรื่นเริง

1.5) การเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินสถานการณ์ หรือเรื่องราวต่างๆ ว่ามีประโยชน์หรือไม่อย่างไร การเห็นคุณค่าจะเกิดขึ้นช้าๆ โดยมีการสะสมไว้เรื่อยๆ พฤติกรรมการเห็นคุณค่าได้จากความแน่นอน ความคงเส้นคงวาสมาเสมอของการกระทำ ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) การยอมรับคุณค่า เป็นการยอมรับด้วยความเชื่อที่ยังไม่ถาวร อาจเปลี่ยนแปลงได้ในคุณค่าของสถานการณ์หรือเรื่องราว

(2) ที่แสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น อยากติดตาม อยากเข้าไปร่วมผูกพัน

(3) ยึดมั่นในคุณค่า เป็นความเชื่อมั่นความแน่วแน่นงเกิดศรัทธาในเรื่องราว หรือเหตุการณ์ว่าควรทำตาม และพยายามหาโอกาสแสดงออก

1.6) การจัดระบบ (Organization) เป็นความรู้สึกที่บุคคลได้รวบรวมเรื่องราว หรือสิ่งมีคุณค่าไว้ในจิตใจหลายอย่าง แล้วจัดคุณค่าเข้าเป็นระบบ มีการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าของเรื่องราวของสิ่งต่าง ของจุดเด่นและจุดร่วมของคุณค่าเหล่านั้น ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

(1) การสร้างแบบคุณค่า เป็นการสรุปรวบรวมระหว่างคุณค่าของเรื่องราว ต่างๆ ที่บุคคลยึดมั่นเข้าด้วยกัน

(2) การจัดระบบคุณค่า เป็นการเรียงลำดับความสำคัญของสิ่งที่มีคุณค่า และจัดคุณค่าต่างๆ ให้ผสมกลมกลืนเข้าด้วยกัน

1.7) การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการพัฒนาเป็นอุดมคติที่ฝังลึกถึงจิตวิญญาณยึดถือ เทิดทูน โดยจิตในมิติสังเคราะห์เป็นแบบแผนกฎเกณฑ์ขั้นใหม่ให้ตนเองมีการกระทำที่คงเส้นคงวา โดยการจักระบบของตนเองและยึดถือจนเป็นการกระทำอัตโนมัติ คือไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด เขาก็จะแสดงพฤติกรรมแบบเดิมซึ่งลักษณะของตนเอง แล้วณรงค์ให้ผู้อื่นร่วมยึดถือและปฏิบัติด้วย ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

(1) สร้างข้อสรุป เป็นการที่บุคคลพยายามปรับปรุงระบบตนเองให้สมบูรณ์ตามแนวที่ตนเองต้องการ

(2) กิจนิสัย เป็นการที่บุคคลแสดงออกตามแนวที่ตนเองต้องการอย่างสม่ำเสมอจนเป็นลักษณะของตนเอง

6. ทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง โดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ ของคนไทย ทั้งเด็กและผู้ใหญ่อายุตั้งแต่ 6-60 ปีว่า พฤติกรรมเหล่านั้นมีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดยได้แบ่งต้นไม้ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ได้แก่ดอกและผลไม้บนต้นที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดี ละเว้นชั่วและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่พฤติกรรมของพลเมืองดีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ 2 ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ออกแสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ ด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ด้านความเชื่ออำนาจในตน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านทัศนคติคุณธรรมและก่านิยม

ส่วนที่ 3 ได้แก่รากของต้นไม้ออกแสดงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านประสบการณ์ทางสังคมและด้านสุขภาพจิต

จิตลักษณะทั้ง 3 นี้ อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิต 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ออกได้กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในปริมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้นของต้นไม้ออกโดยมีจิตลักษณะทั้ง 5 นี้ จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้านดังกล่าว และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียนและทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่นๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 5 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมคนดี และคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่ราก

นี้อาจเป็นสาเหตุร่วมกันจิตลักษณะ 3 ประการที่ลำดับ เพื่อใช้อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้วด้วย

7. ทฤษฎีทางพุทธศาสตร์

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาอเทวนิยม เกิดขึ้นสมัยพุทธกาลเมื่อก่อน พ.ศ. 2500 ในชมพูทวีป (ประเทศอินเดีย) โดยมีพระสมณโคดมเป็นศาสดาผู้ประกาศปรัชญาในแนวคิดนี้ เน้นหลักธรรมที่เป็นสังฆธรรม วิธีการสอน การเผยแพร่การสืบทอดหลักธรรมสู่การปฏิบัติเน้นคุณธรรม ในการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล หลักธรรมที่เป็นหัวใจพุทธศาสนานำมาสั่งสอนมี 3 ประการคือ ให้เว้นความชั่วทั้งปวง ให้ทำความดี และให้ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์

ในหลักธรรมที่พระพุทธศาสนาได้นำมาประกาศ เป็นคุณธรรมที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันได้ทั้งหมด หมายถึง การปฏิบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมเกี่ยวข้องกับข้ออื่นตามมาเป็นแนวคิดทางจริยศาสตร์ที่กำหนดข้อประพฤติปฏิบัติทางกายและทางจิตใจ โดยเริ่มตั้งแต่สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติพื้นฐานทางการกระทำทางกายไปสู่ขั้นสูงที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติทางความคิดที่มุ่งสู่ความบริสุทธิ์ หลุดพ้นทางจิตใจ

ในหลักจริยศาสตร์ของศาสนาพุทธมี 3 ชั้น คือ ชั้นมูลฐานชั้นกลางและชั้นสูงซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) จริยศาสตร์ชั้นมูลฐาน ประกอบด้วย สីล 5 ธรรม 5 ดังต่อไปนี้

1.1) เว้นจากการเบียดเบียนทำร้ายชีวิตสัตว์หรือมนุษย์เป็นศีล มีเมตตากรุณาต่อสัตว์และมนุษย์เป็นธรรม

1.2) เว้นจากการลักทรัพย์เป็นศีล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีอาชีพสุจริตเป็นธรรม

1.3) เว้นจากการประพฤตินอกใจเป็นศีล สำรวมในกามเป็นธรรม

1.4) เว้นจากการพูดปดเป็นศีล พูดจริงเป็นธรรม

1.5) เว้นจากการดื่มสุราเมรัยเป็นศีล มีสติ สำรวมระวังเป็นธรรม

2) จริยศาสตร์ชั้นกลาง ประกอบด้วย กุศลกรรมบท 10 ประการ ดังต่อไปนี้

2.1) ทางกาย 3 ข้อ คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์หรือมนุษย์ หรือเบียดเบียนทำร้ายชีวิต เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤตินอกใจ

2.2) ทางวาจา 4 ข้อ คือ เว้นจากพูดปด เว้นจากพูดยุยงให้แตกร้างกัน เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเหลวไหล เพื่อเจ้า

2.3) ทางใจ 3 ข้อ คือ ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น หรือคิดให้เขาถึงความพินาศ ไม่เห็นผิดจากทำนองครองธรรม โดยมีความเห็นถูกต้อง (ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มารดาบิดามีคุณ เป็นต้น)

3) จริยศาสตร์ขั้นสูง ประกอบด้วย อริยมรรค แปลว่า “ทางอันประเสริฐ” หรือทางสายกลาง มี 8 ประการ ดังนี้

3.1) ความเห็นชอบ คือ มีปัญญาเห็นอริยสัง 4 ประการ

3.2) ความดำริชอบ คือ ดำริในการออกจากกาม ดำริในการไม่ปองร้าย ดำริในการไม่เบียดเบียน

3.3) การเจรจาชอบ คือ ไม่พูดปด ไม่พูดส่อเสียดได้แก่ ยูให้แตกร้าง ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้อ

3.4) การกระทำชอบ คือ ไม่น่าสัวหรือมนุษย์ ไม่ลักฉ้อทรัพย์ ไม่ประพฤติกผิดในกาม

3.5) การเลี้ยงชีพชอบ คือ ไม่หาเลี้ยงชีพในทางที่ผิด ที่มีโทษ ประกอบอาชีพชอบธรรม

3.6) ความเพียรชอบ คือ เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว เพียรทำความดีให้เกิดขึ้น เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้ว

3.7) การตั้งสติชอบคือ ตั้งสติพิจารณาร่างกาย เวทนาหรือความรู้สึกสุข ทุกข์ ตลอดจนใจไม่ทุกข์ไม่สุข จิตและธรรม รวม 4 ประการ ให้รู้เท่าทันเห็นทั้งความเกิดความดับ

3.8) การตั้งใจมั่นชอบ คือ การทำจิตใจให้สงบเป็นสมาธิอย่างแน่วแน่ ที่เรียกได้ว่าฉาน 4

เป็นที่ยอมรับกันว่าในเรื่องวิธีการสอนของพระพุทธศาสนา เน้นการสอนแบบอริยสัง 4 ที่ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของการพัฒนาทางจริยธรรม พระพุทธเจ้าทรงนำเอาสังฆกรรมมาแสดงแก่นุชย์ในรูปที่เรียกว่า อริยสัง 4 แต่ที่จริงสาระสำคัญที่พระองค์ต้องการ คือเรื่อง อิทปิัจจยการ สมุปบาท และนิพพานนี้เอง พอมาสื่อกับประชาชนใช้อริยสัง 4 เพื่อให้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้

การสอนนั้นต้องเริ่มจากสิ่งที่มองเห็น สิ่งที่ปรากฏหรือสิ่งที่ง่ายไปหายาก จึงเริ่มต้นด้วยปัญหาต่างๆ ที่หลักอริยสัง 4 นั้น สอนย้อนจากผลมาหาเหตุธรรมดว่า สิ่งทั้งหลายเหตุเกิดก่อนแล้วจึงมีผล แต่ในอริยสังนี้พูดถึงผลก่อน แล้วจึงสาวไปหาเหตุ ทุกข์เป็นผล สมุทัยเป็นเหตุ คู่ที่หนึ่ง คู่ที่สองนิโรธเป็นผล มรรคเป็นเหตุ ยกผลมาพูดก่อนเหตุ ทั้งสองชุด การที่พระพุทธเจ้าตรัสอย่างนี้จะต้องมีเหตุผลในการตรัส

การแสดงธรรมของพระพุทธเจ้ามีความประเสริฐในลักษณะต่างๆ ในความเป็นพระศาสดานั้น นอกจากตรัสรู้ธรรมความจริงแล้ว จะต้องสามารถใช้วิธีการสั่งสอนด้วย ความสำเร็จของพระพุทธเจ้าอยู่ที่ความสามารถทั้งสองด้านนี้ จึงเรียกพระองค์นี้ ว่าเป็นสัมมาสัมพุทธะ พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า ให้มองดูความจริงของกฎธรรมชาติว่า สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัยของมัน

ไม่ใช่เป็นไปตามการคลบกันกาลของสิ่งภายนอก ฉะนั้น จึงให้เราศึกษาให้รู้เหตุปัจจัย แล้วทำตามเหตุปัจจัยด้วยความเพียรพยายามของเรา เมื่อเราต้องการผลก็ต้องทำเหตุ นี่คือการประกาศหลักธรรม ซึ่งก็คือ การที่พระพุทธเจ้าเป็นผู้ประกาศอิสรภาพให้แก่มนุษย์

หลักคำสอนที่สำคัญในพุทธศาสนา คือ หลักศีล สมาธิ ปัญญา เป็นวิธีการปฏิบัติเพื่อบรรลุสู่ความมีจริยธรรม แต่มีเนื้อหาสาระที่เป็นเป้าหมายของการพิจารณาเมื่อถึงขั้นปัญญาก็คือหลักธรรมต่างๆ ในพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมหรือคำสอนที่สำคัญพอนำมากล่าว คือ

1) หลักกรรม ทรงสอนเป็นใจความว่า “สุขทุกข์เป็นผลเกิดมาจากเหตุของมันเอง ได้แก่ การกระทำของผู้คน ผลเกิดจากการกระทำของผู้ใด ผู้คนต้องได้รับอย่างแน่นอนอนัตตธรรม”

2) หลักอนัตตา ทรงสอน “ไม่มีพระเจ้าผู้สร้าง ไม่มีสิ่งทีเรียกว่าตัวตนสรรพสิ่งไม่มีผู้ใดสร้าง เกิดขึ้นแปลกๆ ก็เพราะปัจจัยตามธรรมชาติที่จะต้องค่อยๆ แปรไปหมุนไปตามลำดับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ โดยไม่อยู่ในอำนาจของโลกเรียกว่า อนัตตา”

3) หลักอริยสัจ อันประกอบด้วยสภาพอันเป็นทุกข์ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ สภาพความดับของทุกข์ วิธีให้ถึงซึ่งความดับทุกข์

ดังนั้น ทฤษฎีที่ยึดคำสอนของพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานความคิด อธิบายการพัฒนาจริยธรรมว่าเป็นการพัฒนาบุคคลให้มีพฤติกรรมละเว้นความชั่ว มีจิตใจสะอาดบริสุทธิ์ รู้แจ้งในภาวะอันแท้จริง ดับไม่เหลือเชื้ออีกต่อไป (นิพพาน) ซึ่งวิธีการพัฒนาที่ได้โดยการสอนหรือชี้แนะจากผู้รู้และโดยการพิจารณาโดยตนเอง แล้วทำให้เกิดปัญญาพิจารณาจนเห็นว่าความทุกข์หรือปัญหานั้นเกิดขึ้นอย่างไร ความทุกข์หรือปัญหาเหล่านั้นดับลงได้อย่างไร ซึ่งมีลักษณะเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกันไปและหมุนมาบรรจบกัน เรียกว่าวงล้อชีวิตหลักธรรมนี้มีชื่อเรียกว่า ปฏิจสงมุปบาท ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่เกิดจากการพัฒนาของนักวิชาการไทย เน้นการพัฒนาจริยธรรมด้วยการชี้แนะจากผู้รู้และการคิดพิจารณาโดยตนเอง จริยธรรมที่ระบุตามทฤษฎีนี้ก็คือการมีความประพฤติดีและละเว้นชั่ว มีจิตใจสะอาด รู้แจ้งในสัจจะ ซึ่งเป็นสภาวะอันแท้จริงของชีวิต

สรุปได้ว่าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนนำเสนอทฤษฎีของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้ 1) ทฤษฎีหลักการพัฒนาทางจริยธรรมของฟรอยด์ 2) ทฤษฎีของเพียเจต์ 3) ทฤษฎีของลอเรนซ์ โคลเบิร์ต 4) ทฤษฎีของอิมมานูเอล คานท์ 5) ทฤษฎีของเกรท วิล บลูมและมาเซีย 6) ทฤษฎีคัมภีร์จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน และ 7) ทฤษฎีทางพุทธศาสตร์

วิธีทางพัฒนาจริยธรรม

วิธีการพัฒนาจริยธรรม สามารถกระทำได้ดังนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม, 2520, 24)

1. การศึกษาเรียนรู้กระทำได้หลายวิธีดังนี้

1.1 การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการหาความรู้จากการอ่านหนังสือเกี่ยวกับปรัชญาศาสนา วรรณคดีที่มีคุณค่า หนังสือเกี่ยวกับจริยธรรมทั่วไปและจริยธรรมวิชาชีพ

1.2 การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม และการคบหาบัณฑิตผู้ใส่ใจด้านจริยธรรม

1.3 การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตและจากประสบการณ์ในสถานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์จริงเป็นโอกาสอันประเสริฐในการเรียนรู้จริยธรรมแห่งชีวิต ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งทั้งด้านเจตคติและทักษะการแก้ปัญหาเชิง จริยธรรม อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับความพร้อมของบุคคล ผู้มีความพร้อมน้อยอาจจะไม่ได้ประโยชน์จากการเรียนรู้อันมีค่านี้เลย

2. การวิเคราะห์ตนเองบุคคลผู้มีความพร้อมจะพัฒนามีความตั้งใจและเห็นความสำคัญของการวิเคราะห์ตนเองเพื่อทำความรู้จักในตัวตนเอง ด้วยการพิจารณาเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมการแสดงออกของตนเองจะช่วยให้บุคคลตระหนักรู้คุณลักษณะของตนเอง รู้จุดดีจุดด้อยของตน รู้ว่าควรคงลักษณะใดไว้การวิเคราะห์ตนเอง กระทำได้ด้วยหลักการต่อไปนี้

2.1 การรับฟังความคิดเห็นเชิงวิพากษ์จากคำพูดและอากัปกริยาจากบุคคลรอบข้าง เช่น จากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อนร่วมงาน จากผู้ใกล้ชิดหรือบุคคลในครอบครัว

2.2 วิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับความคิด ความต้องการเจตคติการกระทำและผลการกระทำ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

2.3 ค้นหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น จากตำรา บทความ รายงานการวิจัย ด้านพฤติกรรมศาสตร์หรือศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์และพัฒนาตนเองอย่างถ่องแท้

2.4 เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจ (จิตใจและพฤติกรรมมนุษย์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้เช่นเดียวกับสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก) ทำให้จิตใจได้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดปัญญา รับรู้ตนเองอย่างลึกซึ้งและแท้จริง

3. การฝึกตนเป็นวิธีการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยตนเองขั้นสูงสุด เพราะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการควบคุมการประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคม ทั้งในสภาพการณ์ปกติและเมื่อเผชิญปัญหาหรือขัดแย้ง

การฝึกตนเป็นวิธีการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยตนเองขั้นสูงสุด เพราะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการควบคุมการประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคม ทั้งในสภาพการณ์ปกติและเมื่อเผชิญปัญหาหรือขัดแย้ง

1) การฝึกวินัยขั้นพื้นฐาน เช่น ความขยันหมั่นเพียร การพึ่งตนเอง ความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การรู้จักประหยัดและออม ความซื่อสัตย์ ความมีสัมมาคารวะ ความรักชาติฯ

2) การรักษาศีลตามความเชื่อในศาสนาของตน ศีลเป็นตัวกำหนดที่จะทำใ้หวังได้ใน การที่จะกระทำชั่วร้ายใดๆ อยู่ในจิตใจ ส่งผลใ้บุคคลมีพลังจิตที่เข้มแข็งรู้เท่าทันความคิด สามารถควบคุมตนได้

3) การทำสมาธิ เป็นการฝึกให้เกิดการตั้งมั่นของจิตใจทำให้เกิดภาวะมีอารมณ์หนึ่งเดียวของกุศลจิต เป็นจิตใจที่สงบผ่องใสบริสุทธิ์เป็นจิตที่เข้มแข็ง มั่นคง แน่วแน่ ทำให้เกิดปัญญาสามารถพิจารณาเห็นทุกอย่างตรงสภาพความเป็นจริง

4) ฝึกการเป็นผู้ให้ เช่น การรู้จักให้อภัย รู้จักแบ่งปันความรู้ ความดีความชอบ บริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ อุทิศแรงกายแรงใจช่วยงานสาธารณประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

สรุปได้ว่าการพัฒนาจริยธรรมด้วยวิธีพัฒนาตนเองตามขั้นตอนดังกล่าว เป็นธรรมภาวะที่บุคคลสามารถปฏิบัติได้ควบคู่กับการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่มิใช่เป็นการกระทำในลักษณะเสร็จสิ้น ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย เพราะจิตใจของมนุษย์เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เผลอเช่น กระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ)

ความหมายความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ หรือ Emotional Quotient: EQ ซึ่งนอกจากนี้ยังมีคำอื่นๆ อีกหลายคำที่นักวิชาการ นักศึกษา และนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายใกล้เคียงกันได้แก่ Emotional Intelligence, Emotional Ability, Interpersonal Intelligence, Multiple Intelligence นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์เอาไว้หลายท่านดังนี้

เทพรัตน์ สุทธิเรือง (2553, 12) ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ให้แสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่กำลังเผชิญอยู่ทั้งในปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

นิตยา คชภักดี (2550, 43) ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความรู้จักแยกแยะความรู้สึก และควบคุมความรู้สึก รวมทั้งการแสดงออกของอารมณ์และจัดการอารมณ์ของตนเอง เรียนรู้รับรู้ความเข้าใจตนเอง มีการแสดงออกของอารมณ์อย่างสร้างสรรค์ เข้าใจถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นและมีกาลเทศะ

ธีระ ชัยยุทธขรรยง และวารภรณ์ หงส์ดิลกกุล (2549, 61) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรู้จักเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเข้าถึงจิตใจของผู้อื่นรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้วยการจัดการกับตนเองให้สามารถเผชิญกับความคับข้องใจความเศร้า โศก ความยาก ลำบาก ความกลัววิตได้ด้วยความมั่นคงต่อแรงปะทะทางอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ได้อย่างดี รู้จักนำพลังแห่งอารมณ์และความรู้สึกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และมีความสุขในชีวิต

สมชาย จักรพันธ์ (2549, 18) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของมนุษย์ที่มี 3 กลุ่ม คือ 1) ความฉลาดทางนามธรรม (Abstract Intelligence) ได้แก่ ความสามารถในการเรื่องของคำพูด และตัวเลข 2) ความฉลาดทางรูปธรรม (Concrete Intelligence) ได้แก่ ความสามารถในการคิด และความเข้าใจทางรูปธรรม ความฉลาดทั้งสองกลุ่มนี้ได้มีผู้คิดหาวิธีวัดออกมาเป็นตัวเลขที่เรียกกันว่า เซาวิปัญญา (Intelligence Quotient) หรือไอคิว (IQ) 3) ความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) ได้แก่ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นทั้งผู้ใหญ่และเด็กได้อย่างเหมาะสม มีความใจตัวเอง รู้ถึงความสามารถและศักยภาพของตนเอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน ความฉลาดทางอารมณ์เป็นส่วนหนึ่งของความฉลาดทางสังคม

สรุปได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น พร้อมทั้งสามารถบริหารหรือจัดการอารมณ์ของตนและสามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี โดยครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข

ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์

วีรวัดน์ ปันนิตามัย (2547, 9) เสนอว่าความฉลาดทางอารมณ์ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ดังนี้

1. พัฒนาการด้านอารมณ์ กับบุคลิกภาพของเด็ก ความฉลาดทางอารมณ์ มีบทบาทในการกำหนดบุคลิกภาพที่ดีสำหรับเด็กที่จะโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต โดยการปรับตัวในการแก้ไข ปัญหาความเครียดและแรงกดดันของชีวิตในภาวะการแข่งขันได้ดี

2. ด้านการสื่อสาร การแสดงความรู้สึกอารมณ์ของตน สามารถทำได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะเข้าอกเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะรู้จักยิ้มได้ แม้ในใจรู้สึกเศร้า รับฟังปัญหาของผู้อื่นได้อย่างตั้งอกตั้งใจ ไม่รู้สึกแปลกแยกจากเพื่อนมนุษย์ จากธรรมชาติและจากชีวิตของตนเอง

3. ด้านการปฏิบัติงาน ความฉลาดทางอารมณ์ เกื้อหนุนการยอมรับ ความคิดริเริ่ม ก่อให้เกิดการสร้างผลิตผลที่สนองเป้าหมาย ลดการลา ขาดงานหรือย้ายงาน เนื่องจากข้อขัดแย้ง

ระหว่างบุคคล เสริมสร้างการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กันให้มากขึ้น การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีการมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีในที่ทำงานทำให้เราเคารพฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเอาใจเขามาใส่ใจเราได้มากขึ้น มีความสามารถปรับตัว ปรับใจรับกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี

4. ด้านการให้บริการ ความฉลาดทางอารมณ์ก่อให้เกิดการทำความรู้จักลูกค้ารับฟังความต้องการของลูกค้า และตอบสนอง ได้ดี สร้างความจงรักภักดีในการใช้สินค้าและบริการของหน่วยงาน

5. ด้านการบริหารจัดการ ความฉลาดทางอารมณ์ ช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพของความเป็นผู้นำที่มีศิลปะในการรู้จักใช้คนและครองใจคน ได้ เปิดโอกาสให้ผู้บริหารได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้ทำ ในสิ่งที่ตนต้องการได้สำเร็จงานก็ได้ผลคนก็เป็นสุขเกิดความรักงานองศ์การและจงรักภักดีมากขึ้น ผู้นำ ผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์ดี จะเป็นผู้นำพูดและการกระทำตรงกัน (Integrity) มิใช่พูดอย่างหนึ่งแล้วทำอีกอย่างหนึ่งที่มีให้พบเห็นทั่วไป ผู้นำที่มีความฉลาดทางอารมณ์มักกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ

6. การเข้าใจชีวิตของตนและของผู้อื่น ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นเรื่องของการศึกษาในการทำความเข้าใจตน (Insight) การมองเข้าไปในตนก่อนทำความเข้าใจผู้อื่น เมื่อเข้าใจตนเข้าใจผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จึงเป็นการมุ่งใช้ศักยภาพของคนอย่างเต็มที่อย่างสูงสุด ชีวิตครอบครัวก็จะเป็นสุขด้วยความเข้าใจกัน

สรุปได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญและประโยชน์ต่อตนเองต่อหน่วยงานและต่อสังคม ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสารสามารถทำได้ถูกต้องตามกาลเทศะเข้าอกเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น 2) ด้านการปฏิบัติงานสามารถเกื้อหนุน ขอมรับ และมีความคิดริเริ่มก่อให้เกิดการสร้างผลิตผลที่สนองเป้าหมาย 3) ด้านการให้บริการ ก่อให้เกิดการทำความรู้จักลูกค้ารับฟังความต้องการของลูกค้า และตอบสนอง ได้ดีและตรงเป้าหมายของลูกค้า 4) ด้านการบริหารจัดการ ช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพของความเป็นผู้นำที่มีศิลปะในการรู้จักใช้คนและครองใจคนได้ 5) ด้านการเข้าใจชีวิตของตนและของผู้อื่น เมื่อเข้าใจตนเข้าใจผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จึงเป็นการมุ่งใช้ศักยภาพของคนอย่างเต็มที่อย่างสูงสุด ชีวิตครอบครัวก็จะเป็นสุข ดังนั้น หากสามารถนำมาใช้ประโยชน์กับทุกคน โดยประยุกต์เข้าสู่ชีวิตประจำวันและงานในหน้าที่ ก็จะทำให้ในตนเองมีความสุขในครอบครัวและการดำเนินชีวิตประจำวันได้

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

นักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

Werner & Heisenberg (อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต, 2544, 24) เสนอว่าพฤติกรรมของผู้ที่ชาญฉลาดด้าน “Practical Intelligence” ที่เอื้อต่อความสำเร็จในวิชาชีพในการบริหารและในชีวิตสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การครองตน (Managing Self) หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการตนเองในแต่ละวันให้บรรลุเป้าหมายได้ผลผลิตสูงสุด เช่นการจัดลำดับกิจกรรมที่ต้องทำการกระตุ้นชี้นำตนให้มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์การสร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่ตนเอง กล้าเสี่ยง รู้ขีดความสามารถและศักยภาพของตนดี เป็นต้น

2. ชั้นควบคุมอารมณ์ ควบคุม กำกับและดูแลสภาวะอารมณ์ (Regulation of Emotion) ของตนและของผู้อื่น ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ ทั้งในแง่ของกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ซึ่งในบางอาชีพต้องฝึกขั้นนี้มากเป็นพิเศษ เช่น พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต้องฉลาดรู้เท่าทันในท่าทีภาวะอารมณ์และความต้องการของผู้โดยสาร เป็นต้น

3. ชั้นใช้ไหว้อารมณ์ คนแต่ละคนต้องมีความสามารถใช้ประโยชน์ (Utilization of Emotion) จากภาวะอารมณ์ของตนต่างกันในการแก้ปัญหา หรือช่วยในการปรับตัว หากอารมณ์ดีอาจมีส่วนช่วยให้เกิดภาวะคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผลในการตอบข้อสอบ การคิดวิเคราะห์ ขณะที่อารมณ์เศร้าทำให้การคิดแบบอุปมาอุปไมยช้าลง

Cooper & Sawaf (อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต, 2544, 28) ได้แสดงโมเดลของความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 หลักด้วยกัน ในแต่ละหลักมี 4 องค์ประกอบย่อย ซึ่งนำไปสู่การวัดการประเมินที่เรียกว่า แผนที่ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ Map)

กรมสุขภาพจิต (2544, 30) ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วยความสามารถด้านต่างๆ 9 ด้านย่อย คือ

1. ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1.1 การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 การเห็นใจผู้อื่น

1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 ความรับผิดชอบ

- 1.3.1 รู้จักให้รู้จักกับ
- 1.3.2 รับผิดชอบให้ก่อ
- 1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพรูปที่ดีกับผู้อื่นประกอบด้วย ความสามารถต่อไปนี้

2.1 การรู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง

- 2.1.1 รู้จักศักยภาพตนเอง
- 2.1.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา
- 2.1.3 มีความยืดหยุ่น

2.2 การตัดสินใจและแก้ปัญหา

- 2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา
- 2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา
- 2.2.3 มีความยืดหยุ่น

2.3 การมีสัมพันธรูปที่ดีกับผู้อื่น

- 2.3.1 สร้างสัมพันธรูปที่ดีกับผู้อื่น
- 2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

3. ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย ความสามารถต่อไปนี้

3.1 ความภูมิใจในตนเอง

- 3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง
- 3.1.2 เชื้อมั่นในตนเอง

3.2 ความพึงพอใจในชีวิต

- 3.2.1 มองโลกในแง่ดี
- 3.2.2 มีอารมณ์ขัน
- 3.2.3 พพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 ความสงบทางใจ

- 3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.3.2 รู้จักผู้อื่นคลาย

3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ได้แก่ การรู้จักตนเอง การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและชาญฉลาด สามารถสร้างแรงจูงใจซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จของตนเอง รับรู้อารมณ์ของผู้อื่น มีความสามารถในการสร้างและรักษาเครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนตัวและที่เกี่ยวข้องกับงาน

ความฉลาดทางจริยธรรม MQ (Moral Quotient)

ความหมายความฉลาดทางจริยธรรม

ความฉลาดทางจริยธรรมหรือ MQย่อมาจาก Moral Quotient หมายถึงระดับสติปัญญาทางศีลธรรม เป็นความสามารถทางจริยธรรมหรือการเพิ่มศักยภาพของมนุษย์ด้วยการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม คำว่า MQ (Moral Quotient) เป็นคำที่ถูกคิดค้นโดยโรเบิร์ต โคลส์ (Robert Coles) เป็นจิตแพทย์เด็กจาก Harvard University ประเทศสหรัฐอเมริกา (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, ม.ป.ป.) ความฉลาดทางจริยธรรมนั้นไม่สามารถฝึกฝนหรือขัดเกลาได้ในช่วงเวลาสั้นๆ ขณะที่บุคคลเจริญเติบโตขึ้นมาแล้ว เหมือนดังคำโบราณของไทยที่ว่า “สันคอนนั้นขุดได้ แต่สันคานนั้นขุดไม่ได้” การที่บุคคลคนหนึ่งจะมีความฉลาดทางจริยธรรมระดับดี ต้องเริ่มปลูกฝังในวัยเด็กจึงจะได้ผล อาทิปัจจัย 3 อย่างด้วยกันคือ 1) การสอนศีลธรรมโดยตรงให้กับเด็ก 2) การถ่ายทอดทางศีลธรรมจากผู้ใหญ่ให้กับเด็ก 3) ความรักและวินัย

นันทา ดิงสมบัติอุท (2554, 1) กล่าวว่าความฉลาดทางจริยธรรม หมายถึง ระดับความเห็นแก่ตัวด้วย การมีความฉลาดทางจริยธรรม ย่อมส่งผลให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ ไม่เห็นแก่ตัว คิดดี ทำดีและพูดดีด้วย มีความเมตตาปรานีและรู้จักให้อภัย

เอกชัย แสงอินทร์ (2546, 14) กล่าวว่าความฉลาดทางจริยธรรม หมายถึง ระดับคุณธรรมซึ่งรวมไปถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

อริยะ สุพรรณเกษย์ (2545, 32) กล่าวว่าความฉลาดทางจริยธรรม หมายถึง ระดับความฉลาดทางจริยธรรมและศีลธรรม ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้และปฏิบัติตนในด้านจริยธรรมและศีลธรรมตามกรอบประเพณีที่ค้ำจุนของศาสนา วัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ทั้งสามารถปฏิบัติต่อบุคคลอื่นภายใต้ข้อบัญญัติที่ค้ำจุนเหล่านั้นด้วยจิตใจที่เต็มเปี่ยมด้วยความรัก ความเมตตา มีความประพฤติที่ซื่อสัตย์ มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น อยากให้ผู้อื่นได้รับสิ่งที่ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีจิตสงบบางเฉยไม่ยินดี ไม่ส่งเสริมต่อสิ่งที่จะทำลายคุณธรรมที่ค้ำจุน รู้จักนำหลักธรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหาลำบากสำหรับคนและบุคคลอื่น ได้อย่าง

เหมาะสม รวมทั้งให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาจิตใจ ด้วยการปฏิบัติทางจิตให้สงบเป็นสมาธิ สำหรับตนเองและชักชวนบุคคลอื่นให้ร่วมปฏิบัติอีกด้วย โดยแบ่งแยกองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมและศีลธรรม ไว้ 4 ประการ ได้แก่ 1) กรอบประเพณีของศาสนาวัฒนธรรม และค่านิยมของสังคม 2) ระดับของจริยธรรมและศีลธรรมของครอบครัวและสถานศึกษาที่ทำการล้อมเลา 3) การฝึกฝนในการฝึกฝนพัฒนาตนทางด้านจริยธรรมและศีลธรรมและ 4) ความสามารถทางด้านการพัฒนาจิตใจและสมาธิ

เลนนิคและไค (Lennick and Kiel, 2005, 5) ให้คำนิยาม ความฉลาดทางจริยธรรม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้ ประพฤติปฏิบัติตนและพิจารณาตัดสินใจต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ตามมาตรฐานความดี ความไม่ดี ข้อควรประพฤติปฏิบัติและกฎเกณฑ์ในการแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดของสังคมออกจากกันและความเอาใจใส่ต่อชีวิต มนุษยชาติและธรรมชาติความเอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ที่ดี สังคม เศรษฐกิจ เคารพต่อทรัพย์สินผู้อื่น ความเอาใจใส่ต่อการสื่อสารที่เปิดเผยและซื่อสัตย์และความเอาใจใส่ต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยเป็นสิ่งที่บุคคลต้องเรียนรู้และได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก

โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg, 1976) กล่าวว่าจริยธรรมคือความรู้สึกลึกซึ้งซบซึ้งดีเป็นกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของความประพฤติโดยบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งพฤติกรรมเป็นของตนเอง โดยสังคมจะเป็นผู้ตัดสินว่าผลของการกระทำที่เกิดขึ้นจะเป็นเครื่องตัดสินว่าการกระทำนั้นผิดหรือถูก การเลี้ยงลูกให้มีคุณธรรมไม่สามารถฝึกฝนหรือขัดเกลาได้ในช่วงเวลาสั้นๆ แต่เป็นเรื่องที่ต้องฝึกมาตั้งแต่เด็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถพัฒนาพื้นฐานจริยธรรม ของตนเองขึ้นมาให้ฝังลึกลงไปในชีวิตของเขาและรอเวลาที่ จะได้รับการกระตุ้นอีกครั้ง โดยการอบรม สั่งสอนฟังธรรมและวิธีอื่นๆ แต่ถ้าคนเหล่านั้นไม่มีจริยธรรม อยู่ในจิตสำนึกดั้งเดิมแล้วไม่ว่าจะได้รับการกระตุ้นอย่างไร ก็ไม่สามารถทำให้คนๆ นั้นกลายเป็นคนที่ดีขึ้นมาได้ ถ้าเราไม่ยอมได้ลูกที่เติบโตเป็นคนเก่งที่เห็นแก่ตัวก็ควรปลูกฝังคุณธรรมให้ลูกเสียแต่เล็ก จะดีกว่ารอตอนโตเพราะถึงตอนนั้นอาจสายเกินไป เพราะคุณธรรมไม่ได้ปลูกฝังกันได้ชั่วข้ามคืนแต่ต้องใช้เวลาคความต่อเนื่องความสม่ำเสมอในการสอน ที่สำคัญคือพ่อแม่ต้องทำให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่าง

สรุปได้ว่าความฉลาดทางจริยธรรม หมายถึง ระดับการรับรู้และเข้าใจ รู้จักรับผิดชอบชั่วดีแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดออกจากกัน จะเลือกประพฤติตนให้สอดคล้องกับความถูกต้องด้วยความตั้งใจและเจตนาที่ดีงามในทุกสถานการณ์ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เคารพให้เกียรติและมีความยุติธรรม ให้สอดคล้องกับความดีงาม ความฉลาดทางจริยธรรมเป็นเรื่องที่ต้องฝึกมาตั้งแต่เด็ก ถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เด็ก บุคคลนั้นก็สามารพัฒนาพื้นฐานความฉลาดทางจริยธรรมของตนขึ้นมาในระดับหนึ่ง และความฉลาดทางจริยธรรมนี้ก็จะปลูกฝังลึกลงไป

ในจิตใต้สำนึกของบุคคลนั้นและจะรอเวลากระตุ้นอีกครั้ง โดยการอบรมสั่งสอน การฟังธรรม แต่ถ้านักคิดใดไม่มีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในจิตสำนึกแล้ว ไม่ว่าโตขึ้นจะได้รับการกระตุ้นอย่างไรก็ไม่สามารถทำให้บุคคลผู้นั้นกลายเป็นคนดี

องค์ประกอบด้านความฉลาดทางจริยธรรม และศีลธรรม

MQ (Moral Quotient) คือระดับจริยธรรมศีลธรรมบุคคล ซึ่งสามารถการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มีความกตัญญู เป็นคนดี มีระเบียบวินัย มีสำนึกผิดชอบชั่วดี และเคารพ นับถือผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคมและมนุษยชาติ บางคนเข้าใจว่า EQ กับ MQ นั้นคือ สิ่งเดียวกันแต่จิตแพทย์ ดร. โรเบิร์ต โคลต์ ได้แยกแยะระดับความคิดด้านจริยธรรมและศีลธรรมนี้ออกมาจากความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญเฉพาะขึ้นอีก ดร. โรเบิร์ต โคลต์ กล่าวว่า MQ นั้นไม่สามารถฝึกฝนหรือขัดเกลาได้ในเวลาสั้นๆ ขณะที่บุคคลเจริญเติบโตขึ้นมาแล้ว เหมือนดังคำโบราณของไทยที่ว่า “สันคอนนั้นขุดได้ แต่สันดานนั้นขุดยาก”

การที่บุคคลคนหนึ่งจะมี MQ ระดับดี ต้องเริ่มปลูกฝังในวัยเด็กจึงจะได้ผล อาศัยปัจจัย 3 อย่างด้วยกันคือ การสอนศีลธรรม โดยตรงให้กับเด็ก การถ่ายทอดทางศีลธรรมจากผู้ใหญ่ให้กับเด็ก ความรักและวินัย

MQ เป็นเรื่องที่ต้องฝึกมาตั้งแต่วัยเด็ก ถ้านักคิดได้รับการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมมาแต่ยังเป็นเด็ก บุคคลก็สามารถ พัฒนาพื้นฐาน MQ ของตนขึ้นมาในระดับหนึ่ง (อย่างน้อยแล้วแต่การปลูกฝัง) และ MQ นี้ก็จะฝังลึกลงไป ในจิตใต้สำนึก ของบุคคลผู้นั้น และจะรอเวลาที่ได้รับการกระตุ้นอีกครั้ง โดยการอบรมสั่งสอน การฟังธรรม และวิธีอื่น ๆ แต่ถ้านักคิดไม่มี MQ อยู่ในจิตสำนึกดั้งเดิมแล้ว ไม่ว่าโตขึ้นจะได้รับการกระตุ้น อย่างไรก็ไม่สามารถ ทำให้บุคคลผู้นั้น กลายเป็นคนดีขึ้นมาได้มากนัก

ในทางจิตวิทยา เรื่องระดับพัฒนาการทางจริยธรรม ได้มีนักจิตวิทยาได้เสนอทฤษฎีที่น่าสนใจ ไว้นานแล้วก่อน ที่จะมีการเสนอเรื่อง MQ ก็คือ Lawrence Kohlberg (1976) ซึ่งนับว่าเป็นทฤษฎีที่อาจนำไปทำความเข้าใจบุคลิกภาพของบุคคลได้อีกแนวคิดหนึ่ง

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg) เป็นทฤษฎีที่มีรากฐานสืบเนื่องมาจาก ทฤษฎีของพือาเจต์ แต่โคลเบอร์กได้ปรับปรุงวิธีการวิจัย การวิเคราะห์ผลรวมทั้ง ได้ทำการวิจัยอย่างกว้างขวาง ไม่เฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ได้ทำการวิจัยในประเทศอื่น ที่มีวัฒนธรรมต่างไป เช่น ประเทศไต้หวัน เดอร์เกิ และเม็กซิโก เป็นต้น โคลเบอร์กได้คิดวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีระบบการ ให้คะแนนอย่างมีระเบียบ แบบแผน ผู้ที่จะใช้วิธีการให้คะแนนระดับพัฒนาการทางจริยธรรม จะต้องได้รับการอบรมเป็นพิเศษ วิธีการวิจัยที่โคลเบอร์กใช้ก็คล้ายคลึง กับวิธีการของพือาเจต์มาก คือสร้าง

สถานการณ์สมมติปัญหาทางจริยธรรม ที่ผู้ตอบยาก ที่จะตัดสินใจได้ว่า “ถูก” “ผิด” “ควรทำ” หรือ “ไม่ควรทำ” อย่างเด็ดขาด เพราะขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง การตอบจะขึ้น กับวัยของผู้ตอบ เกี่ยวกับความเห็นใจ ในบทบาทของผู้พฤติกรรมในเรื่องค่านิยม ความสำนึกในหน้าที่ในฐานะเป็น สมาชิกของสังคม ความยุติธรรมหรือหลักการที่ตนยึด จากการวิเคราะห์คำตอบของผู้ตอบวัยต่างๆ โคลเบอร์กได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ (Levels) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น (Stages) ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมีทั้งหมด 6 ขั้น คำอธิบายของระดับและขั้นต่างๆ ของพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก มีดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-Conventional) ในระดับนี้เด็กจะได้รับกฎเกณฑ์ และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครูหรือเด็กโต และมักจะคิดถึงผลที่ตามมาที่จะนำรางวัลหรือการลงโทษมาให้พฤติกรรม “ดี” พฤติกรรมที่แสดง แล้วได้รางวัลพฤติกรรม “ไม่ดี” พฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับโทษ โคลเบอร์กได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้เป็น 2 ขั้น คือ

1. การลงโทษ และการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation)
2. กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental Relativist Orientation)

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional) พัฒนาการจริยธรรมระดับนี้ ผู้ทำถือว่า การประพฤติตนตาม ความคาดหวัง ของผู้ปกครอง บิดา มารดา กลุ่มที่ตนเป็น สมาชิกหรือของชาติ เป็นสิ่งที่ควรจะทำหรือทำความผิดเพราะกลัวว่า ตนจะไม่ใช่ที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้แสดงพฤติกรรมจะไม่คำนึงถึงผลตามที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง ถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี เป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่จะรักษามาตรฐานทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น 2 ขั้น คือ

1. ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” (Interpersonal Concordance of “good boy, nice girl” Orientation)
2. กฎและระเบียบ (“Law-and order” Orientation) การทำถูกไม่ประพฤติผิด คือ การทำตามหน้าที่ประพฤติตนไม่ผิดกฎหมาย และรักษาระเบียบแบบแผนของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post-conventional Level) พัฒนาการ ทางจริยธรรมระดับนี้ เป็นหลักจริยธรรมของผู้มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมได้พยายามที่จะ ตีความหมายของ หลักการและมาตรฐานทาง จริยธรรม ด้วยวิจารณญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักฐานของความประพฤติที่จะปฏิบัติตาม การตัดสินใจ “ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจากวิจารณญาณของตนเอง ปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็น สมาชิก กฎเกณฑ์ – กฎหมาย ควรจะตั้งบนหลักความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก โคลเบอร์กแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น 2 ขั้น

สรุปแล้วพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ตมี 3 ระดับ และ 6 ขั้น ขั้นต่างๆ ของพัฒนาการทางจริยธรรมมีดังนี้

ขั้นที่ 1 การลงโทษ และการเชื่อฟัง โคลเบิร์ตกล่าวว่าในขั้นนี้เด็กจะใช้ผลตามของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่า พฤติกรรมของคน “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นต้นว่าถ้าเด็กถูกทำโทษก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ผิด” และพยายามหลีกเลี่ยงไม่ทำสิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ถูก” และจะทำซ้ำอีกเพื่อหวังรางวัล

ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของคนในขั้นนี้เด็กจะสนใจทำตามกฎข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง หรือทำดีเพราะอยากได้ของตอบแทน หรือรางวัล ไม่ได้คิดถึงความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการ เห็นใจผู้อื่น หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการของตน แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น เช่น ประโยค “ถ้าเธอทำให้ฉัน ฉันจะให้.....”

ขั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ “คนดี” ตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของบิดามารดา หรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรม “ดี” หมายถึง พฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ หรือไม่ประพฤติผิด เพราะเกรงว่าพ่อแม่จะเสียใจ

ขั้นที่ 4 กฎและระเบียบ โคลเบิร์ตอธิบายว่า เหตุผลทางจริยธรรมในขั้นนี้ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดีหรือ คนที่มีพฤติกรรมถูกต้อง คือคนที่ปฏิบัติตามระเบียบบังคับหรือกฎหมาย ทุกคนควรเคารพกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และความเป็นระเบียบของสังคม

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญาขั้นนี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่จะใช้มาตรฐานทางจริยธรรม ได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่า สิ่งไหนผิดและสิ่งไหนถูก ในขั้นนี้การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเห็น ความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล แต่เปิดให้มีการแก้ไข โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation) ขั้นนี้เป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อนมนุษย์ธรรม เพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน และ

เพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคนในขั้นนี้สิ่งที่ “ถูก” “ผิด” เป็นสิ่งที่มิโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

สรุปได้ว่าโลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และโลกก็ประสบกับปัญหาใหม่ๆ ซึ่งในอดีตไม่เคยเกิดขึ้นและปัญหาบางปัญหาก็มีความซับซ้อน และการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในทุกด้านส่งผลให้บุคคลที่ไม่สามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ต้องเผชิญกับความยุ่งยาก อาชีพบางอาชีพ หากบุคคลากรที่ไม่สามารถปรับตัว กับการเปลี่ยนแปลงก็จะต้องออกจากอาชีพไปก็มี โลกของงานอาชีพ หลายอาชีพ ในปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และเทคโนโลยีการสื่อสาร ดังนั้นบุคคลที่พึงประสงค์ในศตวรรษนี้ นอกจากเป็นผู้มีบุคลิกภาพด้านองค์ประกอบ IQ และ EQ ในระดับสูงแล้ว ยังมีองค์ประกอบที่ปัจจุบันในวงการธุรกิจให้ความสำคัญมากคือ องค์ประกอบด้าน MQ

การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช

ความจำเป็นในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน

จากนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เน้นการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพของคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีส่วนทำให้สถาบันศึกษามุ่งเน้นการผลิตนักเรียนนักศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นพลังในการสืบทอด และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมและประเทศชาติ แต่ผลสะท้อนจากสังคม พบว่าคุณภาพนักเรียนนักศึกษาโดยรวมยังต้องแก้ไข และพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ในฐานะเป็นสถาบันศึกษาชั้นนำแห่งหนึ่งของนครศรีธรรมราชจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ประการ คือ

1. การเป็นผู้มีคุณธรรม หมายถึง การเป็นผู้มีจิตใจเอื้อเฟื้อ มีวินัย มีความรับผิดชอบ สุจริตเที่ยงธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความตั้งใจที่จะทำประโยชน์แก่สังคมทั้งในขณะที่กำลังศึกษา และเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว

2. การเป็นผู้มีคุณภาพ หมายถึง การเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ศึกษาทั้งหมด ทฤษฎี และปฏิบัติ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ มีการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ลุล่วงไปด้วยดี มีความสามารถ

ในการทำงานร่วมกัน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตลอดจนเป็นผู้ที่มีชีวิตที่เป็นสุข มีความสมบูรณ์ทั้งสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

3. การเป็นผู้มีคุณค่า หมายถึง การเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมอย่างมีประโยชน์ สามารถประพฤตินให้เหมาะสมแก่หน้าที่ เป็นที่ปรารถนาของสังคม เป็นผู้มีระเบียบวินัย และรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ค้ำจุนของชาติต่อไป

ในการผลิตนักเรียนนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวนี้ นอกจากจะอาศัยกระบวนการ/กลวิธีที่จะช่วยให้เกิดการ พัฒนา โดยการสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแล้ว การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์และนักเรียนนักศึกษาก็เป็นกระบวนการที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

ทั้งนี้เพราะอาจารย์ผู้สอนนั้น มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อการหล่อหลอม และพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มี “ความเป็นเลิศทางวิชาชีพคุณธรรมมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมุ่งสู่มาตรฐานสากล” ตามวิสัยทัศน์ของวิทยาลัย ในช่วงเวลาที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยมากที่สุด

แนวคิดรวบยอดในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน

การที่จะสอดแทรกความรู้ และการปฏิบัติที่จะทำให้นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช เป็นผู้ที่มีจิตใจและพฤติกรรมที่มีคุณธรรมในหลายรูปแบบ มีแนวคิดดังนี้

1. การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนที่จะให้ได้ผลซึมลึกเข้าไปในจิตใจจะต้องมีการลงมือปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. อาจารย์ และนักเรียนนักศึกษาจะต้องเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจด้วยจิตใจที่ยอมรับในคุณงามความดีอย่างแท้จริง ยินดีปฏิบัติด้วยความรู้สึกที่เป็นสุข ไม่ได้ถูกบังคับหรือมีเงื่อนไขการสอดแทรกจะต้องค่อยๆ ทำในลักษณะน้ำซึมบ่อทราย

3. อาจารย์ และนักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมร่วมพลังเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการบูรณาการคุณธรรมเข้ากับศาสตร์ของวิชาที่สอน

4. บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องมีแนวคิด และการปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

วิธีการและขั้นตอนของการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

“.....ในฐานะที่เป็นครูอาจารย์หรือหัวหน้างาน...จำเป็นต้องมีความสุจริต ยุติธรรม ทำตัวให้เป็นตัวอย่าง และเป็นที่ยิ่งของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ไม่ยอมเห็นแก่ความโลภ ความลืมหืม

ความริษยา ความแตกร้าง ต้องมุ่งมั่นในประโยชน์อันยั่งยืน ไพศาลของส่วนรวมเป็นเป้าหมาย จึงจะ
เชื่อได้ว่า จะประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงเกียรติคุณทุกๆ ประการดังที่ปรารถนา.....”

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

วิธีการและขั้นตอนของการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

1. วิธีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

การสอดแทรก “คุณธรรม” ซึ่งหมายถึงสภาพความดีงามทั้งหลายที่ฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล และ “จริยธรรม” ซึ่งหมายถึง คุณความดีที่ควรปฏิบัติ หรือแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์ของตน และส่วนรวม ในกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดผลวัด มีวิธีการดังนี้

1.1 ผู้สอนเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้น
ในชั้นเรียน

1.2 ผู้สอนรู้จักใช้วิธีการเรียนการสอน การปฏิบัติ และการบูรณาการคุณธรรม
จริยธรรมเข้ากับวิชาที่สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในระหว่างการเรียนวิชาต่างๆ โดยอาจใช้
ทักษะของการให้เกิดความสนุกในชั้นเรียน การทำกิจกรรม การสร้างสิ่งแวดล้อม การสร้างสถานการณ์
หรือบุคคลตัวอย่าง หรือการวิเคราะห์จากบทความ/ข่าว เพื่อประกอบการเรียนการสอน

1.3 ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการ
เรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวให้
ความร่วมมือ ลงมือกระทำหรือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและ
ต่อเนื่อง ซึ่ง “คุณธรรมจริยธรรม” ที่สอดแทรกในวิชาที่สอนนี้จะแปรรูปไปสู่ “คุณภาพ” ในที่สุด

2. ขั้นตอนของการดำเนินการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนนั้น สามารถทำได้ในชั้น
การนำเข้าสู่บทเรียน ระหว่างการสอน การทำกิจกรรมในห้องเรียน รวมทั้งการสรุป และการวัดผล
โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1) วิชาที่สอน ให้พิจารณาเป้าหมายของวิชาที่สอน เนื้อหาของเรื่องที่จะสอนให้
ชัดเจนแล้วสร้างกรอบความคิดของคุณธรรมจริยธรรมที่สามารถเชื่อมโยงถึงเนื้อหาและกิจกรรม
ของวิชานั้นๆ เช่น การสอนสถิติเรื่องการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลตามค่านั้น หรือให้
นักเรียนนักศึกษาตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนมาแสดงความคิดเห็นร่วมกัน
สรุป/วิจารณ์ เช่น ข่าวผลของการตรวจปริมาณของยาฆ่าแมลงในพืชผักที่มากเกินไป ร่วมกันวิเคราะห์
ผลเสียที่เกิดขึ้น โดยแทรกความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา นอกจากนั้นผู้สอนสามารถประเมิน

คุณธรรมจริยธรรมได้จากการแสดงความคิดเห็น การวิจารณ์ของผู้เรียนโดยผู้สอนเป็นผู้ประสานหรือช่วยสรุปชี้แนะ

2) กำหนดคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมที่นำมาสอดแทรกนั้นควรสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนจึงจะช่วยให้เข้าใจ เกิดการเรียนรู้ และมีจิตสำนึกในเรื่องนั้น นอกจากนี้ ควรสอดคล้องกับวิชาเอก/วิชาชีพ โดยการกำหนดจรรยาบรรณในวิชาชีพ และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา ซึ่งควรปลูกฝังให้เป็นวินัยประจำตัวของทุกคน ดังนั้น จึงควรกำหนดพฤติกรรมอย่างเป็นรูปธรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง

3. ดัชนีในการบ่งชี้ และกลวิธีในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

ดัชนีบ่งชี้	พฤติกรรมหลัก	กลวิธีในการสอดแทรก
คุณธรรมจริยธรรม		
ระเบียบการแต่งกาย	แต่งกายถูกกาลเทศะ	สังเกตให้คำแนะนำ ตักเตือนอย่างเป็นมิตรโดยขอให้แก้ไขในการเข้าเรียนครั้งต่อไป และหาโอกาสพูดแลกเปลี่ยนความคิดกับนักเรียน นักศึกษาที่มีปัญหาเพื่อให้นักเรียนนักศึกษารู้จักตนเอง สังคม และปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบของสถาบัน
ความตรงต่อเวลา	วินัยในตนเอง	ให้ความสำคัญต่อเวลาในการเข้าชั้นเรียน เลิกเรียน การส่งรายงานภายในเวลากำหนด
ความซื่อสัตย์	ความจริงใจ	เน้นความสำคัญของคำพูดและการกระทำที่สอดคล้องกันการทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง การยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น การปฏิบัติตามกติกา โดยอาจยกตัวอย่างของธุรกิจกับจริยธรรมที่เกิดขึ้น เป็นต้น
ความขยัน หมั่นเพียร	ความตั้งใจ พยายาม	วิเคราะห์ผลของความพยายามค้นคว้าหาความรู้ การไม่ท้อแท้ และกระตือรือร้นในการเรียน
ความรับผิดชอบ	- มุ่งมั่นในการทำงาน - ใช้เวลาอย่างคุ้มค่า - ปฏิบัติงานให้ครบ	บันทึกผลการปฏิบัติงาน/กิจกรรมต่างๆ ในการวางแผนงานอย่างเหมาะสม อย่างมีระเบียบ ปฏิบัติตามแผนอย่างรอบคอบครบถ้วน รวมทั้ง

ดัชนีบ่งชี้	พฤติกรรมหลัก	กลวิธีในการสอดแทรก
คุณธรรมจริยธรรม	และสุถ่วง	การประเมินผลในการประเมินที่รับผิดชอบ ทั้งในด้านความตรงต่อเวลา ปริมาณ และคุณภาพของงาน
ความประหยัด	ประหยัดและออม	สังเกตและให้วิเคราะห์ผลดีของการประหยัดจากสถานการณ์ และการช่วยรักษาสาธารณสมบัติของวิทยาลัย ไม่ฟุ่มเฟือย
ความสามัคคี/ การทำงานเป็นกลุ่ม	มีความเอื้อเฟื้อ เพื่อ แผ่ช่วยเหลือเป็นมิตร	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการแบ่งกลุ่มแบ่งหน้าที่/ตอบคำถามเป็นทีมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอนในแต่ละสัปดาห์ และช่วยกันหาวิธีแก้ไข ปรับปรุงอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงานเป็นทีมเพื่อให้ผลสำเร็จร่วมกัน
มีสัมมาคารวะ	มีมารยาทดีงาม	ชมเชยผู้ยกมือไหว้อาจารย์ ไม่พูดคุยในขณะที่อาจารย์สอนและสอดแทรกวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย
ความอดทน	อดทน เมื่อเกิด อุปสรรค การควบคุม อารมณ์	ชี้ให้เห็นว่า ในการทำงานทั้งเดี่ยว และกลุ่มจะต้องปฏิบัติงานจนสำเร็จไม่ทิ้งงานกลางคัน อดทนอดกลั้นต่อการขั้วการวิจารณ์/การตำหนิ
การฝึกคิด/วิเคราะห์	เปิดรับข้อมูลข่าวสาร ทุกประเภท	กำหนดประเด็นเป็นสถานการณ์ ให้เสนอแนวคิดเพื่อนำมาเสนอในชั้นเรียน โดยให้เพื่อนกลุ่มอื่นวิเคราะห์ วิจัยให้เกิดความคิดที่หลากหลาย
การใฝ่รู้ มีศรัทธาต่อศาสนา มี ความละเอียดต่อความ ซื่อ	รักการศึกษาค้นคว้า มีสิ่งยึดเหนี่ยวในการ ดำเนินชีวิต คิดดีพูดดี และทำดี	มอบสถานการณ์ให้ไปค้นคว้าและนำมาเสนอ สอดแทรกประเด็นของความดี ความซื่อในเนื้อหา ทุกครั้งที่มีโอกาส เช่น ในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ การถามความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการซึมซาบ เข้าถึงความรู้สึกนึกคิด จิตสำนึกของนักเรียน นักศึกษาเองให้มากที่สุด โดยที่นักศึกษาไม่รู้ตัว

กลวิธีต่างๆ ในการสอดแทรกเนื้อหา และหลักการด้านคุณธรรมจริยธรรมนี้ อาจารย์ผู้สอนควรกำหนดกิจกรรมเสริม ช่วงจังหวะที่ต้องการสอดแทรกให้ชัดเจน และยกตัวอย่างให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนในการสอน/ การทำกิจกรรมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องด้วยการให้ข้อวิเคราะห์/วิจารณ์จากคดีพจน์ เพลง นิทาน หรือให้วิเคราะห์/วิจารณ์สถานการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาสังคมทั้งสาเหตุ ปัญหา ผลที่เกิดขึ้น การแก้ไข และการป้องกัน เป็นต้น

4. การประเมินผล

พฤติกรรม ประเมินที่พฤติกรรม โดยสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ระหว่างการเรียน คุณธรรมจริยธรรม, ความคิด และการแสดงออกโดยทั่วไป เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

คุณค่า คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ, มีพฤติกรรมที่ดีงาม สามารถยึดถือเป็นแบบอย่างของเพื่อนและรุ่นน้อง รวมทั้งเป็นตัวแทนของวิทยาลัย

การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนโดยใช้หลักการเรียนรู้ และการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนมี “ความเป็นเลิศทางวิชาชีพคุณธรรมมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมุ่งสู่มาตรฐานสากล” ที่ยั่งยืนนี้ จะประสบความสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายโดยเฉพาะจากอาจารย์ผู้สอนทุกท่านจะต้องเริ่มต้นพิจารณาคำแนะนำการสอดแทรกคุณธรรมในการเรียนการสอนอย่างจริงจังและจริงใจ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม คุณภาพ และคุณค่าให้แก่สังคม และประเทศชาติต่อไป

ชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมกรรมทางการศึกษามาจากคำว่า Instructional Package หรือ Learning Package เดิมทีเคยมักใช้คำว่าชุดการสอนเพราะเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอน แต่ต่อมาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น นักการศึกษาจึงเปลี่ยนมาใช้คำว่าชุดการเรียนรู้ (Learning Package) บางครั้งเรียกรวมกันว่าชุดการเรียนการสอน เพราะการเรียนรู้เป็นกิจกรรมของนักเรียนและการสอนเป็นกิจกรรมของครูกิจกรรมของครูกับนักเรียนจะต้องเกิดคู่กัน บางครั้งก็จะพบคำว่า “ชุดกิจกรรม” เพื่อจะได้ได้คลุมถึงกิจกรรมของครูและนักเรียนซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่าชุดกิจกรรม ได้มีผู้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

ความหมายของชุดกิจกรรม

นักการศึกษาได้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญและความหมายของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

ประภาพร นุชอำพันธ์ (2554, 22) กล่าวว่าชุดกิจกรรม หมายถึง วิธีการหนึ่งที่นำระบบสื่อประสมมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหา วิชา เรื่อง วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการรวบรวมสื่อการสอนสำเร็จรูปหลายรูปแบบให้นักเรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล นักเรียนจะเรียนไปตามอัตราความสามารถและความต้องการของตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมในชุดการสอน ซึ่งทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนตามเป้าหมายและช่วยส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบของนักเรียนได้

กรรณิการ์ ก้อนกลีบ (2550, 11) กล่าวว่าชุดกิจกรรม หมายถึง เครื่องมือช่วยสอนที่นำเอาสื่อผสมมาใช้เพื่อให้การเรียนของนักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย นักเรียนมีความสุข มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองฝึกความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กานูพันธ์ ภักดี (2550, 8) กล่าวว่าชุดกิจกรรม หมายถึง เป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่เป็นลักษณะของสื่อประสม ที่จัดไว้อย่างเป็นรูปแบบ มีจุดมุ่งหมายแน่ชัด มีระบบ มีขั้นตอน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครู และนักเรียน ช่วยให้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ทิพย์วัลย์ พันธุ์เจริญ (2548, 48) กล่าวว่าชุดกิจกรรม หมายถึง ระบบการผลิตและการนำสื่อการสอนประสมกับที่ผู้สอนเป็นผู้สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับวิชา หน่วย และหัวข้อ ประกอบไปด้วยเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ แบบทดสอบ คู่มือครู กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้อย่างครบถ้วน เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพ

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2545, 91) กล่าวว่าชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาชนิดหนึ่งของไทย บางคนเรียกว่าชุดการเรียนการสอน ชุดการสอนเป็นชุดของสื่อประสม (Multi-media) ที่มีการนำสื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปมาใช้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ เป็นสื่อที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนตามหัวข้อ เนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ โดยจัดไว้เป็นชุดๆ บรรจุอยู่ในซอง กล่อง หรือกระเป๋า

บราวน์ และคนอื่นๆ (Brown and others, 1973, 338) กล่าวว่าชุดกิจกรรม หมายถึง เป็นชุดของสื่อประสมที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยเหลือครูให้สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในชุด

หรือกล่อง มักประกอบด้วยสิ่งของหลายอย่าง เช่น ภาพโปร่งใส फिल्मสตริป ภาพเหมือน ภาพโปสเตอร์ สไลด์ และ แผนภูมิ บางชุดอาจประกอบด้วยเอกสารเพียงอย่างเดียว บางชุดอาจเป็นโปรแกรมที่มีบัตรคำสั่งให้ ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเอง

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรม หมายถึง วิธีการหนึ่งที่น่าระบบสื่อประสมมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์แลสอดคล้องกับหลักสูตรเนื้อหาวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการรวบรวมสื่อการสอนสำเร็จรูปหลายรูปแบบให้ ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล ผู้เรียนจะเรียนไปตามอัตราความสามารถและความต้องการของตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรม ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายและช่วยส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบให้นักเรียนได้

ทฤษฎีและหลักการที่นำมาใช้ในการสร้างชุดกิจกรรม

นักการศึกษาได้ประมวลแนวคิดและทฤษฎีของนักจิตวิทยากลุ่มต่างๆ ที่ใช้เป็นหลักการสร้างชุดการสอน ผู้ศึกษานำเสนอทฤษฎีและหลักการในการสร้างชุดกิจกรรมดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2550, 17) อธิบายหลักการเรียนรู้ตามแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget, 1983) ซึ่งได้เสนอหลักการของทฤษฎีทางสติปัญญาไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ครูควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน และจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน
2. ครูควรเริ่มสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคย หรือมีประสบการณ์มาก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเดิม จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี
3. ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติ กายภาพ และบุคคล รวมทั้งสื่อเทคโนโลยีทั้งหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนซึมซับรับข้อมูลต่างๆ เข้าสู่โครงสร้างทางปัญญา ซึ่งบุคคลจะต้องใช้กระบวนการปรับสถานะช่วย สร้างความหมายของข้อมูลใหม่และเก่าให้แก่ตนเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner, 1963) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2549, 78) เสนอหลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรม ที่ครูควรคำนึงดังนี้

1. หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูต้องตระหนักว่าเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน ครูไม่ควรนำผลการเรียนของนักเรียนคนหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่ง ครูควรรู้จักนักเรียนทุกๆ คน

2. หลักการเร้าความสนใจ ครูควรชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการเรียน เพื่อจุดประกายความอยากรู้อยากเรียน ครูควรจัดกิจกรรมเร้าความสนใจทุกครั้งก่อนสอน

3. หลักการมีส่วนร่วม การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง ประยุกต์จากแนวคิดของกลุ่มเกสตัลท์ ที่สรุปว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ต่อไปนี้

3.1 พบปัญหา และมีความจำเป็นต้องแก้ปัญหาเพื่อความอยู่รอด

3.2 ได้ลงมือปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ทักษะการแก้ปัญหาในอนาคต

3.3 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ในการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ครูต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมควบคู่กับการใช้สื่อการสอน

1) หลักการให้ได้รับคำติชม หรือผลย้อนกลับทันที หลักการนี้ประยุกต์จากทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มเชื่อมโยงนิยามที่ให้มีการสนองตอบต่อสิ่งเร้า เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนทราบผลของการกระทำ ว่าผิดหรือถูกอย่างไร มีอะไรต้องแก้ไข

2) หลักการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนภูมิใจในความสำเร็จ หลักการนี้เป็นผลจากการให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ทราบผลการประกอบกิจกรรม เมื่อทำถูก หรือทำสำเร็จก็มีความภูมิใจ ครูควรสร้างบรรยากาศให้เกิดความพึงพอใจ

3) หลักการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ใคร่ครวญต่อเนื่องไปทีละน้อย ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ โหมดต่างๆ จำเป็นต้องเริ่มจากมโนทัศน์พื้นฐาน การสอนที่ดีจึงควรมีการวิเคราะห์งานที่ผู้เรียนต้องทำตามลำดับจากง่ายไปยาก เพื่อให้ผู้เรียนค่อยก้าวไปตามความสามารถของตน

4) หลักการจัดประสบการณ์สำเร็จรูป การจัดประสบการณ์สำเร็จรูปตามแนวคิดของกลุ่มมนุษยนิยม เป็นการเตรียมสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้พร้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยการเตรียมเค้าโครงของสิ่งที่เรียนให้ทราบล่วงหน้าในรูปของแผนการสอน และมีสื่อประสมที่สัมพันธ์กับเรื่องที่จะเรียน โดยจัดในรูปชุดการสอน ซึ่งจะกำหนดมโนคติจากกว้างไปหาแคบ คือ กำหนดหน่วยก่อน แล้วจึงแบ่งเป็นตอน และหัวเรื่อง หรือตามด้วยเนื้อหาความรู้ใหม่จะ กลมกลืนกับความรู้เก่าโดยอาศัยความต่อเนื่องเชื่อมโยงของการแยกข้อแตกต่างระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่กับความรู้เก่า

จอยส์ และคนอื่นๆ (Joyce and others, 2004, 33) และวัฒนาพร ระวังทุกข์ (2545, 4) อธิบายว่านักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยม ซึ่งมีสกินเนอร์ (Skinner, 1986, 121) เป็นผู้ริเริ่มทฤษฎี การวางเงื่อนไขที่เน้นการกระทำของผู้เรียน สกินเนอร์เชื่อว่าบุคคลสามารถกระทำภาระงาน และสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเองได้ และบุคคลเรียนรู้ได้ดีเมื่อไม่มีความวิตกกังวลรูปแบบ การสอนตามแนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมจึงเน้นให้ครูยึดพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียน ครูจึง ควรกำหนดภาระ

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2545, 4) อธิบายเกี่ยวกับสมรรถภาพการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งมีบลูม (Bloom, 1976) นักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยม เป็นผู้เสนอพฤติกรรมด้านต่างๆ ของบุคคลไว้ หลักการ ของบลูมเรียกว่า Bloom taxonomy แยกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. พฤติกรรมด้านปัญญา (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมในด้านกิจกรรมของสมอง มีลำดับจากการรับรู้ ความสามารถที่จะเข้าใจ การประยุกต์ใช้ความรู้ การวิเคราะห์จากส่วนรวมออกเป็นส่วนย่อย การรวบรวมประเด็นย่อยๆ มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบใหม่ และการประเมินค่าในสิ่งที่รู้

2. พฤติกรรมในด้านความรู้สึก (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมในด้านความรู้สึก อารมณ์ ทศนคติ ที่เป็นผลจากการเรียนรู้ ประกอบด้วยพฤติกรรมการยอมรับ การตอบสนอง เต็มใจ ที่จะเรียน การเห็นคุณค่า การรวบรวมสิ่งที่ยอมรับ และการนำมาเป็นคุณลักษณะเฉพาะตัว

3. พฤติกรรมที่แสดงออกโดยการกระทำ (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมที่ แสดงออกที่เห็นได้จากการกระทำ เช่น การรับรู้ การเลียนแบบ และสามารถริเริ่มกระทำด้วยตนเอง หรือเกิดแนวคิดใหม่

แนวคิดของบลูม เป็นแนวทางให้ครูจัดเตรียมประสบการณ์เป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยเรียง ลำดับจากง่ายไปยาก และจะให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นรายบุคคลก่อน จากสื่อที่เหมาะสม และรู้ ผลการเรียนรู้ของตนทันที โดยการทดสอบหลังเสร็จสิ้นการเรียนแต่ละหน่วย และหากผู้เรียน ไม่บรรลุ จุดประสงค์ของหน่วยใด ก็สามารถเรียนซ้ำจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่าในการสร้างชุดการสอนนั้น ครูควรคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น และสิ่งแวดล้อม มีสื่อที่สัมพันธ์กับเนื้อหา มีกิจกรรมที่น่าสนใจสอดคล้องกับ เนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียน ได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเสริมแรงเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน นอกจากนี้ ครูควรประเมินผลหลังการเรียน โดย การเปรียบเทียบ ความรู้ความสามารถของผู้เรียนกับเกณฑ์

ประเภทของชุดกิจกรรม

นักการศึกษาจัดแบ่งชุดการสอนเป็นประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

บุญเกื้อ คอวหาเวช (2545, 94) จำแนกชุดกิจกรรมตามลักษณะการใช้ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมประกอบการบรรยาย เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้สอน จะใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนส่วนใหญ่รู้ และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมแบบนี้จะช่วยลดการพูดให้น้อยลง และใช้สื่อการสอนที่มีพร้อมอยู่ในชุดกิจกรรม ในการเสนอเนื้อหามากขึ้น สื่อที่ใช้ อาจได้แก่ แผ่นคำสอน สไลด์ ประกอบเสียงบรรยายในเทป แผนภูมิ แผนภาพ รูปภาพ ฟลิ์มสตริป ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง หรือ กิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นต้น

2. ชุดกิจกรรมสำหรับกิจกรรมกลุ่ม หรือชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดกิจกรรม สำหรับให้ผู้เรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 5 – 7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดกิจกรรมแต่ละชุด มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียน และให้ผู้เรียนมีโอกาทำงานร่วมกัน ใน ลักษณะกิจกรรมกลุ่ม ที่ประกอบด้วยสื่อ หรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนนักเรียนการสอนแบบ ศูนย์การเรียน การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ก็ใช้ชุดการสอนเป็นเครื่องมือเช่นกันในแต่ละศูนย์กิจกรรม จะมีสื่อประสมจัดไว้ครบ อาจใช้เป็นสื่อรายบุคคล หรือสื่อสำหรับกลุ่มนักเรียนทั้งศูนย์จะใช้ร่วมกัน ก็ได้

3. ชุดกิจกรรมรายบุคคล หรือชุดกิจกรรมตามเอกัตภาพ เป็นชุดกิจกรรมที่จัดระบบขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนใช้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่ระบุไว้ ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตาม ความสามารถ และความสนใจของตนเอง จะเรียนที่โรงเรียน หรือที่บ้านก็ได้ ส่วนมากจะมุ่งให้ผู้เรียน ได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง ชุดกิจกรรมชนิดนี้ อาจจัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อย หรือ โมดูลก็ได้

กฤษยา แสงเดช (2545, 5) แบ่งชุดกิจกรรมตามลักษณะการใช้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมสำหรับครู เป็นชุดการสอนประกอบคำบรรยายของครู เพื่ออำนวยความสะดวกในการสอน

2. ชุดกิจกรรมแบบศูนย์การเรียน ใช้สำหรับการเรียนแบบกิจกรรมกลุ่ม ใช้สำหรับการเรียนแบบกิจกรรมกลุ่ม นอกจากจะให้ประสบการณ์การเรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแล้วยังส่งเสริมให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในหมู่คณะ ตลอดจนเสริมสร้างวินัย และประชาธิปไตยในระบบกลุ่มด้วย

3. ชุดกิจกรรมแบบรายบุคคล สำหรับนักเรียนใช้ศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคล

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรม แบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก คือ ชุดกิจกรรมสำหรับครู ซึ่งจำแนกเป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ และชุดกิจกรรมสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มย่อย และชุดกิจกรรมสำหรับผู้เรียน ซึ่งจะใช้เป็นรายบุคคลสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความต้องการ และความสนใจ เช่น บทเรียนโปรแกรม บทเรียนวีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

องค์ประกอบของชุดกิจกรรม

นักการศึกษาแบ่งองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้แตกต่างกัน ตามประเภทของชุดกิจกรรม ซึ่งมีดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, 52) ระบุองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ 4 ส่วน ดังนี้

1. คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมเป็นคู่มือ หรือแผนการสอนสำหรับผู้สอนใช้ศึกษา และปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดชั้นเรียน บทบาทผู้เรียน เป็นต้น ลักษณะของคู่มือ อาจจัดทำเป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้

2. บัตรคำสั่ง หรือบัตรงาน เป็นเอกสารที่บอกให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บรรจุอยู่ในชุดการสอน บัตรคำสั่งหรือบัตรงานจะมีครบตามจำนวนกลุ่มหรือจำนวนผู้เรียน ซึ่งจะประกอบด้วยคำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษาคำสั่งให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรม และการสรุปบทเรียน การจัดทำบัตรคำสั่งหรือบัตรงาน ส่วนใหญ่นิยมใช้กระดาษแข็งขนาด 6×8 นิ้ว

3. เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนประเภทต่างๆ จัดไว้ในรูปของสื่อการสอนที่หลากหลาย อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ใบความรู้ที่เป็นเนื้อหาเฉพาะเรื่อง บทเรียนโปรแกรม เป็นต้น

3.2 โสตทัศนอุปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ สมุดภาพ เทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ สไลด์ วีดิทัศน์ แผ่นซีดีรอม (CD-ROM) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เป็นต้น แบบประเมินผล เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดและประเมินความรู้ด้วยตนเอง ก่อนเรียนและ หลังเรียน อาจเป็นแบบทดสอบชนิดจับคู่ เลือกตอบ หรือกาเครื่องหมายถูก-ผิด ก็ได้

ประวิต เอราวรณ (2545, 64) กล่าวว่าโดยทั่วไปในชุดกิจกรรมแต่ละชุดประกอบด้วย

1. คู่มือครู
2. บทเรียนสำเร็จรูปหลายๆ บทเรียน
3. แบบฝึก
4. อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

5. แบบทดสอบ

บุญเกื้อ คอรรหาเวช (2545, 95) จำแนกองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้เป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการสอน สำหรับผู้สอนหรือผู้เรียนตามชนิดของชุดกิจกรรม ภายในคู่มือครูจะชี้แจงวิธีการใช้ชุดกิจกรรม อาจจัดทำเป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้ คู่มือครูจะช่วยแนะนำผู้สอนในการเตรียมตัวสอนและดำเนินการสอนตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ส่วนประกอบสำคัญของคู่มือครูมีดังนี้

1.1 คำนำ เป็นส่วนที่แสดงความคิดเห็นของผู้ผลิต เพื่อให้ผู้ใช้เห็นคุณค่าของชุดกิจกรรม และช่วยชี้แจงให้ทราบถึงปัญหาและจุดเด่นต่างๆ ในกรณีที่ชุดกิจกรรมได้ผ่านการหาประสิทธิภาพมาแล้ว ควรบอกระดับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมไว้ด้วย

1.2 ส่วนประกอบของชุดกิจกรรม ควรได้มีการบอกให้ผู้ใช้ทราบส่วนต่างๆ ของชุดกิจกรรม เพื่อกระตุ้นให้มีการตรวจตราวัสดุอุปกรณ์ ก่อนนำไปใช้

1.3 คำชี้แจงสำหรับผู้สอน เป็นการกำหนดสิ่งที่ครูควรปฏิบัติ เพื่อให้ดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 สิ่งสำหรับผู้สอนและผู้เรียนต้องเตรียม กำหนดสิ่งที่ครูและนักเรียนต้องจัดเตรียม และจัดหาไว้ก่อนสอน เช่น การยืมอุปกรณ์ การเตรียมวัสดุและสื่อการสอนที่มีได้เก็บไว้ในชุดกิจกรรม

1.5 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนควรชี้แจงบทบาทของผู้เรียนให้ทราบก่อนการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม

1.6 การจัดห้องเรียน มีการอธิบายการจัดห้องเรียน พร้อมทั้งทำแผนผังแสดงศูนย์กิจกรรมต่างๆ

1.7 แผนการสอน เป็นสิ่งที่กำหนดสิ่งต่อไปนี้ให้ผู้ใช้ชุดกิจกรรมได้ทราบ

1.7.1 ความคิดรวบยอด

1.7.2 จุดมุ่งหมาย ซึ่งควรเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1.7.3 โครงร่างของเนื้อหา

1.7.4 กิจกรรมการเรียนการสอน

1.7.5 สื่อการสอน

1.7.6 การประเมินผล

2. เนื้อหาสาระของชุดกิจกรรม โดยจัดเรียงลำดับจากบัตรคำสั่ง บัตรกิจกรรม และบัตรคำถาม สำหรับชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

3. แบบฝึกหัดปฏิบัติ หรือกระดาษตอบคำถาม พร้อมเฉลย

4. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน พร้อมเฉลย แบบทดสอบนี้ควรอยู่ในคู่มือครูด้วย เพื่อให้ผู้สอนจะได้นำไปพิมพ์ และอัดสำเนาแจกนักเรียน

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของชุดกิจกรรม มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) คู่มือครู และแผนการสอน 2) เนื้อหาและสื่อ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ และสื่อโสตทัศน์ และ 3) เครื่องมือประเมินผล

ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม

ในการสร้างชุดกิจกรรม ผู้สอนต้องศึกษาหลักการ และลำดับขั้นตอน เพื่อให้ได้ชุดกิจกรรมที่เหมาะสม นักการศึกษาได้ระบุขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2549, 86) เสนอขั้นตอนในการผลิตชุดกิจกรรม แผนจุฬา มี 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการ ตามความเหมาะสม
2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอนโดยประมาณ เนื้อหาวิชา ที่ครูสามารถจะถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ใน 1 สัปดาห์ หรือ 1 ครั้ง
3. กำหนดหัวเรื่อง ผู้สอนจะต้องถามตนเองว่าในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์ออกมาเป็น 4 – 6 หัวเรื่อง
4. กำหนดความคิดรวบยอด และหลักการ ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวคิดสาระและหลักเกณฑ์สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกัน
5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อน แล้วกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไข และเกณฑ์พฤติกรรมไว้ทุกครั้ง
6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการเลือกและผลิตสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่านบัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เขียนภาพ ทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เล่นเกม ฯลฯ
7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบการประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ ไม่มีการนำผลการเรียนไปเปรียบเทียบกับคนอื่น เพื่อให้ผู้สอนทราบว่า หลังจากผ่านกิจกรรมมาแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
8. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนสำหรับแต่ละหัวเรื่องแล้วก็จัดสื่อเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่อง ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

9. หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม เพื่อเป็นการประกันว่าชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่าการเรียนรู้ช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล

10. การใช้ชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้สามารถนำไปใช้สอนผู้เรียนได้ตามประเภทของชุดกิจกรรม และระดับการศึกษา โดยกำหนดขั้นตอนการใช้ดังนี้

10.1 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อพิจารณาพื้นความรู้เดิมของผู้เรียน (ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที)

10.2 นำเข้าสู่บทเรียน

10.3 ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นสอน) ผู้สอนบรรยาย หรือแบ่งกลุ่มประกอบกิจกรรม

10.4 สรุปผลการสอน เพื่อสรุปความคิดรวบยอด และหลักการที่สำคัญ

10.5 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อดูพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป รัชฎาภรณ์ อ่ำไพสัมพันธ์กุล (2548, 18) สรุปขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหา แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอน โดยประมาณเนื้อหาที่ครูสามารถจะถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ในหนึ่งสัปดาห์

2. กำหนดหัวข้อเรื่องผู้สอนต้องถามตนเองว่า ในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์ใดแก่ผู้เรียนบ้าง แล้วกำหนดเป็น 4-6 หัวเรื่อง

3. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อนแล้วจึงเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

4. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นแนวทางการเลือกและผลิตสื่อ “กิจกรรมการเรียนรู้” หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่าน บัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เล่นเกม ฯลฯ

5. กำหนดแบบประเมินผล ต้องประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

6. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนของแต่ละหัวข้อเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่องก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ เรียกว่า ชุดกิจกรรม

7. กำหนดการประเมินผล ครูต้องพิจารณาวิธีการในการประเมินผลว่า วิธีการอย่างไร จึงจะประเมินผลได้อย่างแน่นอนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่าผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม ตามแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือบูรณาการ เป็นแบบสหวิทยาการ ตามความเหมาะสม

2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอน โดยประมาณเนื้อหาวิชา ที่ครูสามารถจะถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ใน 1 สัปดาห์ หรือ 1 ครั้ง

3. กำหนดหัวเรื่อง ผู้สอนจะต้องถามตนเองว่าในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์ ออกมาเป็น 4 – 6 หัวเรื่อง

4. กำหนดความคิดรวบยอด และหลักการ ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดย สรุปแนวคิด สาระ และหลักเกณฑ์สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทาง ในการจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกัน

5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อน แล้วกำหนด เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไข และเกณฑ์พฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นแนวทาง ในการเลือกและผลิตสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่านบัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เขียนภาพ ทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เล่นเกม ฯลฯ

7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบการประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์เชิง พฤติกรรม โดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ ไม่มีการนำผลการเรียนไปเปรียบเทียบกับคนอื่น เพื่อให้ ผู้สอนทราบว่า หลังจากผ่านกิจกรรมมาแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้หรือไม่

8. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนสำหรับแต่ละหัวเรื่องแล้วก็จัดสื่อเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่อง ก่อนนำไป ทดลองหาประสิทธิภาพ

9. หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม เพื่อเป็นการประกันว่า ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมามี ประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้ ช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล

ประโยชน์ของชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมสำเร็จรูปสำหรับผู้สอนและผู้เรียน นักการศึกษาได้กล่าวถึง ประโยชน์ของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, 57) ระบุประโยชน์ของชุดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเกื้อ ควรรหาเวช (2549, 110) ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามความสามารถ ความสนใจตามเวลา และโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน
 2. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนเพียงเล็กน้อย
 3. ช่วยในการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำเอาชุดกิจกรรมไปใช้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา
 4. ช่วยลดภาระและช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครู เพราะชุดกิจกรรมถูกจัดเป็นหมวดหมู่ สามารถนำไปใช้ได้ทันที
 5. เป็นประโยชน์ในการสอนแบบศูนย์การเรียน
 6. ช่วยให้ครูวัดผลผู้เรียนได้ตรงตามความมุ่งหมาย
 7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
 8. ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ
 9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเคารพ นับถือความคิดเห็นของผู้อื่น
- กุศยา แสงเดช (2547, 10) ระบุประโยชน์ของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. ชุดการสอนจะช่วยทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เพราะชุดการสอนผลิตขึ้นจากกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญหลายด้าน ได้แก่ ครูผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น และนักโสตทัศนศึกษาซึ่งได้ร่วมกันผลิต มีการทดลองใช้จนแน่ใจว่ามีผลดี จึงนำออกมาใช้ได้ทั่วไป

2. ชุดการสอนจะช่วยลดภาระของครูผู้สอนเมื่อมีชุดการสอนสำเร็จรูป ผู้สอนจะดำเนินการตามคำแนะนำในชุดการสอน ตามลำดับขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนจะมีอุปกรณ์กิจกรรม ตลอดจนข้อแนะนำไว้ให้พร้อม ผู้สอนนำไปใช้ได้ทันที

3. การมีชุดการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในแนวเดียวกัน และจะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างกันของประสิทธิภาพการสอนของครูหลายคน ที่สอนวิชาเดียวกัน

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรม สามารถเป็นตัวแทนครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดกิจกรรมทำให้ครูมีความพร้อม ช่วยลดปัญหาด้านความแตกต่างของประสิทธิภาพในการสอนของครูหลายคนในวิชาเดียวกัน ชุดกิจกรรมช่วยให้การวัดผลการเรียนรู้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนด และช่วยส่งเสริม ผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ความคิด และคุณลักษณะ

การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

การหาประสิทธิภาพ

พรพรรณ พัฒนาคาพงษ์ (2550, 34) กล่าวว่าสามารถใช้วิธีการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมได้ดังนี้

1. แบบหนึ่งต่อหนึ่ง เป็นการนำชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมไปใช้กับผู้เรียน 1 คน โดยใช้เด็กที่มีผลการเรียนอ่อน ปานกลางและเก่ง ในขั้นนี้เป็นการทดสอบการสื่อความหมายของชุดการเรียนหรือชุดการสอนเป็นหลัก เพื่อดูข้อบกพร่องของสื่อการสอน ลำดับขั้นของการนำเสนอ เนื้อหา ความเหมาะสมของวิธีการนำเสนอเนื้อหาวิชาความรู้ว่ามีความเหมาะสมกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ และตัวผู้เรียนหรือไม่ในการทดสอบนี้ไม่ได้มุ่งเน้นที่จะเอาคะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาเป็นเครื่องมือตัดสินประสิทธิภาพของชุดการเรียนหรือชุดการสอน ซึ่งข้อมูลที่น่ามาพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขจะได้มาจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน การสัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามผู้เรียน

2. แบบกลุ่ม เป็นการนำชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้เรียน 6-10 คน โดยเป็นการคละกันระหว่างผู้เรียนที่เรียนเก่งกับผู้เรียนที่เรียนอ่อน ในขั้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อดูความสามารถของชุดในลักษณะของปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่ใช้ชุดและจะเป็นการทดลองตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมนั้น โดยก่อนที่จะเรียนจะให้ผู้เรียนทำการทดสอบก่อนเรียนและให้ศึกษาชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรม และภายหลังจากที่ศึกษาเนื้อหาจบแล้ว ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน

3. ภาคสนาม ในการทดลองขั้นนี้จะเป็นการนำชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ในชั้นเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 30-100 คน โดยขั้นตอนการทดลองเช่นเดียวกับการทดลองแบบกลุ่ม หากการทดลองภาคสนามชี้ให้เห็นว่าชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพไม่ถึงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ต้องนำชุดการเรียนหรือชุดการสอนนั้นไปปรับปรุงแก้ไขและทำการทดสอบหาประสิทธิภาพซ้ำอีกจนกระทั่งชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

ธีระชัย ปุณณ โชติ (2549, 39) ได้กล่าวว่าเมื่อเขียนชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะต้องนำไปทดลองใช้เพื่อแก้ไขปรับปรุง และหาประสิทธิภาพของบทเรียนในการทดลองใช้ชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมนั้น มีขั้นตอนการทดลองใช้และหาประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การทดสอบคุณภาพเป็นรายบุคคล เป็นการหาข้อบกพร่องของต้นฉบับของบทเรียนระยะแรกสุดอย่างคร่าวๆ เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างหยาบๆ สักช่วงหนึ่งก่อน มีระดับพื้นฐาน

ความสามารถทางการเรียนอ่อนกว่าปานกลางเล็กน้อย เป็นนักเรียนระดับเดียวกับบทเรียนที่เขียนให้เรียน กล่าวคือมีลักษณะที่เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรได้นั่นเอง ขณะที่ทดสอบผู้เรียนแต่ละคนแต่ละครั้งจะต้องบันทึกผลการตอบและผลการสังเกตพฤติกรรมลงในแบบบันทึกที่เตรียมไว้เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขบทเรียน

การทดสอบคุณภาพบทเรียนเป็นรายบุคคล ผู้ทดสอบควรต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าเขากำลังช่วยผู้เขียนบทเรียนเพื่อพัฒนาบทเรียนให้ดีขึ้น เขาจะเป็นผู้ซื้ออุปกรณ์ต่างๆ ให้ผู้เขียนบทเรียนได้ทราบว่ามีช่วงใด ตอนใดบ้าง ที่ทำให้เขาเข้าใจยาก หรืออ่านแล้วงงผู้ทดสอบจึงควรอธิบายให้เขาทราบว่าผู้เรียนคนอื่นๆ จะได้มีโอกาสเรียนบทนี้ๆ ด้วย ความช่วยเหลือจากเขา

2. การทดสอบกลุ่มเล็ก เพื่อวิเคราะห์หาข้อบกพร่องครั้งที่ 2 เพื่อจะได้หาทางแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงต่อไปให้ดีขึ้น กลุ่มทดลองที่คัดเลือกตามเกณฑ์เช่นเดียวกันในขั้นตอนที่ 1 มีจำนวนประมาณ 5-10 คน โดยให้เรียนไปพร้อมๆ กัน เมื่อเรียนเสร็จแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาข้อบกพร่องที่มีผู้เรียนทำผิดตั้งแต่ 50 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ยิ่งเปอร์เซ็นต์สูงยิ่งเสียมมาก ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นใหม่ หลังจากปรับปรุงแก้ไขแล้ว ก็นำมาจัดทำรูปเล่มให้ดีขึ้นอย่างน้อย 30 เล่ม เพื่อทดสอบหามาตรฐานที่แท้จริงของบทเรียนนี้ต่อไปเป็นระยะสุดท้าย

3. การทดสอบภาคสนาม ความมุ่งหมายของการทดสอบภาคสนามของบทเรียนนี้คือเพื่อหามาตรฐานของบทเรียนและเพื่อหาจุดบกพร่องของบทเรียนที่ยังคงเหลืออยู่และปรับปรุงแก้ไขอีก กลุ่มผู้เรียนในการทดสอบระยะนี้จะต้องเป็นกลุ่มชั้นเรียนปกติ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน กระจายอยู่ในสัดส่วนปกติผลการทดสอบจากกลุ่มนี้จึงถือเป็นมาตรฐานของบทเรียนที่แท้จริง

การทดสอบบทเรียนในขั้นนี้เป็นการทดสอบภายใต้สภาวะการณ์ที่กำหนดไว้ นั่นคือ นำเอาไปทดลองกับผู้เรียนทั้งชั้น หรือในสภาวะของการเรียนจริงในชั้นเรียน ครูหรือผู้ฝึกจะเป็นผู้เสนอบทเรียนแก่ผู้เรียน ไม่ใช่ผู้เขียนบทเรียน การเสนอบทเรียนทำเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของการสอนหรือการฝึกตามปกติ

สรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม มี 3 ขั้นตอน คือ 1) แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1, 1) หรือการทดสอบคุณภาพเป็นรายบุคคล 2) แบบกลุ่ม (1, 10) หรือการทดสอบกลุ่ม และ 3) ภาคสนาม (1, 100) หรือการทดสอบภาคสนาม และในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทั้ง 3 ขั้นตอนทีกล่าวมาข้างต้น

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพชุดกิจกรรม

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของบทเรียนที่ช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้เป็นระดับที่ครูผู้สอนพึงพอใจว่า หากบทเรียนหรือชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ

ถึงระดับขั้นแล้ว บทเรียนหรือชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมก็มีคุณค่านำไปสอนนักเรียน และคุ้มค่าแก่การลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้ โดยการประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลสัมฤทธิ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E_2 (ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2551, 86) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Transition Behavior) คือ การประเมินผลต่อเนื่องซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมหลายๆ พฤติกรรมเรียกว่า “กระบวนการ” (Process) ของนักเรียนที่สังเกตจากการทำกิจกรรมกลุ่ม (รายงานของกลุ่ม) และรายงานบุคคล ได้แก่ งานที่มอบหมาย และกิจกรรมอื่นใดที่ครูกำหนดไว้

2. ประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (Terminal Behavior) คือ ประเมินผลสัมฤทธิ์ (Product) ของนักเรียน โดยพิจารณาจากการทดสอบหลังเรียน และการสอบไล่

ประสิทธิภาพของบทเรียนหรือชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ครูผู้สอนคาดหมายว่านักเรียนจะเปลี่ยนเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน และการทำงานทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอนหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด นั่นคือ E_1/E_2 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์

การกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้นให้ครูผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความพอใจ โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตนาศึกษาตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 80/80 เป็นต้น อย่างไรก็ตามไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำ เพราะตั้งเกณฑ์ไว้เท่าใดก็มักจะได้ผลเท่านั้น

เผชิญ กิจระการ (2545, 49) ได้กล่าวว่าเกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของชุดกิจกรรมเป็นวิธีการนำสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อบทเรียน โปรแกรม ชุดกิจกรรม แผนการสอน หรือแบบฝึกหัด ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียนหรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$ $E_1/E_2 = 85/85$ $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะ เช่น $E_1/E_2 = 80/80$ มีความหมายดังนี้

1. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข

80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

- เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดกิจกรรม
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด
 ในชุดกิจกรรม
 A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดในชุดกิจกรรม
 N แทน จำนวนผู้เรียน

$$E_2 = \frac{\frac{\sum Y}{N}}{B} \times 100$$

- เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 $\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนของนักเรียนที่ได้จากแบบทดสอบหลังเรียน
 B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
 N แทน จำนวนผู้เรียน

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน โดยเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนเรียน (Pre-test)

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวน

นักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่า สื่อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมี
มีความบกพร่อง)

นอกจากนี้การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพอาจยึดตามแนวที่ James E. Espich และ Bill Williams (1968, อ้างถึงใน พรพรรณ พัฒนธาดาทงษ์, 2550, 42) ได้เสนอไว้เป็น 3 ลักษณะ โดยหนึ่งในสามลักษณะก็เป็นการประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องและพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของผู้เรียนดังกล่าวไว้ ส่วนอีกสองลักษณะคือ

1. ประเมินโดยพิจารณาคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทุกคนและผู้เรียนจำนวน.....% สามารถบรรลุผลสำเร็จในการเรียนตามที่วัตถุประสงค์แต่ละข้อของบทเรียนกำหนดไว้ (จำนวนที่เปอร์เซ็นต์ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ผู้ผลิตบทเรียนหรือชุดการเรียนหรือชุดการสอนตั้งไว้)

2. ประเมินโดยพิจารณาจากการที่ผู้เรียนจำนวน....% สามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนได้.....% (สำหรับจำนวนเปอร์เซ็นต์นั้นผู้ผลิตบทเรียนหรือชุดการเรียนหรือชุดการสอนจะเป็นผู้กำหนด) การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของบทเรียนหรือชุดการเรียนหรือชุดการสอนนั้น โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะ เช่น ภาษา เพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคิดตามระยะเวลา ไม่สามารถเปลี่ยนและวัดได้ทันทีที่เรียนเสร็จไปแล้ว หรือเนื้อหาที่เป็นเจตคติศึกษา อาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้คือ 75/75

ภายหลังจากนำชุดกิจกรรมไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพนั้น ในกรณีที่ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากมีตัวแปรที่ควบคุมไม่ได้ เช่น สภาพห้องเรียน ความพร้อมของผู้เรียน บทบาทและความชำนาญในการใช้ชุดกิจกรรมของครูและผู้เรียน เป็นต้น อาจจะอนุโลมให้มีระดับผิดพลาดให้ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ประมาณ 2.5-5% โดยการยอมรับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นอาจกำหนดไว้ 3 ระดับ คือ

1. สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ มีค่าเกินกว่า 2.5 % ขึ้นไป

2. เท่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเท่ากับเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่ไม่เกิน 2.5 %

3. ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ต่ำกว่าเกณฑ์แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5% ก็ถือว่ายังมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

ทั้งนี้การยอมรับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมดังกล่าว ให้ถือค่าความแปรปรวน 2.5-5% นั่นคือ ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์เกิน 5% แต่โดยปกติเราจะกำหนดไว้ 2.5% เท่านั้น

สรุปได้ว่าการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมคือ ระดับของคุณภาพชุดกิจกรรมที่จะนำไปใช้ โดยการประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว คือ E_1/E_2 และ นิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 คือ 80/80 85/85 หรือ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่ายก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์ที่เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้ คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น และในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมคือ 80/80 ซึ่งหมายถึง เกณฑ์ 80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนสามารถทำกิจกรรม ในแต่ละชุดกิจกรรมหลังการเรียน แต่ละชุด ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนสามารถตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้คะแนนร้อยละ 80

จากการศึกษาทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าคุณธรรมจริยธรรมมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเยาวชนในสังคมปัจจุบัน เพราะจากสถานการณ์บ้านเมืองของประเทศไทย ในปัจจุบันนี้ปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมจริยธรรมของคน ทั้งในระดับนักการเมืองข้าราชการ หรือคนในแวดวงอาชีพอื่นๆ ภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวัน ก็คือการทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม การเสพและการค้ายาเสพติด ซึ่งแพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนไทย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา รวมถึงการแต่งกายล่อแหลม ที่เป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรม ทางเพศของนักศึกษาหญิง การขายบริการทางเพศของนักศึกษา การที่นักศึกษาอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาทั้งภายในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน เหล่านี้เป็นต้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชนดังกล่าว ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่า เยาวชนไทยของเราขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติ ปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นันทน์ภัท ลภัสสรวิทย์ (2554) ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบางชัน (ปลื้มวิทยานุสรณ์) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินความพร้อมด้านปัจจัย

นำเข้าพบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมิน การปฏิบัติด้านกระบวนการในการดำเนินงาน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยรวมมีผลการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินด้านผลผลิตพบว่า 3.1) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ก่อน และหลังดำเนิน โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบางชัน (ปลื้มวิทยานุสรณ์) ปี หลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติรวมเพิ่มขึ้นจากระดับดีพอใช้เป็นระดับดี และดีมาก 3.2) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีต่อ โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดย การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบางชัน (ปลื้มวิทยานุสรณ์) พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3.3) ผลการ ประเมินกิจกรรมตาม โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดย การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบางชัน (ปลื้มวิทยานุสรณ์) คือ กิจกรรมการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำวัน กิจกรรมสร้างฝันสู่ออนาคต ที่สดใส กิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมส่งเสริมธรรม ศึกษา พัฒนาจิตใจ กิจกรรมโรงเรียนประหยัดน้ำ และกิจกรรมนิทรรศการวิชาการ “ตลาดนัดความรู้ สู่ครูมืออาชีพ” ทุกกิจกรรมมีผลการประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จรัสศรี พัวจินดาเนตร (2553) ศึกษาผลของการสอนแบบสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการสอนทั้ง 3 แบบ ให้ผลสัมฤทธิ์ด้าน ทักษะการปฏิบัติงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความรู้ความเข้าใจแตกต่างกันที่ดัชนี นัยสำคัญเท่ากับ 0.05 สำหรับ กลุ่มทดลองกรณีที่ 1 2 และกรณีทั้งระดับ ตามลำดับ 2) วิธีการสอน ทั้ง 3 แบบ ให้ผลคะแนนทดสอบ ความรู้พื้นฐานวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนทั้ง ระดับ มีค่าเฉลี่ย ค่ามัชฌิมฐาน ค่าควอไทล์ ที่ 3 และที่ 1 สูงขึ้น ขณะที่ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และร้อยละมีค่าลดลง และ 3) วิธีการสอนแบบที่ 2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบร่วมมือให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในแต่ละด้านและทุกด้านรวมกันสูงที่สุด

อุบลศรี อุบลสวัสดิ์ (2553) ศึกษาผลการสอดแทรกจริยธรรมในการสอนภาษาไทยโดยใช้ เพลงไทยและธรรมเป็นสื่อ ผลการวิจัยพบว่า การสอนสอดแทรกในการสอนภาษาไทยโดยใช้ เพลงไทยและธรรมเป็นสื่อ มีผลคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนทั้งสองกลุ่ม กลุ่มที่ใช้เพลงไทยเป็นสื่อในการสอดแทรกจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.18 กลุ่มที่ใช้ธรรมเป็นสื่อในการสอดแทรกจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.49 ส่วนการเปรียบเทียบผลการสอดแทรกจริยธรรมในการสอนภาษาไทยโดยใช้เพลงไทยและธรรมเป็นสื่อไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

อิสระ ขอนบุรี (2552) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพรวมเท่ากับ 83.24/85.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่าหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนหลังใช้ชุดกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

พรทิพย์ พลายนอก (2551) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีคะแนนคุณลักษณะนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนคุณลักษณะนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงชีวัน เบญจมาศ (2551) ศึกษาการพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ เรื่องการพยาบาลมารดาระยะหลังคลอดวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ผลการวิจัยพบว่าวงจรที่ 1 พบว่าผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและสามารถพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนในวงจรต่อไป และวงจรที่ 2 พบว่าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สามารถสอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 (จำนวน 34 คน) คิดเป็นร้อยละ 61.81 ด้านทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ และด้านคุณลักษณะ คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และเอื้ออาทร พบว่าผู้เรียนทุกคนผ่านเกณฑ์อย่างน้อย ร้อยละ 60 ทั้ง 2 ด้าน และจากผลการถอดบทเรียนของผู้เรียนภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่สะท้อนถึง ผู้เรียนได้เรียนรู้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความตระหนักถึงคุณค่าของการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในตนเองกับกิจกรรมการสอนตามสภาพจริง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยอิสระและการเรียนการสอนมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าการพัฒนาทักษะการคิด

อย่างเป็นระบบนี้ ควรเตรียมความรู้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้เข้าใจก่อนดำเนินการสอน และการเรียนการสอนต้องมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

สุพจน์ แก้วบุคดี (2551) ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ วิชาพลศึกษา หัวข้อเรื่อง โภชนาการสำหรับการออกกำลังกายและการควบคุมน้ำหนัก ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้เรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรายบทในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 95.72 2) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้เรียนให้ความสนใจในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนและมีความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้ในระดับมากร้อยละ 83.76 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้เรียนทั้งหมดมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เข้าเรียนและส่งงานตรงเวลาช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ 4) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนทุกคนสามารถใช้วิธีการสุนทรียสนทนาและใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ 4 ขั้นตอน นำเสนองานและร่วมถอดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว ตลอดจนสามารถจัดหมวดหมู่ของความคิดเห็นได้ในระยะสั้นๆ

บัญชา จันมาคือ (2548) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการสอนสอดแทรกความรู้จริยธรรมในวิชากระบวนการทำงาน (พอ 011) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า 1) รูปแบบการสอนสอดแทรกความรู้จริยธรรมในวิชากระบวนการทำงาน (พอ 011) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลสะท้อน กระบวนการจัดการเรียนตามรู้แบบการสอนประกอบด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นนำเสนอรูปแบบ และขั้นสรุป 2) ระดับความรู้ด้านจริยธรรมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมากกว่าร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรทิพย์ นิ่มแสง (2548) ศึกษาการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดยใช้กระบวนการกลุ่มแก้ปัญหาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่เรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มแก้ปัญหา มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีเจตคติต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในแต่ละระดับ และภาพรวม ยกเว้นด้านการชอบการนำเสนองานหน้าชั้นเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยต่างประเทศ

เครนเลย์ (Cranley, 2003) ศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติในด้านจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนเมืองของประเทศไทย การประพฤติปฏิบัติทางด้านจริยธรรมของนักเรียนประกอบด้วย มาตรการที่โรงเรียนใช้ในการอบรมจริยธรรมนักเรียน มาตรการที่จะจัดการศึกษาโดยนำเอาจริยธรรมบูรณาการเข้ากับวิชาอื่น และมาตรการเหล่านี้จะเกิดผลอย่างไรต่อนักเรียน การวิจัยนี้ได้กำหนดกรอบความคิดไว้ 6 ด้านคือ การสอนจริยธรรมโดยใช้สถานการณ์ทางประเพณี การสอนจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมการสอนที่ต่อเนื่อง การสอนจริยธรรมโดยกำหนดระเบียบ กฎของห้องเรียน การสอนจริยธรรมโดยดำเนินการตามนโยบายและระเบียบของทางราชการผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาด้านจริยธรรม โดยผู้บริหารและครูเน้นการปลูกฝังความดีงามที่ยึดตามหลักพุทธศาสนา โดยเน้นการควบคุมตนเอง การมีส่วนร่วมตัวที่เป็นแบบอย่างให้กับคนอื่น ได้ทำความดีโดยวิธีการที่นักเรียนรู้โดยการปฏิบัติ แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตร สิ่งที่ต้องปฏิบัติต่อกันการให้เกียรติผู้อื่น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและได้ค้นพบว่าการจัดการเรียนการสอนจริยศึกษาควรบูรณาการคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติได้ผู้บริหารและครู นอกจากอบรมสั่งสอนควรเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรมควรกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน อย่างไรก็ตามแม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะมีความประพฤติที่เหมาะสมตลอดเวลาแต่ก็มีนักเรียนส่วนน้อยที่ต่อต้านในด้านการไม่ยอมเรียน

ลอร์เซน (Laurson, 2003) ศึกษาหลักการของความมีวินัยที่สำคัญ ผลการวิจัยพบว่าหลักการของความมีวินัยที่ทำให้มีประสิทธิภพนั้น จะอยู่บนพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์ถึงการพัฒนาความมีวินัยในตนเองและการนับถือตนเอง โดยให้ความมีวินัยเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับนักเรียน

เฮเทอร์ (Hether, 2001) ศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลทางจริยธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากพื้นฐานการศึกษาที่หลากหลาย การวิจัยมุ่งประเด็นการศึกษาที่ว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียน Waldorf ส่งผลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของนักเรียนอย่างไร และระยะเวลาการวิจัยอยู่ระหว่างที่ข้อมูลด้านจริยธรรมของนักเรียนกำลังตกต่ำและไม่เห็นด้วยกับวิธีการที่กำลังดำเนินการอยู่ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสำรวจการพัฒนาเหตุผลจริยธรรมของนักเรียนแบบสำรวจมีชื่อว่าแบบทดสอบปัญหาทางจริยธรรมและได้ใช้ผลคะแนนเปรียบเทียบของโรงเรียน 3 แห่งในเมือง Waldorf คือ คะแนนจากโรงเรียนที่มีการสอนคุณธรรมทางศาสนาและคะแนนจากโรงเรียนที่อยู่นอกเมือง Waldorf ที่เป็นโรงเรียนเอกชน มีการทดสอบกลุ่มนักเรียนกลุ่มที่ 4 ที่มีนักเรียนไม่มากนัก ซึ่งเป็นนักเรียนที่จบจากโรงเรียนในเมือง Waldorf และมาเข้าเรียนในโรงเรียนใหม่ที่เป็นโรงเรียนเอกชน ผลจากข้อมูลเชิงคุณภาพ นักเรียนของโรงเรียนในเมือง Waldorf มีคะแนนทางด้านจริยธรรม

สูงกว่านักเรียน โรงเรียนอื่นที่มีการสอนคุณธรรมทางศาสนา แต่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีคะแนนเหตุผลทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

ชาร์ค (Richard, 2002) ศึกษาเรื่องศีลธรรมจริยธรรมและชุมชนวิทยาลัยกรณีศึกษาสิ่งที่เกี่ยวข้องสำหรับการพัฒนานักเรียน พบว่ามาตรฐานทางศีลธรรมและจริยธรรมสามารถรักษาได้ในทางการศึกษาและเน้นบทบาทของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานักเรียน

เดวิด (David, 1999) ศึกษาเรื่องการสอนจริยธรรมจากภายในและภายนอก กรณีศึกษากลยุทธ์บางอย่างสำหรับการพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางด้านศีลธรรมในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าแบบจำลองการเรียนรู้ แบบกระทำตอบโต้กัน 3 แบบจำลอง ที่นักการศึกษาใช้ในการพัฒนาทักษะการให้เหตุผลของนักเรียน ที่เน้นบนแบบฝึกหัดกระทำโต้ตอบที่แตกต่างกัน 3 แบบฝึกหัด คือ 1) เกมประเภทวิกฤตการณ์หนีเสือปะจระเข้ของนักโทษในการสอนค่านิยมของการร่วมมือ 2) เกมแบบจำลองนิสัยที่เป็นการสำรวจหาความหมายของความยุติธรรม 3) แบบฝึกหัดการสำรวจด้วยภาพโดยใช้ทฤษฎีทางศีลธรรมที่แตกต่างกันในการช่วยนักเรียนมองเห็นว่าหลักการพื้นฐานทางศีลธรรม ทางทฤษฎีสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อวาดภาพสิ่งที่ถูกต้องในการกระทำแบบฝึกหัดเหล่านี้ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างหลักการพื้นฐานด้วยตัวเองได้จากภายใน – ภายนอก และสิ่งที่ต้องทำด้วย นักเรียนเกิดความคุ้นเคยและได้รับความชำนาญด้วยตัวเองที่วิธีอื่นๆ ไม่สามารถบรรลุผลได้

ยัง (Young, 1995) ได้ประยุกต์โมเดลความมีวินัยของ Grusec และ Goodnow เกี่ยวกับการประเมินในห้องเรียน พบว่าโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของนักเรียน โดยได้ข้อมูลจากครูมี 4 แบบประเมินคือ นักเรียนมีความภาคภูมิใจตนเอง การจัดการตนเอง การใช้ความมีวินัยในทางอ้อม และการใช้นโยบายที่สม่ำเสมอ

สรุปได้ว่าจากการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตอบสนองความต้องการของคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง โดยใช้ความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ ความมีความมึคุณธรรมจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ เช่น เพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู ระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การมีตัวแบบที่ดี ซึ่งความมึคุณธรรมจริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่สามารถจะปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนหรือเยาวชนได้โดยวิธีต่างๆ กันสิ่งที่ต้องปฏิบัติต่อการให้เกียรติผู้อื่น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ความกตัญญู จะส่งเสริมความสำคัญของจริยธรรมในชีวิตประจำวัน ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่เรามุ่งแต่การปฏิบัติในการให้การตอบแทน แต่ไม่ได้เน้นการสร้างจิตสำนึกและความรู้สึกที่มากพอ การใช้ทฤษฎีทางศีลธรรมที่แตกต่างกันในการช่วยนักเรียนมองเห็นว่าหลักการพื้นฐานทางศีลธรรม ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ครูผู้สอนเห็นว่าจะนำไปสู่การมี พฤติกรรมก้าวร้าว

ส่วนพฤติกรรมการมาโรงเรียนสายครูผู้สอนยังมองว่ายังไม่เป็นปัญหามากเท่าที่ควร การประเมินผลที่ผ่านมานอกจากพฤติกรรมนักเรียนที่พบแล้วยังพบพฤติกรรมของครูที่ไม่พึงประสงค์แต่มีการปฏิบัติอยู่ในโรงเรียนคือครูเข้าสอนไม่ตรงเวลา และครูมาโรงเรียนสาย นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน มีพฤติกรรมแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนที่ใช้ในการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 68 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1/1 สาขาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 24 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม จำนวน 12 คน กลุ่มทดลอง จำนวน 12 คน เพราะนักเรียนห้องดังกล่าวมีพฤติกรรมทำผิดระเบียบของวิทยาลัยมากที่สุด

2. กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1/2 สาขาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 26 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

แบบแผนที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองให้รูปแบบ Static Group Comparison (ลี้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2547, 217)

ตารางที่ 3 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	การทดสอบก่อนเรียน	เรียนด้วยชุดกิจกรรม	การทดสอบหลังเรียน
กลุ่มทดลอง	T ₁	X	T ₂
กลุ่มควบคุม	T ₁	-	T ₂

เมื่อ T₁ = การทดสอบก่อนเรียนชุดกิจกรรม

X = ทดลองใช้ชุดกิจกรรม

T₂ = การทดสอบหลังเรียนชุดกิจกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช จำนวน 8 ชุด
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม
3. แบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช จำนวน 54 ข้อ ใช้วัดคุณธรรมจริยธรรมหลังจากนักเรียนได้เรียนด้วยชุดกิจกรรม

วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช จำนวน 8 ชุด มีขั้นตอนการสร้างและคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เอกสารการจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

1.3 ศึกษาแนวทางการสร้างชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ตามแนวการผลิตชุดกิจกรรมของ ชัยขงค์ พรหมวงศ์ (2549, 112) เพราะมีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาชัดเจนครอบคลุมทุกกระบวนการ สะดวกและง่ายต่อการหาประสิทธิภาพ อีกทั้งยังได้ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพเป็นระบบมาแล้ว จึงเป็นเครื่องมือยืนยันคุณภาพ และความเชื่อมั่นได้เป็นอย่างดี และใช้เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนการสอน ตามหลักทฤษฎีทางสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget, 1983) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner, 1963) และทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner, 1986) โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และจัดระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทราบผลการตัดสินใจหรือการทำงานของตนเอง ถูกหรือผิด มีการเสริมแรงทางบวกที่ทำให้นักเรียนภาคภูมิใจและทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ได้เรียนรู้ไปที่ละขั้นตอน ตามความสามารถและความสนใจ

1.4 สร้างชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม โดยเริ่มจากการศึกษาหลักสูตร คู่มือครู หนังสืออ่านประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม แบบฝึกทักษะการคิดให้เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม โดยยึดตามทฤษฎีจริยศึกษาสังเคราะห์หลักพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral development) ของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969) เป็นแนวในการสร้าง ตามขั้นตอนการสร้าง และแนวการสร้างที่มีรูปแบบการประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน และสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน จำนวน 8 ชุดกิจกรรม

1.5 นำชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.6 นำชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ คือ เป็นผู้ซึ่งมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์เป็นผู้ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างน้อย 5 ปี เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) กำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ

เห็นว่าสอดคล้อง ให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

เห็นว่าไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1

1.7 นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละชุดกิจกรรมดังต่อไปนี้

1.7.1 ชุดที่ 1 ด้านขั้นหมั่นเพียร เท่ากับ 0.92

1.7.2 ชุดที่ 2 ด้านการประหยัด เท่ากับ 0.92

1.7.3 ชุดที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์ เท่ากับ 0.97

1.7.4 ชุดที่ 4 ด้านความมีวินัย เท่ากับ 0.92

1.7.5 ชุดที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ เท่ากับ 0.93

1.7.6 ชุดที่ 6 ด้านความสะอาด เท่ากับ 0.93

1.7.7 ชุดที่ 7 ด้านความสามัคคี เท่ากับ 0.93

1.7.8 ชุดที่ 8 ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ เท่ากับ 0.92

และมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) สื่อความเสนอในรูปของภาพกิจกรรม เพื่อสื่อให้นักเรียนมีความสนใจกิจกรรม 2) ใบความรู้ควรจะคัดเลือกบุคคลตัวอย่างที่สังคมรู้จัก เพื่อนักเรียนจะสามารถเรียนรู้ได้เร็ว จึงจะเหมาะสม 3) ควรมีสื่อที่เป็น VCD. ด้วย และผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.8 นำชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองกับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรมที่มีความสามารถในการเรียนแตกต่างกัน และไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แบบ 1 : 1 คือ เรียนเก่ง 1 คน เรียนปานกลาง 1 คน และเรียนอ่อน 1 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อตรวจสอบการใช้และความสอดคล้องเหมาะสมในด้านต่างๆ โดยการสังเกตพฤติกรรมการใช้ของนักเรียน พบว่าต้องปรับลดกิจกรรมใบงาน ปรับปรุงด้านการใช้ภาษาอธิบายการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนให้ละเอียด ชัดเจน แก้ไขคำผิด

1.9 นำชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ที่ไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แบบ 1 : 9 คือ นักเรียนที่เรียนเก่ง 3 คน เรียนปานกลาง 3 คน และเรียนอ่อน 3 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อหาประสิทธิภาพ โดยนำคะแนนระหว่างเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม และผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เป็น

ข้อบกพร่อง และปัญหาต่างๆ ในระหว่างการศึกษาทดลองใช้ชุดกิจกรรม และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ในด้านความชัดเจนของภาษาในคำชี้แจงการทำกิจกรรมในใบงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น พบว่าชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม มีค่าประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 81.39/80.74$

1.10 นำชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองภาคสนามกับนักเรียนระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ที่ไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม พบว่าชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม มีค่าประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 85.25/84.89$

1.11 จัดพิมพ์ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรม ลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีลำดับขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตร คู่มือรายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ คู่มือการวัดผลและประเมินผลตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, 59) และจากหนังสือการวัดผลการศึกษา (สมนึก ภัททิยธนี, 2551, 73)

2.2 วิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานการเรียนรู้และเนื้อหาสาระ เพื่อสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ในรายวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และเหมาะสม

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ มาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.6 ตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้

2.6.1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในด้านหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลเป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

(Content Validity) ความเหมาะสมของภาษา รายละเอียดและความสอดคล้องของข้อคำถามที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือไม่ เรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจะประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ 1 = สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ในขั้นตอนนี้ได้พบว่าแบบทดสอบยังมีบางข้อที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้เพิ่มเติมสำนวนภาษาเข้าไปอีก เพื่อให้ถูกต้องตามหลักภาษาซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำดังกล่าวและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

2.6.2 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC เลือกแบบทดสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1 จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าโดยภาพรวมแบบทดสอบมีค่า IOC เฉลี่ยเท่ากับ 0.89

2.6.3 นำแบบทดสอบที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันกับที่ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมภาคสนาม

2.6.4 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยตอบถูกให้ข้อละ 1 คะแนน ส่วนข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจเรียบร้อยแล้วจึงทำตารางวิเคราะห์ความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้จำนวน 30 ข้อ โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ได้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.27-0.73 และค่าอำนาจจำแนก(r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.47

2.6.5 นำข้อสอบจำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 พบว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช มีขั้นตอนการสร้างและคุณภาพเครื่องมือดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

3.2 นำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบในการสร้างแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม ลักษณะเป็นการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่าเป็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม มากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม มาก

3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม ปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม น้อย

1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม น้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม ใช้เกณฑ์แปลความหมายคะแนนของลิเคิร์ต โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยดังนี้

4.50 – 5.00 มีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 มีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 มีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 มีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับน้อย

ต่ำกว่า 1.50 มีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 นำแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณา ตรวจสอบความถูกต้อง

3.4 นำแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมสอดคล้องของแบบทดสอบ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence : IOC) นำข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาว่าข้อทดสอบที่ใช้ได้จะต้องมีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3.5 จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน พบว่าโดยภาพรวมแบบทดสอบมีค่า IOC เฉลี่ยเท่ากับ 1

3.6 จัดพิมพ์แบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราชที่พัฒนาขึ้น ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ไปยังผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช เพื่อทดลองใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยมีลำดับขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนสอบก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

1. ทำการปฐมนิเทศนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยครูชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งอธิบายวิธีการใช้นักเรียนทุกคนเข้าใจ และสามารถใช้ได้
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ จากนั้นตรวจให้คะแนนและบันทึกคะแนนของนักเรียนแต่ละคน

ขั้นการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

1. ดำเนินการสอนรายวิชา วิธีธรรมวิธีไทยไทย รหัส 2000-1301 ตามหลักสูตรก่อนหรือหลังเรียน มีการสอนสอดแทรกโดยใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพียง 10 -15 นาที และเมื่อเรียนแต่ละในชุดกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในแต่ละชุดกิจกรรม เพื่อเก็บคะแนน

ขั้นตอนสอบหลังเรียน

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ก่อนเรียนแต่สลับตัวข้อ แล้วตรวจให้คะแนนนำไปบันทึกเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์
2. ให้นักเรียนทำแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม เพื่อวัดระดับคุณธรรมจริยธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

1.1 ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence)

1.2 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)

3. วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช โดยใช้ค่าร้อยละ 80/80

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (ตังศรี ชมภูวงศ์, 2548, 16) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนนักเรียน

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ชานินทร์ สีตป็จารุ, 2552, 26)

โดยใช้สูตร

$$S.D. = \frac{\sqrt{N\sum x^2 - (\sum x)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ = คะแนนรวมทั้งหมด

N = จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (ต่งศรี ชมภูวงศ์, 2548, 56) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยใช้เกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

เห็นว่าสอดคล้อง ให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

เห็นว่าเป็นไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่คำนวณได้ มีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าเป็นข้อคำถามที่นำไปใช้ได้ ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่คำนวณได้ มีค่าน้อยกว่า 0.5 ข้อคำถามนั้นต้องถูกตัดออกหรือปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น

2.2 ค่าความยากง่าย (p) (อนุวัติ ภูณแก้ว, 2545, 49) โดยใช้สูตร

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P = ค่าความยากง่ายของข้อสอบแต่ละข้อ

R = จำนวนนักเรียนตอบถูกในแต่ละข้อ

N = จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบข้อนั้นทั้งหมด

2.3 ค่าอำนาจจำแนก (r) (อนุวัติ ภูณแก้ว, 2545, 49) โดยใช้สูตร

$$r = \frac{R_u - R_e}{N/2}$$

เมื่อ r = ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ

R_u = จำนวนผู้สอบในกลุ่มสูงที่ตอบข้อนั้นถูก

R_e = จำนวนผู้สอบในกลุ่มต่ำที่ตอบข้อนั้นถูก

N = จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) (สังศรี ชมภูวงศ์, 2548, 102) โดยใช้สูตร

$$r = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r = ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

K = จำนวนข้อของแบบทดสอบ

P = สัดส่วนของผู้ทำถูกในแต่ละข้อ

$$(P = \frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูกในข้อนั้น}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}})$$

q = สัดส่วนของผู้ทำผิดในแต่ละข้อ ($q = 1 - p$)

S_t^2 = ค่าความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

3. สถิติในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

3.1 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกหัดระหว่างเรียน โดยการหาค่า E_1 (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2551, 157) โดยใช้สูตร

$$E_1 = \frac{\sum x}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 = ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum x$ = คะแนนแบบทดสอบทุกชุดรวมกัน

A = คะแนนเต็มของแบบทดสอบทุกชุดรวมกัน

N = จำนวนนักเรียน

3.2 การหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบหลังเรียน โดยการหาค่า E_2 (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2551, 157) โดยใช้สูตร

$$E_2 = \frac{\sum Y}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 = ประสิทธิภาพของผลลัพท์

$\sum Y$ = คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน

B = คะแนนเต็มของแบบทดสอบสอบหลังเรียน

N = จำนวนนักเรียน

4. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้ โดยใช้ t-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2547, 189) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}} \quad df = n-1$$

เมื่อ t = ค่าอัตราส่วนนัยสำคัญ

$\sum D$ = ผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียน

$\sum D^2$ = ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียน

$(\sum D)^2$ = ผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
ทั้งหมดยกกำลังสอง

n = จำนวนนักเรียนทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สัญลักษณ์ทางสถิติในการนำเสนอดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

\bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์

ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ตอนที่ 3 ผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

การดำเนินการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ผลการดำเนินการดังนี้

การดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เอกสารการจัดการเรียนรู้ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1 เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องชุดกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรม โดยผู้วิจัยได้ยึดแนวการสร้างชุดกิจกรรม ตามแนวการผลิตชุดกิจกรรมของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2549, 112) เพราะมีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาชัดเจน ครอบคลุมทุกกระบวนการ สะดวกและง่ายต่อการหาประสิทธิภาพ อีกทั้งยังไม่ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพเป็นระบบมาแล้ว จึงเป็นเครื่องมือยืนยันคุณภาพ และความเชื่อมั่นได้เป็นอย่างดี และใช้เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนการสอน ตามหลักทฤษฎีทางสติปัญญาตามแนวคิดของของเพียเจต์ (Piaget, 1983) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner, 1963) และทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner, 1986) โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้และจัดระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทราบผลการตัดสินใจหรือการทำงานของตนว่าถูกหรือผิด มีการเสริมแรงทางบวกที่ทำให้นักเรียนภาคภูมิใจและทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ได้เรียนรู้ไปที่ละขั้นตอน ตามความสามารถและความสนใจในการสร้างกิจกรรมใบงานการคิดให้เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม โดยยึดตามทฤษฎีจริยศึกษาสังเคราะห์หลักพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral development) ของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542, 76) ซึ่งโคลเบอร์กได้พัฒนาทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) ต่อจากเพียเจต์ (Piaget) ที่มุ่งเน้นทางด้านจริยธรรม โดยยึดหลักว่า จริยธรรมไม่ถือการกระทำตามสิ่งที่สังคมเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมแต่บุคคลสามารถเลือกปฏิบัติหรือกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งใช้หลักการตัดสินใจ โดยใช้เหตุผลแห่งความยุติธรรม และสร้างรูปแบบกิจกรรมจากการ โดยประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ใช้หลักการดำเนินการสร้างที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งชุดกิจกรรมประกอบ กิจกรรม ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ เวลาที่ใช้ดำเนินกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน จำนวนชุดกิจกรรม 8 ชุด

ผู้วิจัยสร้างชุดกิจกรรมเสร็จแล้ว นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านคุณธรรมจริยธรรม อย่างน้อย 5 ปี เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาการจัดกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งพบว่าชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 8 ชุด ผ่านเกณฑ์การประเมินได้ค่า IOC ระหว่าง 0.92-0.97 และนำชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 8 ชุด ไปทดลองให้กับกลุ่มทดลองจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 แบบ 1 : 1 จำนวน 3 คน โดยการสังเกตพฤติกรรมการใช้ของนักเรียน พบว่าต้องปรับลดกิจกรรมในงาน ปรับปรุงด้านการใช้ภาษาอธิบายการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนให้ละเอียด ชัดเจน แก้ไขคำผิด กลุ่มที่ 2 แบบ 1 : 9 จำนวน 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ พบว่า ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม มีค่าประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 81.39/80.74$ และกลุ่มที่ 3 แบบภาคสนาม จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม พบว่าชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม มีค่าประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 85.25/84.89$ และในระหว่างที่มีการทดลองใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยก็ได้แก้ไขชุดกิจกรรมในระหว่างที่มีการทดลองใช้ เพื่อให้ได้ชุดกิจกรรมที่เหมาะสมมากที่สุด แล้วจึงจัดพิมพ์ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 8 ชุด เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

จากการนำชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ไปทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อหาประสิทธิภาพ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1/2 สาขาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 26 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนจากการปฏิบัติชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1/2 สาขา เกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช (N = 26)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม									ทดสอบ หลังเรียน
	1	2	3	4	5	6	7	8	รวม	
คะแนน	10	10	10	10	10	10	10	10	80	30
1	8	8	9	9	8	9	9	8	68	25
2	10	9	9	9	10	9	9	9	74	27
3	9	9	10	10	9	10	9	9	75	27
4	8	8	8	8	9	9	9	8	67	26
5	9	9	8	8	9	9	8	9	69	26
6	9	10	9	10	9	9	9	9	74	28
7	9	9	9	8	8	8	8	8	67	25
8	9	8	9	8	8	9	9	9	69	26
9	9	9	8	8	8	8	8	8	66	24
10	8	8	9	9	8	8	8	8	66	25
11	9	9	9	9	9	9	10	9	73	27
12	8	8	8	8	9	9	8	8	66	26
13	8	8	8	8	9	9	9	8	67	24
14	9	9	9	9	8	8	9	8	69	25
15	9	9	8	8	9	8	10	9	70	26
16	8	9	8	8	8	8	8	9	66	26
17	9	8	8	8	8	8	8	9	66	25
18	9	9	8	8	8	9	8	8	67	27
19	8	8	8	9	9	9	9	9	69	25
20	9	9	9	9	8	8	9	9	70	26
21	9	9	8	9	9	8	8	9	69	26

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม									ทดสอบหลังเรียน	
	1	2	3	4	5	6	7	8	รวม		
คะแนน	10	10	10	10	10	10	10	10	10	80	30
22	9	9	8	8	9	8	9	9	9	69	24
23	8	8	8	9	8	9	8	8	8	66	25
24	9	8	9	8	8	8	8	8	8	66	24
25	9	9	9	9	9	9	9	9	10	73	28
26	8	8	8	9	9	9	9	9	9	69	26
รวม	226	224	221	223	223	224	225	224	1,790	669	
คะแนนเฉลี่ย	8.69	8.62	8.50	8.58	8.58	8.62	8.65	8.62	68.85	25.73	
ประสิทธิภาพ	86.92	86.15	85.00	85.77	85.77	86.15	86.54	86.15	86.06	85.77	

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ได้ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนระหว่างเรียนเท่ากับ 86.06 และค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเท่ากับ 85.77 แสดงว่าชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช มีค่าประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 86.06/85.77$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

ผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยนำคะแนนก่อนเรียนหลังเรียน และความก้าวหน้าของชุดกิจกรรมแต่ละชุด และได้้นำแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1/2 สาขาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 26 คน หลังจากเรียนชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราชจนจบทุกชุด ปรากฏผลดังตารางที่ 5-14

ตารางที่ 5 คะแนนก่อนเรียน-หลังเรียน และความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพทั้ง 8 ชุด (N=26)

คนที่	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6	ชุดที่ 7	ชุดที่ 8
หมายเลข	คะแนนก่อนเรียน หลังเรียน ผลรวม							
1	1 4 3	2 4 2	1 4 3	1 4 3	2 5 3	2 4 2	1 4 3	1 4 3
2	2 4 2	2 4 2	1 4 3	1 4 3	1 4 3	2 4 2	2 4 2	2 4 2
3	2 4 2	2 5 3	1 4 3	1 4 3	2 5 3	1 4 3	2 5 3	1 4 3
4	3 5 2	1 4 3	2 4 2	2 5 3	1 4 3	2 5 3	1 4 3	2 5 3
5	2 4 2	1 4 3	1 4 3	2 5 3	1 4 3	2 4 2	1 4 3	3 5 2
6	1 4 3	2 4 2	2 4 2	1 4 3	2 5 3	1 4 3	2 4 2	2 4 2
7	2 4 2	2 5 3	2 5 3	2 4 2	1 4 3	1 4 3	2 4 2	2 4 2
8	3 5 2	2 5 3	3 5 2	3 5 2	3 5 2	3 5 2	3 5 2	2 5 3
9	1 4 3	2 5 3	2 5 3	2 4 2	2 5 3	1 4 3	2 5 3	2 4 2
10	2 5 3	2 5 3	1 4 3	1 4 3	1 4 3	2 5 3	2 5 3	1 4 3
11	2 5 3	1 4 3	2 4 2	1 4 3	2 4 2	2 5 3	1 4 3	1 4 3

ตารางที่ 5 (ต่อ)

กมที่	ชุดที่ 1		ชุดที่ 2		ชุดที่ 3		ชุดที่ 4		ชุดที่ 5		ชุดที่ 6		ชุดที่ 7		ชุดที่ 8		
	หมายเหตุ	ผลรวม															
12	2	5	3	1	4	3	1	4	2	4	2	4	2	4	2	4	3
13	2	5	3	1	4	3	2	5	3	2	5	3	2	5	3	2	5
14	1	4	3	1	4	3	2	5	3	1	4	3	1	4	3	1	4
15	1	4	3	1	5	4	2	5	3	2	5	3	1	4	3	2	5
16	1	5	4	2	5	3	1	4	3	2	4	2	4	2	4	2	4
17	3	5	2	2	5	3	3	5	2	3	5	2	3	5	2	3	5
18	2	5	3	2	5	3	2	4	2	2	4	2	2	4	2	2	4
19	2	4	2	1	5	4	2	5	3	1	4	3	2	4	2	1	4
20	1	4	3	1	4	3	2	4	2	2	5	3	1	4	3	2	5
21	1	4	3	2	5	3	1	4	3	2	4	3	2	5	3	1	4
22	1	5	4	2	4	2	2	4	2	1	4	3	2	4	2	1	4
23	1	5	4	2	5	3	1	4	3	1	4	3	1	5	4	2	5

ตารางที่ 5 (ต่อ)

เกณฑ์	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6	ชุดที่ 7	ชุดที่ 8																
เกณฑ์	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6	ชุดที่ 7	ชุดที่ 8																
คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน																
24	2	1	4	3	1	5	4	2	1	4	3													
25	2	2	4	2	2	5	3	2	4	2	2	5	3											
26	2	5	1	5	4	2	5	3	2	5	3	1	4	3	2	4	2							
รวม	45	116	71	42	117	75	44	115	71	43	115	72	44	117	73	43	116	73	43	114	71	45	114	69
ร้อยละ	34.62	89.23	54.62	32.31	90	57.69	33.85	88.46	54.62	33.08	88.46	55.38	33.85	90	56.15	33.08	89.23	56.15	33.08	87.69	54.62	34.62	87.69	53.08

จากตารางที่ 5 พบว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอบ استعدادแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นทุกคน โดยพบว่า

ชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความขยันหมั่นเพียร มีคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 54.62

ชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด มีคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 57.69

ชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์ มีคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 54.62

ชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีวินัย มีคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 55.38

ชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ มีคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 56.15

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความขยันหมั่นเพียร (N =26)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน	4.00	0.49	มาก
2. ความตั้งใจเพียรพยายามในการทำงาน	4.23	0.43	มาก
3. ความเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างไม่หือถอย	4.08	0.48	มาก
4. ความกล้าเผชิญต่ออุปสรรค	4.00	0.87	มาก
5. รักการเรียนและการทำงาน	3.73	0.53	มาก
6. ตั้งใจเรียนและทำงานอย่างจริงจัง	3.92	0.39	มาก
เฉลี่ยรวม	3.99	0.29	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความขยันหมั่นเพียร โดยรวมและรายข้อมีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมข้อความตั้งใจเพียรพยายามในการทำงานเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ความเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างไม่หือถอย ความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน ความกล้าเผชิญต่ออุปสรรค ตั้งใจเรียนและทำงานอย่างจริงจัง และรักการเรียนและการทำงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านการประหยัด (N =26)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย	3.85	0.61	มาก
2. รู้จักฐานะการเงินของตน	3.92	0.56	มาก
3. คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ	4.19	0.40	มาก
4. มีเงินเก็บออมของตนเอง	4.00	0.56	มาก
5. มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	3.85	0.46	มาก
6. ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ	3.77	0.51	มาก
7. มีการนำของที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่	3.92	0.39	มาก
เฉลี่ยรวม	3.92	0.26	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านการประหยัดโดยรวมและรายข้อมีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมข้อคิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ มีเงินเก็บออมของตนเอง มีการนำของที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่ รู้จักฐานะการเงินของตนมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความซื่อสัตย์ (N=26)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. การเป็นคนตรงต่อเวลา	3.81	0.63	มาก
2. ความไม่ลำเอียงหรืออคติ	4.00	0.56	มาก
3. การใช้เล่ห์และกลโกง	4.04	0.52	มาก
4. การรับรู้หน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่	3.88	0.51	มาก
5. การไม่พุดปิด	3.92	0.48	มาก
6. การนำของผู้อื่นมาเป็นของตน	3.77	0.51	มาก
7. การรักษาคำพูดของตนเองอย่างเคร่งครัด	3.85	0.54	มาก
8. การไม่พุดใส่ร้าย ให้ร้ายผู้อื่น	3.92	0.56	มาก
เฉลี่ยรวม	3.89	0.29	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความซื่อสัตย์ โดยรวมและรายข้อมีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมข้อการใช้เล่ห์และกลโกง เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ความไม่ลำเอียงหรืออคติ การไม่พุดปิด การไม่พุดใส่ร้าย ให้ร้ายผู้อื่น การรับรู้หน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่ การรักษาคำพูดของตนเองอย่างเคร่งครัด การเป็นคนตรงต่อเวลา และการนำของผู้อื่นมาเป็นของตน ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความมีวินัย (N=26)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. การปฏิบัติตนอยู่ในกฎ ระเบียบวิทยาลัย	4.00	0.49	มาก
2. การปฏิบัติตนอยู่ในกฎ ระเบียบของสังคม	4.04	0.59	มาก
3. การปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยอย่างตั้งใจ	3.96	0.59	มาก
4. การยึดมั่น ในระเบียบแบบแผนข้อบังคับของ ครอบครั้ว สังคม	3.85	0.61	มาก
5. การตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนและส่งงานตามที่ได้ รมมอบหมาย	3.92	0.48	มาก
6. ความมีวินัยในด้านการแต่งกายตามระเบียบวิทยาลัย	3.73	0.60	มาก
เฉลี่ยรวม	3.91	0.28	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่าผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านความมีวินัย โดยรวมและรายข้อมีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมการปฏิบัติตนอยู่ในกฎ ระเบียบของ สังคม เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ การปฏิบัติตนอยู่ในกฎ ระเบียบวิทยาลัย การปฏิบัติตนเป็นผู้ มีวินัยอย่างตั้งใจ การตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนและส่งงานตามที่ได้รับมอบหมาย การยึดมั่นในระเบียบ แบบแผนข้อบังคับของครอบครั้ว สังคม และความมีวินัยในด้านการแต่งกายตามระเบียบวิทยาลัย ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านการมีสัมมาคารวะ (N =26)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. การเป็นอ่อนน้อมถ่อมตน	4.00	0.40	มาก
2. ปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามสถานภาพและกาลเทศะ	4.12	0.43	มาก
3. การเป็นผู้มีสัมมาคารวะ	4.04	0.59	มาก
4. ความเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย	4.08	0.48	มาก
5. การเป็นผู้มีมารยาทงามเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย	3.96	0.59	มาก
6. การไม่วางตนข่มผู้อื่นด้วยวาจาหรือท่าทาง	3.81	0.63	มาก
7. ไม่แสดงความก้าวร้าวหรือรุนแรงต่อผู้อื่น	3.85	0.54	มาก
เฉลี่ยรวม	3.97	0.26	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่าผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ด้านการมีสัมมาคารวะ โดยรวมและรายข้อมีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามสถานภาพและกาลเทศะ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ความเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย การเป็นผู้มีสัมมาคารวะ การเป็นอ่อนน้อมถ่อมตน การเป็นผู้มีมารยาทงามเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย ไม่แสดงความก้าวร้าวหรือรุนแรงต่อผู้อื่น และการไม่วางตนข่มผู้อื่นด้วยวาจาหรือท่าทาง ตามลำดับ

ให้นักเรียนภาคภูมิใจและทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ได้เรียนรู้ไปที่ละขั้นตอน ตามความสามารถและความสนใจ ในการสร้างกิจกรรมใบงานการคิดให้เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม โดยยึดตามทฤษฎีจริยศึกษาสังเคราะห์หลักพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral development) ของโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1969 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542, 76) ซึ่งโคลเบิร์กได้พัฒนาทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) ต่อจากเพียเจต์ (Piaget) ที่มุ่งเน้นทางด้านจริยธรรม โดยยึดหลักว่า จริยธรรมไม่ถือการกระทำตามสิ่งที่สังคมเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมแต่บุคคลสามารถเลือกปฏิบัติหรือกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งใช้หลักการตัดสินใจ โดยใช้เหตุผลแห่งความยุติธรรม และสร้างรูปแบบกิจกรรมโดยสามารถประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน จำนวน 8 ชุด ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงวัฒนธรรม (2543, 23) ได้สรุปการจัดจริยธรรมในระดับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รักการทำงาน และสนใจที่จะร่วมในภารกิจของส่วนรวมตามวิถีทางของระบบประชาธิปไตย สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2553, 5) ที่ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาโดยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 3 การสื่อสารกับสังคม ที่กล่าวว่าควรจัดกิจกรรมคุณธรรมตามเทศกาล เช่น รณรงค์ความปลอดภัยในเทศกาลปีใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ในวันเด็ก เรื่องเพศสัมพันธ์ในวันวาเลนไทน์ ความอบอุ่นครอบครัวช่วงสงกรานต์ วันต่อต้านบุหรีโลก วันต่อต้านยาเสพติดสากล หรือตามเหตุการณ์เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

ผู้วิจัยสร้างชุดกิจกรรมเสร็จแล้ว นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้มีความรู้ด้านการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านคุณธรรมจริยธรรม อย่างน้อย 5 ปี เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งพบว่าชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 8 ชุด ผ่านเกณฑ์การประเมินได้ค่า IOC ระหว่าง 0.92-0.97 และนำชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 8 ชุด ไปทดลองให้กับกลุ่มทดลอง จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 แบบ 1 : 1 จำนวน 3 คน โดยการสังเกตพฤติกรรมการใช้ของนักเรียน พบว่าต้องปรับลดกิจกรรมใบงาน ปรับปรุงด้านการใช้ภาษาอธิบายการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนให้ละเอียด ชัดเจน แก้ไขคำผิด กลุ่มที่ 2 แบบ 1 : 9 จำนวน 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ พบว่า ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม มีค่าประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 81.39/80.74$ และกลุ่มที่ 3 แบบภาคสนาม จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม พบว่าชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม มีค่าประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 85.25/84.89$ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรพรรณ พัฒนาคาพงษ์ (2550, 34) กล่าวว่าสามารถใช้วิธีการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรมได้ 3 แบบ คือ แบบหนึ่งต่อหนึ่ง แบบกลุ่ม

และแบบภาคสนาม นอกจากนี้ในระหว่างที่มีการทดลองใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรม ในระหว่างที่มีการทดลองใช้ เพื่อให้ได้ชุดกิจกรรมที่เหมาะสมมากที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน มีการนำเอาหลักการ ทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับชุดกิจกรรม จึงทำให้ผู้วิจัยได้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 8 ชุด เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช พบว่าชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช มีประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 86.06/85.77$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้รายงานกำหนดไว้ ปัจจัยที่ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เอกสารการจัดการเรียนรู้ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1 ในด้านคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐาน 8 ด้านของกระทรวงศึกษาธิการ และนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 (2555, 122) ได้กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่พัฒนานคนให้มีคุณภาพคุณธรรม นำความรอบรู้ อยู่ในกรอบรั้วที่อบอุ่นชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ (การครองตน) โดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนานคนให้มีคุณธรรมโดยพัฒนาจิตใจควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วม (การครองคน) ในสังคมได้อย่างสันติสุข และสามารถจัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (การครองงาน) และหนึ่งในแนวทางการพัฒนา คือ การจัดทำคู่มือจริยธรรมของประชาชนและเยาวชน เพื่อให้ประชาชนและเยาวชน ใช้เป็นกรอบยึดถือปฏิบัติในการดำรงชีวิต และสถานศึกษาใช้ประกอบการเรียนการสอน สอดคล้องกับกระทรวงวัฒนธรรม (2543, 23) เรื่อง การวางแผนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่เกี่ยวกับจริยธรรม คือ หลักสูตรต้องที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมและความกล้าทางจริยธรรม ทั้งนี้ให้เน้นการประพฤติปฏิบัติเป็นสำคัญ และหลักสูตรต้องมุ่งเน้นการผสมผสานความรู้กับการปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคม และ

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และยังพบว่าชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น เป็นชุดกิจกรรมกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างชัดเจน เป็นระบบตามที่ได้กล่าวมาในข้อ 1 แล้วนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาพร นุชอำพันธ์ (2554, 22) กล่าวว่าชุดกิจกรรม หมายถึง วิธีการหนึ่งที่นำระบบสื่อประสมมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหา วิชา เรื่อง วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการรวบรวมสื่อการสอนสำเร็จรูปหลายรูปแบบให้นักเรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล นักเรียนจะเรียนไปตามอัตราความสามารถและความต้องการของตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมในชุดการสอน ซึ่งทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนตามเป้าหมายและช่วยส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบของนักเรียนได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช มีประสิทธิภาพ 86.06/85.77 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิศระ ชอนบุรี (2552) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมนิทานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมนิทานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพรวมเท่ากับ 83.24/85.32 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัญญา จันมาคือ (2548) ศึกษาการพัฒนาแบบการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมในวิชากระบวนการทำงาน (พอ 011) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าระดับความรู้ด้านจริยธรรมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมากกว่าร้อยละ 80

3. การใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช พบว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นทุกคน และมีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม ด้านความขยันหมั่นเพียร เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านการประหยัด ด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความสามัคคีตามลำดับ

ปัจจัยที่ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 8 ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น เป็นชุดกิจกรรมที่นักเรียนสามารถ

นำไปใช้จริงได้ในชีวิตประจำวัน ลักษณะการจัดกิจกรรมที่นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองอย่างหลากหลายกับเพื่อนซึ่งเป็นลักษณะของการทำงานกลุ่มที่นักเรียนต้องใช้ทักษะการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมบนพื้นฐานของทฤษฎีและหลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2549, 78) โดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการเร้าความสนใจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการให้ได้รับคำชื่นชม หลักการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนภูมิใจในความสำเร็จ หลักการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ใคร่ครวญต่อเนื่องไปที่ละน้อย หลักการจัดประสบการณ์สำเร็จรูป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี (2550, 17) ที่กล่าวว่าครูควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน และจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน อย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน ครูควรเริ่มสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคย หรือมีประสบการณ์มาก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเดิม จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย และมีปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ ภายภาพ และบุคคล รวมทั้งสื่อเทคโนโลยีทั้งหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียน ซึมซับรับข้อมูลต่างๆ สอดคล้องกับวิธีการพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดของ ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520, 24) ที่กล่าวว่าวิธีการพัฒนาจริยธรรมสามารถกระทำได้ดังนี้ 1) การศึกษาเรียนรู้ กระทำได้หลายวิธี เช่น การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากรวณคดีที่มีคุณค่า การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม และการคบหาบัณฑิต ผู้ใส่ใจด้านจริยธรรม การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตและจากประสบการณ์ในสถานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์จริงเป็น โอกาสอันประเสริฐ ในการเรียนรู้จริยธรรมแห่งชีวิต ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งทั้งด้านเจตคติและทักษะการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับความพร้อมของบุคคล ผู้มีความพร้อมน้อยอาจจะไม่ได้ประโยชน์จากการเรียนรู้อันมีค่านี้เลย 2) การวิเคราะห์ตนเอง ด้วยการพิจารณาเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมการแสดงออกของตนเอง จะช่วยให้บุคคลตระหนักรู้คุณลักษณะของตนเอง รู้จุดดีจุดด้อยของตน รู้ว่าควรคงลักษณะใดไว้การวิเคราะห์ตนเอง 3) การฝึกตน เป็นวิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วย ตนเองขั้นสูงสุด เพราะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการควบคุมการประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคม ทั้งในสภาพการณ์ปกติและเมื่อเผชิญปัญหาหรือขัดแย้ง

ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมจึงถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญมาก เพราะคุณธรรมจริยธรรมหมายถึง คุณสมบัติของจิตใจคนจะกำกับหรือบันดลพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลย่อมเป็นไปตามแนวคิดเชิงคุณธรรมจริยธรรมของเขา หรือเป็นไปตามคุณธรรมจริยธรรมของสังคม และยิ่งในสภาพปัจจุบัน สภาวะแวดล้อมในสังคมก่อให้เกิดความกดดันแก่มนุษย์เป็นอย่างมาก ทำให้มนุษย์ต้องตระหนักในความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น ดังเช่นที่ สาโรช บัวศรี

(2549, 12) ได้กล่าวว่า เหตุที่นักการศึกษาในปัจจุบันให้สนใจแก่จริยศึกษามากขึ้นเพราะนักการศึกษาเริ่มตระหนักว่าการพัฒนามนุษย์ให้เกิดความเฉลียวฉลาดในเชิงวิทยาศาสตร์ แต่เพียงอย่างเดียวอาจทำให้มนุษย์เจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทางวัตถุ แต่ไม่สามารถทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของโคลเบิร์ต (Lawrence Kohlberg, 1976 อ้างถึงใน กองบรรณาธิการ, 2550, 1) กล่าวว่าจริยธรรมคือความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเป็นกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของความประพฤติ โดยบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งพฤติกรรมเป็นของตนเอง โดยสังคมจะเป็นผู้ตัดสินว่าผลของการกระทำที่เกิดขึ้นจะเป็นเครื่องตัดสินว่าการกระทำนั้นผิดหรือถูก การเลี้ยงลูกให้มีคุณธรรมไม่สามารถฝึกฝนหรือขัดเกลาได้ในช่วงเวลาสั้น ๆ แต่เป็นเรื่องที่ต้องฝึกมาตั้งแต่เด็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถพัฒนาพื้นฐานจริยธรรม ของตนเองขึ้นมาให้ฝังลึกลงไป ในจิตใจของเขาและรอเวลาที่ จะได้รับการกระตุ้นอีกครั้ง โดยการอบรม สั่งสอน ฟังธรรมและวิธีอื่น ๆ แต่ถ้าคนเหล่านั้น ไม่มีจริยธรรม อยู่ในจิตสำนึกดั้งเดิมแล้วไม่ว่าจะได้รับการกระตุ้นอย่างไรก็ไม่สามารถทำให้คน ๆ นั้น กลายเป็นคนที่ดีขึ้นมาได้ ถ้าเราไม่ยอมได้ลูกที่เติบโตเป็นคนเก่งที่เห็นแก่ตัวก็ควรปลูกฝังคุณธรรม ให้ลูกเสียแต่เล็ก จะดีกว่ารอตอนโตเพราะถึงตอนนั้นอาจสายเกินไป เพราะคุณธรรมไม่ได้ปลูกฝัง กันได้ชั่วข้ามคืนแต่ต้องใช้เวลาคความต่อเนื่องความสม่ำเสมอในการสอน ที่สำคัญคือพ่อแม่ต้องทำให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่าง สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความฉลาดทางจริยธรรม ของ อริยะ สุพรรณเกษัช (2545, 32) กล่าวว่าระดับความฉลาดทางจริยธรรมและศีลธรรม เป็นความสามารถของบุคคลในการ เรียนรู้และปฏิบัติตนในด้านจริยธรรมและศีลธรรมตามกรอบประเพณีที่ค้ำจุนของศาสนา วัฒนธรรม และค่านิยมของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ทั้งสามารถปฏิบัติต่อบุคคลอื่นภายใต้ข้อบัญญัติที่ค้ำจุนเหล่านั้น ด้วยจิตใจที่เต็มเปี่ยมด้วยความรัก ความเมตตา มีความประพฤติที่ชอบธรรม มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น อยากให้ผู้อื่นได้รับสิ่งที่ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีจิตสงบวางเฉยไม่ยินดี ไม่ส่งเสริมต่อสิ่งที่จะทำลายคุณธรรมที่ค้ำจุน รู้จักนำหลักธรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสำหรับตน และบุคคลอื่น ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาจิตใจ ด้วยการปฏิบัติทาง จิตให้สงบเป็นสมาธิสำหรับตนเองและชักชวนบุคคลอื่นให้ร่วมปฏิบัติอีกด้วย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผลการ ใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช พบว่าโดยรวมและรายด้านมีระดับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทน์ภัส ลภัสสรวิทย์ (2554) ศึกษาการประเมิน โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบางชัน (ปลื้มวิทยานุสรณ์) ผลการวิจัยพบว่าหลังดำเนิน โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โรงเรียนบางชั้น (ป्लीมวิทยาลัย) สูงกว่าก่อนดำเนินโครงการ โดยมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติรวมเพิ่มขึ้นจากระดับดีพอใช้เป็นระดับดี และดีมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิศระ ชอนบุรี (2552) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนหลังใช้ชุดกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงชีวัน เบญจมาศ (2551) ศึกษาการพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ เรื่องการพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอดวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ผลการวิจัยพบว่าด้านทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ และด้านคุณลักษณะ คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและเอื้ออาทร พบว่าผู้เรียนทุกคนผ่านเกณฑ์อย่างน้อย ร้อยละ 60 ทั้ง 2 ด้าน และจากผลการทดสอบทเรียนของผู้เรียนภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่สะท้อนถึง ผู้เรียนได้เรียนรู้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความตระหนักถึงคุณค่าของการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในตนเองกับกิจกรรมการสอนตามสภาพจริง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยอิสระและการเรียนการสอนมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าการพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบนี้ ควรเตรียมความรู้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้เข้าใจก่อนดำเนินการสอน และการเรียนการสอนต้องมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์ แก้วบุคคี (2551) ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ วิชาพลศึกษา หัวข้อเรื่อง โภชนาการ สำหรับการออกกำลังกายและการควบคุมน้ำหนัก ผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้เรียนทั้งหมดมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เข้าเรียนและส่งงานตรงเวลา ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำกิจกรรมไปใช้กับนักเรียนนักศึกษาในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช ในสาขาวิชาอื่นๆ เช่น สาขาพาณิชยกรรม สาขาบัญชี เป็นต้น โดยอาจมีการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละสาขา

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมมีคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น

1.2 วิทยาลัยซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรสร้างและช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในด้านบทบาทหน้าที่กับผู้บริหาร ครูผู้สอน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนมีระดับพฤติกรรมเพิ่มขึ้นและควรกำกับติดตาม ประเมินผล เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการจัดการศึกษาในทิศทางเดียวกัน

1.3 วิทยาลัยควรให้ความสำคัญต่อการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของครูผู้สอนให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับการใช้เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบ e-learning เพื่อใช้หลายๆ วิธีในสอดแทรกคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น

2. ควรมีการจัดการเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ในรายวิชาอื่นๆ ตามความเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ก้อนกลีบ. (2550). การพัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นทักษะฟัง-พูดโดยใช้สื่อโฆษณา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4). วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยอุตรดิตถ์.
- กาญจนา นาคสกุล. (2546, กุมภาพันธ์). ปฏิรูปการศึกษาแก้ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทย. วารสารวิชาการ. 6(7), 5-11.
- กุศยา แสงเดช. (2545). ชุดการสอน. กรุงเทพมหานคร: แม็ค.
- โกสินทร์ รังสยาพันธ์. (2549). ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- เจริญ ไวรวัจนกุล. (2546). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: เมธีทิปส์.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. (2542). แนวการพิจารณาโทษข้าราชการครูกระทำผิดวินัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2548). แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2548-2551). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เสมาธรรม.
- ชัชชญา พีระธรรมิทร์. (ม.ป.ป.). เทคนิคการสอนสอดแทรกด้านคุณธรรม จริยธรรม เตรียมบัณฑิตไทยสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ชัยงค์ พรหมวงศ์. (2549). เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา : หน่วยที่ 11-15. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- ชัยณรงค์ ศรีสุข. (2545). คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. (2549). รายงานการวิจัยการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรม. สงขลา: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2542). **ต้นไม้จริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2520). **จริยธรรมของเยาวชนไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทา ดิงสมบัติอุทซ์. (2554). **MQ ความฉลาดทางจริยธรรม**. [Online]. Available <http://gotoknow.org/blog/www-doe/27125>. เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2555.
- ทวีชัย คำภักดี และคณะ. (2548). การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านการรักษาความสะอาดของนักเรียน โรงเรียนโลกกลางวิทยา สำนักงานเขต. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 4(1), 29-38.
- ทิสนา แคมมณี. (2546). **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: เมธิพิสส์.
- _____. (2552). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์วัลย์ พันธุ์เจริญ. (2548). **การพัฒนาชุดการสอนเพลงเพื่อการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุศลกิจพิทยาคม จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เทพรัตน์ สุทธิเรือง. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์กับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. กรุงเทพมหานคร: บิซซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ชานินทร์ กรัยวิเชียร. (2551). **ปาฐกถาพิเศษเรื่อง จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (ม.ป.ป.). **MQ เด็กกับสติปัญญาทางศีลธรรมทางรอดของมนุษยชาติ**. กรุงเทพมหานคร: รามาการพิมพ์.
- ธีระชัย ปุณณโชติ. (2549). **การสร้างชุดจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระวัฒน์ ชัยยุทธขรรค์ และวารภรณ์ หงส์คิดกุล. (2549). **กิจกรรมแนะแนว ม.6**. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

- นลิน เรืองบุตร. (2542). ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการพบกลุ่มวิธีเรียนทางไกล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นันทน์ภัส ภัคสรวิทย์. (2554). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบางชัน (ปทุมวิทยานุสรณ์). กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบางชัน (ปทุมวิทยานุสรณ์).
- นิตยา คชภักดี. (2550). EQ กับการทำงาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พ.ศ.พัฒนา.
- บัญชา จันมาคือ. (2548). การพัฒนารูปแบบการสอนสอดแทรกความรู้จริยธรรมในวิชากระบวนการทำงาน (พอ 011) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาลัทธิและวิธีการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ. (2551). คู่มือการวิจัย : การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2545). นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2552). สุภาษิตสอนนาย : ศาสตร์และศิลป์แห่งการเป็นผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- ประภาพร นุชอำพันธ์. (2554). การพัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษเรื่องอาหารและสุขภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประวิต เอรารวรรณ. (2545). การวิจัยในชั้นเรียน (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้าวิชาการ.
- เพชฌัญญู กิจระการ. (2545). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E₁/E₂). การวัดผลทางการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 7, 44-62.
- ฝ่ายพัฒนาและกิจการนักศึกษา. (2555). สรุปพฤติกรรมผิกระเบียบ. นครศรีธรรมราช: วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช.
- ภานุพันธ์ ภัคดี. (2550). การพัฒนาชุดการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านไร่วิทยา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาลัทธิและวิธีการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- มาโนช ตัณวนิตย์. (2548, กันยายน). ปัญหาการถ่ายทอดจรรยาบรรณกับอนาคตของชาติ. *ครูปริทัศน์*. 5(9), 41-45.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2547). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยา
 ศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร:
 นานมีบุ๊ค.
- วัฒนธรรม, กระทรวง. (2543). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักงาน. คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). *เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตร
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาจารย์.
- วิชา ครูปิติ. (2555). *ปัญหาการสอนคุณธรรม*. [Online]. Available <http://www.gotoknow.org>.
 เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2555.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2540, กันยายน). *สรุปปรากฏการณ์เรื่องการปฏิรูปการศึกษาตามรัฐธรรมนูญฉบับ
 ปัจจุบัน*. *ดรชนนวารสาร*. 8(2), 6.
- วิชัย ดันศิริ. (2544). *โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดสำคัญของการปฏิรูปใน
 พระราชบัญญัติการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร ชานุกรบุญทริก. (2544). *พุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โอเคียนสตอร์.
- วีรวุฒน์ ปันนิตามัย. (2547, พฤศจิกายน). *เชาวน์อารมณ์ (EQ) : ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จ
 ของชีวิต*. *วารสารการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา*. 24(3), 9.
- ศาสนา, กรม. (2552). *คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2550). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สาโรช บัวศรี. (2549). *การศึกษาและจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: กรีนดี ดีไซน์ แอนด์ คอมมูนิเคชั่น.
- สมชาย จักรพันธุ์. (2549, มิถุนายน). *เรื่องราว E.Q.* *วารสารหมออนามัย*. 1255(11), 18.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2551). *การวัดผลการศึกษา*. มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมเดช มุ่งเมือง. (ม.ป.ป). *การศึกษาธรรมจริยา 4 ประการของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
 กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สมเดช ใจหวัง. (2547). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านไทร อำเภอโพธิ์กิ่ง จังหวัดศรีสะเกษ. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สงศรี ชมภูวงศ์. (2548). การวิจัย. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุภาพจิต, กรม. (2544). รายงานการวิจัยการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับ ประชาชนชาวไทย. กรุงเทพมหานคร: วงศ์กมลโปรดักชั่น จำกัด.
- สุพจน์ แก้วบุคดี. (2551). ผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการคิดอย่างเป็นระบบวิชาพลศึกษา หัวข้อเรื่อง โภชนาการสำหรับการออกกำลังกาย และการควบคุมน้ำหนัก. ขอนแก่น: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). 21 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิชและนางลัดกษณ์ วิรัชชัย. (2543). ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมระดับบุคคล เพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัย : การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุมน อมรวิวัฒน์ และทศนา เขมมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: เมธิพิสส์.
- สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 (2555-2559). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน (2550). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กุรุสภาลาดพร้าว.
- ไสว คุณโน. (2546). การพัฒนาแผนการสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนสี่ประกอบการสอนเรื่องความ อุดทน ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีสัมมาคารวะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2550). คุณธรรมนำความรู้ (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรพิน อรุณธีร์กิจ. (2550). ศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้กิจกรรมสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนเทศบาล 1 วัดศรีเมือง สังกัดเทศบาลเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก. นครนายก: โรงเรียนเทศบาล 1 วัดศรีเมือง.

- อมรวิชัย นาคทรพรพ. (2549). **เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มเฟ้าะวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.
- อริยะ สุพรรณเกษย์ช. (2545). **พัฒนา LQ. E.Q. M. Q . และสมาธิด้วยพลังคลื่นเสียง**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิสระ ชอนนุรี. (2552). **การพัฒนาชุดกิจกรรมนิทานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณเฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2545). **การวิจัยในชั้นเรียน**. เพชรบูรณ์: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- Brown, J. W. and others, (1973). **Instruction technology, media and methods**. New York: Mc Graw – Hill.
- Bruner, J. (1963). **The process of education**. New York: Alfred A. Knopf, Inc. and Random House.
- Kohlberg, Lawrence. (1976). **Moral Stages and Moralization : The Cognitive Developmental Approach**. In Lickona (ed) and **Moral Development and Behavior: Theory Research and Social Issues**. New York: Holt Rinehart & Winston.
- Jean Piaget. (1983). **Handbook of child psychology**. Vol.1. New York: Wiley.
- Joyce, B., Weil, M. and Calhoun, E. (2004). **Models of Teaching**. 7th (ed.) New York: Pearson Education.
- Lennick, D. and F. Kiel. (2005). **Moral Intelligence: Enhancing Business Performance And Leadership Success**. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Skinner, B.F. (1986). **Science and human behavior**. New York: The Free Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์

สังกัด คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัยราชมงคล
วิทยาเขตทุ่งใหญ่

2. ดร.ลัญจกร นิลกาญจน์

ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา

สังกัด ศูนย์แพทยศึกษานันคณิก โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช

3. พระครูพิศิษฐ์กัณหาทร, ดร.

ตำแหน่ง ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อาจารย์

สังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

ที่ ศธ พิเศษ ว.005/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

8 มกราคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการวิจัย

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางศรินทร์ทิพย์ ภู์ลา นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารวัดกรรมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.ปรีชา สามัคคี เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์มนัส สุขสวัสดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบเนื้อหาโครงสร้างและการใช้ภาษาในประเด็นคำถาม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำไป ปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อนึ่ง นักศึกษาจะขอนำเครื่องมืองานวิจัยไปประสานงาน กับท่านด้วยตนเอง ตามวันและเวลาที่ท่านกรุณานัดหมายให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ดร.ปณิศา วัฒน
ศิริเดชะทองสุข
เลขาฯ
นางสาวรุ่งโรจน์
นางสาว ราม/อ.ก.น
น.อ.

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ
โทรศัพท์. 0-7537-7438
โทรสาร. 0-7537-7438

ที่ ศธ พิเศษ ว.005/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าวีว อำเภอมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

8 มกราคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ลัญจกร นิลกาญจน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการวิจัย

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางศรีนทร์ทิพย์ ภู์ลา นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารวัดกรรมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.ปรีชา สามัคคี เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์มนัส สุขสวัสดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบเนื้อหาโครงสร้างและการใช้ภาษาในประเด็นคำถาม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำไป ปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อนึ่ง นักศึกษาจะขอนำเครื่องมืองานวิจัยไปประสานงาน กับท่านด้วยตนเอง ตามวันและเวลาที่ท่านกรุณานัดหมายให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร. 0-7537-7438

ที่ ศธ พิเศษ ว.005/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าจิว อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

8 มกราคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

นมัสการ พระครูพิศิษฐ์ ญาณทร ดร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการวิจัย

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางศรีนทร์ทิพย์ ภูลา นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.ปรีชา สามัคคี เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์มนัส สุขสวัสดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบเนื้อหาโครงสร้างและการใช้ภาษาในประเด็นคำถาม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำไป ปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อนึ่ง นักศึกษาจะขอนำเครื่องมืองานวิจัยไปประสานงาน กับท่านด้วยตนเอง ตามวันและเวลาที่ท่านกรุณานัดหมายให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร. 0-7537-7438

นางสาว อดิสรณ์ ใจดี
นางสาว อดิสรณ์ ใจดี
๒๑ ธ.ค. ๕๕

ภาคผนวก ข

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม
สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง โปรดพิจารณาชุดการสอนนี้ ว่ามีความสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับการประเมินของท่านตามความเป็นจริง ระดับการประเมินความสอดคล้อง มี 3 ระดับดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง ให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

เห็นว่าไม่สอดคล้องให้คะแนน -1

รายการที่ประเมิน	ผลการพิจารณา		
	+1	0	-1
ด้านคำชี้แจง			
1. สื่อความหมายชัดเจนและเข้าใจง่าย			
2. บอกขั้นตอนการปฏิบัติได้ครอบคลุม			
ด้านเนื้อหา			
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์			
4. มีความละเอียด และชัดเจน			
5. เป็นไปตามลำดับขั้นตอน			
6. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน			
ด้านกิจกรรม			
7. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหา			
8. มีขั้นตอนเป็นไปตามกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร			
9. มีความยากง่ายเหมาะสม			
10. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา			
11. น่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน			

รายการที่ประเมิน	ผลการพิจารณา		
	+1	0	-1
ด้านกิจกรรมใบงาน			
12. มีความยากง่ายเหมาะสม			
13. มีความเหมาะสมกับเวลา			
14. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา			
ด้านภาษาที่ใช้			
15. สื่อความหมายถูกต้อง			
16. เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน			
17. มีรูปแบบ และขนาดของตัวอักษรเหมาะสม			
ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน			
18. น่าสนใจ			
19. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา			
20. มีขนาดและจำนวนเหมาะสม			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
(.....)

ตำแหน่ง.....

ตารางที่ 15 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 1 ด้านขยันหมั่นเพียร

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านคำชี้แจง						
1. สื่อความหมายชัดเจนและเข้าใจง่าย	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
2. บอกขั้นตอนการปฏิบัติได้ครอบคลุม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา						
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4. มีความละเอียด และชัดเจน	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
5. เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
6. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรม						
7. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
8. มีขั้นตอนเป็นไปตามกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
9. มีความยากง่ายเหมาะสม	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
10. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
11. น่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรมใบงาน						
12. มีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
13. มีความเหมาะสมกับเวลา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
14. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ความหมาย
	1	2	3			
ด้านภาษาที่ใช้						
15. สื่อความหมายถูกต้อง	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
16. เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับวัยของ ผู้เรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
17. มีรูปแบบ และขนาดของตัวอักษร เหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน						
18. น่าสนใจ	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
19. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
20. มีขนาดและจำนวนเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
เฉลี่ยรวม					0.92	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 2
ด้านการประหยัด

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านคำชี้แจง						
1. สื่อความหมายชัดเจนและเข้าใจง่าย	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
2. บอกขั้นตอนการปฏิบัติได้ครอบคลุม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา						
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4. มีความละเอียด และชัดเจน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
5. เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
6. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรม						
7. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและ สอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
8. มีขั้นตอนเป็นไปตามกระบวนการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
9. มีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
10. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
11. น่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรมใบงาน						
12. มีความยากง่ายเหมาะสม	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
13. มีความเหมาะสมกับเวลา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
14. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านภาษาที่ใช้						
15. สื่อความหมายถูกต้อง	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
16. เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับวัยของ ผู้เรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
17. มีรูปแบบ และขนาดของตัวอักษร เหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน						
18. น่าสนใจ	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
19. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
20. มีขนาดและจำนวนเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
เฉลี่ยรวม					0.92	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 3
ด้านความซื่อสัตย์

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านคำชี้แจง						
1. สื่อความหมายชัดเจนและเข้าใจง่าย	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
2. บอกขั้นตอนการปฏิบัติได้ครอบคลุม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา						
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4. มีความละเอียด และชัดเจน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
5. เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
6. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรม						
7. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและ สอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
8. มีขั้นตอนเป็นไปตามกระบวนการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
9. มีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
10. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และ เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
11. น่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรมใบงาน						
12. มีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
13. มีความเหมาะสมกับเวลา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
14. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านภาษาที่ใช้						
15. สื่อความหมายถูกต้อง	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
16. เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับวัยของ ผู้เรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
17. มีรูปแบบ และขนาดของตัวอักษร เหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน						
18. น่าสนใจ	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
19. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
20. มีขนาดและจำนวนเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
เฉลี่ยรวม					0.97	สอดคล้อง

ตารางที่ 18 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 4
ด้านความมีวินัย

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านคำชี้แจง						
1. สื่อความหมายชัดเจนและเข้าใจง่าย	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
2. บอกขั้นตอนการปฏิบัติได้ครอบคลุม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา						
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4. มีความละเอียด และชัดเจน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
5. เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
6. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรม						
7. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและ สอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
8. มีขั้นตอนเป็นไปตามกระบวนการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
9. มีความยากง่ายเหมาะสม	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
10. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และ เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
11. น่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรมใบงาน						
12. มีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
13. มีความเหมาะสมกับเวลา	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
14. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านภาษาที่ใช้						
15. สื่อความหมายถูกต้อง	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
16. เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับวัยของ ผู้เรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
17. มีรูปแบบ และขนาดของตัวอักษร เหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน						
18. น่าสนใจ	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
19. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
20. มีขนาดและจำนวนเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
เฉลี่ยรวม					0.92	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 5
ด้านการมีสัมมาคารวะ

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านคำชี้แจง						
1. สื่อความหมายชัดเจนและเข้าใจง่าย	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
2. บอกขั้นตอนการปฏิบัติได้ครอบคลุม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา						
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4. มีความละเอียด และชัดเจน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
5. เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
6. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรม						
7. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและ สอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
8. มีขั้นตอนเป็นไปตามกระบวนการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
9. มีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
10. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และ เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
11. น่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรมใบงาน						
12. มีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
13. มีความเหมาะสมกับเวลา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
14. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านภาษาที่ใช้						
15. สื่อความหมายถูกต้อง	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
16. เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
17. มีรูปแบบ และขนาดของตัวอักษรเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน						
18. น่าสนใจ	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
19. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
20. มีขนาดและจำนวนเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
เฉลี่ยรวม					0.93	สอดคล้อง

ตารางที่ 20 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 6
ด้านความสะอาด

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านคำชี้แจง						
1. สื่อความหมายชัดเจนและเข้าใจง่าย	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
2. บอกขั้นตอนการปฏิบัติได้ครอบคลุม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา						
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4. มีความละเอียด และชัดเจน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
5. เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
6. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรม						
7. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและ สอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
8. มีขั้นตอนเป็นไปตามกระบวนการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
9. มีความยากง่ายเหมาะสม	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
10. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และ เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
11. น่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรมใบงาน						
12. มีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
13. มีความเหมาะสมกับเวลา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
14. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านภาษาที่ใช้						
15. สื่อความหมายถูกต้อง	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
16. เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับวัยของ ผู้เรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
17. มีรูปแบบ และขนาดของตัวอักษร เหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน						
18. น่าสนใจ	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
19. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
20. มีขนาดและจำนวนเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
เฉลี่ยรวม					0.93	สอดคล้อง

ตารางที่ 21 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 7 ด้านความสามัคคี

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านคำชี้แจง						
1. สื่อความหมายชัดเจนและเข้าใจง่าย	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
2. บอกขั้นตอนการปฏิบัติได้ครอบคลุม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา						
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4. มีความละเอียด และชัดเจน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
5. เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
6. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรม						
7. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
8. มีขั้นตอนเป็นไปตามกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
9. มีความยากง่ายเหมาะสม	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
10. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
11. น่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรมใบงาน						
12. มีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
13. มีความเหมาะสมกับเวลา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
14. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 21 (ต่อ)

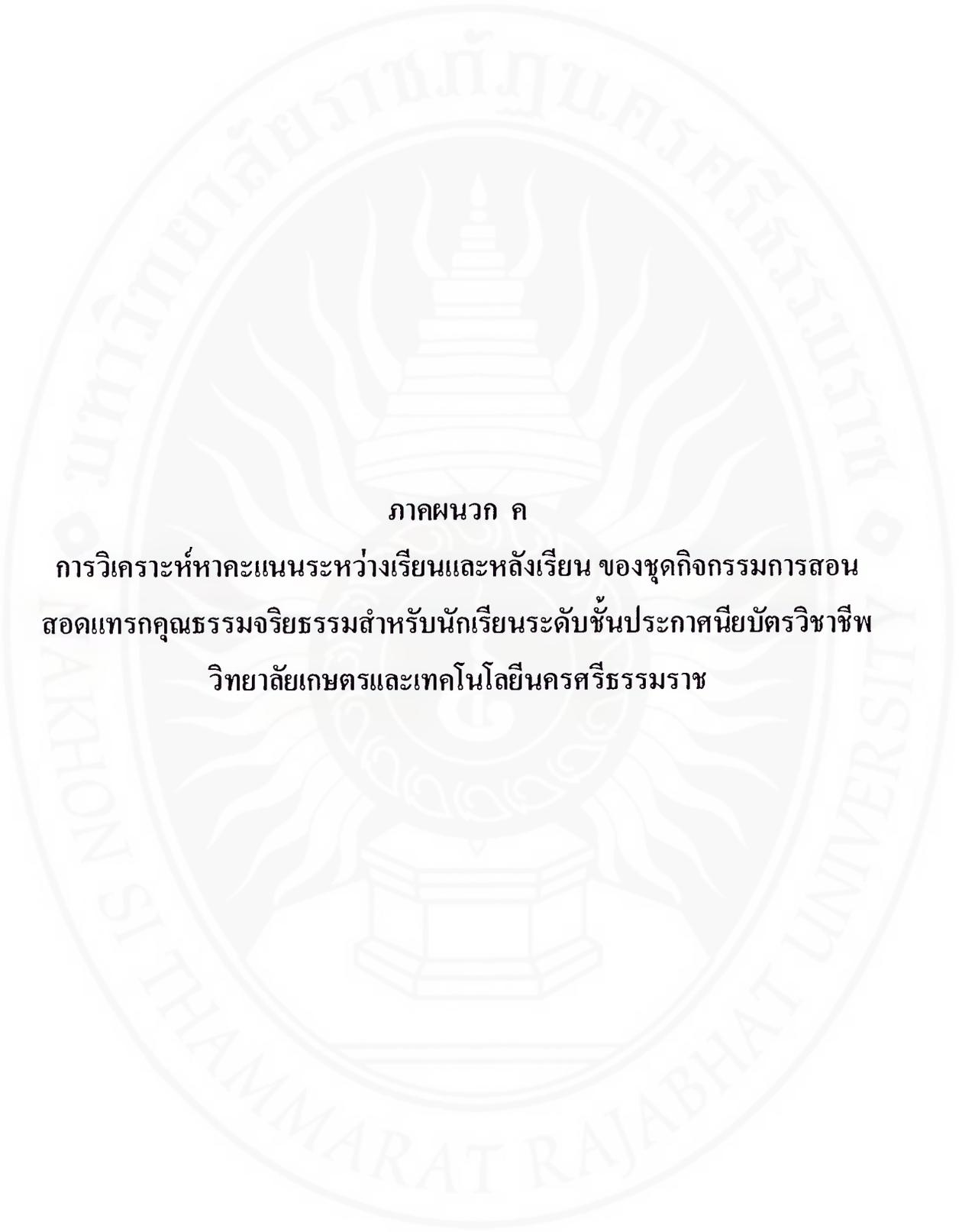
ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านภาษาที่ใช้						
15. สื่อความหมายถูกต้อง	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
16. เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
17. มีรูปแบบ และขนาดของตัวอักษรเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน						
18. น่าสนใจ	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
19. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
20. มีขนาดและจำนวนเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
เฉลี่ยรวม					0.93	สอดคล้อง

ตารางที่ 22 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 8
ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านคำชี้แจง						
1. สื่อความหมายชัดเจนและเข้าใจง่าย	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
2. บอกขั้นตอนการปฏิบัติได้ครอบคลุม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา						
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4. มีความละเอียด และชัดเจน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
5. เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
6. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรม						
7. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและ สอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
8. มีขั้นตอนเป็นไปตามกระบวนการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
9. มีความยากง่ายเหมาะสม	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
10. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และ เนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
11. น่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรมใบงาน						
12. มีความยากง่ายเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
13. มีความเหมาะสมกับเวลา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
14. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ความหมาย
	1	2	3			
ด้านภาษาที่ใช้						
15. สื่อความหมายถูกต้อง	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
16. เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับวัยของ ผู้เรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
17. มีรูปแบบ และขนาดของตัวอักษร เหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน						
18. น่าสนใจ	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
19. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
20. มีขนาดและจำนวนเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
เฉลี่ยรวม					0.92	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์หาคะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียน ของชุดกิจกรรมการสอน
สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 23 คะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนจากการปฏิบัติชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม
จริยธรรมสำหรับ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
นครศรีธรรมราช แบบ 1 : 9 (N = 9)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม								รวม	ทดสอบ หลัง เรียน
	1	2	3	4	5	6	7	8		
คะแนน	10	10	10	10	10	10	10	10	80	30
1	7	7	7	7	7	7	7	7	56	22
2	8	8	8	8	8	8	8	7	63	23
3	8	8	8	8	8	8	8	8	64	24
4	9	8	9	8	8	8	8	8	66	24
5	8	8	8	8	8	8	8	8	64	23
6	8	8	8	9	9	9	9	9	69	25
7	9	9	9	8	8	8	9	9	69	25
8	8	9	9	9	9	8	8	8	68	26
9	8	8	8	8	8	9	9	9	67	26
รวม	73	73	74	73	73	73	74	73	586	218
คะแนนเฉลี่ย	8.11	8.11	8.22	8.11	8.11	8.11	8.22	8.11	65.11	24.22
ประสิทธิภาพ	81.11	81.11	82.22	81.11	81.11	81.11	82.22	81.11	81.39	80.74

$$E_1/E_2 = 81.39/80.74$$

ตารางที่ 24 คะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนจากการปฏิบัติชุดกิจกรรมการสอนสอดคล้องคุณธรรม
จริยธรรมสำหรับ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
นครศรีธรรมราช แบบภาคสนาม (N = 30)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม								รวม	ทดสอบ หลังเรียน
	1	2	3	4	5	6	7	8		
คะแนน	10	10	10	10	10	10	10	10	80	30
1	8	8	8	8	9	9	9	8	67	25
2	9	9	8	8	8	8	8	7	65	26
3	8	8	8	8	8	8	8	8	64	24
4	9	8	9	8	8	8	8	8	66	24
5	9	9	9	8	9	9	8	8	69	24
6	8	8	8	9	9	9	9	9	69	25
7	9	9	9	8	8	8	9	9	69	24
8	9	9	9	9	9	8	8	8	69	26
9	8	8	8	8	8	9	9	9	67	26
10	8	8	8	8	8	8	8	8	64	24
11	9	9	9	9	9	9	9	9	72	26
12	8	8	8	8	8	8	8	8	64	25
13	9	9	9	8	8	8	8	8	67	25
14	8	8	8	8	8	8	9	9	66	25
15	9	9	8	8	8	8	8	8	66	24
16	8	8	9	9	8	8	8	8	66	25
17	9	9	9	9	9	9	10	9	73	28
18	8	8	8	8	9	9	8	8	66	25
19	8	8	8	8	8	8	8	8	64	24
20	9	9	9	8	8	8	8	8	67	25
21	9	9	8	8	9	8	9	9	69	27
22	9	9	8	9	9	8	8	8	68	25

ตารางที่ 24 (ต่อ)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม									ทดสอบ
	1	2	3	4	5	6	7	8	รวม	หลังเรียน
คะแนน	10	10	10	10	10	10	10	10	80	30
23	8	8	9	9	8	9	9	8	68	26
24	10	9	9	9	10	9	9	9	74	27
25	9	9	10	10	9	10	9	9	75	28
26	8	8	8	8	9	9	9	8	67	25
27	9	9	8	8	9	9	8	9	69	26
28	9	10	9	9	9	9	9	9	73	27
29	9	8	9	8	10	9	10	9	72	27
30	9	9	9	9	9	8	8	10	71	26
รวม	259	257	256	252	258	255	256	253	2,046	764
คะแนนเฉลี่ย	8.63	8.57	8.53	8.40	8.60	8.50	8.53	8.43	68.20	25.47
ประสิทธิภาพ	86.33	85.67	85.33	84.00	86.00	85.00	85.33	84.33	85.25	84.89

$$E_1/E_2 = 85.25/84.89$$

ตารางที่ 25 คะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนจากการปฏิบัติชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม
จริยธรรมสำหรับ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
นครศรีธรรมราช ของกลุ่มทดลอง จำนวน 12 คน

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม									ทดสอบ หลัง เรียน	
	1	2	3	4	5	6	7	8	รวม		
คะแนน	10	10	10	10	10	10	10	10	10	80	30
1	9	9	9	9	9	10	10	8	73	29	
2	10	9	9	9	10	9	9	9	74	28	
3	9	9	9	9	9	9	9	9	72	27	
4	8	8	8	8	9	9	9	8	67	24	
5	9	9	8	8	9	9	8	9	69	25	
6	9	10	9	10	9	9	9	10	75	28	
7	9	9	9	8	8	8	8	8	67	25	
8	9	9	9	8	8	9	9	9	70	25	
9	9	9	8	8	8	8	8	9	67	24	
10	8	8	9	8	8	8	8	9	66	26	
11	9	9	9	9	9	9	10	9	73	25	
12	8	9	9	9	9	9	8	8	69	25	
รวม	106	107	105	103	105	106	105	105	842	311	
คะแนนเฉลี่ย	8.83	8.92	8.75	8.58	8.75	8.83	8.75	8.75	70.17	25.92	
ประสิทธิภาพ	88.33	89.17	87.50	85.83	87.50	88.33	87.50	87.50	87.71	86.39	

ตารางที่ 26 คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

คนที่	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	
	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน
1	10	21	19	29
2	11	20	16	28
3	9	18	17	27
4	10	19	12	24
5	11	20	13	25
6	9	22	17	28
7	10	20	10	25
8	12	18	11	25
9	13	21	12	24
10	11	18	14	26
11	10	19	13	25
12	8	17	11	25
รวม	124	233	165	311
คะแนนเฉลี่ย	10.33	19.42	13.75	25.92
S.D.	1.37	1.51	2.86	1.68

ภาคผนวก ง

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม

ตารางที่ 27 การคำนวณความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
1	1	1	1	3	1.00
2	1	0	1	2	0.67
3	1	1	1	3	1.00
4	1	1	1	3	1.00
5	1	1	0	2	0.67
6	0	1	0	1	0.33
7	1	1	1	3	1.00
8	1	0	1	2	0.67
9	1	1	1	3	1.00
10	1	1	1	3	1.00
11	1	1	1	3	1.00
12	1	1	1	3	1.00
13	1	1	1	3	1.00
14	1	1	1	3	1.00
15	1	1	1	3	1.00
16	1	1	1	3	1.00
17	1	1	0	2	0.67
18	1	1	0	2	0.67
19	1	1	1	3	1.00
20	1	1	0	2	0.67
21	1	1	1	3	1.00
22	1	1	1	3	1.00
23	1	1	0	2	0.67
24	1	1	0	2	0.67

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
25	1	1	1	3	1.00
26	1	1	1	3	1.00
27	1	1	1	3	1.00
28	1	1	1	3	1.00
29	1	1	1	3	1.00
30	1	1	1	3	1.00
				เฉลี่ยรวม	0.89

ตารางที่ 28 การคำนวณความสอดคล้องของ (IOC) ของแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม

ข้อที่	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
ด้านความขยันหมั่นเพียร					
1	1	1	1	3	1
2	1	1	1	3	1
3	1	1	1	3	1
4	1	1	1	3	1
5	1	1	1	3	1
6	1	1	1	3	1
ด้านการประหยัด					
7	1	1	1	3	1
8	1	1	1	3	1
9	1	1	1	3	1
10	1	1	1	3	1
11	1	1	1	3	1
12	1	1	1	3	1
13	1	1	1	3	1
ด้านความซื่อสัตย์					
14	1	1	1	3	1
15	1	1	1	3	1
16	1	1	1	3	1
17	1	1	1	3	1
18	1	1	1	3	1
19	1	1	1	3	1
20	1	1	1	3	1
21	1	1	1	3	1

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
ด้านความมีวินัย					
22	1	1	1	3	1
23	1	1	1	3	1
24	1	1	1	3	1
25	1	1	1	3	1
26	1	1	1	3	1
27	1	1	1	3	1
ด้านการมีสัมมาคารวะ					
28	1	1	1	3	1
29	1	1	1	3	1
30	1	1	1	3	1
31	1	1	1	3	1
32	1	1	1	3	1
33	1	1	1	3	1
34	1	1	1	3	1
ด้านความสะอาด					
35	1	1	1	3	1
36	1	1	1	3	1
37	1	1	1	3	1
38	1	1	1	3	1
39	1	1	1	3	1
ด้านความสามัคคี					
40	1	1	1	3	1
41	1	1	1	3	1
42	1	1	1	3	1
43	1	1	1	3	1

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
44	1	1	1	3	1
45	1	1	1	3	1
ด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ					
46	1	1	1	3	1
47	1	1	1	3	1
48	1	1	1	3	1
49	1	1	1	3	1
50	1	1	1	3	1
51	1	1	1	3	1
52	1	1	1	3	1
53	1	1	1	3	1
54	1	1	1	3	1
เฉลี่ยรวม					1

ภาคผนวก จ

วิเคราะห์ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น

ตารางที่ 29 ค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
จำนวน 40 ข้อ

ข้อที่	ตอบถูก กลุ่มเก่ง (Ru)	ตอบถูก กลุ่มอ่อน (Re)	รวมคนตอบถูก R=Ru+Re	ความต่าง Ru-Re	P	r	การ พิจารณา
1	10	4	14	6	0.47	0.40	ใช้ได้
2	13	7	20	6	0.67	0.40	ใช้ได้
3	1	0	1	1	0.03	0.07	ตัดทิ้ง
4	13	6	19	7	0.63	0.47	ใช้ได้
5	13	7	20	6	0.67	0.40	ใช้ได้
6	12	9	21	3	0.70	0.20	ตัดทิ้ง
7	7	1	8	6	0.27	0.40	ใช้ได้
8	12	7	19	5	0.63	0.33	ใช้ได้
9	11	4	15	7	0.50	0.47	ใช้ได้
10	8	2	10	6	0.33	0.40	ใช้ได้
11	12	8	20	4	0.67	0.27	ใช้ได้
12	12	7	19	5	0.63	0.33	ใช้ได้
13	13	6	19	7	0.63	0.47	ใช้ได้
14	5	2	7	3	0.23	0.20	ตัดทิ้ง
15	12	6	18	6	0.60	0.40	ใช้ได้
16	13	9	22	4	0.73	0.27	ใช้ได้
17	12	9	21	3	0.70	0.20	ตัดทิ้ง
18	8	2	10	6	0.33	0.40	ใช้ได้
19	12	8	20	4	0.67	0.27	ใช้ได้
20	13	8	21	5	0.70	0.33	ใช้ได้
21	2	0	2	2	0.07	0.13	ตัดทิ้ง
22	12	7	19	5	0.63	0.33	ใช้ได้
23	12	7	19	5	0.63	0.33	ใช้ได้

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ข้อที่	ตอบถูก กลุ่มเก่ง (Ru)	ตอบถูก กลุ่มอ่อน (Re)	รวมคนตอบถูก $R=Ru+Re$	ความต่าง $Ru-Re$	P	r	การ พิจารณา
24	3	1	4	2	0.13	0.13	ตัดทิ้ง
25	12	8	20	4	0.67	0.27	ใช้ได้
26	12	9	21	3	0.70	0.20	ใช้ได้
27	12	7	19	5	0.63	0.33	ใช้ได้
28	4	1	5	3	0.17	0.20	ตัดทิ้ง
29	12	8	20	4	0.67	0.27	ใช้ได้
30	12	8	20	4	0.67	0.27	ใช้ได้
31	11	6	17	5	0.57	0.33	ใช้ได้
32	12	9	21	3	0.70	0.20	ใช้ได้
33	2	0	2	2	0.07	0.13	ตัดทิ้ง
34	12	8	20	4	0.67	0.27	ใช้ได้
35	13	7	20	6	0.67	0.40	ใช้ได้
36	12	9	21	3	0.70	0.20	ตัดทิ้ง
37	8	2	10	6	0.33	0.40	ใช้ได้
38	13	8	21	5	0.70	0.33	ใช้ได้
39	12	6	18	6	0.60	0.40	ใช้ได้
40	11	8	19	3	0.63	0.20	ตัดทิ้ง

ตารางที่ 30 ค่า p , r , q และ pq ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

ข้อที่	p	r	q สัดส่วนทำผิด	pq
1	0.47	0.40	0.53	0.25
2	0.67	0.40	0.33	0.22
3	0.63	0.47	0.37	0.23
4	0.67	0.40	0.33	0.22
5	0.27	0.40	0.73	0.20
6	0.63	0.33	0.37	0.23
7	0.50	0.47	0.50	0.25
8	0.33	0.40	0.67	0.22
9	0.67	0.27	0.33	0.22
10	0.63	0.33	0.37	0.23
11	0.63	0.47	0.37	0.23
12	0.60	0.40	0.40	0.24
13	0.73	0.27	0.27	0.20
14	0.33	0.40	0.67	0.22
15	0.67	0.27	0.33	0.22
16	0.70	0.33	0.30	0.21
17	0.63	0.33	0.37	0.23
18	0.63	0.33	0.37	0.23
19	0.67	0.27	0.33	0.22
20	0.70	0.20	0.30	0.21
21	0.63	0.33	0.37	0.23
22	0.67	0.27	0.33	0.22
23	0.67	0.27	0.33	0.22
24	0.57	0.33	0.43	0.25
25	0.70	0.20	0.30	0.21

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ข้อที่	p	r	q	pq
26	0.67	0.27	0.33	0.22
27	0.67	0.40	0.33	0.22
28	0.33	0.40	0.67	0.22
29	0.70	0.33	0.30	0.21
30	0.60	0.40	0.40	0.24
		Σ_{pq}		6.75

ตารางที่ 31 คะแนนจากการทดสอบเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คนที่ (N)	คะแนน (X)	(X ²)	คนที่ (N)	คะแนน (X)	(X ²)
1	22	484	16	24	576
2	21	441	17	17	289
3	23	529	18	18	324
4	23	529	19	12	144
5	25	625	20	15	225
6	22	484	21	11	121
7	22	484	22	10	100
8	25	625	23	10	100
9	24	576	24	8	64
10	21	441	25	5	25
11	24	576	26	11	121
12	23	529	27	4	16
13	22	484	28	3	9
14	22	484	29	5	25
15	22	484	30	2	4
รวม			496	9,918	

การวิเคราะห์หาความแปรปรวนของแบบทดสอบ

$$N = 30$$

$$\sum X = 496$$

$$\sum X^2 = 9,918$$

$$S_t^2 = \frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

$$= \frac{30(9,918) - (496)^2}{30(30-1)}$$

$$\begin{aligned}
 &= \frac{297,540 - 246,016}{870} \\
 &= \frac{51,524}{870} \\
 S_t^2 &= 59.22
 \end{aligned}$$

การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

$$\begin{aligned}
 \sum pq &= 6.75 \\
 S_t^2 &= \text{ความแปรปรวนของคะแนน} = 59.22 \\
 K &= \text{จำนวนข้อสอบ 30 ข้อ} \\
 r_{tt} &= \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right] \\
 &= \frac{30}{30-1} \left[1 - \frac{6.75}{59.22} \right] \\
 &= \frac{30}{29} [1 - 0.11] \\
 &= 1.03 [0.89] \\
 r_{tt} &= 0.92
 \end{aligned}$$

The background of the page features a large, faint watermark of the official seal of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. The seal is circular and contains a central image of a multi-tiered stupa with a flame-like top, set against a sunburst background. The text 'มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช' is written in Thai script along the top inner edge, and 'NAKHON SI THAMMARAT RAJABHAT UNIVERSITY' is written in English along the bottom inner edge.

ภาคผนวก ฉ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- ลักษณะพฤติกรรมอย่างไรที่แสดงว่าเป็นคนขยันหมั่นเพียร
 - ส่งงานที่ได้รับมอบหมายทันกำหนดเวลาทุกครั้ง
 - เมื่อมีเวลาว่างจะเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือหาความรู้เพิ่มเติม
 - เมื่อว่างจากการเรียนจะปลูกผักสวนครัวหรือไม้ดอกไม้ประดับไว้ขาย
 - ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อย โดยไม่ต้องให้ใครตักเตือน
- ข้อใดคือผลจากความขยันหมั่นเพียรที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด
 - เป็นที่รักของเพื่อนๆ
 - งานต่างๆ ไม่คั่งค้าง
 - ครอบครัวมีชื่อเสียง
 - ประสบความสำเร็จในการเรียน
- นักเรียนมีความตั้งใจทำงาน ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถ ความชำนาญ หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ จัดเป็นบุคคลประเภทใด
 - ขยัน
 - พึ่งตนเอง
 - รู้จักหน้าที่ของตนเอง
 - รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- การรู้จักออมทรัพย์สิ้น เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคม ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนแลสังคม มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ความมีวินัย
 - ความเสียสละ
 - การพึ่งตนเอง
 - ความประหยัด

5. การที่นักเรียนรู้จักประหยัด อดออม มีประโยชน์อย่างไร
- ก. ทำให้ตนเองมีเงินใช้อย่างฟุ่มเฟือย
 - ข. มีโอกาสใส่เสื้อผ้าใหม่ๆ ตามแฟชั่นอยู่เสมอ
 - ค. ช่วยแบ่งเบาภาระด้านการเงินของผู้ปกครอง
 - ง. สามารถเลือกรับประทานอาหารตามห้องอาหารใหญ่ๆ
6. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรกระทำที่ใช่ ความหมายของการประหยัดเวลา
- ก. จัดสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการหยิบใช้
 - ข. ก่อนออกจากบ้านไปไหนจะคิดว่าเดินทางอย่างไรจึงจะประหยัดเวลา แรงงาน และเงิน
 - ค. ทำงานหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน เช่น รับประทานอาหาร อ่านตำรา ดูโทรทัศน์ ฯลฯ
 - ง. รวบรวมรายการสิ่งของเครื่องใช้ที่จะซื้อให้ครบก่อนจะไปซื้อ เพื่อไม่ต้องออกไปซื้อหลายๆ ครั้ง
7. เพราะเหตุใดต้องมีความซื่อสัตย์ในการทำงาน
- ก. ความน่าเชื่อถือ
 - ข. รักษาผลประโยชน์
 - ค. การได้รับความไว้วางใจ
 - ง. ถูกทุกข้อ
8. คุณธรรมด้านใดที่มีความสำคัญกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด
- ก. เป็นคนมีศีลธรรม
 - ข. มีความละเอียดรอบาป
 - ค. เป็นผู้มีคุณม โอบอ้อมอารี
 - ง. มีความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร
9. ปองอยากได้เงิน ไปซื้อของเล่นอวดเพื่อน แต่กลับไปขอเงินแม่โดยบอกว่า จะนำเงินไปซื้อสมุด ถ้านักเรียนเป็นปองนักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ
- ก. เพื่อนๆ ไม่มีใครพูดปด
 - ข. กลัวคุณแม่จะลงโทษที่พูดปด
 - ค. ลูกที่ดีต้องไม่พูดปดกับพ่อแม่
 - ง. ต้องการให้คุณแม่ชมเชยที่ไม่พูดปด

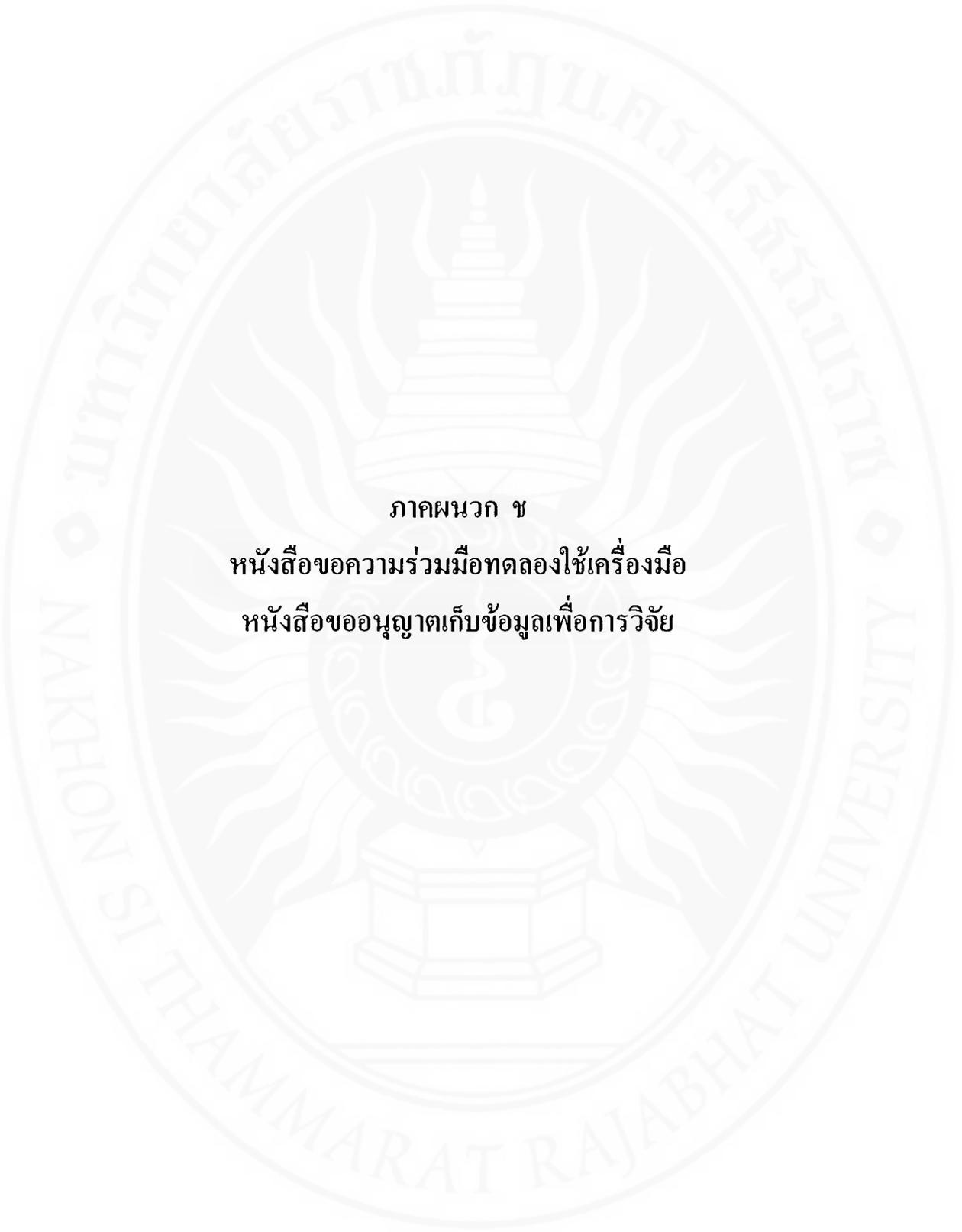
10. การที่นักเรียนควบคุมตนเองประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบแบบแผน มีเหตุผลและเป้าหมาย ในการปฏิบัติตามตารางเวลา เข้าเรียนตรงเวลา มีความหมายตรงกับข้อใด
- การพึ่งตนเองในการศึกษาเล่าเรียน
 - ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน
 - การมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียน
 - ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน
11. พฤติกรรมของบุคคลใดต่อไปนี้เป็นคนมีวินัย
- เล่นสเก็ตบอร์ดบนทางเท้าหรือถนน
 - ข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย
 - เป็นอาสาสมัครขายดอกไม้ รูปเทียนบูชาพระ
 - มีส่วนร่วมทำงานกีฬาของโรงเรียนหรือจังหวัด
12. ขณะที่นักเรียนกำลังเดินเข้าห้องเรียนไปเรียนวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนเห็นเพื่อนคนหนึ่งกำลัง เขียนข้อความต่างๆ และวาดรูปเล่นบน โต๊ะเรียน นักเรียนจะอย่างไร
- แนะนำให้เพื่อนเขียนลงในกระดาษ หรือสมุดของตนเอง
 - บอกให้คุณครูทราบเพื่อให้คุณครูว่ากล่าวตักเตือน หรือลงโทษเพื่อน
 - บอกให้เพื่อนทราบว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เพราะทำให้โรงเรียนสกปรกไม่น่าดู
 - บอกให้เพื่อนลบข้อความและรูปออก เพราะเราทุกคนมีหน้าที่รักษาความสะอาดของโรงเรียน
13. นักเรียนคิดว่ากฎระเบียบต่างๆ ในสังคม มีประโยชน์อย่างไร
- เป็นแนวทางให้ประพฤติปฏิบัติ
 - ช่วยควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
 - ไม่ให้เกิดการทะเลาะวิวาท แฉกความสามัคคี
 - ช่วยควบคุมพฤติกรรมในสังคมให้อยู่กันอย่างมีความสุข
14. โนรีปวดปัสสาวะมาก จึงรีบไปเข้าห้องน้ำ พอดีที่หน้าห้องน้ำมีเพื่อนกำลังคุยกันอยู่ โนรีทนแทบไม่ไหว นักเรียนเป็น โนรีจะพูดกับเพื่อนอย่างไร
- โธ่ ! หลีกหน้อย คนจะเข้าห้องน้ำ
 - หลีกทางหน้อย จะแยอยู่แล้ว
 - ขอโทษ ช่วยหลีกทางนิด ขอเข้าห้องน้ำหน้อย
 - ขอโทษ ช่วยหลีกทางเร็วๆ คนปวดจะฉี่จะราดอยู่แล้ว

15. ประโยชน์เป็นลูกชายผู้อำนวยการวิทยาลัย วันนี้พ่อของประโยชน์ไปประชุมที่จังหวัด
 ประโยชน์ตื่นสาย จึงมาเข้าแถวไม่ทัน ถ้านักเรียนเป็นประโยชน์ จะทำอย่างไร
- ก. ขอโทษ พ่อไม่อยู่เลยไม่มีใครปลุก
 - ข. ขอโทษครับ วันนี้ผมตื่นสายไปหน่อยครับ
 - ค. ไม่ต้องทำอะไร เพราะฉันเป็นลูกของผู้อำนวยการ
 - ง. ไม่ต้องทำอะไร เพราะครูเกรงใจผู้อำนวยการอยู่แล้ว
16. วารุณีเห็นชายชราคนหนึ่งเดินเข้ามาในโรงเรียน ยืมมองซ้ายมองขวา ดูเหมือนว่าไม่รู้จะไปไหน
 นักเรียนเป็นวารุณี จะทำอย่างไร
- ก. เดินเข้าไปถามว่า “มหาไคร”
 - ข. ตะโกนถามว่า “ลุงมหาไครคะ”
 - ค. เดินเข้าไปถามว่า “มหาไคร” แล้วพาไป
 - ง. เดินไปสวัสดี แล้วถามว่า “มหาไครคะ” แล้วบอกทาง
17. สุดสวยเป็นเด็กที่มีฐานะครอบครัวค่อนข้างขัดสน สุดสวยมีชุดนักเรียน ไม่ก็ชุด พอถึงฤดูฝน
 สุดสวยไม่ค่อยชอบ เพราะซักเสื้อผ้าไม่ค่อยแห้ง ถ้านักเรียนเป็นสุดสวยนักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ใส่เสื้อผ้าซ้ำ เพราะถ้าซักแล้วเดี๋ยวจะไม่แห้ง
 - ข. ไม่ต้องซักเสื้อผ้า เพราะกลัวไม่แห้ง แต่ผึ่งลมไว้จะได้ไม่เหม็น
 - ค. รีบซักผ้าแล้วบิดให้แห้งให้มากที่สุด แล้วตากไว้ในที่มีลมผ่านสะดวก
 - ง. รีบซักผ้าแล้วนำไปตากในที่ที่มีลมผ่านสะดวก หากไม่แห้งก็ให้เตารีดทับจนแห้ง
18. วันนี้กิตติแต่งกายด้วยชุดนักเรียนสะอาดและใหม่ ซึ่งก่อนมาวิทยาลัย แม่กำชับให้ดูแลเครื่อง
 ต่างกายให้ดีอย่างให้สกปรก ถ้านักเรียนเป็นกิตติจะทำอย่างไร
- ก. ไม่ต้องทำอะไร เพราะถ้าสกปรกก็จะซักตัวเอง
 - ข. ไม่ต้องทำอะไร เพราะถ้าสกปรกบอกแม่ว่าเพื่อนแกล้ง
 - ค. เพิ่มความระมัดระวังให้มากขึ้น เพราะไม่อยากให้เสื้อผ้าสกปรก
 - ง. เพิ่มความระมัดระวังให้มากขึ้น เพราะเพื่อนจะได้เอาเป็นแบบอย่าง

19. วิทยาลัยอยู่ติดกับคลอง นักเรียนส่วนใหญ่ชอบนำขนมไปนั่งกินบริเวณท่าน้ำ เมื่อกินเสร็จก็โยนเปลือกหรือถุงพลาสติกลงไป ถ้านักเรียนเป็นประธานนักเรียนของวิทยาลัยนี้ จะทำอย่างไร
- จัดที่นั่งให้เป็นระเบียบ และนำถังขยะมาวางไว้ในบริเวณที่มีที่นั่งทุกจุด
 - ให้ทิ้งที่ถังขยะ ไม่ทิ้งจะถูกเสียค่าปรับ
 - นำถังขยะไปไว้ที่คนส่วนใหญ่ชอบนั่ง
 - เฉยๆ เพราะครูไม่ได้เข้มงวดที่บริเวณนี้
20. ในวันหยุดครอบครัวของสรยุทธไปเที่ยวทะเลชมนม เมื่อไปถึงได้ลงเล่นน้ำและเดินชมบริเวณต่างๆ จนทั่วชายหาด เขาสังเกตเห็นว่าบริเวณชายหาดมีขยะที่สกปรกและมีกลิ่นเหม็น ถ้านักเรียนเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลบริเวณดังกล่าว นักเรียนจะทำอย่างไร
- คอยจับตาดูผู้ทิ้งขยะแล้วต้อว่าทันที
 - รีบกำจัดขยะแล้วช่วยกันหาวิธีป้องกัน
 - รีบกำจัดขยะเพราะกลัวเสียภาพลักษณ์
 - ไม่ต้องทำอะไร เพราะชายหาดไม่ใช่ของเราคนเดียว
21. การกระทำในข้อใดแสดงถึงความสามัคคี
- มงคลและน้อยหน่านำเงินไปมอบให้มูลนิธิเด็ก
 - สรยุทธกับเพื่อนนำสิ่งของไปบริจาคที่บ้านพักคนชรา
 - ชาญยุทธกับเพื่อนๆ ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน
 - กฤษณะชวนสุพัตราไปบริจาคโลหิตที่สภากาชาดไทย
22. การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองคองกัน โดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม ไม่ยุ่งยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ตรงกับความหมายของใด
- ความมีน้ำใจ
 - ความมีวินัย
 - ความสามัคคี
 - ความเสียสละ

23. ภาพยนตร์เรื่องใดแสดงให้เห็นถึงความสำคัญทางด้านความสามัคคีมากที่สุด
- ขุนศึก
 - แผลเก่า
 - บางระจัน
 - สุริโยทัย
24. ครูให้นักเรียนทุกคนในห้องช่วยกันจัดบอร์ดเรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นครินทร์ซึ่งเป็นหัวหน้าห้องได้รับมอบหมายจากครูให้เป็นผู้ประสานงานในการจัดบอร์ด ถ้านักเรียนเป็นนครินทร์ จะทำอย่างไร
- ถามความสมัครใจว่าใครอยากทำก็ให้ทำ
 - ไม่ทำอะไร แต่บอกให้เพื่อนๆ จัดบอร์ดกันเอง
 - แบ่งงานให้ทุกคนรวมทั้งตนเองตามความสามารถของแต่ละคน
 - มอบหมายงานให้เฉพาะคนเก่งๆ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน แล้วตนเองคอยดูแลความเรียบร้อย
25. การแสดงออกด้วยความเอื้อเฟื้อ แบ่งปันสิ่งของ ไม่เห็นแก่ตัว ใช้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ รู้จักเอาเอาใจเขามาใส่ใจเรา ตลอดทั้งรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความหมายตรงกับข้อใด
- ความเสียสละ
 - ความสามัคคี
 - ความมีน้ำใจ
 - ความมีสัมมาคารวะ
26. หลังจากเรียนวิชาวิทยาศาสตร์แล้ว ครูสั่งนักเรียนให้ช่วยกันเก็บอุปกรณ์การทดลอง กนกต้องรีบไปเรียนวิชาอื่นและเห็นว่ามิเพื่อน 2-3 คน เก็บอุปกรณ์อยู่แล้ว ถ้านักเรียนเป็นกนก นักเรียนจะทำอย่างไร
- ไปช่วยเก็บอุปกรณ์บ้าง
 - ช่วยเพื่อนๆ เก็บอุปกรณ์จนเสร็จ
 - บอกให้เพื่อนๆ รีบเก็บอุปกรณ์แล้วเดินตามมา
 - รีบไปเรียนวิชาต่อไปปล่อยให้เพื่อนๆ เก็บอุปกรณ์

27. เนาวรัตน์ บุคตะนันท์ รับอาสาไปช่วยวัดความดันคนเจ็บ บริการคนไข้ และเรียกรถแท็กซี่ให้คนป่วยที่โรงพยาบาลรามารชิบคิทุกวันที่ว่าง ที่สำคัญคือไปช่วยแต่งหน้าศพในห้องดับจิตตอนเช้าๆ แทบทุกวัน ข้าวของเครื่องใช้ก็เตรียมไปเอง ตรงกับการกระทำข้อใด
- การเสียสละ
 - การมีน้ำใจ
 - การสร้างวินัย
 - การมีจิตสาธารณะ
28. บุคคลในข้อใดไม่มีความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ
- นุชนารถใช้ทางเท้าเพื่อประโยชน์ทางการค้า
 - เดชาจอจรถรรับลูกชายในโรงเรียนประถมโดยดับเครื่องทุกครั้ง
 - คุณครูดาวใจเปิดโครงการธนาคารขยะในชุมชน
 - ประภัสสรอ่านหนังสือเสียงให้กับโรงเรียนสอนคนตาบอด
29. เพราะเหตุใดเยาวชนจึงต้องให้ความสำคัญกับจิตสาธารณะ
- เพราะจิตสาธารณะทำให้คนในสังคมลดการเห็นแก่ตัว
 - เพราะจิตสาธารณะย่อมก่อให้เกิดปัญหาวุ่นวายในสังคม
 - เพราะจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่ควรระมัดระวังไม่ให้เกิดขึ้น
 - เพราะจิตสาธารณะทำให้คนในสังคมมีสาธารณสมบัติใช้
30. สิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้คนมีคุณธรรมจริยธรรม คือข้อใด
- ได้เห็นตัวอย่างที่ดี
 - มีความรู้ทางธรรมะดี
 - ประพฤติปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ
 - อ่านและฟังธรรมอยู่เสมอ

The background of the page features a large, faint watermark of the seal of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. The seal is circular and contains a central image of a multi-tiered stupa with a flame-like top, set against a sunburst background. The text 'มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช' is written in Thai script along the top inner edge, and 'NAKHON SI THAMMARAT RAJABHAT UNIVERSITY' is written in English along the bottom inner edge.

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือทดลองใช้เครื่องมือ

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ พิเศษ 012/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

13 มกราคม 2556

เรื่อง ขอความร่วมมือทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนางศรินทร์ทิพย์ ภู่อลา นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารวัดกรรมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.ปรีชา สามัคคี เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.มนัส สุขสวัสดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการนำเครื่องมือการวิจัยมาทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนและนักเรียน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช เพื่อนำไปหาค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยนักศึกษาจะไปประสานด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นางศรินทร์ทิพย์ ภู่อลา ได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร. 0-7537-7438

ที่ ศธ พิเศษ ว.028/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

7 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนางศรินทร์ทิพย์ ภูลา นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารวัดกรรมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.ปรีชา สามัคคี เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์มนัส สุขสวัสดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถาม กับครูผู้สอน และนักเรียนของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นางศรินทร์ทิพย์ ภูลา ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงาน และบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มะโน คำบำรุง)

รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร. 0-7537-7438

ภาคผนวก ซ

ชุดการสอนสอศดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม
สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

ศรีนครินทร์ ภูงา

ผู้จัดทำ: พลตรีสุรเกียรติ์ เสถียรกิจ, ศุภกานต์ เจริญสุข, ภาณุกร งามใจ, อรุณรัตน์ ใจดี

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช

คำนำ

ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกิจกรรมในการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการประกอบด้วยด้านความขยันหมั่นเพียร การประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย การมีสัมมาคารวะ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

ชุดกิจกรรมดังกล่าวใช้สื่อการเรียนรู้จากเพลง บทธรรมะ บทกลอน พระบรมราโชวาท คลิปวีดีโอ กรณีตัวอย่าง ข่าว เป็นกรณีศึกษาในการนำเสนอข้อมูล เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และการฝึกปฏิบัติตน เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้มีความยั่งยืน

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และเป็นประโยชน์ต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูทุกกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ตามสมควร

ศรินทร์ทิพย์ ภูถา

สารบัญ

หน้า

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรม	1
แนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรม	2
จุดประสงค์ของชุดกิจกรรม	3
ประเด็นคุณธรรมจริยธรรมที่ใช้ในการสอนสอดแทรก	4
กระบวนการจัดกิจกรรม	5
กิจกรรมการสอนสอดแทรก	6
ชุดที่ 1 ด้านขยันหมั่นเพียร	8
ชุดที่ 2 ด้านความประหยัด	23
ชุดที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์	39
ชุดที่ 4 ด้านความมีวินัย	54
ชุดที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ	73
ชุดที่ 6 ด้านความสะอาด	88
ชุดที่ 7 ด้านความสามัคคี	104
ชุดที่ 8 ด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ	120

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรม

1. ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช นี้ใช้สอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นในขณะเรียนของนักเรียนหากนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรม 15 นาที ก่อนหรือหลังเรียนในแต่ละชั่วโมง
2. การนำชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมไปใช้ ครูควรศึกษากิจกรรมในแต่ละกิจกรรมให้เข้าใจก่อนว่าจะนำไปสอนสอดแทรกในกระบวนการสอนปกติในช่วงเวลาใด และอย่างไรตามความเหมาะสม
3. การสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม สามารถทำกิจกรรมซ้ำหลายๆ ครั้ง จนเป็นลักษณะนิสัยประจำตัว
4. การประเมินผล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาซักถามนักเรียนแบบไม่เป็นทางการและการใช้แบบสังเกตพฤติกรรม

แนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดทำชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีคุณธรรมจริยธรรมไปในทางที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนโดยอาศัยหลักการดังนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969, 405) โคลเบอร์กได้พัฒนาทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) ต่อจากเพียเจต์ (Piaget) โดยมุ่งเน้นทางด้านจริยธรรมได้เสนอทฤษฎีระดับขั้นความคิดทางจริยธรรม โดยยึดหลักว่า จริยธรรมไม่ถือการกระทำตามสิ่งที่สังคมเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมแต่บุคคลสามารถเลือกปฏิบัติหรือกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งใช้หลักการตัดสินใจ ซึ่งเป็นขั้นการกระทำ ตามความคาดหวัง และมีส่วนร่วมกับผู้อื่น (Mutual Interpersonal Expertion Relationships, and Interpersonal Conformity) และเป็นขั้นการกระทำตามระบบสังคม และความรู้สึกรับผิดชอบ (Social System and Conscience)

2. การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม มุ่งเน้นให้เกิดความมีวินัยในตนเอง หรือ Self – discipline และสามารถควบคุมตนเอง Self – control เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2545, 102) ได้กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาทางวินัยว่า สิ่งที่ยังปรารถนาเกี่ยวกับวินัยในโรงเรียน คือ การมีวินัยในตนเองตามแนวคิดทางสังคมวิทยา และจิตวิทยา ถือว่า วินัยเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่บุคคลสามารถเรียนได้โดยการพัฒนานิสัยการควบคุมตนเองและระลึกเสมอถึงความรับผิดชอบของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

พฤติกรรมที่มีคุณธรรมและจริยธรรมจากการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อระบุลักษณะคุณธรรมและจริยธรรมที่มีพฤติกรรมพึงประสงค์ตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ (2550) สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1 (ปวช.1) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช คือ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ

จุดประสงค์ของชุดกิจกรรม

เมื่อนักเรียนได้เรียนจากชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม นี้แล้วจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจตระหนักในความสำคัญและปัญหา ในด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ
2. เพื่อฝึกปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ
3. เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ ให้มีความยั่งยืน

กระบวนการจัดกิจกรรม

กระบวนการจัดกิจกรรมการสอนสอดแทรกดังนี้

1. ดำเนินการเรียนการสอนในรายวิชาเรียนปกติตามหลักสูตร
2. การดำเนินการใช้กิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรม สามารถทำได้ 2 ช่วงเวลาของการเรียนปกติ คือ ก่อนเรียน และหลังเรียน ประมาณ 10-15 นาที
3. ขณะดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรก ครูควรดำเนินการดังนี้
 - 3.1 ชี้แจงเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการสอนในเรื่องจุดประสงค์การเรียนรู้ และการดำเนินการตามกิจกรรม
 - 3.2 ใช้สื่อการเรียน เนื้อหาของคุณธรรมจริยธรรมที่ครูสอนเพิ่มเติม กิจกรรมการสอนสอดแทรกโดยการซักถาม อภิปราย และสรุป และการประเมินผลจากแบบฝึกทำียบทเรียน
 - 3.3 มอบหมายให้นักเรียนทุกคนบันทึกการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนแต่ละสัปดาห์ ลงในกระดาษส่งครูผู้สอนทุกสัปดาห์ อะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร และก่อนการเรียนแต่ละสัปดาห์ มีการถามตัวอย่างการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ครั้งละ 3-4 คน เป็นการติดตามความก้าวหน้าทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

กิจกรรมการสอนสอดแทรก

จุดกิจกร

กิจกรรมการสอนสอดแทรก

จุดที่ 1 ด้านขยันหมั่นเพียร	กิจกรรมการศึกษาพระบรมราโชวาท
กิจกรรม “โลกของตามีชายผู้ร่ำรวยความสุข”
กิจกรรมเพลง “สนใจใฝ่รู้”
จุดที่ 2 ด้านการประหยัด	กิจกรรมการฟังเพลงพ่อยังจน
กิจกรรมนุคคลตัวอย่าง
กิจกรรมชาวนาร้อยล้าน
จุดที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์	กิจกรรมการศึกษากรณีตัวอย่าง ผลซื้อผลสัตย์
กิจกรรมอ่านข่าวแท็กซีพลเมืองดีเก็บเงินแสนคืนเจ้าของ
กิจกรรมเรื่องราวของคุณยายสำพอ พาศรี ความซื่อสัตย์
ที่ไม่มีวันตาย
จุดที่ 4 ด้านความมีวินัย	กิจกรรมการศึกษาซีดีบันทึกเสียงการบรรยายธรรมะ
“รู้ธรรมะ แต่ไม่มีธรรมะ”
กิจกรรมเรื่องเล่าจากนิทาน เมืองมีระเบียบ
กิจกรรมดูจากยูทูป วินัยของคนญี่ปุ่น...เขาเริ่มฝึกกัน
ตั้งแต่...ที่โรงเรียน
จุดที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ	กิจกรรมการศึกษาบทกลอนการไหว้
กิจกรรมนิทานสอนใจด้วยเก่ากับคนแก่
กิจกรรมเพลงน้อมกายวาจาใจ
จุดที่ 6 ด้านความสะอาด	กิจกรรมฟังการบรรยายธรรมะ “จิตสะอาดปราศจากธุลี”
กิจกรรมนิทานแม่มดผู้เกลียดความสะอาด
กิจกรรมเพลง “ชีวิตใหม่”

ชุดกิจกรรม

กิจกรรมการชมมอดเทรล

ชุดที่ 7 ด้านความสามัคคี	กิจกรรมการศึกษาฟังเพลง “สามัคคีประเทศไทย” กิจกรรมนิทานคติ “ชวานากับกิ่งไผ่” กิจกรรมวีรกรรมของชาวบ้านบางระจันทร์
ชุดที่ 8 ด้านการมีน้ำใจและ จิตสาธารณะ	กิจกรรมการศึกษาฟังเพลง “เกิดมาพึ่งกัน” กิจกรรมอ่านสารคดี นายคาบตำรวจวิชัย สุริยยุทธ ผู้ปลุกต้นไม้ 2 ล้านต้น กิจกรรมอ่านภาพยนตร์ 11 จิตสาธารณะ

ชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความยั่งยืนหมั่นเพียร

ประกอบด้วย

1. จุดประสงค์และแนวปฏิบัติกิจกรรม
2. แบบทดสอบก่อนเรียน
3. กิจกรรมการศึกษาพระบรมราโชวาท
4. กิจกรรม “โลกของตามีชายผู้รู้ความสุข”
5. กิจกรรมเพลงสนใจใฝ่รู้
6. แบบทดสอบหลังเรียน
7. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความขยันหมั่นเพียร

จุดประสงค์ และแนวการปฏิบัติกิจกรรม

1. จุดประสงค์ของชุดกิจกรรม

เมื่อนักเรียนได้เรียนจากชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ชุดที่ 1 ด้านขยันหมั่นเพียร นี้แล้วจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักในความสำคัญ และปัญหาของความขยันหมั่นเพียร
- 2) เพื่อฝึกปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านความขยันหมั่นเพียร
- 3) เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในด้านความขยันหมั่นเพียรให้มีความยั่งยืน

2. แนวการปฏิบัติกิจกรรม

แนวการปฏิบัติชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านขยันหมั่นเพียรมีดังนี้

ก่อนเรียนชุดกิจกรรม

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ระหว่างเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนอ่านกิจกรรมการศึกษาพระบรมราโชวาท และตอบคำถาม
- 2) ให้นักเรียนอ่านกิจกรรมโลกของดามิ ชายชราผู้ร่ำรวยความสุข และตอบคำถาม
- 3) เปิดเพลงและให้นักเรียนร้องเพลงในกิจกรรม เพลงสนใจใฝ่รู้ และตอบคำถาม

หลังเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 2) การประเมินผล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาซักถามนักเรียนแบบ

ไม่เป็นทางการและการใช้แบบทดสอบด้านคุณธรรมจริยธรรม การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความขยันหมั่นเพียร

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ

1. ลักษณะพฤติกรรมอย่างไรที่แสดงว่าเป็นคนขยันหมั่นเพียร
 - ก. ส่งงานที่ได้รับมอบหมายทันกำหนดเวลาทุกครั้ง
 - ข. เมื่อมีเวลาว่างจะเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือหาความรู้เพิ่มเติม
 - ค. เมื่อว่างจากการเรียนจะปลูกผักสวนครัวหรือไม้ดอกไม้ประดับไว้ขาย
 - ง. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อย โดยไม่ต้องให้ใครตักเตือน

2. ในช่วงโมงสัปดาห์ ครูสุอาภาให้นักเรียนทุกคนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ พิชญาเป็นนักเรียนคนหนึ่งในห้องได้ทำแบบฝึกหัดส่งครู เมื่อครูตรวจและส่งสมุดคืนกลับมา ปรากฏว่ามีแบบฝึกหัดผิด 3 ข้อ ถ้านักเรียนเป็นพิชญาจะอย่างไร
 - ก. ถ้าครูสั่งให้แก้แบบฝึกหัดข้อที่ผิดก็จะแก้ตามครูสั่ง
 - ข. แก้แบบฝึกหัดที่ผิดส่งครู เพราะต้องการได้รับคำชมเชยจากครู
 - ค. แก้แบบฝึกหัดที่ผิดให้ถูกต้อง เพื่อจะได้เข้าใจเรื่องนั้นๆ มากยิ่งขึ้น
 - ง. แก้แบบฝึกหัดที่ผิดให้ถูกต้อง เพราะตนเองเป็นนักเรียนห้องตัวอย่าง

3. ข้อใดคือผลจากความขยันหมั่นเพียรที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด
 - ก. เป็นที่รักของเพื่อนๆ
 - ข. งานต่างๆ ไม่ค้างค้ำ
 - ค. ครอบครัวมีชื่อเสียง
 - ง. ประสบความสำเร็จในการเรียน

4. นักเรียนมีความตั้งใจทำงาน ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถ ความชำนาญ หากความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ จัดเป็นบุคคลประเภทใด
- จ. ขยัน
 - ฉ. ฝึกตนเอง
 - ช. รู้จักหน้าที่ของตนเอง
 - ซ. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. ข้อใดคือผลจากความขยันหมั่นเพียรในการทำงานของคุณ
- ก. ทำให้มีเวลาว่างเพียงพอแก่การพักผ่อน
 - ข. สร้างรายได้ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 - ค. เป็นที่รักใคร่ของคุณพ่อคุณแม่ และครูอาจารย์
 - ง. ทำให้มีความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ นำมาสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ

กิจกรรมการศึกษา พระบรมราโชวาท

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมด้านความขยันหมั่นเพียร เรื่อง พระบรมราโชวาท

... การจะเล่าเรียนหรือทำการใดๆ ให้สำเร็จได้ด้วยดีโดยตลอดนั้น ขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงเป็นส่วนใหญ่ เพราะความตั้งใจจริงนี้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยกำจัดความเกียจคร้าน ความอ่อนแอ และความท้อถอยได้อย่างดีเยี่ยม จะปลูกฝังความเอาใจใส่ ความขยันหมั่นเพียร ความเข้มแข็ง ให้เกิดเป็นนิสัย และนิสัยที่ดีที่ปลูกไว้แต่เยาว์วัย จะเป็นคุณสมบัติติดตัวไปในวันข้างหน้า จะช่วยพาตัวให้อองอาจ สามารถเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ได้โดยตลอด และประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองต่อไปในชีวิต...

พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครู และนักเรียน
โรงเรียนวังไกลกังวล วันที่ 31 พฤษภาคม 2517

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความขยันหมั่นเพียร
เรื่อง พระบรมราโชวาท

นักเรียนอ่านเรื่องพระบรมราโชวาทแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากพระบรมราโชวาท นักเรียนคิดว่าความขยันหมั่นเพียร มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. จากพระบรมราโชวาท นักเรียนคิดว่าผลดีที่เกิดจากการเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่า ความเกียจคร้าน ส่งผลเสียต่อเราอย่างไรบ้าง

4. จากแนวพระบรมราโชวาทนักเรียน มีแนวทางที่จะปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

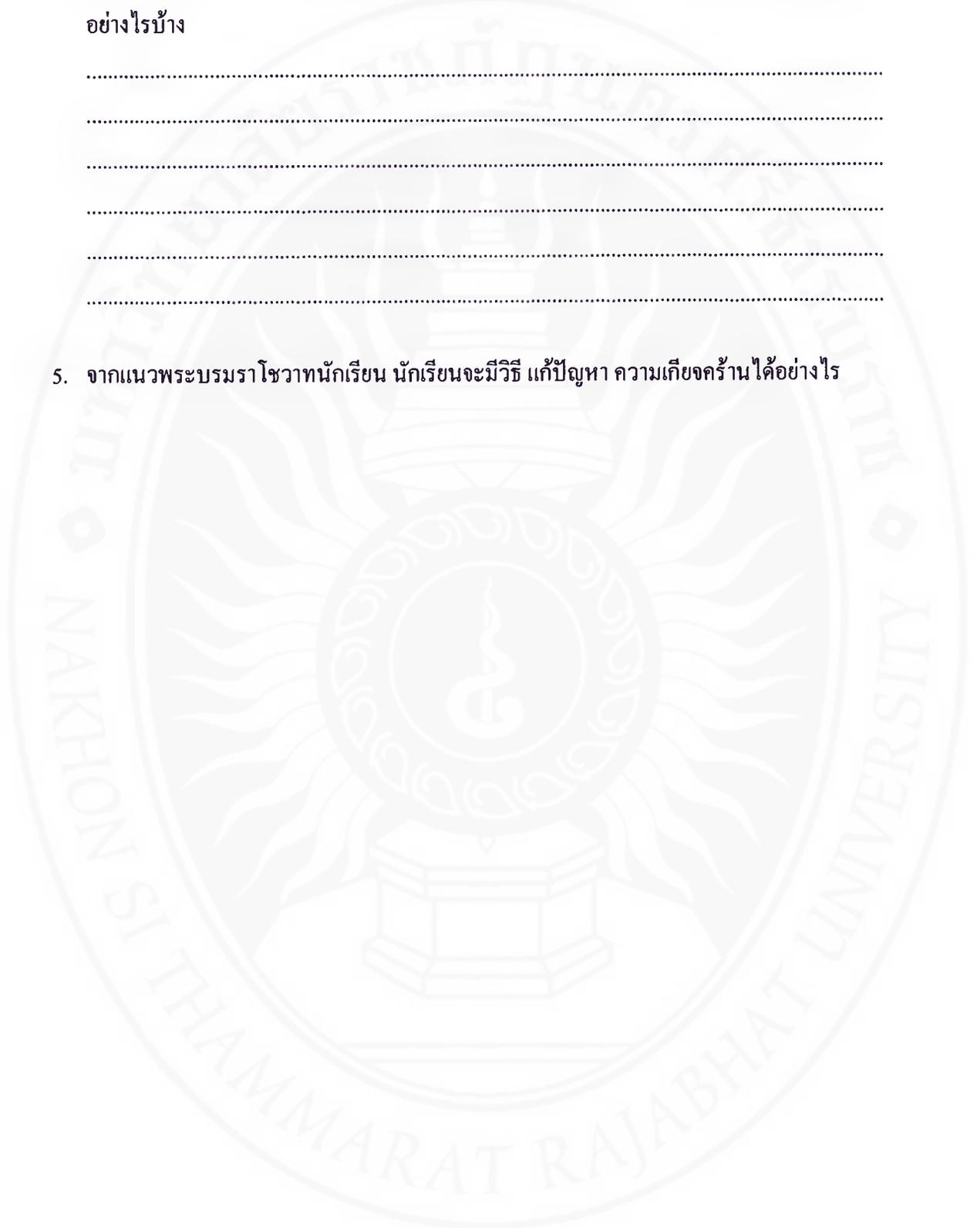
.....

.....

.....

.....

5. จากแนวพระบรมราโชวาทนักเรียน นักเรียนจะมีวิธี แก้ปัญหา ความเกียจคร้านได้อย่างไร

กิจกรรม “โลกของ ตามี ชายชราผู้ร่ำรวยความสุข”

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความขยันหมั่นเพียร

โลกของ ตามี ชายชราผู้ร่ำรวยความสุข

“คนเราเกิดเป็นคน จะมาหยุดอยู่เฉยๆ ไม่ได้ นั่นไม่ใช่คน ถ้าเป็นคนต้องทำงาน เกิดมาเพื่อทำงาน อยู่ได้ค้ำยงาน” คำพูดของ ตามี คำหอมรีน ชายชราว่างผอม วัย 88 ปี ที่อาศัยอยู่ในบ้านย่านบางบัวทองกับอีก 4 ชีวิต ประกอบไปด้วยยายสาวงาม วัย 76 ปี ภรรยาคู่ทุกข์คู่ยากกว่า 40 ปี ที่ป่วยเป็นโรคกล้ามเนื้ออ่อนแรงจนเดินไม่ได้มานานกว่า 5 ปีแล้ว ส่วนหัวเรือใหญ่ของบ้าน คือ “พี่อ้วน” ลูกสาวคนเล็กที่ทำงานเป็นผู้ช่วยเภสัชกรในโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง และหลานชายตัวเล็กๆ อีก 2 คน

เมื่อค่าครองชีพสูงขึ้น “ตามี” จึงไม่ปล่อยให้ลูกสาวออกไปหารายได้เพียงลำพัง ดังนั้นแล้วในทุกๆ เช้า ตามี จะเข็นรถเข็นเก่าๆ คันหนึ่งออกจากบ้าน พร้อมกับพกบันไดส่วนตัวไปป็นข้ามรั้ว เพื่อจะลุยน้ำข้ามทุ่งเก็บผักมาขาย ซึ่งแม้ว่าเส้นทางที่จะเข้าไปนั้นดูลำบากไม่ใช่เล็กน้อยสำหรับชายชราวัย 88 ปี ที่สังขารเริ่มร่วงโรย แต่ตัวของ “ตามี” เอง ก็ไม่เคยเหนื่อย ไม่เคยท้อต่อชีวิต เพราะเชื่อว่าเทวดาคอยดูแลรักษาคนที่ทำดีอยู่เสมอ

และเมื่อกลับมาจาก การเก็บผัก คุณตา ก็ยังมียายสาวงามคู่ คู่ทุกข์คู่ยากรออยู่ที่บ้าน แม้ว่ายายจะช่วยเหลือตัวเองไม่ค่อยได้ แต่ก็ยังมีคุณตาคอยดูแลให้ทุกอย่าง ทั้งทำความสะอาดร่างกาย พาเข้าห้องน้ำ ทำงานบ้านแทนยาย ซึ่งก็สร้างความประทับใจให้คุณยายสาวงามมาก แม้ว่าหลายต่อหลายครั้งที่ยายเคยคิดสั้น เพราะไม่อยากเป็นภาระให้คุณตา แต่สุดท้ายก็ได้คุณตาช่วยปลดปล่อยให้คลายความกังวลไปได้

ชายชรายอมรับว่า เคย “กลัวความจน” แต่ ณ วันนี้ คุณตาไม่คิดว่าตัวเอง “จน” อีกต่อไปแล้ว เพราะจากการที่เดินออกไปเก็บผักมาขายทุกวัน ก็ทำให้คุณตามีเงินสำรองเก็บไว้ใช้ในยามเค็คร้อน และคุณตาก็ไม่เคยคิดจะขี้เกียจ หรือหยุดทำงานเลย เพราะเชื่อว่าความขยันจะทำให้คนเราเจริญขึ้น ยิ่งทำก็ยิ่งพอกพูนขึ้นเรื่อยๆ

“ความสุขของทุกๆ วันในตอนนี้คือความสบายใจ แม้ว่าจะเหน็ดเหนื่อยสักแค่ไหน หรือถ้ามีความทุกข์ ก็แก้ทุกข์นั้นให้หายเสีย จะได้ไม่เหนื่อย เมื่อไม่เหนื่อยก็คือความเบา ความสบาย” คุณตามี ทิ้งท้ายด้วยน้ำเสียงและใบหน้าที่ยิ้มไปด้วยความสุขจริงๆ

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความขยันหมั่นเพียร

กิจกรรม “โลกของ ตามี ชายชราผู้ร่ำรวยความสุข”

นักเรียนอ่านเรื่อง โลกของ ตามี ชายชราผู้ร่ำรวยความสุขแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากเรื่องทีอ่านนักเรียนคิดว่าความขยันหมั่นเพียรมีความสำคัญและมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างไร

.....

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่าผลดีที่เกิดจากความขยันหมั่นเพียรมีอะไรบ้าง

.....

.....

3. จากเรื่องตัวอย่างนักเรียนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตได้อย่างไร

.....

.....

4. นักเรียนมีแนวทางในการกำจัดความเกียจคร้านได้อย่างไร

กิจกรรม “เพลงสนใจใฝ่รู้”

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความขยันหมั่นเพียร

เรื่อง เพลงสนใจใฝ่รู้

ทำนอง โป่ง โป่ง ชิ่ง

เนื้อร้อง ศ. อำไพ สุจริตกุล

ไปไหนไปด้วย

ขอช่วยเตือนหน่อย

ถ้าฉันมัวเพลิน

หลงลืมหน้าที่

ไปไหนไปด้วย

ช่วยเตือนกันได้

ถ้าพลังพลาดไป

ช่วยเตือนกันด้วย

ศิษย์ที่ดีคงไม่หนีคำครู

ใฝ่เรียนใฝ่รู้ศึกษาตั้งใจ

หมั่นฝึกฝนจนมีสติ

สมาธินำใจ ไม่เกินแก้ตัว

(ชิ่ง ชิ่ง โป่ง โป่ง ชิ่ง (ซ้ำ) ปะโล้ง ปะโล้ง ปะโล้ง โป่งชิ่ง)

วาจ่าอ่อนหวานหูใจ

ขยันทำไปจะไม่อยากจน

งานใดไม่เคยคิดบ่น

ต้องฝึกรอดทนจนมีผลงาน

กล้าหาญขึ้นบานทุกที่

สมาธิก็มีสติปัญญา

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความขยันหมั่นเพียร
เรื่อง เพลงสนใจใฝ่รู้

นักเรียนฟังและร้องเพลงสนใจใฝ่รู้ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในเพลง

.....
.....

2. บอกคำสำคัญของเพลงพร้อมบอกความหมาย

.....
.....

3. ใจความสำคัญของเพลงคืออะไร

.....
.....
.....

4. ข้อคิดที่ได้จากเพลง

.....
.....
.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในเพลง

แบบทดสอบหลังเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความขยันหมั่นเพียร

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบหลังเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
 2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
- *****
1. ข้อใดคือผลจากความขยันหมั่นเพียรในการทำงานของคุณ
 - ก. ทำให้มีเวลาว่างเพียงพอแก่การพักผ่อน
 - ข. สร้างรายได้ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 - ค. เป็นที่รักใคร่ของคุณพ่อคุณแม่ และครูอาจารย์
 - ง. ทำให้มีความรู้แปลกๆ ใหม่ๆ นำมาสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ
 2. ลักษณะพฤติกรรมอย่างไรที่แสดงว่าเป็นคนขยันหมั่นเพียร
 - ก. ส่งงานที่ได้รับมอบหมายทันกำหนดเวลาทุกครั้ง
 - ข. เมื่อมีเวลาว่างจะเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือหาความรู้เพิ่มเติม
 - ค. เมื่อว่างจากการเรียนจะปลูกผักสวนครัวหรือไม้ดอกไม้ประดับไว้ขาย
 - ง. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อย โดยไม่ต้องให้ใครตักเตือน
 3. ในช่วงโมงสังคมนา ครูสุภาภาให้นักเรียนทุกคนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ พิจารณาเป็นนักเรียนคนหนึ่งในห้อง ได้ทำแบบฝึกหัดส่งครู เมื่อครูตรวจและส่งสมุดคืนกลับมา ปรากฏว่ามีแบบฝึกหัดผิด 3 ข้อ ถ้านักเรียนเป็นพิจารณาจะทำอย่างไร
 - ก. ถ้าครูสั่งให้แก้แบบฝึกหัดข้อที่ผิดก็จะแก้ตามครูสั่ง
 - ข. แก้แบบฝึกหัดที่ผิดส่งครู เพราะต้องการได้รับคำชมเชยจากครู
 - ค. แก้แบบฝึกหัดที่ผิดให้ถูกต้อง เพื่อจะได้เข้าใจเรื่องนั้นๆ มากยิ่งขึ้น
 - ง. แก้แบบฝึกหัดที่ผิดให้ถูกต้อง เพราะตนเองเป็นนักเรียนห้องตัวอย่าง

4. นักเรียนมีความตั้งใจทำงาน ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถ ความชำนาญ หากความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ จัดเป็นบุคคลประเภทใด
- ก. ขยัน
 - ข. พึ่งตนเอง
 - ค. รู้จักหน้าที่ของตนเอง
 - ง. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. ข้อใดคือผลจากความขยันหมั่นเพียรที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด
- ก. เป็นที่รักของเพื่อนๆ
 - ข. งานต่างๆ ไม่คั่งค้าง
 - ค. ครอบครัวมีชื่อเสียง
 - ง. ประสบความสำเร็จในการเรียน

เฉลยแบบทดสอบ

ประกอบชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านความยั่งยืนเพื่อ

ก่อนเรียน

1. ข.
2. ค
3. ง
4. ก
5. ข

หลังเรียน

1. ข
2. ข
3. ค
4. ก
5. ง

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนประกอบชุดกิจกรรมที่ 1
ด้านความขยันหมั่นเพียร

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	ประจำ 2	บางครั้ง 1	ไม่เคย 0
1. อ่านหนังสือหรือทำงานเมื่อมีเวลาว่าง			
2. ทำการบ้านส่งเป็นประจำ			
3. พร้อมที่จะเรียนเมื่อครูเข้าสอน			
4. ปฏิบัติงานทันทีเมื่อเข้าใจคำสั่ง			
5. ทำงานที่กำหนดให้เสร็จส่งทันเวลา			
6. มาโรงเรียนสม่ำเสมอ			
7. ความตั้งใจในเวลาเรียน			
8. ความตั้งใจในเวลาเรียน			
9. ค้นคว้าหรืออ่านหนังสือให้ออกสมุด			
10. ช่วยทำงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย			
รวม			
รวมคะแนนทั้งหมด			

สรุปนักเรียนมีพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับ

- ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติประจำ” ไม่เกิน 4 ข้อ)
- ไม่ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติบางครั้ง” เกิน 4 ข้อ)

ชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด

ประกอบด้วย

1. จุดประสงค์และแนวการปฏิบัติกิจกรรม
2. แบบทดสอบก่อนเรียน
3. กิจกรรมการฟังเพลงพ่อยังจน
4. กิจกรรมบุคคลตัวอย่าง
5. กิจกรรมชวานาร้อยล้าน
6. แบบทดสอบหลังเรียน
7. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ชุดกิจกรรมที่ ชุดที่ 2 ด้านการประหยัด

จุดประสงค์ และแนวการปฏิบัติกิจกรรม

1. จุดประสงค์ของชุดกิจกรรม

เมื่อนักเรียนได้เรียนจากชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ชุดที่ 2 ด้านความประหยัด นี้แล้วจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญ และปัญหา ด้านการประหยัด
- 2) เพื่อฝึกปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านความประหยัด
- 3) เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในด้านความประหยัดให้มีความยั่งยืน

2. แนวการปฏิบัติกิจกรรม

แนวการปฏิบัติชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านความประหยัดมีดังนี้

ก่อนเรียนชุดกิจกรรม

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ระหว่างเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนฟังเพลงและร่วมร้องเพลงของกิจกรรมการฟังเพลงพ่ออย่างจน และตอบ

คำถาม

- 2) ให้นักเรียนอ่านกิจกรรมบุคคลตัวอย่าง และตอบคำถาม
- 3) ให้นักเรียนอ่านกิจกรรม ชาวนาร้อยล้าน และตอบคำถาม

หลังเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 2) การประเมินผล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาซักถามนักเรียนแบบไม่เป็น

ทางการและการใช้แบบทดสอบด้านคุณธรรมจริยธรรม การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
- *****
1. การรู้จักออมทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคม ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. ความมีวินัย
 - ข. ความเสียสละ
 - ค. การพึ่งตนเอง
 - ง. ความประหยัด
 2. การรู้จักซ่อมแซมเสื้อผ้าให้ใช้ประโยชน์ได้อยุ่เสทอ เป็นการประหยัดในด้านใด
 - ก. ด้านสังคม
 - ข. ด้านเศรษฐกิจ
 - ค. ด้านสิ่งแวดล้อม
 - ง. ด้านการศึกษาเล่าเรียน
 3. การที่นักเรียนรู้จักประหยัด อดออม มีประโยชน์อย่างไร
 - ก. ทำให้ตนเองมีเงินใช้อย่างฟุ่มเฟือย
 - ข. มีโอกาสใส่เสื้อผ้าใหม่ๆ ตามแฟชั่นอยู่เสมอ
 - ค. ช่วยแบ่งเบาภาระด้านการเงินของผู้ปกครอง
 - ง. สามารถเลือกรับประทานอาหารตามห้องอาหารใหญ่ๆ

4. บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นนักบริหารเวลาที่ดี เขาควรใช้เวลาทำงานในลักษณะใดก่อน
- งานที่รักและชอบ
 - งานที่มีประโยชน์
 - งานที่กำลังยุ่งวุ่นวาย
 - งานสำคัญและเร่งด่วน
5. ขณะที่นักเรียนเดินอยู่ในบริเวณวิทยาลัย เห็นไฟฟ้าในห้องเรียนห้องหนึ่งเปิดทิ้งไว้ ไม่มีใครอยู่ในห้อง นักเรียนจะทำอย่างไร
- ไปบอกให้ภารโรงหรือเจ้าหน้าที่ทราบ
 - เดินเข้าไปปิดไฟ เพราะต้องการช่วยโรงเรียนประหยัดเงิน
 - เดินเข้าไปปิดไฟ เพราะครูสอนไว้ ถ้าไม่ทำตามจะถูกลงโทษ
 - เดินเข้าไปปิดไฟ เพราะการเปิดไฟฟ้าทิ้งไว้โดยไม่จำเป็น เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ

กิจกรรม “การฟังเพลงพ่อยังจน”

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด เรื่อง พ่อยังจน

เปิดซีดีเพลง พ่อยังจน ให้นักเรียนฟัง 2 รอบ

พ่อยังจน

ศิลปิน : ตี๋ จันดา

เห็นเขาร่ำเขารวยอย่าอิจฉาเขาเลย จำไว้เถิดลูกเอ๋ยว่าเราเกิดมาจน
เจ้าจะต้องอดทน เกิดเป็นคนต้องสู้ ถึงเราเช่าเขาอยู่เจ้าไม่ต้องอายใคร

กินให้อิ่ม หลับให้สบาย

เห็นเขามั่งเขามี เขามีรถมีรา พ่อไม่มีปัญญาหรอก่อนนะลูกเอ๋ย
เจ้าอย่าน้อยใจเลย ตั้งใจเรียนดีกว่า ต่อไปภายภาคหน้าเจ้าจะสุขสบาย

กินให้อิ่ม แล้วอย่านอนตื่นสาย

* พ่อยังจนไม่มีบ้าน ไม่มีรถให้เจ้าโอ้ เจ้าทนหน่อยหนา
คู่วิวีเก่าๆ อยู่บ้านเช่าถูๆ อีกไม่นานหรือถูก พ่อจะหาให้เอง

** เงินทองหาลำบาก ต้องรู้จักต้องอดออม

รู้จักถนอมรู้รอบน้อมถ่อมตัวตน

เราเกิดเป็นคนจนต้องอดทนอดออมไว้

เจ้าอย่าไปเอาอย่างใคร เราไม่ใช่คนร่ำรวย

ซ้ำ (*, *)

กินให้อิ่ม หลับให้สบาย กินให้อิ่ม หลับให้สบาย

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด
เรื่อง เพลงพ่อยังจน

นักเรียนฟังเพลงพ่อยังจน แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในเพลง

.....
.....

2. บอกคำสำคัญของเพลงพร้อมบอกความหมาย

.....
.....

3. ใจความสำคัญของเพลงคืออะไร

.....
.....
.....

4. ข้อคิดที่ได้จากเพลง

.....
.....
.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในเพลง

กิจกรรม บุคคลตัวอย่าง

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด เรื่อง บุคคลตัวอย่าง “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับความประหยัด”

เมื่อเร็วๆ นี้ “ผู้จัดการ” ได้ลงข่าวเรื่องท่านอาจารย์ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้ยกพระราชกรณียกิจของในหลวงมาเป็นเครื่องเตือนคนไทยไม่ให้หลงระเริง มัวแต่ตามรอยฝรั่งมังค่า ทำลายธรรมชาติ และเห็น “เงิน” เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการดำเนินชีวิตแล้วเห็นด้วยอย่างจริงจัง

อาจารย์บอกว่า อาหารไทยอย่างข้าวแกงที่รู้สึกกันว่าพื้นๆ มีอาหารครบห้าหมู่ แล้วยังมีสมุนไพรอยู่ด้วย ซึ่งได้แก่ เครื่องแกงต่างๆ แต่คนไทยก็ชอบไปกินอาหารต่างชาติ เพราะคิดว่าเป็นของหรูหรา ตรงนี้ผมเห็นด้วยอย่างมาก

ท่านอาจารย์ยกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงมีนโยบายที่กลับมาสร้างความรู้สึกรู้สึกของ “ความพอเพียง” ด้วยการสร้างความสมดุลกับธรรมชาติ หรือที่ฝรั่งมังค่าเรียกว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้เห็นถึงความพอเพียงกับตัวเองกับชุมชน และกับประเทศชาติ ซึ่งขณะนี้ทั่วโลกกำลังเปลี่ยนไป เช่น เมื่อก่อนนี่องค์การ สหประชาชาติจะใช้จ่ายเงินเป็นตัววัดความเจริญของประเทศ แต่ก็พบว่ามีปัญหา มาก ดังนั้นในช่วง 20 ปีหลังมานี้ จึงหันมาเปลี่ยนเป็นการใช้คุณภาพชีวิตเป็นตัววัดแทน ก็ปรากฏว่าลำดับประเทศต่างๆ ก็ถูกเปลี่ยนหมดเลย ประเทศเล็กๆ เช่น นิวซีแลนด์ หรือแถบสแกนดิเนเวีย กลับขึ้นมาลำดับต้นๆ เพราะมีบ้านสะอาด อาหารพอเพียง คนมีคุณภาพชีวิตดี เป็นต้น

ท่านอาจารย์เล่าต่อไปว่า

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีวิถีชีวิตของพระองค์ที่เรียบง่ายที่สุด ผมเคยถามพระองค์ว่าทรง โปรดเสวยอะไร ท่านบอกคำเดียวว่า ข้าว และถ้าเรารู้สึกนึกถึงจะพบว่า ข้าวเป็นพืชที่มหัศจรรย์มาก ฝรั่งเคยวิจัยว่าข้าวมีสารชนิดหนึ่งที่ทำให้ไม่เครียด คนไทยเลยได้หัวเราะกันตลอด แต่มายุคนี้เราไม่เอากันเลย จะเอาแต่ขนมปัง ไข่ดาว สเต็ก”

อาจารย์สุเมธ กล่าวต่อว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเรียบง่ายทั้งหมด โครงการอะไรก็แล้วแต่จะมีสมุนไพรเข้าไปแทรกอยู่ตลอดเวลา เพราะพระองค์ท่านทรงเข้าใจวิถีชีวิตของมนุษย์ อย่างในเรื่องการปลูกป่า พระองค์ท่านก็บอกว่าให้ปลูกไม้ให้ครบ 3 อย่างคือ ไม้เนื้อแข็ง ซึ่งโตช้า เอาไว้สร้างบ้านเรือน เครื่องใช้ ไม้กินซึ่งสามารถเอาส่วนต่างๆ มารับประทานได้ และไม้

เชื่อเพลิงเอาแบบที่โตเร็ว แดกกิ่งก้านเร็ว อีกทั้งเวลาทรงไปพัฒนาที่ไหนนั้น พื้นที่แม่แต่ตารางนิ้ว เดียวก็ทรงไม่ให้เหลือ ตรงไหนใส่สมุนไพรอะไรได้ พระองค์ท่านก็ให้ใส่ไว้

นอกจากนี้ สิ่งที่ทรงรับสั่งเสมอก็คือ ในการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ต้องเป็นการพัฒนาที่มี เหตุและผล ไม่ใช่เร่งรีบตามฝรั่งไปเรื่อยๆ ทำอะไรก็พอประมาณ อย่าโลภ และจะทำอะไรนั้น ก็ต้อง สร้างภูมิคุ้มกันให้ได้อยู่ตลอดเวลา และภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุดก็คือการมีครบทั้งปัจจัย 4 ซึ่งประเทศไทย ก็มีครบหมดในเรื่องสมุนไพรร

ฟังอาจารย์ท่านพูดเรื่องเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว ผมชื่นใจทุกครั้งไป และหากใครได้อ่านพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เรื่อง “แม่เล่าให้ ฟัง” แล้วจะเห็นพระนิสัประหยัดของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้เป็นอย่างดี และ พระองค์ได้ทรงถ่ายทอดคุณลักษณะที่ดีมาสู่กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอัน ประเสริฐ ของปวงชนชาวไทย ซึ่งทรงประหยัดการใช้จ่ายเพื่อนำพระราชทรัพย์ ไปช่วยราษฎรของ พระองค์ ถ้าหากเรายึดในหลวงของเราเป็นแบบอย่าง ปฏิบัติตามแนวทางของพระองค์ ความเป็น มงคลจะบังเกิดกับกับชีวิต ของผู้ที่ปฏิบัติตามอย่างแน่นอน

ท่านผู้อ่านซึ่งโตทันอ่านหัตถนิยาย ชุต พล นิกร กิมหงวน ของ ป.อินทรปาลิต คงทราบว่า “ลุงเชย” ซึ่งเป็นญาติผู้ใหญ่ของ พล พัชรารกรณ์ นั้น เป็นเศรษฐีปากน้ำโพธิ์ ท่านเป็นคนประหยัด มากจนเรียกว่าจื๋เหนียวเป็นที่สุด

วันหนึ่งคุณลุงท่านมีโทรเลขมาถึงบ้านพัชรารกรณ์ ข้อความที่ปรากฏในโทรเลขนั้นบอก สั้นๆ โดยใช้คำเพียงคำเดียวว่า “หนัก”

พวกหลานๆ สามสหายพล นิกร กิมหงวน กับ ดร.ดิเรก ณรงค์ฤทธิ์ รวมทั้งเจ้าคุณ ปัจจานิกพินาศ และเจ้าคุณประสิทธิ์ เคาไม่ออกว่าคุณลุงหมายถึงอะไร ต่อมาก็มีโทรเลข ย้ำมาว่า “เจ็บ”

จึงถึงบางอ้อว่า คุณลุงท่านกำลัง “เจ็บหนัก” หรือ “ป่วยหนัก” เพราะคนไทยสมัยก่อน เรียก “ป่วย” เป็น “เจ็บ” จึงยกขบวนไปรับมารักษาที่กรุงเทพ

เห็นไหมครับว่า คุณลุงท่านประหยัดจริงๆ พยายามย่อความให้สั้น เพื่อให้เสียค่าโทรเลข ให้การไปรษณีย์น้อยที่สุด

ผิดกับสมัยนี้ การใช้จ่ายของประชาชน ข้าราชการ ทหาร ตำรวจส่วนหนึ่งสูญเสียไปกับการซื้อและค่าโทรศัพท์มือถือ เด็กเรียนมหาวิทยาลัยก็ใช้กัน ไม่น้อย เฉลี่ยก็เกือบ 1 พันบาท (เฉพาะ คนมีมือถือ) ลูกคนรู้จักกันเรียนมหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งบิดามารดามีฐานะดีมาก ใช้เงินค่าโทรศัพท์ เดือนละหมื่นกว่า

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ 4 กันยายน 2547

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด
เรื่อง บุคคลตัวอย่าง

นักเรียนอ่านเรื่องบุคคลตัวอย่างแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากเรื่องที่ย่าน

.....
.....
.....
.....

2. การประหยัดคืออะไร

.....
.....

3. แนวทางการประหยัดที่นักเรียนได้จากเรื่องบุคคลตัวอย่างมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

4. การประหยัดมีผลอย่างไรบ้างต่อนักเรียน

กิจกรรม “ชาวไร่ร้อยล้าน”

ใบความรู้ ประกอบชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด

เรื่อง ชาวไร่ร้อยล้าน (ชัยพร พรหมพันธุ์)

ชัยพร พรหมพันธุ์

ชาวนาวัย 48 ปี บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 1 ต. บางใหญ่ อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี

“ใครว่าทำนาแล้วจน...ไม่จริงหรอก ทำนามันดีกว่าทำงานกินเงินเดือนอีก” นี่คือคำพูดยืนยันหนักแน่นจากปากของ ชัยพร พรหมพันธุ์ เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพทำนา ที่ ชัยพร พรหมพันธุ์ กล่าวกรันตีแบบนี้ก็เพราะว่าชาวนาอย่าง ชัยพร พรหมพันธุ์ ทำกำไรเหาะๆ หักต้นทุนเรียบริ้อยแล้ว เมื่อฤดูกาลผลิตที่แล้ว 2,000,000 บาทเศษ และฤดูที่เพิ่งผ่านพ้นไป 1,000,000 บาทเศษๆ และตลอดหลายปีที่ผ่านมา มีเงินเหลือใช้มากพอ จนสามารถกำหนดเงินเดือนให้ตัวเองและภรรยา ในอัตราเดียวกับผู้บริหารเสื้อคอปกขาวในเมือง มีโบนัสจากผลประกอบการไม่เคยขาด โดยเฉลี่ยก็มีรายได้ตกคนละประมาณ 60,000 – 70,000 บาท ปีก่อนนี้ซื้อทองเส้นเท่าหัวแม่โป้งมาใส่พร้อมๆ กับถอยรถกระบะมาขับเล่นๆ อีกต่างหาก

ซึ่งนอกจากเงินเดือนและโบนัสสูงแล้ว ชัยพร พรหมพันธุ์ ยังซื้อที่ดินขยายการผลิตออกไป 30 ไร่เซ็นต์ ในช่วง 20 ปี ด้วยเงินสด ไม่เคยขาดทุนจากการทำนาต่อเนื่องมานับตั้งแต่ปี 2533 ไม่เคยมีหนี้สิน มีหลักประกันสุขภาพชั้นดี จากการส่งประกันชีวิตประกันสุขภาพระดับ A เดือนละร่วมแสน ส่งลูก 3 คน เรียนจบปริญญาโทโดยชนหน้าแข็งไม่ร่วง...วันว่างยังพาลูกๆ ออกไปหาของกินอร่อยๆ นอกบ้าน ชาวนาคนนี้เขาทำได้อย่างไร ทำไมชีวิตจึงมีเงินเก็บมากมายขนาดนี้

นายชัยพร พรหมพันธุ์ ชาวนาวัย 48 อยู่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 1 ตำบลบางใหญ่ อำเภอ บางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ บางปลาม้า สมรสกับคุณวิมล พรหมพันธุ์ บุตรมี 3 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 2 คน รักอาชีพการทำนา เป็นชีวิตจิตใจ ความมั่งคั่งมั่นคงทั้งปวง ได้มาจากการทำนาโดยสุจริต ไม่เอาเปรียบคนไม่เอาเปรียบ น้ำ คืดซื้อ ขยันขันแข็ง และมีสองมือหยาบกร้านจากการทำงานหนักเช่นชาวนาทั่วๆ ไป โดยชาวนา

โดยส่วนใหญ่คู่กับตำนานยังทำยิ่งจน ทำนาจนเสียนา แต่สำหรับเขา ทำนาบนที่ดินมรดกพ่อ 20 กว่าไร่ กับอีกส่วนหนึ่งเขาเช่าเพิ่มเติม ทำไปทำมาก็ซื้อที่นาเข้ามาเป็นของตัวเอง ปาเข้าไป 100 กว่าไร่ แถมซื้อที่นามาโดยไม่เคยกู้เบงก์ ไม่เคยเป็นลูกค้าข้าใคร

“ผมล้มมาเยอะเหมือนกัน” สำเนียงเหน่อๆ ของลูกชายคนโตของผู้ใหญ่บ้านแห่ง ตำบล บางใหญ่ ผู้เพียรพยายามหาหนทางตั้งตัว เคยทำแม่แต่น้ำกึ่งและสวนผลไม้ละชนิด แต่สู้น้ำไม่ไหว ต้องกลับมาเป็นชาวนาตามรอยพ่อ

ใครว่าทำนาแล้วจน...ไม่จริงหรอก” ชัยพรยืนยันหนักแน่นซ้ำอีก สำคัญตรงที่ต้องทำนา แบบใช้สมอง ไม่ใช่ทำนาแบบเป็นผู้จัดการนาสถานเดียว”

“ถ้าเป็นผู้จัดการนาละจนแน่ มีมือถือเครื่องเดียว โทรสั่งตามกระแส มีนาอย่างเดียว ที่เหลือจ้างเขา เริ่มทำไร่นึงก็ต้องมีพันกว่า ตั้งแต่ทำเทือก ทำดิน ไปยันหว่าน เฉพาะได้แค่ต้นนะ ยังไม่รู้เลยว่าจะได้เกี่ยวไหม จากนั้นต้องฉีดยาคูมหญ้า ใส่ปุ๋ยอีกหลายพัน ของเราต้นทุนไม่ก็สตางค์ อาศัยว่าต้องละเอียดอ่อน ต้องรักษาธรรมชาติ แล้วก็ต้องเป็นลูกจ้างตัวเอง ไม่ใช่ผู้จัดการ พอไปพูด กับเขา เขาก็บอกนาเขาน้อย แล้วก็เช่าเขา ทำอินทรีย์ไม่ได้หรอก ผมก็บอกว่าเมื่อก่อนผมก็เช่า ทำไ้ยังทำได้ ทำจนมีเงินซื้อนา เขาไม่คิดย้อนกลับใจว่าสมัยปุ๋ยยาตายายทำนา มันมียาที่ไหนละ คนโบราณยังได้เกี่ยว ของเรายังดี มีสะเดาให้ฉีด สมัยโบราณมีที่ไหนละ ไร่บางคนเห็นข้าวเราเขียว ก็บอกว่าคงแอบใส่ปุ๋ยกลางคืนละมั้ง แหม! กลางวันยังไม่มีเวลาเลย จะมาใส่ปุ๋ยกลางคืน มาฉีดยาให้กู มันเอาตายระอะ” ชัยพร กล่าว

ลูก 3 คนของชาวนา ป.4 คน โตกำลังเรียนปริญญาโท สาขาปรับปรุงพันธุ์พืช ที่มหาวิทยาลัยเกษตรกำแพงแสน คนกลางเรียนปริญญาโท เศรษฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ บางเขน ส่วนลูกสาวคนเล็กเพิ่งจบปริญญาตรี เกียรตินิยม จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ตอนนี้ทำงานธนาคาร ลูกสาวคนโตบอกว่า เรียนจบโทเมื่อไหร่ จะกลับมาช่วยพ่อทำนา จะได้เพลารองพอ แต่พ่อกลับบอกว่า ยังทำนาสนุกอยู่ทำไปเถอะ ทำไปเรื่อยๆ ทำเพลินๆ ไม่ขาดทุนหรอก ทำนานะ มีแต่กำไร บอกกับตัวเองว่าถ้าฤดูนี้ได้ร้อยกว่าเกวียน จะขอโบนัสทอง 10 บาท บอกอย่างนี้ก็เลยต้องขยันฉืดฮอร์โมน ทำดิน ทำจิปาละ แล้วก็ไ้

และนี่คือวิถีชีวิตของ ชัยพร พรหมพันธุ์ ชาวนาร้อยล้าน ที่สามารถลบคำกล่าวที่ว่า “ทำนามีแค่จน” ไปได้สำเร็จ... โดยทั้งหมดทั้งมวลที่ทำให้เขาสามารถมีวันนี้ได้ก็เพราะการทำนาแบบ เกษตรอินทรีย์ ไม่ใช่สารเคมี นอกจากจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายแล้ว ยังสามารถเพิ่มผลผลิตได้ มากขึ้นอีกด้วย และอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จคือ การเป็นคนขยัน ลงมือปฏิบัติเอง แถมไม่กู้หนี้ให้เป็นภาระอีกต่างหาก...

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด
เรื่อง ชวนาร้อยล้าน

นักเรียนอ่านเรื่องชวนาร้อยล้านแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากเรื่องที่อ่าน

.....
.....
.....

2. การประหยัดคืออะไร

.....
.....
.....

3. แนวทางการประหยัดที่นักเรียนได้จากเรื่องบุคคลตัวอย่างมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

4. การประหยัดมีผลดีอย่างไรบ้างต่อนักเรียน

แบบทดสอบหลังเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบหลังเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปคอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ

1. การรู้จักซ่อมแซมเสื้อผ้าให้ใช้ประโยชน์ได้อยู่เสมอ เป็นการประหยัดในด้านใด
 - ก. ด้านสังคม
 - ข. ด้านเศรษฐกิจ
 - ค. ด้านสิ่งแวดล้อม
 - ง. ด้านการศึกษาเล่าเรียน

2. การรู้จักออมทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนคนและสังคม ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ส่วนคนแต่ละสังคม มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. ความมีวินัย
 - ข. ความเสียสละ
 - ค. การพึ่งตนเอง
 - ง. ความประหยัด

3. บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นนักบริหารเวลาที่ดี เขาควรใช้เวลาทำงานในลักษณะใดก่อน
 - ก. งานที่รักและชอบ
 - ข. งานที่มีประโยชน์
 - ค. งานที่กำลังยุ่งวุ่นวาย
 - ง. งานสำคัญและเร่งด่วน

4. การที่นักเรียนรู้จักประหยัด อดออม มีประโยชน์อย่างไร
- ทำให้ตนเองมีเงินใช้อย่างฟุ่มเฟือย
 - มีโอกาสใส่เสื้อผ้าใหม่ๆ ตามแฟชั่นอยู่เสมอ
 - ช่วยแบ่งเบาภาระด้านการเงินของผู้ปกครอง
 - สามารถเลือกรับประทานอาหารตามห้องอาหารใหญ่ๆ
5. ขณะที่นักเรียนเดินอยู่ในบริเวณวิทยาลัย เห็นไฟฟ้าในห้องเรียนห้องหนึ่งเปิดทิ้งไว้ ไม่มีใครอยู่ในห้อง นักเรียนจะทำอย่างไร
- ไปบอกให้ภารโรงหรือเจ้าหน้าที่ทราบ
 - เดินเข้าไปปิดไฟ เพราะต้องการช่วยโรงเรียนประหยัดเงิน
 - เดินเข้าไปปิดไฟ เพราะครูสอนไว้ ถ้าไม่ทำตามจะถูกลงโทษ
 - เดินเข้าไปปิดไฟ เพราะการเปิดไฟฟ้าทิ้งไว้โดยไม่จำเป็น เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ

เฉลยแบบทดสอบ**ประกอบชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด****ก่อนเรียน**

1. ข.
2. ค
3. ง
4. ก
5. ข

หลังเรียน

1. ข
2. ง
3. ง
4. ค
5. ง

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนประกอบชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการประหยัด

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	ประจำ 2	บางครั้ง 1	ไม่เคย 0
1. ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า			
2. เก็บรักษาดูแลทรัพย์สินของตนเอง อย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม			
3. ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า			
4. เก็บรักษาทรัพยากรของส่วนรวมอย่างดี			
5. การใช้จ่ายเงิน อย่างรู้ค่าเงิน			
6. คิดก่อนใช้คิดก่อนซื้อ			
7. การรู้จักเก็บออม			
8. ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ			
9. รู้จักฐานะการเงินของตน			
10. รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ			
รวม			
รวมคะแนนทั้งหมด			

สรุปนักเรียนมีพฤติกรรมด้านการประหยัด อยู่ในระดับ

- ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติประจำ” ไม่เกิน 4 ข้อ)
- ไม่ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติบางครั้ง” เกิน 4 ข้อ)

ชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์

ประกอบด้วย

1. จุดประสงค์และแนวการปฏิบัติกิจกรรม
2. แบบทดสอบก่อนเรียน
3. กิจกรรมการศึกษาค้นคว้าตัวอย่าง ผลซื่อสัตย์
4. กิจกรรมอ่านข่าวแท็กซีพลเมืองดีเก็บเงินแสนคืนเจ้าของ
5. กิจกรรมเรื่องราวของคุณยายสาวพ้อ พาครี ความซื่อสัตย์ที่ไม่มีวันตาย
6. แบบทดสอบหลังเรียน
7. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์

จุดประสงค์ และแนวการปฏิบัติกิจกรรม

1. จุดประสงค์ของชุดกิจกรรม

เมื่อนักเรียนได้เรียนจากชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์ นี้แล้วจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจในปัญหา ความสำคัญ ความจำเป็นในด้านความซื่อสัตย์
- 2) เพื่อฝึกปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์
- 3) เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์ให้มีความยั่งยืน

2. แนวการปฏิบัติกิจกรรม

แนวการปฏิบัติชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์มีดังนี้

ก่อนเรียนชุดกิจกรรม

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ระหว่างเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนอ่านกิจกรรมการศึกษากรณีตัวอย่าง “ผลซื้อ ผลสัตย์” และตอบคำถาม
- 2) ให้นักเรียนอ่านกิจกรรมอ่านข่าวแท็กซีพลเมืองดีเก็บเงินแสนคืนเจ้าของ และ

ตอบคำถาม

- 3) ให้นักเรียนอ่านกิจกรรมเรื่องราวของคุณย่าสาวพอ พาศรี ความซื่อสัตย์ไม่มีวัน

ตาย และตอบคำถาม

หลังเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

- 2) การประเมินผล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาซักถามนักเรียนแบบ

ไม่เป็นทางการและการใช้แบบทดสอบด้านคุณธรรมจริยธรรม การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ

1. ปองอยากได้เงินไปซื้อของเล่นอวดเพื่อน แต่กลับไปขอเงินแม่โดยบอกว่า จะนำเงินไปซื้อสมุด
ถ้านักเรียนเป็นปองนักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ
 - ก. เพื่อนๆ ไม่มีใครพูดปด
 - ข. กลัวคุณแม่จะลงโทษที่พูดปด
 - ค. ลูกที่ดีต้องไม่พูดปดกับพ่อแม่
 - ง. ต้องการให้คุณแม่ชมเชยที่ไม่พูดปด

2. เวลาอยู่บ้านสมาชิกมักหยิบเงินคนอื่นไปซื้อขนมกินเสมอ ถ้านักเรียนเป็นสมาชิก นักเรียนจะไม่
กระทำเช่นนั้นเพราะ
 - ก. เพื่อนๆ ที่ดีไม่มีใครลักขโมย
 - ข. การลักขโมยเป็นการกระทำที่ไม่ดี
 - ค. กลัวว่าถ้าทำอีกต่อไป จะถูกตำรวจจับ
 - ง. อยากให้คนในบ้านยกย่องว่าเป็นคนที่ไว้ใจได้

3. ในโรงเรียนวันหนึ่งแควร้อนมาก เป้งไม่อยากเขาแถวหน้าเสาธงกับเพื่อนๆ จึงแอบหลบอยู่ใน
ห้องเรียนถ้านักเรียนเป็นเป้ง นักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ
 - ก. เมื่อครุมาพบคงถูกครุตี
 - ข. นักเรียนที่ดีควรเข้าแถวหน้าเสาธง
 - ค. เพื่อนๆ คนอื่นเขาก็ดูร้อน แต่เขาก็เข้าแถวได้
 - ง. ครูชมเชยนักเรียนทุกคนที่เข้าแถวอย่างอดทนทุกๆ ที่อากาศร้อน

4. ปุ๊กปุยนัดแหวนทำงานกลุ่มวันอาทิตย์ 10 โมงเช้า วันนั้นเปียกเพื่อนรักปุ๊กปุยมาชวนปุ๊กปุยไปดูหนังบัตรฟรีรอบ 10 โมง ถ้าปุ๊กปุยไปกับเปียกก็จะไม่สามารถไปทำงานกลุ่มตามเวลานัดได้ ปุ๊กปุยจึงไม่ไปถ้านักเรียนเป็นปุ๊กปุยนักเรียนจะกระทำเช่นนั้นเพราะ
- ต้องทำตามหน้าที่ของเพื่อนที่ดี
 - กลัวว่าเพื่อนๆ และแหวนจะว่าเอาได้
 - ต้องการให้แหวนชมเชยที่เป็นคนตรงต่อเวลา
 - ต้องการให้เพื่อนๆ กับแหวนเห็นว่าเป็นคนดีมาตรงต่อเวลา
5. ในการสอบวิชาภาษาอังกฤษ แก้มใสทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า ฝ่ายเพื่อนรักของแก้มใสนั่งอยู่ข้างๆ จึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้ ถ้านักเรียนเป็นแก้มใส นักเรียนจะไม่ยอมรับกระดาษคำตอบของฝ่ายเพราะ
- อยากลองทำข้อสอบด้วยตนเอง
 - กลัวครูจับได้และลงโทษให้สอบตก
 - อยากได้คำชมเชยที่ทำข้อสอบด้วยตนเอง
 - ใครๆ ก็ทำข้อสอบด้วยตัวเองเดี๋ยวจนเพื่อนหัวเราะเยาะ

กิจกรรมการศึกษากรณีตัวอย่าง “ผลซื้อ ผลสตัย”

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์

เรื่อง ผลซื้อ ผลสตัย

นักเรียนอ่านกรณีตัวอย่าง ผลซื้อ ผลสตัย

ข้าพเจ้ามีความจำเป็นต้องใช้รองเท้าหุ้มส้นผูกสีน้ำตาล เพื่อใช้กับเครื่องแบบตรวจการ ได้เข้าไปดูที่ร้านรองเท้ามีชื่อแห่งหนึ่งพบรองเท้าสีน้ำตาลผูก แต่เป็นแบบสปอร์ต จึงถามคนขายว่า รองเท้าแบบนี้ ใช้กับเครื่องแบบตรวจการได้หรือไม่ เขาบอกว่า ใช้ได้ ข้าพเจ้าไม่ทันได้อ่านระเบียบชัดเจน ก็นึกว่า คงจะใช้ได้ แต่ใจหนึ่งคิดว่า ไปอ่านระเบียบเสียให้แน่นอนก่อนจะได้ไม่เสียเวลา และเสียเงินเปล่า

จากนั้น จึงได้ไปที่ร้านรองเท้าอีกแห่งหนึ่ง ก็พบรองเท้าสีน้ำตาลแบบเดียวกันนั้นเข้าอีก แต่คนขายพูดคนละอย่างว่า “รองเท้าสีน้ำตาลแบบสปอร์ตนี้ ถ้าจะว่ากันตามระเบียบจริงๆ แล้วก็ใช้กับการแต่งเครื่องแบบตรวจการไม่ได้ ต้องใช้แบบเรียบๆ รองเท้าแบบตรวจการเคยมีจำหน่ายที่นี่ แต่บัดนี้ หหมดเสียแล้ว”

ข้าพเจ้านึกชมคนขายนั้น ที่พูดตามความจริงก็เลยซื้อรองเท้าคู่นั้น ไม่ใช่เพื่อจะเอามาใช้กับเครื่องแบบตรวจการแต่ซื้อเพื่อเป็นรางวัลความสุจริตของผู้ขายคนนั้น

มีคนเป็นอันมาก ที่ยอมพูดเท็จ เพื่อหากำไรเพียงเล็กน้อย แต่ต้องสูญเสียกำไรมากๆ ที่จะได้ภายหลัง คนขายของที่หลอกลวงผู้ซื้อนั้นมักตั้งร้านอยู่ไม่รอดหรือไปรอดก็หาทางเจริญไม่ได้

การที่คนยอมพูดเท็จนั้น ก็โดยเหตุผลสองอย่าง คือ โลกหนึ่ง และเห็นแก่ตนเองหนึ่ง ความโลภ และความเห็นแก่ตนเอง ทำให้คนนั้นขาดความสัตย์ สุจริต ถ้าอยู่กับคนจะต้องเสียชื่อเสียง อยู่ในสังคมก็ทำให้สังคมเดือดร้อน ถ้ามีคนอย่างนี้ในชาติมากๆ ก็ทำให้ชาติวุ่นวาย แดกแยกหาสามัคคีมิได้

เบนจามิน แฟรงกลิน ปราชญ์คนสำคัญของอเมริกา ให้คำเตือนใจที่มีชื่อเสียงมากไว้คำหนึ่งว่า “ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นนโยบายที่ดีที่สุด” (Honesty is the best policy) มิตรควรยึดเป็นทางปฏิบัติในการดำรงชีวิต จะเห็นว่าได้ผลดีเกินคาด

ที่มา : เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์
เรื่อง ผลชื้อ ผลลัตัย

นักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างเรื่องผลชื้อ ผลลัตัย แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. ถ้าคนขายรองเท้าหลอกผู้เขียนบทความนี้ให้ชื้อรองเท้า ท่านคิดว่า จะก่อให้เกิดผลเสียต่อคนขายอย่างไร

.....

.....

.....

2. ให้ท่านสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

.....

.....

.....

.....

3. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

4. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็น ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

กิจกรรมอ่านข่าว แท็กซี่พลเมืองดีเก็บเงินแสนคืนเจ้าของ

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์ เรื่อง แท็กซี่พลเมืองดีเก็บเงินแสนคืนเจ้าของ

เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2554 ที่ผ่านมา นายสาयนต์ โสลมัย อายุ 33 ปี แท็กซี่พลเมืองดี เก็บเงินจำนวน 1 แสนบาท ได้ภายในรถ จ้างจ้างทางศูนย์วิทยุ จส.100 เพื่อติดตามหาเจ้าของเงิน หลังจากนั้นไม่นาน นายธีรพัทธ์ เลิศโอภาส เจ้าของเงิน ได้ติดต่อมาขอรับเงินคืน และเล่าถึงเหตุการณ์ในครั้งนี้ว่า ได้นำเงินสดติดตัวจำนวน 220,000 บาท จากการขายรถยนต์ โดยเรียกรถแท็กซี่ซึ่งมีนายสาयนต์เป็นผู้ขับ เมื่อถึงที่หมายกลับพบว่าเงินได้หายไปจำนวนหนึ่งแสนบาท ซึ่งตนคาดว่าน่าจะตกอยู่ภายในรถแท็กซี่ แต่ตนจำเลขทะเบียนรถไม่ได้จึงแจ้งไปทางศูนย์วิทยุ จส.100 ช่วยประกาศตามหา จนกระทั่ง นายสาयนต์ แท็กซี่พลเมืองดีคนนี้ได้ติดต่อกลับมา รู้สึกดีใจมาก จึงตอบแทนความดีโดยการมอบเงินจำนวน 20,000 บาท ให้แก่นายสาयนต์

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์
เรื่อง แท็กซี่พลเมืองดีเก็บเงินแสนคืนเจ้าของ

นักเรียนอ่านเรื่องแท็กซี่พลเมืองดีเก็บเงินแสนคืนเจ้าของ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. คนขับแท็กซี่ได้รับผลอย่างไรบ้างในความซื่อสัตย์

.....

.....

.....

.....

2. ให้ท่านสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

.....

.....

.....

.....

3. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

4. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็น ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

กิจกรรมเรื่องราวของคุณยายลำพอ พาครี ความซื่อสัตย์ที่ไม่มีวันสาย

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์
เรื่อง คุณยายลำพอ พาครี ความซื่อสัตย์ที่ไม่มีวันสาย

คุณยาย ลำพอ พาครี เป็นชาวปกากะญอ อยู่บ้านเลขที่ 30 หมู่ที่ 9 บ้านเมืองงาม ตำบลท่าตอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นคริสตชนที่กลับใจมาจากเขตวัดนักบุญเปาโล แม่สะเรียง เมื่อ 50 กว่าที่ผ่านมา ปัจจุบันอายุ 66 ปี มีบุตร 7 คน หลังจากมีบุตรคนแรกแล้ว คุณยายลำพอ พาครี ไม่สามารถมีบุตรได้อีกเนื่องจากได้ล้มป่วยลงด้วยโรคอาการอักเสบของมดลูก และได้รับการรักษาที่บ้านด้วยยาพื้นบ้าน ก็ดีขึ้นบ้างแต่ก็ไม่หายขาด กระทั่งเวลาล่วงเลยไปถึง 12 ปี ราวปี พ.ศ. 2510 สามิจึงตัดสินใจไปพาทาหมอที่โรงพยาบาลสวนดอก (โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่) แม้ว่าจะต้องหาขี้เงินจากเพื่อนบ้านให้พอสำหรับค่าเดินทางและอาหารเท่านั้น เนื่องจากมีฐานะยากจน ซึ่งระยะทางระหว่างหมู่บ้านเมืองงามถึงเชียงใหม่มีความยาวถึง 200 กิโลเมตร ต้องเสียค่าเดินทางเฉพาะขาไปคนละ 23 บาท (สมัยนั้นถือว่าเยอะมากสำหรับคนฐานะอย่างครอบครัวของคุณยายลำพอ) และต้องเดินทางด้วยเท้าจากปากทางถนนเข้าสู่หมู่บ้านระยะทาง 15 กิโลเมตร เนื่องจากสมัยนั้นถนนยังเข้าไม่ถึงหมู่บ้าน ในที่สุดคุณยายลำพอ ก็ได้รับการรักษาพยาบาลอยู่ในโรงพยาบาลสวนดอกเป็นเวลา 2 สัปดาห์ สิ่งที่คุณยายลำพอเจอจำได้แม่นยำในการรักษาพยาบาลครั้งนั้น บอกว่าหมอได้เข็มเลือดให้ 2 ถุง และเมื่อหมอให้กลับบ้านได้ทางโรงพยาบาลก็ได้แจ้งคำรักษาพยาบาล แต่คุณยายบอกว่าไม่มีเงินจ่าย เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจึงทำการบันทึกการขายและบอกกับคุณยายว่าไม่เป็นไร แต่หากมีเงินเมื่อไรก็ค่อยมาจ่ายเมื่อนั้นก็ได้ ซึ่งเรื่องนี้ได้ฝังแน่นอยู่ในจิตใจตั้งแต่นั้นเรื่อยมา หลังการรักษาตัวแล้วคุณยายก็หายป่วยและสามารถมีบุตรต่อไปอีก 6 คน ระหว่างนั้นคุณยายก็ได้

พยายามหาเงินจากการรับจ้างและทำสวนผักขายผลผลิตเพื่อ เก็บเงินมาชดใช้หนี้โรงพยาบาล จนกระทั่งเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2553 ที่ผ่านมานี้คุณยายสาวพอ พาดรี ก็ได้นำเงินจำนวน 3,000 บาท มาจ่ายค่ายาที่ค้างตั้งแต่ปี 2510 นั้นคืนให้แก่โรงพยาบาลตามที่ตั้งใจเอาไว้ ผ่านทางคุณสิริ เจริญธรรม (เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯแผนกเย็บแผล) ที่เป็นคนรู้จักกันในหมู่บ้านนั่นเองให้เป็นตัวแทนนำเงินมามอบ ให้โรงพยาบาล

ซึ่งเมื่อมีคนถามคุณยายว่า เรื่องมันผ่านไปตั้งนานแล้วกว่า 43 ปี ยังจำและคิดที่จะใช้หนี้ อีกหรือ ทางโรงพยาบาลก็ไม่ได้มาทวงแต่อย่างใด ทางโรงพยาบาลคงไม่ว่าอะไรและคงยกหนี้ให้ แล้ว เพราะเห็นว่าเป็นคนยากจนคุณยายตอบว่า “เป็นหนี้เขาแล้วต้องชดใช้ ถ้าไม่ชดใช้ทำให้ไม่สบายใจ เขาอุตส่าห์รักษาเราให้หายจากโรคร้าย คนเป็นเจ้าหนี้เองก็เดือดร้อน โรงพยาบาลก็ต้องรักษาคนอื่นต่อไป พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตาย ขยายชาวปกากะญอสอนเราอย่างนี้ ว่าอย่าไปเป็นหนี้เป็นสินคนอื่น อย่าไปโกงคนอื่น อย่าเอาเปรียบคนอื่น ทำอย่างซื่อสัตย์ กินอย่างซื่อตรง หากรวยให้รวยอย่างซื่อสัตย์ หากจนให้จนอย่างซื่อตรง และมีศรัทธา มีเมตตาแล้วหากเสียชีวิตแล้วตาจะไม่หลับ ไม่ได้ขึ้นสวรรค์ แต่จะทำให้เรตกนรกที่ต้องพบกับความทุกข์ทรมาน เวลา นี้เราก็แก่แล้ว อายุ 60 กว่าปีแล้ว อีกไม่นานก็จะเสียชีวิตเหมือนกับพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ซึ่งหากมีหนี้ค้างคาอยู่เช่นนี้ต่อไป ก็ทำให้ไม่สบายใจเลย และหากตายตาจะไม่หลับ และจะไม่ได้ไปอยู่กับพ่อแม่ ปู่ย่า ตายายบนสวรรค์ ด้วย ก็เลยมาใช้หนี้ที่ค้างอยู่นี้ จะได้สบายใจทั้งเราและโรงพยาบาล” ค่ะ

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์
เรื่อง คุณยายสาวพอ พาครี ความซื่อสัตย์ที่ไม่มีวันสาย

นักเรียนอ่านเรื่องคุณยายสาวพอ พาครี ความซื่อสัตย์ที่ไม่มีวันสายแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. คุณยายสาวพอ พาครีได้รับผลอย่างไรบ้างในความซื่อสัตย์

.....

.....

.....

2. ให้ท่านสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

.....

.....

.....

3. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

4. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็น ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

แบบทดสอบหลังเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบหลังเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
 2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
- *****
1. เวลาอยู่บ้านสมาชิกมักหยิบเงินคนอื่นไปซื้อขนมกินเสมอ ถ้านักเรียนเป็นสมาชิก นักเรียนจะไม่กระทำเช่นนั้นเพราะ
 - ก. เพื่อนๆ ที่ดีไม่มีใครลักขโมย
 - ข. การลักขโมยเป็นการกระทำที่ไม่ดี
 - ค. กลัวว่าถ้าทำอีกต่อไป จะถูกตำรวจจับ
 - ง. อยากให้คนในบ้านยกย่องว่าเป็นคนที่ไว้ใจได้
 2. ในโรงเรียนวันหนึ่งแคะร้อนมาก เป้งไม่ยอมเขาแถวหน้าเสาธงกับเพื่อนๆ จึงแอบหลบอยู่ในห้องเรียนถ้านักเรียนเป็นเป้ง นักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ
 - ก. เมื่อครูมาพบคงถูกครูตี
 - ข. นักเรียนที่ดีควรเข้าแถวหน้าเสาธง
 - ค. เพื่อนๆ คนอื่นเขาก็ร้อน แต่เขาก็เข้าแถวได้
 - ง. ครูชมเชยนักเรียนทุกคนที่เข้าแถวอย่างอดทนทุกๆ ที่อากาศร้อน
 3. ปองอยากได้เงินไปซื้อของเล่นอวดเพื่อน แต่กลับไปขอเงินแม่ โดยบอกว่า จะนำเงินไปซื้อสมุด ถ้านักเรียนเป็นปองนักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ
 - ก. เพื่อนๆ ไม่มีใครพูดปด
 - ข. กลัวคุณแม่จะลงโทษที่พูดปด
 - ค. ลูกที่ดีต้องไม่พูดปดกับพ่อแม่
 - ง. ต้องการให้คุณแม่ชมเชยที่ไม่พูดปด

4. ในการสอบวิชาภาษาอังกฤษ แก้มใสทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า ฝ่ายเพื่อนรักของแก้มใสนั่งอยู่ข้างๆ จึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้ ถ้านักเรียนเป็นแก้มใส นักเรียนจะไม่ยอมรับกระดาษคำตอบของฝ่ายเพราะ
- ก. อยากลองทำข้อสอบด้วยตนเอง
 - ข. กลัวครูจับได้และลงโทษให้สอบตก
 - ค. อยากได้คำชมเชยที่ทำข้อสอบด้วยตนเอง
 - ง. ใครๆก็ทำข้อสอบด้วยตัวเองเดี๋ยวจนเพื่อนหัวเราะเยาะ
5. ปุ๊กปุยนัดเพื่อนทำงานกลุ่มวันอาทิตย์ 10 โมงเช้า วันนั้นเปียกเพื่อนรักปุ๊กปุยมาชวนปุ๊กปุยไปดูหนังบัตรฟรีรอบ 10 โมง ถ้าปุ๊กปุยไปกับเปียกก็จะไม่สามารถไปทำงานกลุ่มตามเวลานัดได้ ปุ๊กปุยจึงไม่ไปถ้านักเรียนเป็นปุ๊กปุยนักเรียนจะกระทำเช่นนั้นเพราะ
- ก. ต้องทำตามหน้าที่ของเพื่อนที่ดี
 - ข. กลัวว่าเพื่อนๆ และแหวนจะว่าเอาได้
 - ค. ต้องการให้แหวนชมเชยที่เป็นคนตรงต่อเวลา
 - ง. ต้องการให้เพื่อนๆ กับแหวนเห็นว่าเป็นคนดีมาตรงต่อเวลา

เฉลยแบบทดสอบ
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์

ก่อนเรียน

1. ค
2. ข
3. ข
4. ก
5. ก

หลังเรียน

1. ข
2. ข
3. ค
4. ก
5. ก

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนประกอบชุดกิจกรรมที่ 3

ด้านความซื่อสัตย์

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	ประจำ 2	บางครั้ง 1	ไม่เคย 0
1. พูดย่อหรือไม่จริง			
2. ขอบเงินไปซื้ออุปกรณ์การเรียน แต่นำไปซื้อของที่ไม่มีประโยชน์			
3. อ้างงานที่โรงเรียนเพื่อไปเที่ยว			
4. หลังเลิกเรียนแล้วกลับบ้านช้า			
5. ตื่นนอนสาย ไปโรงเรียนไม่ทัน			
6. ไม่ทำการบ้านเมื่อถึงเวลาที่กำหนดไว้			
7. ช่วยปกปิดความผิดของเพื่อนและตนเอง			
8. ไม่ยอมรับผิดเมื่อฝ่าฝืนคำสั่งของครูและผู้ปกครอง			
9. มักทำเป็นไม่รู้เรื่องเมื่อทำของเสียหาย			
10. หยิบของไปใช้โดยไม่บอกให้ทราบก่อน			
รวม			
รวมคะแนนทั้งหมด			

สรุปนักเรียนมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับ

- ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติประจำ” ไม่เกิน 4 ข้อ)
- ไม่ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติบางครั้ง” เกิน 4 ข้อ)

ชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีวินัย

ประกอบด้วย

1. จุดประสงค์และแนวการปฏิบัติกิจกรรม
2. แบบทดสอบก่อนเรียน
3. กิจกรรมการศึกษาชีวิตบันทึกเสียงการบรรยายธรรมะ “รู้ธรรมะ แต่ไม่มีธรรมะ”
4. กิจกรรมเรื่องเล่าจากนิทาน เมืองมีระเบียบ
5. กิจกรรมดูจากยูทูป วินัยของคนญี่ปุ่น...เขาเริ่มฝึกกันตั้งแต่...ที่โรงเรียน
6. แบบทดสอบหลังเรียน
7. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีวินัย

จุดประสงค์ และแนวการปฏิบัติกิจกรรม

1. จุดประสงค์ของชุดกิจกรรม

เมื่อนักเรียนได้เรียนจากชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ชุดที่ 4 ด้านความมีวินัย นี้แล้วจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจตระหนักในความสำคัญและปัญหา ในด้านความมีวินัย
- 2) เพื่อฝึกปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านความมีวินัย
- 3) เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในด้านความมีวินัยให้มีความยั่งยืน

2. แนวการปฏิบัติกิจกรรม

แนวการปฏิบัติชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีวินัยมีดังนี้

ก่อนเรียนชุดกิจกรรม

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ระหว่างเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ครูนำเล่าเรื่องจากนิทานโดยใช้กิจกรรมเล่าเรื่องจากนิทาน “เมืองมีระเบียบ” และตอบคำถาม
- 2) ให้นักเรียนดูคลิปวิดีโอจากยูทูปโดยใช้กิจกรรมเรื่อง วินัยของคนญี่ปุ่น เขาเริ่มฝึกกันตั้งแต่ ที่โรงเรียน และตอบคำถาม

หลังเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 2) การประเมินผล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาซักถามนักเรียนแบบไม่เป็นทางการและการใช้แบบทดสอบด้านคุณธรรมจริยธรรม การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีวินัย

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
 2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
- *****
1. การที่นักเรียนควบคุมตนเองประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบแบบแผน มีเหตุผลและเป้าหมาย ในการปฏิบัติตามตารางเวลา เข้าเรียนตรงเวลา มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. การพึ่งตนเองในการศึกษาเล่าเรียน
 - ข. ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน
 - ค. การมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียน
 - ง. ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน
 2. พฤติกรรมของบุคคลใดต่อไปนี้ จัดว่าเป็นคนมีวินัย
 - ก. เล่นสเก็ตบอร์ดบนทางเท้าหรือถนน
 - ข. ข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย
 - ค. เป็นอาสาสมัครขายดอกไม้ รูปเทียนบูชาพระ
 - ง. มีส่วนร่วมกับงานกีฬาของ โรงเรียนหรือจังหวัด
 3. พฤติกรรมใดจัดเป็นการแสดงความมีวินัยที่เหมาะสม
 - ก. เล่นกับเพื่อนในห้องสมุด
 - ข. ทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง
 - ค. เข้าคิวซื้อตั๋วเพื่อชมภาพยนตร์
 - ง. ลงจากรถในขณะที่รถติดไฟแดง

4. นักเรียนคิดว่ากฎระเบียบต่างๆ ในสังคม มีประโยชน์อย่างไร
- เป็นแนวทางให้ประพฤติปฏิบัติ
 - ช่วยควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
 - ไม่ให้เกิดการทะเลาะวิวาท แยกความสามัคคี
 - ช่วยควบคุมพฤติกรรมในสังคมให้อยู่กันอย่างมีความสุข
5. พี่เห็นนักเรียนรุ่นน้องคนหนึ่งเดินกินขนม แล้วทิ้งถุงขนมลงบนสนามหญ้า ถ้านักเรียนเป็นพี่นักเรียนจะอย่างไร
- เฉยๆ เพราะบางทีตนเองก็เผลอทำเหมือนกัน
 - เตือนให้ทิ้งที่ถังขยะเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ผู้พบเห็น
 - หยิบไปทิ้ง เพื่อความสวยงามของบริเวณ โรงเรียน
 - บอกให้นักเรียนคนนั้นหยิบไปทิ้งที่ถังขยะ เพราะครูสอนไว้

กิจกรรมศึกษาชีวิตบันทึกเสียงการบรรยายธรรมะ

“รู้ธรรม แต่ไม่มีธรรมะ”

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีระเบียบวินัย

เรื่อง รู้ธรรมะแต่ไม่มีธรรมะ

เปิดชีวิต บทธรรมะ รู้ธรรมะแต่ไม่มีธรรมะ

บทธรรมะ รู้ธรรมะแต่ไม่มีธรรมะ

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

...ธรรมะเป็นสิ่งที่ต้องมี มิใช่มีแต่เรียนรู้ เรากำลังมีปัญหาเรื่องเรียนธรรมะ รู้ธรรมะ แต่ไม่มีธรรม สันติสุขในโลกจึงไม่มี ซึ่งเป็นกันทั่วโลก ในโลกรู้เรื่องศาสนา ศีลธรรม แต่การปฏิบัติหายากเป็นอย่างนี้มากขึ้นทุกที รู้ในฐานะเป็นวิชาหนึ่งที่เรียน แต่ไม่มีการอบรมให้มีธรรมะตามที่เรียนรู้ จำแต่ธรรมะคือคำสั่งสอน ไม่รู้ว่าธรรมะเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติให้อยู่กับตัวเขวachsenจึงไม่กลัวบาปทั้งที่รู้ธรรมะ ทำให้พ่อแม่ร้อนใจ น้ำตาไหล สามารถฆ่าพ่อแม่ได้หากขัดขวางสิ่งที่เขาประสงค์ตามความอยากความเจริญสมัยใหม่ เขวachsenรู้ธรรมะแต่ไม่มีธรรมะ

เด็กๆ ของเราควรประกอบด้วยองค์คุณ 7 ประการคือ

1. รักซื่อสัตย์กตัญญูต่อบิดามารดา เสียสละชีวิตเพื่อบิดามารดา
2. เคารพเชื่อฟังครูอาจารย์และพระสงฆ์
3. รักเพื่อน ว่าเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายไม่เห็นแก่ตัว เพราะมีความรักเพื่อน
4. กล้าบุญ กลัวบาป ขยะแขยงอบายมุข
5. บังคับความรู้สึกลำบาก ที่เป็นกิเลสได้
6. รู้หน้าที่ ถิ่นว่าการทำหน้าที่ของมนุษย์ครบถ้วน ถูกต้อง คือการปฏิบัติธรรม
7. เข้าถึงใจความเป็นชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

คำว่ารู้กับคำว่ามีธรรมะ ต่างกัน รู้คือเรียนรู้ เก่ง สอบได้ แต่มีคือมีธรรมะอยู่ที่ชีวิต กาย และใจ การรู้ธรรมะแต่ไม่มีธรรมะเพราะขาดการบังคับตนเอง ขาดความละเอียด ความกลัวบาป คือ ขาดทมะ หิริ โอตตัปปะ เมื่อเกิดปัญหาความขัดข้อง ก็หาทางออก โดยวิธีการที่มีมีธรรมะ ทำอย่างมีความรู้มากแต่ไม่มีธรรมะ การมีธรรมะสามารถทำได้ง่ายๆ คือ ทุกๆ คนทำหน้าที่ของตนเองถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ตามที่ตนมีหน้าที่ คือ การมีธรรมะอย่างแท้จริง เดี่ยวนี้คนจึงเฝงทำหน้าที่ ทำอย่างจำใจเพราะต้องการเงิน ประโยชน์ ไม่รัก ไม่สนุกในการทำงาน เพราะไม่มีธรรมะ การทำงานเป็นการปฏิบัติธรรม คุณค่าสูงสุดของมนุษย์คือ การทำหน้าที่อย่างมนุษย์ด้วยความพอใจ ด้วยความสนุก เป็นบุญเป็นกุศลอย่างแท้จริง

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีระเบียบวินัย
เรื่อง รู้ธรรมะแต่ไม่มีธรรมะ

นักเรียนฟังซีดี รู้ธรรมะแต่ไม่มีธรรมะ แล้วจงตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในธรรมะ

.....
.....

2. บอกคำสำคัญของธรรมะมา 3 คำ พร้อมบอกความหมาย

.....
.....

3. ใจความสำคัญของธรรมะคืออะไร

.....
.....
.....

4. ข้อคิดที่ได้จากธรรมะ

.....
.....
.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในธรรมะ

กิจกรรมเล่าเรื่องจากนิทาน “เมืองมีระเบียบ”

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีระเบียบวินัย
นิทานเรื่อง เมืองมีระเบียบ

ที่เมืองมีระเบียบ ทุกอย่างถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ดันไม้ปลูกเป็นแถว เป็นแนวอย่างสวยงาม ถนนหนทางก็ดูสะอาดตา ไร่ชยะ เด็กๆทุกคนถูกสอนว่าหลังกลับจากโรงเรียน ต้องเก็บอุปกรณ์การเรียน ทั้งสมุด ปากกา ดินสอ ตำราเรียนของตนเองให้เป็นที่เป็นทาง เป็นระเบียบเรียบร้อย เมื่อจะทำการบ้านจะได้หยิบฉวยมาทำได้โดยไม่ต้องเสียเวลาค้นหา รวมทั้ง หักแบ่งเวลาให้เป็นระเบียบ กล่าวคือ เวลาเรียน เวลาเล่น เวลาทำการบ้าน เวลาอ่านหนังสือ และ เวลาพักผ่อน ซึ่งถือเป็นการหัดให้มีความรับผิดชอบ เป็นคนที่สามารถจัดระเบียบชีวิตของตนเอง ในแต่ละวันด้วย เด็กๆ ทุกคนฝึกปฏิบัติการ “จัดระเบียบ” จึงทำการบ้านเสร็จอย่างรวดเร็วและถูกต้อง มีเวลาเหลือสำหรับทบทวนบทเรียน อีกทั้งการบ้านก็ไม่ค้างคั่ง ได้เข้านอนแต่หัวค่ำ และตื่นเข้าไปโรงเรียนในวันถัดไป

แล้ววันหนึ่งเจ้าเมืองมีระเบียบได้เรียกเด็กๆ ในเมืองมาประชุมพร้อมกัน “เด็กๆ ทุกคนฟังให้ดี ตอนนี้เมืองของเราเกิดปัญหาขึ้นเล็กน้อย แต่เด็กๆ ไม่ต้องเป็นห่วง ถ้าเราช่วยกันยึดมั่นในความเป็นระเบียบ เมืองของเราก็จะผ่านพ้นปัญหานี้ไปได้” เจ้าเมืองระเบียบบอกกับเด็กๆ เด็กๆ ทุกคนต่างอยากรู้อะไรเกิดขึ้น จึงพูดคุยกันเสียงอ้ออึ้งกันไปหมด ‘แผ่นดิน’ เด็กจอมชนประจำเมือง จึงถามเจ้าเมืองด้วยความสงสัย “มีปัญหอะไรหรือครับท่านเจ้าเมือง ท่านช่วยบอกให้พวกเราทราบทีเถอะ เราจะได้ช่วยกันแก้ไขเจ้าเมืองมีระเบียบได้ฟังดังนั้นจึงตอบไปว่า “ใช่สินะ เด็กๆ อย่างพวกเจ้าควรจะรู้เอาไว้ เพราะเป้าหมายของมันก็คือพวกเจ้า” เจ้าเมืองอธิบายต่อว่า “ทุกๆ ร้อยปี เจ้าปีศาจไร้ระเบียบจะออกอาละวาด โดยจะทำให้เด็กในเมืองของเราซึมซับความไร้ระเบียบจากมัน และในที่สุดเด็กผู้นั้นก็จะกลายเป็นพลเมืองไร้ระเบียบ และถูกพาตัวไปที่เมืองไร้ระเบียบ ไม่ได้กลับมาอีก และบัดนี้กาลเวลาที่เวียนมาครบร้อยปีแล้ว เราจึงออกมาเตือนเด็กๆ ทุกคนด้วยความเป็นห่วงเจ้าเมืองบอกถึงวิธีการป้องกันตนเองจากปีศาจไร้ระเบียบ นั่นก็คือ เด็กๆ ทุกคนจะต้องยึดมั่นในแนวทางของเมือง คือ จัดบ้านให้เป็นระเบียบ จัดเครื่องเขียนแบบเรียนให้เป็นที่เป็นทาง เป็นระเบียบเรียบร้อย และที่สำคัญ ห้ามทิ้งของใช้ส่วนตัวเกะกะ เพราะไม่อย่างนั้น เจ้าปีศาจไร้ระเบียบจะมาหาเด็กๆ ถึงบ้านแต่สำหรับเด็กชายแผ่นดินซึ่งมีนิสัยซุกซน กลับเกิดนึกสนุกอยากไปท่องเมืองไร้ระเบียบดูสักครั้งเมื่อกลับถึงบ้าน เขาจึงรื้อของออกจากกระเป๋านักเรียนก่อนจะออกไปวิ่งเล่น โดยที่เจ้าปีศาจไร้ระเบียบ ได้ซ่อนตัวเฝ้ามองอยู่ เมื่อเห็นดังนั้นจึงหัวเราะชอบใจ แล้วเข้ามากระซิบว่า” แผ่นดิน .. ไปเป็นพลเมืองไร้ระเบียบกันเถอะ เมืองของเราสนุกนะ” พูดจบ มันก็หัวเราะเสียงดัง ทำให้แผ่นดินนึกสนุกตามไปด้วย ทั้งยังข่วนเข้าไปให้แผ่นดินเล่นต่อไปจนลืมเวลา ลืมว่าเอาอุปกรณ์การเรียนไว้ที่ใบบ้าง คือนั้นแผ่นดินกลับไปโดยไม่ได้ทำการบ้านครั้นเมื่อตื่นขึ้น แผ่นดินมองไปรอบตัว เห็นข้าวของรกรุงรัง ทุกอย่างกระจัดกระจาย ไร้ระเบียบ งาน ซาม ซ้อนที่ควรอยู่ในห้องครัว กลับมาอยู่ในห้องนอนของเขา อุปกรณ์ทำสวนวางเกลื่อนอยู่บนโต๊ะหนังสือ” ฮ่า ฮ่า ฮ่า ขอต้อนรับสู่เมืองไร้ระเบียบ” เสียงหนึ่งดังมาจากประตู “ก่อนที่เธอจะได้เป็นพลเมืองไร้ระเบียบอย่างเต็มตัว เธอจะต้องผ่านการทดสอบและฝึกที่จะอยู่กับความไร้ระเบียบให้ได้ ฮ่า ฮ่า ฮ่า” ปีศาจไร้ระเบียบบอกกับแผ่นดินก่อนเดินจากไปแผ่นดินได้ฟังดังนั้น ก็รู้สึกหวาดกลัว นี่หรือเมืองไร้ระเบียบที่เจ้าเมืองระเบียบเคยบอก ท้องฟ้าสีหม่นๆ ทุกอย่างดูระเกะระกะ รดราวิงวักไขว้ไร้ระเบียบ เด็กนักเรียนแต่งตัวมอมแมม หน้าตาหม่นหมอง รื้อหาข้าวของอุปกรณ์การเรียนให้วุ่นวาย สายโค้งแล้วยังไม่ได้ไปโรงเรียนเสียที “ช่วยด้วยๆ ฉันไม่อยากอยู่ที่นี้แล้ว” แผ่นดินร้องตะโกน แล้วก็นึกถึงคำของเจ้าเมืองมีระเบียบที่บอกว่า “สิ่งที่สามารถป้องกันเด็กๆ จากเจ้าปีศาจได้ก็คือความ มีระเบียบ” นึกได้ดังนั้นแผ่นดินจึงรีบจัดข้าวของในบ้านให้เป็นระเบียบ เรียบร้อย งาน ซาม ซ้อน กลับไปที่ห้องครัว อุปกรณ์ทำสวนไปอยู่ที่ของมัน เครื่องเขียนแบบเรียนกลับมาอยู่ที่โต๊ะทำการบ้าน ไม่นานทุกอย่าง

ก็สะอาดเอี่ยม น่าอยู่และมีระเบียบขึ้นทันตาทันใดนั้น แสงสว่างก็ปกคลุมเมืองไว้ระเบียบ ผู้คนที่เคย
 เสรำหมองก็หน้าตาสดใสขึ้น ความไว้ระเบียบหายไปหมดสิ้น “ขอต้อนรับทุกคนกลับบ้าน”
 เสียงเจ้าเมืองมีระเบียบดังกึกก้อง “เป็นอย่างไบบ้างแผ่นดิน ได้ไปเที่ยวเมืองไว้ระเบียบมา สนุกมั๊ย
 อยากกลับไปอีกหรือเปล่า” แผ่นดินรีบตอบเจ้าเมืองทันทีว่า “ผมไม่อยากจะไปอีกแล้ว เจ็ดแล้วครับ”
 “ดีแล้วละ แม้ว่าสิ่งที่เธอทำไปนั้นจะเกิดจากความนึกสนุกชุกชุก แต่ก็ต้องขอชมเธอที่รู้ตัว แล้วใช้
 ความมีระเบียบต่อสู้กับปีศาจไว้ระเบียบ จนสามารถกลับมาบ้านได้สำเร็จ ทั้งยังพาพลเมืองคนอื่นๆ
 ที่เคยถูกสาปกลับมาได้อีกด้วย” แผ่นดินอมยิ้มด้วยความภูมิใจ “จำไว้ละ คนที่มีระเบียบ ก็เพราะใจ
 เขามีระเบียบ เมื่อใจเขามีระเบียบ เขาก็จะรู้ตัว จัดสิ่งของต่างๆ รอบตัวเขาให้มีระเบียบ” เจ้าเมืองมี
 ระเบียบบ้างกับเด็กๆ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ทุกคนก็อาศัยอยู่ในเมืองมีระเบียบอย่างมีความสุข
 ส่วนแผ่นดินก็ยึดมั่นในระเบียบวินัยของเมืองเป็นอย่างดี สิ่งนี้เองทำให้แผ่นดิน โตขึ้นเป็นพลเมืองมี
 ระเบียบ และประสบความสำเร็จในการเรียนและหน้าที่การงานดีในอนาคตด้วยเด็กๆ ทำอะไรต้อง
 หัดให้รู้ตัว การรู้ตัวอยู่เสมอจะทำให้เป็นคนมีระเบียบ และคนที่มีระเบียบดีแล้ว จะสามารถเล่าเรียน
 และทำการงานต่างๆ ได้โดยถูกต้อง รวดเร็ว จะเป็นคนที่สร้างความสำเร็จและความเจริญให้แก่ตนเอง
 แก่ส่วนรวม ในอนาคตได้อย่างแน่นอน

ที่มา : พระบรมราชาบาท พระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือ “วันเด็ก” ประจำปี 2521

12 ธันวาคม พุทธศักราช 2520

กิจกรรมดูจากยูทูป วินัยของคนญี่ปุ่น...เขาเริ่มฝึกกันตั้งแต่...ที่โรงเรียน

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีระเบียบวินัย เรื่อง วินัยของคนญี่ปุ่น...เขาเริ่มฝึกกันตั้งแต่...ที่โรงเรียน

ให้นักเรียนดูจากคลิปวิดีโอ จากยูทูป

โรงเรียนในประเทศญี่ปุ่น เด็กชั้นประถม 1 – 6 ส่วนใหญ่มักจะเดินไปโรงเรียน โดยจะมีการรวมตัวกันตามจุดต่างๆ เดินแถวไปโรงเรียน โดยจะมี “ซิลเวอร์ซัง” ซึ่งเป็นผู้สูงอายุในชุมชนที่เกษียณอายุแล้ว จะมาคอยทำหน้าที่ดูแลและรักษาความปลอดภัยให้เด็กนักเรียน ทั้งขาไปและจากกลับ

เด็กจะใส่หมวกสีเหลือง เพราะเป็นสีที่เห็นได้ชัดเจน เพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง โดยผู้ใหญ่จะสังเกตได้ง่าย และสามารถให้ความช่วยเหลือได้

เด็กนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล จะไม่ใส่ชุดนักเรียน เพื่อให้เด็กรู้จักสร้างสรรค์ แสดงออกในการแต่งกายที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิตประจำวัน และเป็นการบ่งชี้เอกลักษณ์ของเด็กคนนั้นๆ แต่ก็มีโรงเรียนที่แต่งชุดเครื่องแบบในโรงเรียนเอกชน

ตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน เด็กจะเปลี่ยนรองเท้าเป็นแบบเดียวกันและเก็บให้เป็นระเบียบเพื่อความสะอาดของห้องเรียน และไม่ต้องการให้มีความแตกต่างของรองเท้าที่อาจจะมียี่ห้อ ราคา และราคาแพง เด็กนักเรียน จะไม่มีการพกเงินไปโรงเรียน เพราะที่โรงเรียนจะไม่มีร้านขายของ ไม่มีตู้ขายอัตโนมัติ ทุกเช้าก่อนเริ่มเรียน จะมีการตรวจเช็ค ว่า นักเรียนพกผ้าเช็ดหน้าและกระดาษทิชชู มาหรือไม่ เพื่อการรักษาความสะอาดและสุขอนามัย ถ้าลืมจะถูกหักคะแนน และมีผ้าเช็ดหน้าสำรองให้ยืม และจะมีการซักถามว่า มีใครไม่สบายหรือไม่ ถ้ามีก็ต้องใช้ผ้าปิดปาก ดูแลตัวเองไม่ให้แพร่ไปยังเพื่อน และทุกคนก็จะมีกระดาษทิชชูที่หลังห้องเรียน จะมีกระดาษเขียนเป้าหมายของเด็กๆ ปิดไว้เพื่อเตือนให้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ให้ไว้ เช่น ผมจะไม่มีสายอีก หนูจะยกมือตอบคำถามให้บ่อยขึ้น

เด็กนักเรียนจะมีการเปลี่ยนที่นั่งกันทุก 1 เดือน หรือ ทุก 3 เดือน โดยให้เด็กผู้ชายออกไปยืนรอนอกห้อง แล้วให้เด็กผู้หญิงจัด โต๊ะและเลือกที่นั่งก่อน แล้วจึงให้เด็กผู้ชายเขามาเลือกที่นั่ง โดยไม่รู้ว่าจะได้นั่งคู่กับใคร เป็นการทำความรู้จักกัน เรียนรู้ ปรับตัว สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความสามัคคีกับเพื่อนนักเรียน

การเรียนการสอน

1. มักจะเน้นการเรียนนอกห้องเรียน เพื่อเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ในการเรียนภาษาญี่ปุ่น เด็กจะถูกขานมาอ่านคนละประโยคเอง ไม่มีการชี้หรือบังคับ
3. การเรียนมักจะปล่อยให้เด็กได้ทำอะไรได้อย่างอิสระ เรียนด้วยความสุข สนุก
4. ครูจะไม่มีการดู หรือต่อว่านักเรียนที่คุยกันในห้องเรียน เด็กนักเรียนจะมีความตั้งใจในการเรียน แข่งกันตอบ แข่งขันกันอย่างเต็มที่ เด็กที่ตอบจะได้ติดป้ายชื่อขึ้นบนกระดาน
5. วิชาดนตรีทำให้เด็กๆ มีจิตใจที่อ่อนโยน โรงเรียนก็จะจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาดนตรี
6. ครูจะให้เด็กเป็นคนคิดเอง ว่าจะต้องทำอะไร ตัดสินใจเองว่า เรื่องนี้ควรทำ เรื่องนั้นต้องทำอะไร

เรื่องอาหารการกิน

1. ห้องครัวจะมีการรักษาสะอาดอย่างมาก ไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าไป
2. เด็กจะถูกฝึกให้สัมผัสรสชาติอาหารต่างๆ ให้มากๆ เด็กจะถูกเปลี่ยนจากอาหารที่ไม่ชอบ ให้ชอบมากขึ้น โดยจะมีการทำเป็นชิ้นเล็กๆ หรือบด หรือโดยการผสมกับอาหารที่ชอบ
3. แม่ครัวจะนำตัวอย่างอาหารมาให้ชม ซึ่งอาหารจะผ่านการจัดจากทีมโภชนาการ เด็กๆ จะได้สารอาหารครบถ้วนทั้ง ข้าว ผัก เนื้อ ปลา และนม
4. เด็กจะเป็นคนคัดอาหารด้วยตนเอง หลังจากที่ทำความเคารพขอบคุณอาหารแล้ว ถ้าอาหารที่รับมามากเกินไป สามารถนำกลับไปคืน ไม่มีการกินเหลือ เป็นการสร้างนิสัยการรู้จักความพอดี
5. หลังจากทานอาหารเสร็จ ทุกคนจะช่วยกันเก็บภาชนะให้เรียบร้อย เก็บพับกล่องนม เพื่อนำไปรีไซเคิล (Recycle) ช่วยกันทำความสะอาด เก็บกวาดห้องเรียน แยกขยะเปียกแห้งรีไซเคิล ดังนั้น นิสัยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ จะถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก
6. หลังอาหาร ก็จะเป็นเวลาเล่น เด็กๆ จะเรียน 2 ชั่วโมง และจะได้พัก 15 นาที เด็กเล็กๆ จะใส่หมวกสีแดง เพื่อให้เด็กโตระมัดระวังความปลอดภัย
7. ในวิชาพลศึกษา เด็กๆ จะต้องนำอุปกรณ์ออกมาเอง เมื่อเรียนเสร็จก็ต้องเก็บอุปกรณ์ เพื่อสร้างนิสัยการเสียสละเพื่อส่วนรวม การเล่นก็จะให้เด็กได้มีการวางแผน เพื่อที่จะกำหนดว่าจะชนะอย่างไร

ก่อนจะเลิกเรียน

1. จะมีการประชุมกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ผ่านมา 1 วัน สิ่งที่ดีที่เพื่อนทำให้ก็จะมีการชมเชย สิ่งใดที่ผิดพลาด ก็จะนำกลับไปแก้ไข คุณครูก็จะช่วยสรุปว่าให้เด็กทุกคนทำดีทุกวัน

2. ก่อนกลับบ้านก็จะมีเสียงตามสาย จากนักเรียนรุ่นพี่ จะกล่าวคำล้าลา และย้ำเตือนว่าเรื่องของพรุ่งนี้ อย่าลืมทำตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ อย่าลืมของ และดูแลรักษาสุขภาพตนเอง

ความเห็นเพิ่มเติม สิ่งที่เราเห็นว่า เป็นสิ่งที่ดี นำนำไปประยุกต์ใช้ก็คือ...

1. คนญี่ปุ่นจะเน้นเรื่องอนามัยส่วนบุคคล ในการใช้ผ้าปิดปาก เมื่อรู้ว่า ตนเองไม่สบาย ก็ต้องไม่แพร่เชื้อโรค โดยการใส่ผ้าปิดปาก

2. การย้ำเป้าหมายความตั้งใจที่จะทำให้สำเร็จ พุดถึงข้อผิดพลาดที่ต้องได้รับการแก้ไข

3. การฝึกการพูด เท่าที่ผมรู้จักคนญี่ปุ่น ทุกคนจะวิธีการมีการพูดที่ดี มีสไตล์การพูดเป็นของตนเอง

4. ความสะอาดและความเป็นระเบียบ ที่ถูกฝึกกันมาตั้งแต่เด็ก ทำให้มองไปทางไหนในประเทศญี่ปุ่นก็จะมีแต่ความสะอาดตา และทุกคนจะให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด

5. คนญี่ปุ่นจะมีความรับผิดชอบอาหารของตนเอง ไม่กินเหลือทิ้ง โดยอาหารแต่ละมื้อจะเน้นคุณค่าสารอาหาร แคลอรี และแม่ครัวจะต้องมีใบอนุญาต โดยหลายๆ อาชีพของคนญี่ปุ่น มักจะต้องมีการออกใบอนุญาต

แล้วคุณมีวินัยมากน้อยแค่ไหน ?

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีระเบียบวินัย
เรื่อง วินัยของคนญี่ปุ่น...เขาเริ่มฝึกกันตั้งแต่...ที่โรงเรียน

นักเรียนดูคลิปวิดีโอแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ

.....
.....

2. บอกคำสำคัญของสิ่งที่ปรากฏในคลิปวิดีโอพร้อมบอกความหมาย

.....
.....

3. คลิปวิดีโอที่คุณสอนอะไรแก่นักเรียน

.....
.....
.....
.....

4. ข้อคิดที่ได้จากคลิปวิดีโอ

.....
.....
.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอ

แบบทดสอบหลังเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีระเบียบวินัย

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบหลังเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ

1. พฤติกรรมใดจัดเป็นการแสดงควมมีวินัยที่เหมาะสม
 - ก. เล่นกับเพื่อนในห้องสมุด
 - ข. ทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง
 - ค. เข้าคิวซื้อตั๋วเพื่อชมภาพยนตร์
 - ง. ลงจากรถในขณะที่รถติดไฟแดง

2. การที่นักเรียนควบคุมตนเองประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบแบบแผน มีเหตุผลและเป้าหมายในการปฏิบัติตามตารางเวลา เข้าเรียนตรงเวลา มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. การพึ่งตนเองในการศึกษาเล่าเรียน
 - ข. ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน
 - ค. การมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียน
 - ง. ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน

3. นักเรียนคิดว่ากฎระเบียบต่างๆ ในสังคม มีประโยชน์อย่างไร
 - ก. เป็นแนวทางให้ประพฤติปฏิบัติ
 - ข. ช่วยควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
 - ค. ไม่ให้เกิดการทะเลาะวิวาท แดกความสามัคคี
 - ง. ช่วยควบคุมพฤติกรรมในสังคมให้อยู่กันอย่างมีความสุข

4. พี่เห็นนักเรียนรุ่นน้องคนหนึ่งเดินกินขนม แล้วทิ้งถุงขนมลงบนสนามหญ้า ถ้านักเรียนเป็นพี่นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. เฉยๆ เพราะบางทีตนเองก็เผลอทำเหมือนกัน
 - ข. เตือนให้ทิ้งที่ถังขยะเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ผู้พบเห็น
 - ค. หยิบไปทิ้ง เพื่อความสวยงามของบริเวณโรงเรียน
 - ง. บอกให้นักเรียนคนนั้นหยิบไปทิ้งที่ถังขยะ เพราะครูสอนไว้
5. พฤติกรรมของบุคคลใดต่อไปนี้เป็นคนมีวินัย
- ก. เล่นสเก็ตบอร์ดบนทางเท้าหรือถนน
 - ข. ข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย
 - ค. เป็นอาสาสมัครขายดอกไม้ รูปเทียนบูชาพระ
 - ง. มีส่วนร่วมกับงานกีฬาของโรงเรียนหรือจังหวัด

เฉลยแบบทดสอบ**ชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านความมีระเบียบวินัย**

ก่อนเรียน

1. ค
2. ข
3. ค
4. ง
5. ค

หลังเรียน

1. ค
2. ง
3. ค
4. ค
5. ข

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนประกอบชุดกิจกรรมที่ 4
ด้านความมีวินัย

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	ประจำ 2	บางครั้ง 1	ไม่เคย 0
1. เครื่องแบบถูกต้องตามระเบียบโรงเรียน			
2. ส่งงานที่ได้รับมอบหมายทันตามกำหนด			
3. เข้าเรียนตรงเวลา			
4. การทำความเคารพครู			
5. การปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน			
6. ความเรียบร้อยในการเข้าแถวตอนเช้า			
7. เครื่องแบบสะอาดเรียบร้อย			
8. มาโรงเรียนทันเวลา			
9. สมุดบันทึกหรือสมุดแบบฝึกหัดเป็นระเบียบเรียบร้อย			
10. ความตั้งใจในเวลาเรียน			
รวม			
รวมคะแนนทั้งหมด			

สรุปนักเรียนมีพฤติกรรมความมีวินัย อยู่ในระดับ

- ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติประจำ” ไม่นเกิน 4 ข้อ)
- ไม่ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติบางครั้ง” เกิน 4 ข้อ)

ชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ

ประกอบด้วย

1. จุดประสงค์และแนวการปฏิบัติกิจกรรม
2. แบบทดสอบก่อนเรียน
3. กิจกรรมการศึกษาบทกลอนการไหว้
4. กิจกรรมนิทานสอนใจด้วยเก้าอี้คนแก่
5. กิจกรรมเพลงน้อมกายวาจาใจ
6. แบบทดสอบหลังเรียน
7. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ชุดที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ

จุดประสงค์ และแนวการปฏิบัติกิจกรรม

1. จุดประสงค์ของชุดกิจกรรม

เมื่อนักเรียนได้เรียนจากชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ชุดที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ นี้แล้วจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจตระหนักในความสำคัญและปัญหา ด้านการมีสัมมาคารวะ
- 2) เพื่อฝึกปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านการมีสัมมาคารวะ
- 3) เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในด้านการมีสัมมาคารวะให้มีความยั่งยืน

2. แนวการปฏิบัติกิจกรรม

แนวการปฏิบัติชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะมีดังนี้

ก่อนเรียนชุดกิจกรรม

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ระหว่างเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนอ่านบทกลอนจากกิจกรรม “การศึกษบทกลอนการไหว้” และตอบคำถาม
- 2) ครูเล่านิทานสอนใจโดยใช้กิจกรรม “นิทานสอนใจเรื่องถ้วยเก่ากับคนแก่” และตอบคำถาม
- 3) ครูเปิดซีดีเพลงและให้นักเรียนร่วมร้องเพลง โดยใช้กิจกรรม “เพลงน้อมกาย วาจาใจ” และตอบคำถาม

หลังเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 2) การประเมินผล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาซักถามนักเรียนแบบไม่เป็นทางการและการใช้แบบทดสอบด้านคุณธรรมจริยธรรม การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
 2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
- *****
1. ประโยชน์เป็นลูกชายผู้อำนวยการวิทยาลัย วันนี้พ่อของประโยชน์ไปประชุมที่จังหวัด ประโยชน์ตื่นสาย จึงมาเข้าแถวไม่ทัน ถ้านักเรียนเป็นประโยชน์ จะทำอย่างไร
 - ก. ขอโทษ พ่อไม่อยู่เลยไม่มีใครปลุก
 - ข. ขอโทษครับ วันนี้ผมตื่นสายไปหน่อยครับ
 - ค. ไม่ต้องทำอะไร เพราะฉันเป็นลูกของผู้อำนวยการ
 - ง. ไม่ต้องทำอะไร เพราะครูเกรงใจผู้อำนวยการอยู่แล้ว
 2. นำทิพย์เป็นนักเรียนที่เรียบร้อย พุดจาไพเราะอ่อนหวาน เป็นที่รักของทุกคน นิตยาอยากให้ครูรักบ้างจึงลงทำตามอย่างนำทิพย์ นักเรียนเป็นนำทิพย์นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ช่วยเป็นกำลังใจให้นิตยา
 - ข. บอกให้นิตยาเป็นตัวของตัวเองจะดีกว่า
 - ค. ดีใจที่นิตยาเห็นว่าเป็นสิ่งดีและจะช่วยสอนให้นิตยา
 - ง. เป็นกำลังใจให้และแนะนำในสิ่งที่ดีให้นิตยาได้ทำอย่างถูกต้อง
 3. วารุณีเห็นชายชราคนหนึ่งเดินเข้ามาในโรงเรียน ยิ้มมองซ้ายมองขวา ดูเหมือนว่าไม่รู้จะไปไหน นักเรียนเป็นวารุณี จะทำอย่างไร
 - ก. เดินเข้าไปถามว่า “มหาไคร”
 - ข. ตะโกนถามว่า “ลุงมหาไครค่ะ”
 - ค. เดินเข้าไปถามว่า “มหาไคร” แล้วพาไป
 - ง. เดินไปสวัสดี แล้วถามว่า “มหาไครค่ะ” แล้วบอกทาง

4. วิทยาลัยมีหนังสือเชิญผู้ปกครองมาร่วมงานในวันพ่อ พ่อของวีระจบแต่ชั้น ป.4 และมีอาชีพขับมอเตอร์ไซค์รับจ้าง วีระไม่อยากให้พ่อมาเพราะอายเพื่อน แต่ครูบอกว่าต้องมาร่วมงานให้ได้ พ่อของวีระก็มาร่วมงานตามที่วิทยาลัยเชิญ เมื่อถึงที่จัดงานพ่อกำลังจะหาที่นั่ง นักเรียนเป็นวีระนักเรียนจะพูดกับพ่ออย่างไร
- พ่อ! มานั่งตรงนี้ครับ
 - พ่อ! มานั่งนี่! เดี่ยวครู่จะห rokok
 - พ่อ... มานั่งนี่เถอะ ตรงนั้นไม่ใช่ที่นั่งเรา
 - พ่อ! บอกว่าอย่างไรเป็นใจ ไม่นำมาเลย!
5. ประทีปตามพ่อและแม่ไปทำบุญที่วัดในวันมาฆบูชา เมื่อเข้าไปนั่งในศาลาวัดได้พักใหญ่ ประทีปเกิดปวดท้องอยากเข้าห้องน้ำ ประทีปจะทำอย่างไร
- ลุกเดินไปห้องน้ำอย่างรวดเร็ว
 - ลุกยืน แล้วก้มหลังค่อยๆ เดินออกไป
 - ลุกเดิน แล้วก้มหลังเดินไปอย่างรวดเร็ว
 - ลุกยืน แล้วก้มหลังเดินไปอย่างรวดเร็ว

กิจกรรม การศึกษาบทกลอนการไหว้

ใบความรู้ ประกอบชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ

เรื่อง ฟังบทบทกลอน การไหว้

การทักทายแบบไทยแต่โบราณ
กริยาทำด้วยความจริงใจ

นั่นคือการประนมมืยยกขึ้นไหว้
ธรรมเนียมไทยใครต่างรู้จักดี

อานุภาพพลังแห่งการไหว้
เป็นมงคลดงงามแก่ชีวี

ธำรงไว้ความหมายคู่ศักดิ์ศรี
เครื่องบ่งชี้ดีงามน้อมนบคน

การไหว้เป็นมารยาทอันลุ่มลึก
เปิดรับสิ่งที่เป็นสิริมงคล

ความรู้ลึกของจิตคิดกุศล
พร้อมพร้อมความสุขล้วนพันพองภัย

มาเริ่มต้นยกมือไหว้เพื่อทายทัก
ช่วยฟื้นฟูวัฒนธรรมของคนไทย

จะได้รับความรักจากผู้ใหญ่
ยกมือไหว้สวัสดิ์คืออย่างเคยชิน

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ
เรื่อง ฟังบทกลอนการไหว้

นักเรียนอ่านบทกลอนจบ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในบทกลอน

.....
.....

2. บอกคำสำคัญ 3 คำของบทกลอน พร้อมบอกความหมาย

.....
.....

3. ใจความสำคัญของบทกลอนคืออะไร

.....
.....
.....

4. ข้อคิดที่ได้จากบทกลอน

.....
.....
.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในบทกลอน

กิจกรรมนิทานสอนใจ เรื่อง ถ้วยเก่ากับคนแก่

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ นิทานสอนใจเรื่อง ถ้วยเก่ากับคนแก่

ครั้งหนึ่ง มีบ้านหลังหนึ่งมีสามี ภรรยา ลูกชาย และอาม่าแก่ๆ คนหนึ่ง อาม่าแก่ๆ มากและไม่แข็งแรง มีอาการมือสั่นตลอดเวลา ทำให้ถือของลำบาก โดยเฉพาะ เวลาที่อาม่าทานข้าวร่วมกับครอบครัว อาม่าจะถือชามข้าวได้ลำบากและทำข้าวหกลงบน โต๊ะตลอดเวลา

ลูกสะใภ้อาม่ารำคาญกับเรื่องนี้มาก จึงปรึกษากับสามีว่าเวลาอาม่า ทานข้าวเขาจะทำข้าวหกเกลื่อนโต๊ะ นางทนไม่ได้เพราะมันทำให้รู้สึกกินข้าวไม่ลง สามีก็ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะเขาไม่สามารถทำให้อาม่าหายมือสั่นได้

อีกไม่กี่วัน ลูกสะใภ้ก็พูดกับสามีเรื่องนี้อีกว่าจะไม่แก้ไขอะไรเลยหรือ นางทนไม่ได้แล้ว หลังจากโต้เถียงกันไปสักพัก สามีก็ยอมตามภรรยา โดยเมื่อถึงเวลาทานข้าว เขาจะจัดให้แม่นั่งแยกโต๊ะต่างหากเพียงคนเดียว และใช้ถ้วยข้าวเล็กๆ บินๆ เพราะอาม่าทำถ้วยแตกบ่อยๆ

เมื่อถึงเวลาทานข้าวอาม่าเศร้าใจมาก เพราะอาม่าก็ไม่มีปัญญาจะแก้ไขอะไรได้ นางนึกถึงอดีตที่นางเลี้ยงลูกชายด้วยความรักเสมอมา นางไม่เคยบ่นต่อความเหน็ดเหนื่อย และเวลาที่ลูกชายเจ็บไข้ นางก็ดูแลอย่างดี เวลาลูกชายมีปัญหา ก็ช่วยแก้ไขทุกครั้ง แต่ตอนนี้อาม่ารู้สึกว่าลูกทั้งอาม่าเสียใจมาก

หลายวันผ่านไป อาม่ายังเศร้าใจ รอยยิ้มเริ่มจางหายไปจากใบหน้าของเขา หลานชายน้อยๆ ของอาม่าซึ่งเฝ้าดูทุกอย่างมาตลอดก็เข้ามาปลอบใจและบอกคุณย่าว่า เขาว่าคุณย่าเสียใจมากที่พ่อแม่ของเขาทำแบบนี้ แต่หลานชายมีวิธีที่จะให้อาม่ากลับไปทานข้าวร่วมกับทุกคนได้

ความหวังเริ่มเกิดขึ้นในหัวใจของหญิงชรา จึงถามหลานชายว่าจะทำอย่างไร หลานก็ตอบว่าเขินนี้ให้คุณย่าแกล้างชามของคุณย่าแตกแตกเหมือนกับไม่ได้ตั้งใจ อาม่าได้ฟังก็แปลกใจแต่เด็กน้อยยืนยันว่าให้คุณย่าทำตามที่บอก ที่เหลือปล่อยเป็นหน้าที่ของหลานเอง

และแล้วเมื่อได้เวลาอาหารเย็น หญิงชราที่ตัดสินใจทำตามหลานพูด เพื่อจะดูว่าหลานมีแผนอะไร หญิงชราชกถ้วยข้าวเก่าที่เต็มไปด้วยรอยบิ่นขึ้นแล้ว แกล้างปล่อยลงบนพื้นเหมือนกับหลุมมือ ถ้วยข้าวเก่าๆ แตกกระจายยับเยิน

ลูกสะใภ้เห็นด้วยแตกเสียวหายก็ลุกขึ้นเตรียมจะดำน้ำอาบมา แต่ลูกชายตัวน้อยของนาง กลับชิงพูดขึ้นมาก่อนว่า

“คุณย่าทำไมทำขามแตกหมดเลยล่ะครับ หนูกะว่าจะเก็บไว้ให้คุณแม่ใช้ตอนแก่ นะ แล้วคุณแม่จะได้ใช้ขามเก่าที่ไหนกันล่ะเนี่ย...”

ลูกสะใภ้เมื่อได้ยินลูกชายพูดเช่นนี้ก็หน้าซีดและดำน้ำอาบมาไม่ออกอีกต่อไป นางรู้ทันทีว่า สิ่งที่น่าจะทำจะเป็นตัวอย่างให้ลูกชายของนางปฏิบัติเมื่อนางแก่ตัวลง นางรู้สึกอับอายและตำหนิกับ การกระทำของตัวเอง ตั้งแต่นั้นมาทุกคนก็ทานข้าวรวมกันมาตลอด นิตานสอนใจ

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ
นิทานสอนใจ เรื่อง ถ้วยแก่กับคนแก่

นักเรียนอ่านนิทานสอนใจจบแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

1. การมีสัมมาคารวะ หมายความว่าอย่างไร

.....

.....

.....

2. จากนิทานเรื่องนี้ให้ข้อคิดอย่างไร

.....

.....

.....

3. ความสำคัญของการมีสัมมาคารวะมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

4. นักเรียนสามารถนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

กิจกรรม เพลงน้อมกายวาจาใจ

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ เรื่อง เพลงน้อมกายวาจาใจ

ทำนอง จะขอกีร์รับขอ

เนื้อร้อง ศ.อำไพ สุจริตกุล

แม่หรือ เพื่อนจ๋า	บอกว่าจำได้หมายมั่น
ยอมรับ ให้คอยเตือนรับ	ถ้วนสำคัญ สัญญาดี
อย่าหลง หวันไหว	ปากใจให้ตรงถ้วนถึ
อายเพื่อน อายครู อายพี่	หากใครไม่มีสัตย์จริงใจ
น้อมกาย เมื่อพบ	เคารพคุณครู ผู้ใหญ่
มารยาท อ่อน โยนแบบไทย	ซึ่งใจนารักนักรหนา
ศึกษา แล้วแก้ไข	ผิดไปก็ไม่เสียหน้า
สำรวจ กาย ใจ วาจา	พัฒนาสมเป็นเด็กดี

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ
เรื่อง เพลงน้อมกายวาจาใจ

นักเรียนฟังซีดีเพลงน้อมกายวาจาใจจบแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในเพลง

.....
.....

2. บอกคำสำคัญของเพลงพร้อมบอกความหมาย

.....
.....

3. ใจความสำคัญของเพลงคืออะไร

.....
.....
.....

4. ข้อคิดที่ได้จากเพลง

.....
.....
.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในเพลง

แบบทดสอบหลังเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
 2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ

1. วารุณีเห็นชายชราคนหนึ่งเดินเข้ามาในโรงเรียน ยิ้มมองซ้ายมองขวา ดูเหมือนว่าไม่รู้จะไปไหน นักเรียนเป็นวารุณี จะทำอย่างไร
 - ก. เดินเข้าไปถามว่า “มาหาใคร”
 - ข. ตะโกนถามว่า “ลุงมาหาใครคะ”
 - ค. เดินเข้าไปถามว่า “มาหาใคร” แล้วพาไป
 - ง. เดินไปสวัสดี แล้วถามว่า “มาหาใครคะ” แล้วบอกทาง
 2. น้ำทิพย์เป็นนักเรียนที่เรียบร้อย พุดจาไพเราะอ่อนหวาน เป็นที่รักของทุกคน นิตยาอยากให้ครูรักบ้างจึงลองทำตามอย่างน้ำทิพย์ นักเรียนเป็นน้ำทิพย์นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ช่วยเป็นกำลังใจให้นิตยา
 - ข. บอกให้นิตยาเป็นตัวของตัวเองจะดีกว่า
 - ค. ดีใจที่นิตยาเห็นว่าเป็นสิ่งดีและจะช่วยสอนให้นิตยา
 - ง. เป็นกำลังใจให้และแนะนำในสิ่งที่ดีให้นิตยาได้ทำอย่างถูกต้อง
 3. ประโยชน์เป็นลูกชายผู้อำนวยการวิทยาลัย วันนี้พ่อของประโยชน์ไปประชุมที่จังหวัด ประโยชน์ตื่นสาย จึงมาเข้าแถวไม่ทัน ถ้านักเรียนเป็นประโยชน์ จะทำอย่างไร
 - ก. ขอโทษ พ่อไม่อยู่เลยไม่มีใครปลุก
 - ข. ขอโทษครับ วันนี้ผมตื่นสายไปหน่อยครับ
 - ค. ไม่ต้องทำอะไร เพราะฉันเป็นลูกของผู้อำนวยการ
 - ง. ไม่ต้องทำอะไร เพราะครูเกรงใจผู้อำนวยการอยู่แล้ว

4. ประทีปตามพ่อและแม่ไปทำบุญที่วัดในวันมาฆบูชา เมื่อเข้าไปนั่งในศาลาวัดได้พักใหญ่ ประทีปเกิดปวดท้องอยากเข้าห้องน้ำ ประทีปจะอย่างไร
- ก. ลูกเดินไปห้องน้ำอย่างรวดเร็ว
 - ข. ลูกยืน แล้วก้มหลังค่อยๆ เดินออกไป
 - ค. ลูกเดิน แล้วก้มหลังเดินไปอย่างรวดเร็ว
 - ง. ลูกยืน แล้วก้มหลังเดินไปอย่างรวดเร็ว
5. วิทยาลัยมีหนังสือเชิญผู้ปกครองมาร่วมงานในวันพ่อ พ่อของวีระจบแต่ชั้น ป.4 และมีอาชีพขับมอเตอร์ไซค์รับจ้าง วีระไม่อยากให้พ่อมาเพราะอายเพื่อน แต่ครูบอกว่าต้องมาร่วมงานให้ได้ พ่อของวีระก็มาร่วมงานตามที่วิทยาลัยเชิญ เมื่อถึงที่จัดงานพ่อกำลังจะหาที่นั่ง นักเรียนเป็นวีระนักเรียนจะพูดคุยกับพ่ออย่างไร
- ก. พ่อ! มานั่งตรงนี้ครับ
 - ข. พ่อ! มานั่งนี่! เดี่ยวครูว่าห rokok
 - ค. พ่อ... มานั่งนี่เถอะ ตรงนั้นไม่ใช่ที่นั่งเรา
 - ง. พ่อ! บอกว่าอย่างไรทำไมไม่นำมาเลย!

เฉลยแบบทดสอบ
ชุดกิจกรรมที่ 5 ด้านการมีสัมมาคารวะ

ก่อนเรียน

1. ข
2. ง
3. ง
4. ก
5. ข

หลังเรียน

1. ง
2. ง
3. ข
4. ข
5. ก

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนประกอบชุดกิจกรรมที่ 5
ด้านการมีสัมมาคารวะ

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	ประจำ 2	บางครั้ง 1	ไม่เคย 0
1. พุดไฟเราะ สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน			
2. มีสัมมาคารวะ			
3. มีความอ่อนน้อมถ่อมตนเหมาะกับกาลเทศะ			
4. ไม่ก้าวร้าว หรือข่มขู่ผู้อื่นทั้งโดยทางวาจาและท่าทาง			
5. มีความสุภาพทั้งกายและใจ			
6. มีความสุภาพในการซักถามปัญหาทั้งกับครูและเพื่อน			
7. รู้จักกล่าวคำขอโทษ ขอบคุณ			
8. มีมารยาทที่ดีเพื่ออยู่ต่อหน้าครูและเพื่อน			
9. มีความมั่นใจในตัวเอง			
10. ไม่ถูกลูกเหยียดหยามเพื่อน			
รวม			
รวมคะแนนทั้งหมด			

สรุปนักเรียนมีพฤติกรรมการมีสัมมาคารวะ อยู่ในระดับ

- ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติประจำ” ไม่เกิน 4 ข้อ)
- ไม่ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติบางครั้ง” เกิน 4 ข้อ)

ชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด

ประกอบด้วย

1. จุดประสงค์และแนวการปฏิบัติกิจกรรม
2. แบบทดสอบก่อนเรียน
3. กิจกรรมฟังการบรรยายธรรมะ “จิตสะอาดปราศจากฐลี”
4. กิจกรรมนิทานแม่คนผู้เกลียดความสะอาด
5. กิจกรรมเพลงชีวิตใหม่
6. แบบทดสอบหลังเรียน
7. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด

จุดประสงค์ และแนวการปฏิบัติกิจกรรม

1. จุดประสงค์ของชุดกิจกรรม

เมื่อนักเรียนได้เรียนจากชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ชุดที่ 6 ด้านความสะอาด นี้แล้วจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจตระหนักในความสำคัญและปัญหา ในด้านความสะอาด
- 2) เพื่อฝึกปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านความสะอาด
- 3) เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในด้านความสะอาดให้มีความยั่งยืน

2. แนวการปฏิบัติกิจกรรม

แนวการปฏิบัติชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาดมีดังนี้

ก่อนเรียนชุดกิจกรรม

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ระหว่างเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนฟังการบรรยายธรรมะ โดยใช้กิจกรรมฟังการบรรยายธรรมะ “จิตสะอาด ปราศจากธุลี” และตอบคำถาม
- 2) ครูเล่านิทาน โดยใช้กิจกรรม “นิทานแม่แม่มดผู้เกียดความสะอาด” และตอบคำถาม
- 3) ครูเปิดซีดีเพลงและให้นักเรียนร่วมร้องเพลง โดยใช้กิจกรรม “เพลงชีวิตใหม่” และตอบคำถาม

หลังเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 2) การประเมินผล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาซักถามนักเรียนแบบไม่เป็นทางการและการใช้แบบทดสอบด้านคุณธรรมจริยธรรม การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
 2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
- *****
1. สุดสวยเป็นเด็กที่มีฐานะครอบครัวค่อนข้างขัดสน สุดสวยมีชุดนักเรียนไม่ที่ชุด พอถึงฤดูฝน สุดสวยไม่ค่อยชอบ เพราะซักเสื้อผ้าไม่ค่อยแห้ง ถ้านักเรียนเป็นสุดสวยนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ใส่อุปกรณ์ซักผ้า เพราะถ้าซักแล้วเดี๋ยวจะไม่แห้ง
 - ข. ไม่ต้องซักเสื้อผ้า เพราะกลัวไม่แห้ง แต่ผึ่งลมไว้จะ ได้ไม่เหม็น
 - ค. รีบซักผ้าแล้วบิดให้แห้งให้มากที่สุด แล้วตากไว้ในที่มีลมผ่านสะดวก
 - ง. รีบซักผ้าแล้วนำไปตากในที่ที่มีลมผ่านสะดวก หากไม่แห้งก็ให้เตารีดทับจนแห้ง
 2. วันนี้นักคิดแต่งกายด้วยชุดนักเรียนสะอาดและใหม่ ซึ่งก่อนมาวิทยาลัย แม่กำชับให้ดูแลเครื่องต่างกายให้ดีอย่างให้สกปรก ถ้านักเรียนเป็นนักคิดจะทำอย่างไร
 - ก. ไม่ต้องทำอะไร เพราะถ้าสกปรกก็จะซักตัวเอง
 - ข. ไม่ต้องทำอะไร เพราะถ้าสกปรกบอกแม่ว่าเพื่อนแกล้ง
 - ค. เพิ่มความระมัดระวังให้มากขึ้น เพราะไม่อยากให้เสื้อผ้าสกปรก
 - ง. เพิ่มความระมัดระวังให้มากขึ้น เพราะเพื่อนจะได้เอาเป็นแบบอย่าง
 3. วิทยาลัยอยู่ติดกับคลอง นักเรียนส่วนใหญ่ชอบนำขนมไปนั่งกินบริเวณทำน้ำ เมื่อกินเสร็จก็โยนเปลือกหรือถุงพลาสติกลงไป ถ้านักเรียนเป็นประธานนักเรียนของวิทยาลัยนี้ จะทำอย่างไร
 - ก. จัดที่นั่งให้เป็นระเบียบ และนำถังขยะมาวางไว้ในบริเวณที่มีที่นั่งทุกจุด
 - ข. ให้ทิ้งที่ถังขยะ ไม่ทิ้งจะถูกเสียค่าปรับ
 - ค. นำถังขยะไปไว้ที่คนส่วนใหญ่ชอบนั่ง
 - ง. เฉย ๆ เพราะครูไม่ได้เข้มงวดที่บริเวณนี้

4. คณะกรรมการนักเรียนกำลังประชุมกันเพื่อจะหาวิธีการจัดการกับใบไม้ในบริเวณหน้าโรงเรียน ซึ่งมีจำนวนมาก ถ้านักเรียนเป็นคนหนึ่งที่เกี่ยวข้องประชุมจะอย่างไร
- ให้มีผู้รับผิดชอบดูแล และมันกวาดเมื่อมีใบไม้
 - ให้ทำปุ๋ยหมักเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ในการเพาะปลูก
 - ให้เผาเพื่อเป็นการทำลายให้หมดไป โรงเรียนจะได้สะอาดขึ้น
 - ให้ตัดต้นไม้เพราะจะได้ไม่มีใบไม้ร่วมอีก โรงเรียนจะได้สะอาดขึ้น
5. ในวันหยุดครอบครัวของสฤยุทธ์ไปเที่ยวทะเลชมนม เมื่อไปถึงได้ลงเล่นน้ำและเดินชมบริเวณต่างๆ จนทั่วชายหาด เขาสังเกตเห็นว่าบริเวณชายหาดมีขยะที่สกปรกและมีกลิ่นเหม็น ถ้านักเรียนเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลบริเวณดังกล่าว นักเรียนจะอย่างไร
- คอยจับตาดูผู้ที่ทิ้งขยะแล้วถือว่าทันที
 - รีบกำจัดขยะแล้วช่วยกันหาวิธีป้องกัน
 - รีบกำจัดขยะเพราะกลัวเสียภาพลักษณ์
 - ไม่ต้องทำอะไร เพราะชายหาดไม่ใช่ของเราคนเดียว

การปฏิบัติธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะต้องทำเป็นประจำสม่ำเสมอต่อเนื่อง และต้องตั้งใจ ทำกันอย่างจริงจังและหมั่นสังเกตแก้ไข ปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา อย่าลืมนึกว่าประสบการณ์ต่างๆ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติธรรมนั้น มีคุณค่าเสมอ เป็นเหมือนกระจกเงาสะท้อนให้เราเห็นว่า กาย วาจา และใจของเรา บริสุทธิ์เพียงใด ในทุกอิริยาบถที่เคลื่อนไหว ต้องฝึกใจให้หยุดนิ่งตรง ศูนย์กลางกายอยู่ตลอดเวลา เปรียบเสมือนลมหายใจเข้าออก โดยปรับอารมณ์ให้สบายและเบิกบาน อยู่เสมอ เพราะสภาพใจที่จะเข้าถึงธรรมได้ ใจต้องสดชื่น เบิกบาน

การทำใจให้เบิกบานแจ่มชื่น เป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนให้ติดเป็นนิสัย เมื่อมีเรื่องราวอะไร มากระทบใจ ความขุ่นมัวจะอยู่ในใจของเราได้ไม่นาน อาจจะอยู่เพียงชั่วครู่เดียว หรือ ไม่มีอยู่เลย หากฝึกใจได้อย่างนี้ จะเป็นเสมือนเกราะป้องกันภัยแก่เรา คอยขจัดปัดเป่าสิ่งที่จะทำให้เกิด ความเครียด ความขัดเคืองใจ หรือความขุ่นข้องหมองใจทั้งหลายให้หมดสิ้นไป

เมื่อตั้งใจฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งต่อไป สักวันหนึ่งจะต้องเข้าถึงพระธรรมกาย และ พระธรรมกายนี้แหละ คือ เป้าหมายของชีวิต เป็นที่พึ่งอันประเสริฐที่มีอยู่แล้วในตัวของเรา เมื่อเข้าถึงแล้ว แม้อยู่เพียงลำพังเราก็ไม่ว่าเหว สามารถที่จะพึ่งตนเองได้ เพราะใจใสสว่างอยู่ภายใน รู้สึกอบอุ่นปลอดภัย แม้แตกกายทำลายขั้นขึ้นไป ก็ไม่หวาดหวั่นต่อมรณภัย เพราะรู้ว่ามีสุคติเป็นที่ไป ดังนั้นขอให้ตั้งใจปฏิบัติให้เข้าถึงพระธรรมกายกันให้ได้

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด
เรื่อง จิตสะอาดปราศจากทุจริต

นักเรียนฟังซีดีบทธรรมะ จิตสะอาดปราศจากทุจริตจบแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในธรรมะ

.....
.....

2. บอกคำสำคัญของธรรมะมา 3 คำ พร้อมบอกความหมาย

.....
.....

3. ใจความสำคัญของธรรมะคืออะไร

.....
.....
.....

4. ข้อคิดที่ได้จากธรรมะ

.....
.....
.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในธรรมะ

กิจกรรมนิทาน แม่ मदผู้เกลียดความสะอาด

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด

เรื่อง แม่ मदผู้เกลียดความสะอาด

บนยอดเขาแห่งหนึ่ง ยังมีปราสาทหลังใหญ่ตั้งตระหง่านอยู่ท่ามกลางความรกรกชฎของพื้นป่า เป็นที่อยู่ของแม่มดสาวสวยมานานนับร้อยปี ภายในห้องเหม็นอับและสกปรก แม่มดคนนี้ชื่อแม่มดพริ้ง วันๆ จะขลุกอยู่แต่ภายในปราสาททำการทดลองวุ่นวายไปหมด

วันนี้แม่มดพริ้งมีงานให้เจ้ากาดำสมุนคู่ใจทำ “กาดำ แกลงไปจับเด็กมาให้ข้าสิบคน ข้าจะปรุงยฆานานวิเศษ ที่จะทำให้ข้าควบคุมเด็กทุกคนในเมืองนี้ได้” แม่มดขยหน้าขึ้นหัวเราะเสียงแหลมดังอย่างน่ากลัว “แต่เจ้าอย่าลืมนะ ว่าข้าต้องการเด็กที่สกปรกที่สุด ผมเผ้ารุงรัง หน้าตาเกราะกรังไปด้วยขี้ตา ขี้มูก เล็บมือเล็บเท้าดำ พิเศษหน่อยตรงที่มีขี้ฟันเยอะๆ จะทำให้ยาได้รสชาติเข้มข้นขึ้น แกร็บไปจัดการซะ”

ณ หมู่บ้านผักขม ชาวบ้านที่นี้อยู่กันอย่างสงบสุข มีเด็กๆ ที่เกเรอยู่บ้าง วันนี้เจ้าหมูฮ้วนหัวหน้ากลุ่มซุกซวนเพื่อนๆ รวม 10 คน หนีไปเที่ยวในป่ากัน เด็กๆ วิ่งเล่นไล่จับกันอย่างสนุกสนาน

แล้วแผนการชั่วร้ายก็เกิดขึ้น กาดำปลอมตัวเป็นยายแก่ใจดีในมือถือตะกร้าบรรจุผลไม้เต็ม บินตรงเข้าไปในกลุ่มเด็กๆ “นี่แน่ะ หลานๆ มาแบ่งผลไม้ไปกินกันสิ” ยายแก่ก็แจกผลไม้กับเด็กๆ หลังจากทีทุกคนกินอิ่ม ต่างก็จะรีบกลับบ้าน แต่กาดำในร่างยายแก่ร้องเรียกไว้ “เดี๋ยวก่อน หลานๆ ยายมีข้อเสนอ ถ้าพวกเธอทุกคนทำได้ ไม่ว่าจะอยากกินอะไรหรืออยากไปไหนยายก็จะจัดการให้”

เด็กทั้งสิบคนหันกลับมาฟังข้อเสนอ เมื่อยายแก่ บอกข้อเสนอเสร็จสรรพก็ย้าว่า ภายในสองอาทิตย์ให้กลับมาเจอตนที่เดิม และห้ามบอกผู้ใหญ่เด็ดขาด เด็กทุกคนรับคำแล้วจึงแยกย้ายกันกลับบ้าน

หมูฮ้วนกลับมาที่เจอแม่อยู่ที่บ้าน แม่ให้หมูฮ้วนไปอาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้า เพื่อมารอกินข้าว หมูฮ้วนหายไปในห้องน้ำครู่เดียวก็กลับออกมากินข้าว ก่อนนอน แม่บอกให้แปรงฟันและพรงนี้เช้าอย่าลืมสระผมอาบน้ำไปโรงเรียน แต่ไม่มีเสียงตอบรับคำจากหมูฮ้วนเลย เพื่อนของหมูฮ้วนทุกคนก็เป็นเช่นเดียวกับหมูฮ้วน

วันแล้ววันเล่า พวกเด็กๆ ทั้ง 10 คน ก็ไม่ยอมอาบน้ำ แปรงฟัน สระผม ปล่อยให้เล็บมือเท้าดำปื พ่อแม่ ครู อาจารย์ และผู้ใหญ่ตักเตือนก็ไม่สนใจ จนถึงวันนัดเด็กทั้งกลุ่มต่างก็พากันไปยังที่นัดหมายเด็กๆ ไม่รู้เลยว่าตลอดเวลา กาคำเฝ้าตามดูพฤติกรรมของเด็กๆ อยู่อย่างพึงพอใจ

“ยาย พวกเรามาตามนัดแล้วจ๊ะ เด็กๆ ร้องเรียกหาเจ้ากาคำ” “ดีจริง ถ้างั้นยายจะพาไปเที่ยวป่าที่พวกหลานๆ ยังไม่เคยไป ที่นั่นมีอาหารอร่อยมากกว่านี้อีกหลายเท่า” กาคำตอบพร้อมกับแอบร้ายเวทมนต์ชั้นระยะทางให้เด็กถึงปราสาทแม่มดพริ้งอย่างรวดเร็ว

“ยินดีต้อนรับ หนูน้อยน่ารักของฉันทุกคน ฉันเตรียมอาหารและของเล่นต่างๆ ไว้ในห้องโถงใหญ่ ตามฉันมาสิ” แม่มดพริ้งเชื้อเชิญ เด็กๆ มัวแต่เพลิดเพลินกับของเล่น และอาหารแปลกๆ สีสันสวยงาม จึงถูกแม่มดพริ้งจับขังรวมกันได้อย่างง่ายดาย แม่มดพริ้งกำชับกาคำให้เฝ้าพวกเด็กๆ ให้ดีก่อนจะรีบออกไปเก็บรากไม้ที่เขาอีกลูกหนึ่ง

เด็กทุกคนตกใจกลัวร้องไห้คร่ำครวญ เสียงดังออกมานอกปราสาท โชคดีมีนางฟ้าผู้อารีเหาะผ่านมาได้ยื่นเข้าจึงแวะเข้ามาดู ขณะนั้นกาคำมัวแต่จับหลับอยู่ เด็กๆ รีบเล่าเรื่องให้นางฟ้าฟังจนหมดและขอร้องให้นางฟ้าช่วย

“นางฟ้าช่วยพวกเธอออกจากปราสาทไม่ได้ นางฟ้ารู้แต่ว่าแม่มดคนนี้เกลียดความสะอาด นางฟ้าช่วยได้เพียงเสกของบางอย่างให้กับพวกเธอเท่านั้น” นางฟ้าเสกใส่น้ำใสสะอาดขึ้นมาพร้อมสมุนไพร ยาสีฟัน ยาสระผม แป้ง และเสื้อผ้าชุดใหม่ พร้อมทั้งปล่อยเด็กๆ ออกมาจากกรงขัง และจับเจ้ากาคำขังไว้แทน แล้วก็จากไป

เด็กทุกคนพร้อมใจกันกระโดดลงสระ เพื่อชำระร่างกายให้สะอาดที่สุด เป็นเวลาเดียวกับที่แม่มดพริ้งกลับมา แม่มดพริ้งได้กลิ่นความหอมสะอาดที่อ่อนแรง ร่างกายก็เริ่มแก้ตัวลงอย่างรวดเร็ว ในที่สุดก็ล้มลงขาดใจตาย เวทย์มนต์ทั้งหลายก็เสื่อมคลายไป กาคำกลายเป็นกาธรรมดาๆ ส่งเสียงร้อง กา กา บินหายลับไปในป่าพวกเด็กๆ ก็ปรากฏตัวขึ้นในหมู่บ้าน ต่างพากันดีอกดีใจ ขอบคุณนางฟ้าอารี และให้สัญญาว่าจะรักษาความสะอาดด้วยตัวเองทุกวัน ผู้ใหญ่ทุกคนต่างนิยมชมชอบสนับสนุนในการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วยความรักและ ความอบอุ่น

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด
เรื่อง แม่ मदผู้เกลียดความสะอาด

นักเรียนอ่านนิทานจบแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ในนิทาน ความสะอาด หมายความว่าอย่างไร

.....
.....
.....

2. จากนิทานเรื่องนี้ให้ข้อคิดอย่างไร

.....
.....
.....

3. ความสำคัญของความสะอาด มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

4. นักเรียนสามารถนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

กิจกรรม เพลงชีวิตใหม่

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด

เรื่อง เพลงชีวิตใหม่

ทำนอง สมศรี 1992

คำร้อง โอจี

ศีลธรรมห่างหายจากไปหลายปี
 นี้จะเป็นคนดีรับหรือหนทางมืดมัว
 ศีลธรรมอยู่ไหนห่างจิตใจคนเลยทำชั่ว
 ความทุกข์ทับถมนำกลัวความชั่วคุดังพิษยา
 โอ้...เป็นเพียงนี้เขี้ยวหรือ โลกเรา
 ใจไม่นำมัวเมาดื่มเหล้าเข้าเียนเรื่อยมา
 พ่อแม่สั่งสอนกลับแรงแงอนดูไม่เข้าท่า
 ไม่เชื่อองค์พระสงฆ์มาชีวาคลุกเคล้าน้ำจันทร์
 ไปรด...มาฟังอีกเถิดหนา
 สิ่งที่เคยทำมาลืมเถิดหนาทำใจให้มัน
 มาฟังคำพระละความชั่วจิตใจสุขสันต์
 อดีตนั้น ไม่สำคัญลืมวันที่ยันมืดมัว
 กลับมา เถิดหนากลับมา เรียนธรรม
 ละชีวิตมืดดำดื่มธรรมทุกคน
 จะไม่เกลือกกลั้วสิ่งขวนขวายให้ใจหมองหม่น
 จิตใจจะไม่ร้อนรนทุกคนเป็นดาวความดี

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด
เรื่อง เพลงชีวิตใหม่

นักเรียนฟังซีดีเพลงชีวิตใหม่จบแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในเพลง

.....
.....

2. บอกคำสำคัญของเพลงพร้อมบอกความหมาย

.....
.....

3. ใจความสำคัญของเพลงคืออะไร

.....
.....
.....

4. ข้อคิดที่ได้จากเพลง

.....
.....
.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในเพลง

แบบทดสอบหลังเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบหลังเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
 2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
- *****
1. วิทยาลัยอยู่ติดกับคลอง นักเรียนส่วนใหญ่ชอบนำขนมไปนั่งกินบริเวณท่าน้ำ เมื่อกินเสร็จก็โยนเปลือกหรือถุงพลาสติกลงไป ถ้านักเรียนเป็นประธานนักเรียนของวิทยาลัยนี้ จะทำอย่างไร
 - ก. ให้ทิ้งที่ถังขยะ ไม่ทิ้งจะถูกเสียค่าปรับ
 - ข. นำถังขยะไปไว้ที่คนส่วนใหญ่ชอบนั่ง
 - ค. เฉยๆ เพราะครูไม่ได้เข้มงวดที่บริเวณนี้
 - ง. จัดที่นั่งให้เป็นระเบียบ และนำถังขยะมาวางไว้ในบริเวณที่มีที่นั่งทุกจุด
 2. สูดสวยเป็นเด็กที่มีฐานะครอบครัวค่อนข้างขัดสน สูดสวยมีชุดนักเรียนไม่ก็ชุด พอถึงฤดูฝน สูดสวยไม่ค่อยชอบ เพราะซักเสื้อผ้าไม่ค่อยแห้ง ถ้านักเรียนเป็นสุดสวยนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ใส่เสื้อผ้าซ้ำ เพราะถ้าซักแล้วเดี๋ยวจะไม่แห้ง
 - ข. ไม่ต้องซักเสื้อผ้า เพราะกลัวไม่แห้ง แต่ฝึกลมไว้จะได้ไม่เหม็น
 - ค. รีบซักผ้าแล้วบิดให้แห้งให้มากที่สุด แล้วตากไว้ในที่มีลมผ่านสะดวก
 - ง. รีบซักผ้าแล้วนำไปตากในที่ที่มีลมผ่านสะดวก หากไม่แห้งก็ให้เตารีดทับจนแห้ง
 3. วันนี้กิตติแต่งกายด้วยชุดนักเรียนสะอาดและใหม่ ซึ่งก่อนมาวิทยาลัย แม่กำชับให้ดูแลเครื่องต่างกายให้ดีย่างไรให้สกปรก ถ้านักเรียนเป็นกิตติจะทำอย่างไร
 - ก. ไม่ต้องทำอะไร เพราะถ้าสกปรกก็จะซักตัวเอง
 - ข. ไม่ต้องทำอะไร เพราะถ้าสกปรกบอกแม่ว่าเพื่อนแกล้ง
 - ค. เพิ่มความระมัดระวังให้มากขึ้น เพราะไม่อยากให้เสื้อผ้าสกปรก
 - ง. เพิ่มความระมัดระวังให้มากขึ้น เพราะเพื่อนจะได้เอาเป็นแบบอย่าง

4. ในวันหยุดครอบครัวของสรยุทธไปเที่ยวทะเลขนอม เมื่อไปถึงได้ลงเล่นน้ำและเดินชมบริเวณต่างๆ จนทั่วชายหาด เขาสังเกตเห็นว่าบริเวณชายหาดมีขยะที่สกปรกและมีกลิ่นเหม็น ถ้านักเรียนเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลบริเวณดังกล่าว นักเรียนจะอย่างไร
- ก. คอบจับตาคูผู้ทิ้งขยะแล้วตื้อว่าทันที
 - ข. รีบกำจัดขยะแล้วช่วยกันหาวิธีป้องกัน
 - ค. รีบกำจัดขยะเพราะกลัวเสียภาพลักษณ์
 - ง. ไม่ต้องทำอะไร เพราะชายหาดไม่ใช่ของเราคนเดียว
5. คณะกรรมการนักเรียนกำลังประชุมกันเพื่อจะหาวิธีการจัดการกับใบไม้ในบริเวณหน้าโรงเรียน ซึ่งมีจำนวนมาก ถ้านักเรียนเป็นคนหนึ่งที่เข้าร่วมประชุมจะอย่างไร
- ก. ให้มีผู้รับผิดชอบดูแล และมันกวาดเมื่อมีใบไม้
 - ข. ให้ทำปุ๋ยหมักเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ในการเพาะปลูก
 - ค. ให้เผาเพื่อเป็นการทำลายให้หมดไป โรงเรียนจะได้สะอาดขึ้น
 - ง. ให้ตัดต้นไม้เพราะจะได้ไม่มีใบไม้ร่วมอีก โรงเรียนจะได้สะอาดขึ้น

เฉลยแบบทดสอบ
ชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด

ก่อนเรียน

1. ก
2. ค
3. ก
4. ข
5. ข

หลังเรียน

1. ง
2. ค
3. ก
4. ข
5. ข

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนประกอบชุดกิจกรรมที่ 6 ด้านความสะอาด

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	ประจำ 2	บางครั้ง 1	ไม่เคย 0
1. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย			
2. รักษาความสะอาดของเสื้อผ้า			
3. สมุดบันทึกหรือแบบฝึกหัดมีความสะอาด			
4. ช่วยรักษาความสะอาดห้องเรียน			
5. การใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างถูกต้องและการดูแลรักษา			
6. มีนิสัยรักความสะอาด			
7. ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยในสะอาด			
8. ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ			
9. มีจิตใจแจ่มใสอยู่เสมอ			
10. ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น			
รวม			
รวมคะแนนทั้งหมด			

สรุปนักเรียนมีพฤติกรรมความสะอาด อยู่ในระดับ

- ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติประจำ” ไม่เกิน 4 ข้อ)
- ไม่ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติบางครั้ง” เกิน 4 ข้อ)

ชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคี

ประกอบด้วย

1. จุดประสงค์และแนวการปฏิบัติกิจกรรม
2. แบบทดสอบก่อนเรียน
3. กิจกรรมการศึกษาฟังเพลง “สามัคคีประเทศไทย”
4. กิจกรรมนิทานคติ “ชวานากับกิ่งไผ่”
5. กิจกรรมวีรกรรมของชาวบ้านบางระจันทร์
6. แบบทดสอบหลังเรียน
7. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคี

จุดประสงค์ และแนวการปฏิบัติกิจกรรม

1. จุดประสงค์ของชุดกิจกรรม

เมื่อนักเรียนได้เรียนจากชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ชุดที่ 7 ด้านความสามัคคี นี้แล้วจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญและปัญหา ในด้านความสามัคคี
- 2) เพื่อฝึกปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านความสามัคคี
- 3) เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในด้านความสามัคคีให้มีความยั่งยืน

2. แนวการปฏิบัติกิจกรรม

แนวการปฏิบัติชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคีมีดังนี้

ก่อนเรียนชุดกิจกรรม

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ระหว่างเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนฟังซีดีเพลงและร่วมร้องเพลง โดยใช้กิจกรรมการศึกษาฟังเพลง “สามัคคีประเทศไทย” และตอบคำถาม
- 2) ครูเล่านิทานคติโดยใช้กิจกรรมนิทานคติ “ชวานากับกิ่งไผ่” และตอบคำถาม
- 3) ให้นักเรียนอ่านวีรกรรมของชาวบ้านบางระจันท์ โดยใช้กิจกรรม วีรกรรมของชาวบ้านบางระจันท์ และตอบคำถาม

หลังเรียนชุดกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 2) การประเมินผล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาซักถามนักเรียนแบบไม่เป็นทางการและการใช้แบบทดสอบด้านคุณธรรมจริยธรรม การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคี

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ

1. การกระทำในข้อใดแสดงถึงความสามัคคี
 - จ. มงคลและน้อยหน่านำเงินไปมอบให้มูลนิธิเด็ก
 - ฉ. สรยุทธกับเพื่อนนำสิ่งของไปบริจาคที่บ้านพักคนชรา
 - ช. ชาญยุทธกับเพื่อนๆ ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน
 - ซ. กฤษณะชวนสุพัศตราไปบริจาคโลหิตที่สภากาชาดไทย

2. การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองคองกัน โดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม ไม่ยุ่งยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ตรงกับความหมายของใด
 - จ. ความมีน้ำใจ
 - ฉ. ความมีวินัย
 - ช. ความสามัคคี
 - ซ. ความเสียสละ

3. ภาพยนตร์เรื่องใดแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของด้านความสามัคคีมากที่สุด
 - จ. ขุนศึก
 - ฉ. แผลเก่า
 - ช. บางระจัน
 - ซ. สุริโยทัย

4. ในช่วงโมงสังคมนา ครูต้องการให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเรื่อง มารยาทไทย ในห้องสมุด โดยให้นักเรียนเลือกว่าจะทำงานเดี่ยวหรืองานกลุ่ม ถ้านักเรียนเป็นนอຍหน้า นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. เลือกทำงานกลุ่ม เพราะจะได้ช่วยเหลือและปรึกษาหารือกัน
 - ข. เลือกทำงานกลุ่ม เพราะทำหลายคนสนุกดี มีเพื่อน มีคนช่วยทำงาน
 - ค. เลือกทำงานเดี่ยว เพราะคิดว่าตนเองน่าจะทำงานออกมาได้ดีมากกว่าคนอื่น
 - ง. เลือกทำงานเดี่ยว เพราะว่าถ้าทำงานกลุ่มกลัวว่าเพื่อนๆ จะไม่ช่วยกันทำงาน
5. ธรรมชาติและเพื่อนๆ ได้รับมอบหมายให้ช่วยขายบัตรสอยดาวในงานประจำปีของโรงเรียน ธรรมชาติประชุมกลุ่มเพื่อน เพื่อเตรียมตัววางแผนการทำงาน ธรรมชาติเป็นคนหนึ่งที่มีมักจะหลีกเลี่ยงในการทำงานกับเพื่อนเสมอ ถ้านักเรียนเป็นธรรมชาติ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ไม่ใช่สุชาติทำงาน เพราะเกรงว่าจะล่าช้า
 - ข. เปิดโอกาสให้สุชาติทำงานเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ
 - ค. บอกสุชาติว่าคนที่เอาเปรียบคนอื่น เป็นคนไม่ดี
 - ง. พยายามให้สุชาติทำงานให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

กิจกรรมฟังเพลง “สามัคคีประเทศไทย”

ใบความรู้ ประกอบชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคี

เรื่อง เพลงสามัคคีประเทศไทย

ศิลปิน : คาราบาว

มีความทรงจำดีๆ มีความสุขที่ใดๆ จงบอกใครๆ ว่านี่คือแผ่นดินนี้
แผ่นดินอันเป็นตำนาน ผู้คนมีอิมพิฟใจ จงบอกเขาไป ว่านี่คือแผ่นดินไทย
บางทีก็เห็นบนหนาว บางครั้งก็ปวดร้าว แต่เราไม่ท้อ ขอยืนสู้เพื่อวันใหม่
วันที่ใกล้มาถึง คือวันอันสดใส ผู้คนรุ่นใหม่(แบ่งหัวใจให้แก่กัน) (สำนึกในคุณแผ่นดิน)
มีประเพณีโบราณ สงกรานต์วันขึ้นปีใหม่ วันลอยกระทงของไทย ในคืนเพ็ญเดือนสิบสอง
วัฒนธรรมยืนยาว ผู้คนรักใคร่ปรองดอง เผ่าไทยทั้งผอง พี่น้องกันไซ่อื่นไกล
บางทีก็เห็นบนหนาว บางครั้งก็ปวดร้าว แต่เราไม่ท้อ ขอยืนสู้เพื่อวันใหม่
วันที่ใกล้มาถึง คือวันอันสดใส ผู้คนรุ่นใหม่(แบ่งหัวใจให้แก่กัน) (สำนึกในคุณแผ่นดิน)
ไทยแลนด์ ไทยแลนด์ ไทยแลนด์ สามัคคี สามัคคีประเทศไทย
ไทยแลนด์ ไทยแลนด์ ไทยแลนด์สามัคคี สามัคคีประเทศไทย
มีความทรงจำดีๆ มีความสุขที่ใดๆ จงบอกใครๆ ว่านี่คือแผ่นดินนี้
แผ่นดินอันเป็นตำนาน ผู้คนมีอิมพิฟใจ จงบอกเขาไป ว่านี่คือแผ่นดินไทย
บางทีก็เห็นบนหนาว บางครั้งก็ปวดร้าว แต่เราไม่ท้อ ขอยืนสู้เพื่อวันใหม่
วันที่ใกล้มาถึง คือวันอันสดใส ผู้คนรุ่นใหม่(แบ่งหัวใจให้แก่กัน) (สำนึกในคุณแผ่นดิน)
เรามีตะวันดวงเดียว ไม่มีพระจันทร์ดวงใด สว่างสดใส เท่าเรามองจากมุมนี้
มุมที่มีใจแห่งรัก แห่งความเมตตาอารี พวกเราน้องพี่ สามัคคีประเทศไทย
เรามีตะวันดวงเดียว ไม่มีพระจันทร์ดวงใด สว่างสดใส เท่าเรามองจากมุมนี้
มุมที่มีใจแห่งรัก แห่งความเมตตาอารี พวกเราน้องพี่ สามัคคีประเทศไทย
ไทยแลนด์ ไทยแลนด์ ไทยแลนด์สามัคคี สามัคคีประเทศไทย
ไทยแลนด์ ไทยแลนด์ ไทยแลนด์สามัคคี สามัคคีประเทศไทย
ไทยแลนด์ ไทยแลนด์ ไทยแลนด์สามัคคี สามัคคีประเทศไทย
ไทยแลนด์ ไทยแลนด์ ไทยแลนด์สามัคคี สามัคคีประเทศไทย

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคี
เรื่อง เพลงสามัคคีประเทศไทย

นักเรียนฟังซีดีเพลงสามัคคีประเทศไทยจบแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในเพลง

.....
.....

2. บอกคำสำคัญของเพลงพร้อมบอกความหมาย

.....
.....

3. ใจความสำคัญของเพลงคืออะไร

.....
.....
.....
.....

4. ข้อคิดที่ได้จากเพลง

.....
.....
.....
.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในเพลง

กิจกรรมนิทานคติ “ชวานากับกิ่งไผ่”

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคี

นิทานคติเรื่อง ชวานากับกิ่งไผ่

ครอบครัวชวานาครอบครัวหนึ่ง มีลูกชายหลายคน ชวานาหวังให้ลูกๆ ช่วยกันทำมาหากิน จะได้ปลูกข้าวได้มากๆ เขาเลี้ยงดูและรักลูกๆ ทุกคน แต่เหล่าเด็กๆ ก็ยังถกเถียง ทะเลาะกันอยู่บ่อยๆ พวกเขาถึงงานกัน ไม่ช่วยเหลือกัน ทำให้ชวานารู้สึกเศร้าใจยิ่งนัก

ทุกเช้าเด็กๆ จะตื่นสาย ใช้เวลากินข้าวเช้านาน และก็เถียงกันไปทำงาน ทำให้งานต่างๆ เหลือค้างจำนวนมาก เมื่อลูกๆ ยังเด็ก พ่อก็ทำทุกอย่างที่ลูกๆ เหลือค้างไว้ แต่ยิ่งนานวันยิ่งมากขึ้น พ่อรู้ตัวว่าไม่นานเมื่อเขาแก่ตัวลง หากลูกๆ ยังเป็นเช่นนี้คงไม่อาจเลี้ยงตัวเองรอดได้ ดังนั้นเขาจึงคิดที่จะสั่งสอนลูกๆ ให้รักกัน

วันหนึ่งชวานาพาลูกๆ เดินทางออกจากบ้านไปที่ท้ายบ้าน ที่นั้นมีกอไผ่กอใหญ่อยู่ เขาให้ลูกๆ ตัดกิ่งไผ่ไผ่มาคนละท่อน เด็กๆ ตัดกิ่งไผ่ไผ่มาใหญ่บ้างเล็กบ้าง ชวานาจึงบอกให้ลูกๆ มานั่งรวมกัน แล้วบอกให้เด็กลองหักไผ่ไผ่ดู พวกเขาเด็กๆ ไม่รู้ว่าพ่อต้องการอะไร คิดว่าคงจะหาคนที่แข็งแรงที่สุดในพวกเขา จึงรู้สึกแข่งขันกัน คนที่ตัดกิ่งไผ่เล็กๆ มารู้สึกยินดี จึงยิ้มแย้ม เย้ยหยันคนอื่น แล้วก็หักกิ่งไผ่ก่อน คนอื่นๆ ก็พยายามหักตาม แม้เด็กคนที่ตัดกิ่งไผ่ที่ใหญ่หน่อยก็ยังพยายามและหักกิ่งไผ่ของตนเองได้ แต่แล้วชวานาก็ให้ลูกๆ ไปตัดกิ่งไผ่อีก เด็กๆ เดินไปที่กอไผ่อย่างงุนงง สงสัยว่าพ่อต้องการอะไรกันแน่ แต่เพื่อความไม่ประมาททุกคนมองกันและกัน จากนั้นก็เลือกกิ่งไผ่ที่ขนาดใกล้เคียง กันตัดแล้วนำมาให้พ่อ คราวนี้พ่อหยิบกิ่งไผ่จากลูกๆ ทุกคนมาแล้วเอาเชือกมัดมัดกิ่งไผ่ทั้งหมดเข้าด้วยกัน จากนั้นบอกกับลูกๆ ให้หักกิ่งไผ่มัดนี้ให้ได้ เด็กๆ ต่างมองหน้ากัน ทุกคนต่างก็รู้ว่ามันทำไม่ได้ แต่เมื่อพ่อสั่งก็มองกัน ไปมา แล้วลูกคนโตก็ออกมาก่อน เขาก็พยายามหักมัดไผ่ แต่ก็ทำไม่ได้ ลูกคนอื่นๆ ค่อยๆ ทขอยกันออกมาหัก แต่แล้วก็ไม่มีใครหักมัดไผ่ได้ ตอนนั้นพวกเขาพากันเงยบ และไม่มีใครเย้ยหยันใคร เพราะต่างก็หักกิ่งไผ่ไม่ได้

ชวานาเดินไปตบไหล่ลูกๆ ทุกคน จากนั้นเรียกทั้งหมดให้นั่งล้อมวง แล้วหยิบมัดไผ่มาวางตรงหน้า แล้วก็หยิบกิ่งไผ่ขึ้นมาอีกกิ่งหนึ่ง แล้วสอนลูกๆ ว่า

“กิ่งไผ่ นะ ไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ แต่ถ้ามันอยู่เดี่ยวๆ มันก็แค่กิ่งไผ่ จะหักจะงอ หรือจะทำอะไรก็ทำได้ง่ายๆ” จากนั้นชวานาก็หักกิ่งไผ่ แล้วหยิบมัดไผ่มาถือ พลางพูดต่อว่า

“แต่กิ่งไผ่เล็กๆ ถ้ามัดรวมกัน มันก็จะแข็งแรง ไม่ว่าจะลองหักสักกี่ครั้งก็หักไม่ได้ใช่ไหม ลูกๆ รู้อะไรไหม เวลาพวกลูกๆ ทะเลาะกัน เกียงงานกัน มันเหมือนอะไร มันก็เหมือนกิ่งไผ่เล็กๆ เหล่านี้ ลูกแต่ละคนก็คือไผ่คนละกิ่ง ต่างคนต่างอยู่ ไม่รักไม่ช่วยกัน ใครเขาจะมาทำร้าย มารังแก ก็ทำได้ง่าย แต่ถ้าลูกๆ รู้สึกรักกัน สามัคคีกัน ก็จะเป็นเหมือนกิ่งไผ่มัดนี้ ไม่ว่าใครจะทำอะไรก็ทำไม่ได้ ไม่ว่าเรื่องราวจะใหญ่เล็กอย่างไรก็สามารถฟันฝ่าไปได้ พ่อหวังว่าลูกคงเข้าใจนะ”

เด็กๆ มองหน้ากันไปมา แล้วก็รู้สึกเต็มคั่นที่พ่อสอนในครั้งนี้ จากนั้นชานาก็พาลูกๆ กลับบ้าน ที่บ้านแม่เตรียมอาหารมื้อเย็นไว้รอพวกเขา ทั้งหมดมีความสุขมาก และหลังจากนั้นเด็กๆ ก็ไม่ทะเลาะ และรู้จักที่จะช่วยเหลือกันและกัน

แบบฝึกประกอบกิจกรรมชุดที่ 7 ด้านความสามัคคี
นิทานคติเรื่อง ชวนากับกิ้งไผ่

นักเรียนอ่านนิทานคติชวนากับกิ้งไผ่จบแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

1. คุณธรรมที่ปรากฏในเรื่องนี้

.....
.....
.....

2. สรุปใจความสำคัญจากเรื่องนี้

.....
.....
.....

3. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้

.....
.....
.....

4. สามัคคีมีความหมายว่าอย่างไร

กิจกรรม “วีรกรรมของชาวบ้านบางระจัน”

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคี เรื่อง วีรกรรมของชาวบ้านบางระจัน

เหตุการณ์และบทบาทของชาวบ้านบางระจัน เกิดขึ้นเมื่อพม่ายกทัพทั้งทัพบกและทัพเรือมาตี กรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 2306 ในระหว่างนั้น หัวเมืองทั้งใต้และเหนือของไทยเสียแก่พม่าไปหลายเมืองคนไทยที่ได้รับความเดือดร้อนต้องพากันครอบครัวหลบหนีเข้าป่าไปเป็นจำนวนมาก ในขณะนั้น มีคนไทยกลุ่มหนึ่งคิดต่อสู้กับพม่า บอกข่าวชักชวนชาวบ้าน นัดแนะทำกลลวงพม่าแล้วฆ่าพม่าไปจำนวนไม่น้อย

จากนั้นกลุ่มคนไทยดังกล่าวได้พากันหลบหนีพม่าไปหาพระอาจารย์ธรรมโชติ ที่วัดเขาเดิมบางนางบวช พระอาจารย์ผู้นี้มีวิชาอาคมเป็นที่ยกย่องนับถือของชาวบ้าน กลุ่มคนไทยจึงได้นิมนต์ให้ไปอยู่ที่วัดโพธิ์เก้าต้น ในขณะนั้นมีราษฎรชาวเมืองวิเศษไชยชาญ ชาวเมืองสิงห์และเมืองสรรคร์ พากันหลบหนีพม่ามาชุมนุมกันที่หมู่บ้านบางระจันกันมากมาย ด้วยหมู่บ้านแห่งนี้มีชัยภูมิที่ดียากที่พม่าจะยกทัพเข้ามาตีทั้งยังมีเสบียงอาหารอุดมสมบูรณ์ หัวหน้ากลุ่มคนไทยพากันหลบหนีมาชุมนุมกันที่นี้ โดยมีพรรคพวกที่เป็นชาวบ้านติดตามมาอยู่ด้วย ชาวบ้านบางระจันได้ร่วมมือกันสร้างค่ายขึ้นล้อมรอบหมู่บ้าน จัดกำลังคนเป็นหมวดหมู่ทำหน้าที่รักษาค่าย เตรียมหาอาวุธไว้ต่อสู้กับศัตรู วางกองสอดแนมคอยสืบข่าวความเคลื่อนไหวของฝ่ายพม่า

ค่ายจำลองบางระจันพระอาจารย์ธรรมโชติโบสถ์พระธรรมโชติ เกจิอาจารย์ผู้เรืองวิชาอาคมที่เคารพบูชาในค่ายบางระจันของเหล่าผู้กล้าแห่งบ้านบางระจัน ฝ่ายพม่าที่ตั้งอยู่ที่วิเศษไชยชาญรู้ว่าพวกคนไทยที่ฆ่าพม่าตาย พากันหลบหนีมาอยู่ที่ค่ายบางระจัน จึงส่งกำลังทหารตามมาจับ ชาวบ้านบางระจันรู้ว่าพม่ายกทัพมาที่บางระจัน จึงจัดกองกำลังขึ้นรับศึกพม่า เหล่านักรบชาวบ้านไทยสามารถรบเอาชัยชนะพม่าได้เป็นครั้งแรก กิตติศัพท์ของชาวบ้านบางระจันจึงเป็นที่เลื่องลือไปทั่วคนไทยที่หลบซ่อนตามแวงหัวเมืองใกล้เคียงพากันมาสมทบกับนักรบบางระจันเพิ่มขึ้น หัวหน้านักรบบางระจันจึงจัดตั้งกองกำลังเป็นหมวดหมู่ควบคุมกันเอง แบบเดียวกับกองทัพหลวงและต่างฝึกเพลงอาวุธและยุทธวิธีต่อสู้ เตรียมพร้อมที่จะสู้ศึกกับพม่าทุกเวลา ฆ้อง เครื่องมือส่งสัญญาณอาวุธโบราณต่างๆ เมื่อตอนที่ชาวบ้านบางระจันใช้ ระหว่างต่อสู้ข้าศึกที่ชาวบ้านบางระจันใช้ในการสู้รบ

นักรบบางระจันแม้จะมีกำลังเป็นรองฝ่ายพม่า แต่สามารถตอบโต้การ โจมตีของข้าศึกจนแตกพ่ายไปได้ถึง 7 ครั้ง ความเก่งกล้าสามารถของนักรบบางระจันเป็นที่เกรงกลัวและครั่นคร้ามแก่ศัตรูมากยิ่งขึ้นจนกระทั่งฝ่ายพม่าวางแผนและเกณฑ์กำลังพลจำนวนมาก มุ่งมาโจมตีค่ายชาวบ้านบางระจันอย่างเต็มที่ ในขณะที่ชาวบ้านบางระจันซึ่งมีกำลังคนน้อย และเสียชีวิตลงไปไม่น้อยจากการรบที่ผ่านมา ประกอบกับไม่มีอาวุธปืนที่มีอำนาจเพียงพอที่จะรับศึกพม่า จนกระทั่งในที่สุดพม่าสามารถตีค่ายบางระจันแตก นักรบบางระจันต่อสู้จนเสียชีวิตล้มตายอยู่ในค่ายมากมาย รวมเวลาต่อสู้กับพม่าได้นาน 5 เดือน

การรบครั้งสุดท้ายของชาวบ้านบางระจันวีรกรรมของชาวบ้านบางระจัน นับเป็นการเสียสละที่ยิ่งใหญ่ เป็นพลังของประชาชนชาวบ้านธรรมดาที่มีต่อประเทศชาติ สามารถสู้รบต่อด้านข้าศึกด้วยความกล้าหาญ พลังแห่งความสามัคคีความรักชาติ อันเป็นแบบอย่างแห่งการเสียสละอันใหญ่หลวง

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคี
เรื่อง วีรกรรมชาวบ้านบางระจัน

นักเรียนอ่านเรื่องวีรกรรมชาวบ้านบางระจันจบแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

1. คุณธรรมที่ปรากฏในเรื่องนี้

.....
.....

2. สรุปใจความสำคัญจากเรื่องนี้

.....
.....
.....

3. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้

.....
.....
.....

4. สามัคคีมีความหมายว่าอย่างไร

แบบทดสอบหลังเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคี

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบหลังเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
 2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
- *****
1. การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองคองกัน โดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม ไม่ยุ่งยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ตรงกับความหมายของใด
 - ก. ความมีวินัย
 - ข. ความมีน้ำใจ
 - ค. ความสามัคคี
 - ง. ความเสียสละ
 2. ภาพยนตร์เรื่องใดแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของด้านความสามัคคีมากที่สุด
 - ก. ชุนศึก
 - ข. แผลเก่า
 - ค. สุริโยทัย
 - ง. บางระจัน
 3. การกระทำในข้อใดแสดงถึงความสามัคคี
 - ก. มงคลและน้อยหน่านำเงินไปมอบให้มูลนิธิเด็ก
 - ข. ชาญุฑธกับเพื่อนๆ ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน
 - ค. สรยุทธกับเพื่อนนำสิ่งของไปบริจาคที่บ้านพักคนชรา
 - ง. กฤษณะชวนสุพัตราไปบริจาคโลหิตที่สภากาชาดไทย

4. กรรชัยและเพื่อนๆ ได้รับมอบหมายให้ช่วยขายบัตรสอยดาวในงานประจำปีของโรงเรียน กรรชัยจึงนัดประชุมกลุ่มเพื่อน เพื่อเตรียมตัววางแผนการทำงาน สุชาติเป็นคนหนึ่งที่มักจะหลีกเลี่ยงในการทำงานกับเพื่อนเสมอ ถ้านักเรียนเป็นกรรชัย นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ไม่ใช่สุชาติทำงาน เพราะเกรงว่าจะล่าช้า
 - ข. เปิดโอกาสให้สุชาติทำงานเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ
 - ค. บอกสุชาติว่าคนที่เอาเปรียบคนอื่น เป็นคนไม่ดี
 - ง. พยายามให้สุชาติทำงานให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้
5. ในช่วงโมงสังคมศึกษา ครูต้องการให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเรื่อง มารยาทไทย ในห้องสมุด โดยให้นักเรียนเลือกว่าจะทำงานเดี่ยวหรืองานกลุ่ม ถ้านักเรียนเป็นน้อยหน้า นักเรียนจะอย่างไร
- ก. เลือกทำงานกลุ่ม เพราะจะได้ช่วยเหลือและปรึกษาหารือกัน
 - ข. เลือกทำงานกลุ่ม เพราะทำหลายคนสนุกดี มีเพื่อน มีคนช่วยทำงาน
 - ค. เลือกทำงานเดี่ยว เพราะคิดว่าตนเองน่าจะทำงานออกมาได้ดีมากกว่าคนอื่น
 - ง. เลือกทำงานเดี่ยว เพราะว่าถ้าทำงานกลุ่มกลัวว่าเพื่อนๆ จะไม่ช่วยกันทำงาน

เฉลยแบบทดสอบ
ชุดกิจกรรมที่ 7 ด้านความสามัคคี

ก่อนเรียน

1. ค
2. ค
3. ค
4. ก
5. ข

หลังเรียน

1. ค
2. ง
3. ข
4. ข
5. ก

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนประกอบชุดกิจกรรมที่ 7

ด้านความสามัคคี

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	ประจำ 2	บางครั้ง 1	ไม่เคย 0
1. ปกติใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
2. รับผิดชอบต่อตน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี			
3. มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน			
4. เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม			
5. เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มกับเพื่อนจนเสร็จ			
6. ช่วยเพื่อนปรับปรุงงานของกลุ่มเพื่อมีความผิดพลาด			
7. ไม่ต่อว่าหรือโกรธเมื่อเพื่อนในกลุ่มทำงานผิด			
8. สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ทุกคน			
9. แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เพื่อให้งานกลุ่มสำเร็จ			
10. เต็มใจช่วยเหลือเพื่อนทุกคนเมื่อมีโอกาส			
รวม			
รวมคะแนนทั้งหมด			

สรุปนักเรียนมีพฤติกรรมความสามัคคี อยู่ในระดับ

- ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติประจำ” ไม่เกิน 4 ข้อ)
- ไม่ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติบางครั้ง” เกิน 4 ข้อ)

ชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

ประกอบด้วย

1. จุดประสงค์และแนวการปฏิบัติกิจกรรม
2. แบบทดสอบก่อนเรียน
3. กิจกรรมการศึกษาฟังเพลง “เกิดมาพึ่งกัน”
4. กิจกรรมอ่านสารคดี นายคาบตำรวจวิชัย สุริยุท ผู้ปลูกต้นไม้ 2 ล้านต้น
5. กิจกรรมอ่านกาพย์ยานี 11 จิตสาธารณะ
6. แบบทดสอบหลังเรียน
7. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ

จุดประสงค์ และแนวการปฏิบัติกิจกรรม

1. จุดประสงค์ของชุดกิจกรรม

เมื่อนักเรียนได้เรียนจากชุดกิจกรรมการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ชุดที่ 8 ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ นี้แล้วจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

1) มีความรู้ ความเข้าใจตระหนักใน ความสำคัญ และปัญหา ในด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ

2) เพื่อฝึกปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

3) เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะให้มีความ
ยั่งยืน

2. แนวการปฏิบัติกิจกรรม

แนวการปฏิบัติชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะมีดังนี้
ก่อนเรียนชุดกิจกรรม

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ระหว่างเรียนชุดกิจกรรม

1) ให้นักเรียนฟังซีดีเพลงและร่วมร้องเพลง โดยใช้กิจกรรมการศึกษาฟังเพลง
“เกิดมาฟังกัน” และตอบคำถาม

2) ให้นักเรียนอ่านสารคดี โดยใช้กิจกรรมนายดาบตำรวจวิชัย สุริยุท ผู้ปลูกต้นไม้
2 ล้านต้น และตอบคำถาม

3) ให้นักเรียนอ่านกาพย์ยานี 11 โดยใช้กิจกรรมกาพย์ยานี 11 จิตสาธารณะ และ
ตอบคำถาม

หลังเรียนชุดกิจกรรม

1) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

2) การประเมินผล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาซักถามนักเรียนแบบ
ไม่เป็นทางการและการใช้แบบทดสอบด้านคุณธรรมจริยธรรม การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของ
นักเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
- *****
1. การแสดงออกด้วยความเอื้อเฟื้อ แบ่งปันสิ่งของ ไม่เห็นแก่ตัว ใช้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ตลอดทั้งรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความหมายตรงกับข้อใด
- ก. ความเสียสละ
 - ข. ความสามัคคี
 - ค. ความมีน้ำใจ
 - ง. ความมีสัมมาคารวะ
2. รุ่งทิวาและแก้วใจเป็นเพื่อนร่วมชั้นกัน แต่ไม่ค่อยได้คุยและสนิทสนมกันมากนัก วันหนึ่งหลังจากเลิกเรียนวิชาพลศึกษา รุ่งทิวารีบไปซื้อน้ำมาดื่ม ส่วนแก้วใจเดินตามมาทีหลัง ถ้านักเรียนเป็นรุ่งทิวานักเรียนจะอย่างไร
- ก. ถามแก้วใจว่าดื่มน้ำไหม
 - ข. รีบดื่มน้ำแล้วไปเข้าห้องน้ำ
 - ค. ถามแก้วใจว่าจะเดินไปไหน
 - ง. ถ้าแก้วใจขอดื่มน้ำก็จะให้ดื่ม
3. คุณครูและนักเรียนในวิทยาลัย ร่วมกันปลูกป่าชายเลนในวันพ่อแห่งชาติ แสดงถึงการมีจิตสาธารณะด้านใด
- ก. รักษาสิ่งแวดล้อม
 - ข. รักษาสาธารณสมบัติ
 - ค. อนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน
 - ง. สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. เนาวรัตน์ ยุกตะนันท์ รับอาสาไปช่วยวัดความดันคนเจ็บ บริการคนไข้ และเรียกรถแท็กซี่ให้คนป่วยที่โรงพยาบาลรามาริบัติทุกวันทั่ววัน ที่สำคัญคือไปช่วยแต่งหน้าศพในห้องดับจิตตอนเช้าๆ แทบทุกวัน ข้าวของเครื่องใช้ก็เตรียมไปเอง ตรงกับการกระทำข้อใด
- ก. การเสียสละ
 - ข. การมีน้ำใจ
 - ค. การสร้างวินัย
 - ง. การมีจิตสาธารณะ
5. เพราะเหตุใดเยาวชนจึงต้องให้ความสำคัญกับจิตสาธารณะ
- ก. เพราะจิตสาธารณะทำให้คนในสังคมลดการเห็นแก่ตัว
 - ข. เพราะจิตสาธารณะย่อมก่อให้เกิดปัญหาอันน้อยในสังคม
 - ค. เพราะจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่ควรระมัดระวังไม่ให้เกิดขึ้น
 - ง. เพราะจิตสาธารณะทำให้คนในสังคมมีสาธารณสมบัติใช้

กิจกรรมฟังเพลง “เกิดมาฟังกัน”

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ

เรื่อง ฟังเพลง เกิดมาฟังกัน

ศิลปิน : สุเทพ วงศ์กำแหง

..เกิด เป็นคนอย่าเห็นแก่ตน แหละ ดิ ถึงจะมี ร่ำรวย สุขสันต์
จน หรือมี ไม่เป็นที่ สำคัญ แม้รักกัน ฟัง พา อย่าไปตัด ไมตรี

เกิดมาฟังกัน ผิว พรรณ ไช้แบ่งศักดิ์ศรี วันนี้ เราอยู่ คิดดูให้ดี
ถึงจะจน จะมี อย่าไปสร้างเวรกรรม ชื่นทำชั่วไป อาจต้อง ใช้กรรมเวร

..อย่างมกาย โลกหลง เพราะคงจะเกิดลำเค็ญ สร้างบุญพระท่านคงเห็น
ร่วมเย็นพันความกังวล ถึงวิบัติขัดสน ผลบุญนำไป สืบธรรมมันใจ
ไม่ต้อง ไปกังวล ถึงจะมีจะจนจะเกิดกุศลคลใจ

(Solo...)

..เกิดเป็นคนอย่าเห็นแก่ตน แหละ ดิ ถึงจะมี ร่ำรวย สุข สันต์
จน หรือมีไม่เป็นที่ สำคัญ แม้รักกัน ฟัง พา อย่าไปตัด ไมตรี

เกิดมาฟังกัน ผิวพรรณ ไช้แบ่งศักดิ์ศรี วันนี้ เราอยู่ คิดดู ให้ดี ถึงจะจนจะมี
อย่าไปสร้างเวรกรรม ชื่นทำ ชั่วไป อาจต้อง ใช้กรรมเวร

..อย่างมกาย โลกหลง เพราะคงจะเกิดลำเค็ญ สร้างบุญพระท่านคงเห็น
ร่วมเย็นพันความกังวล ถึงวิบัติขัดสนผลบุญนำไป สืบธรรมมันใจ
ไม่ต้อง ไปกังวล ถึงจะมีจะจนจะเกิดกุศลคลใจ

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ
เรื่อง ฟังเพลงเกิดมาฟังกัน

นักเรียนฟังเพลงเกิดมาฟังกันจบแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในเพลง

.....
.....

2. บอกคำสำคัญของเพลงพร้อมบอกความหมาย

.....
.....

3. ใจความสำคัญของเพลงคืออะไร

.....
.....
.....

4. ข้อคิดที่ได้จากเพลง

.....
.....
.....
.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในเพลง

กิจกรรมอ่านสารคดี นายดาบตำรวจวิชัย สุริยยุทธ

ผู้ปลุกต้นไม้ 2 ล้านต้น

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

เรื่อง นายดาบตำรวจวิชัย สุริยยุทธ ผู้ปลุกต้นไม้ 2 ล้านต้น

นายดาบตำรวจวิชัย สุริยยุทธ ผู้บังคับงานหมู่สอบสวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ วัย 58 ปี กลายเป็นคนดังชั่วข้ามคืน เมื่อเครื่องคัมพูกำลังยี่ห้อหนึ่งนำเรื่องราวชีวิตจริงของ ?คนบ้า? ที่อุทิศเวลาในชีวิตร่วม 20 ปี ก้มหน้าก้มตาปลุกต้นไม้ทุกวันโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มาถ่ายทอดในหนังสือโฆษณารุ่นใหม่

เรื่องราวในโฆษณารุ่นนั้น บอกเล่าชีวิตจริงของนายดาบตำรวจผู้ใช้เวลาว่างจากงานราชการ ออกปลุกต้นไม้ทุกวันตามที่รกร้างว่างเปล่า ไร่เลื่อนนน ที่ดินสาธารณะ ฯลฯ ปลูกโดยที่ไม่มีนายสั่ง ไม่มีค่าตอบแทนใดๆ จะมีบ้างก็เสียงหัวเราะลอยลมของเด็กๆ และชาวบ้านที่คิดว่าเขาเป็นบ้า

เวลาผ่านไปเกือบ 20 ปี อำเภอปรังค์ภูซึ่งเคยเป็นอำเภอที่แห้งแล้งยากจนที่สุดในประเทศ กลับร่มรื่นเขียวชอุ่มไปด้วยต้นไม้ขนาดมหึมา โดยเฉพาะต้นตาลที่นับได้ไม่ต่ำกว่า 2 ล้านต้น ไม่รวมไม้ชนิดอื่นๆ ไม่ว่าต้นยางนา ต้นคูณ ต้นสะเดา ต้นจี่เหล็ก ฯลฯ ราว 2 ปีก่อนสารคดีตีพิมพ์บทสัมภาษณ์ชีวิตของนายดาบตำรวจวิชัย สุริยยุทธ นับเป็นครั้งแรกที่สังคมได้รู้จักกับดาบวิชัย--คนบ้าผู้ปลุกต้นไม้ 2 ล้านต้น อย่างละเอียด หลังจากนั้นชื่อของดาบวิชัยก็เริ่มเป็นที่รู้จักในสังคม จนดังเป็นพลุแตกเมื่อหนังสือโฆษณารุ่นนี้ออกอากาศทางโทรทัศน์เมื่อต้นปีที่ผ่านมานี้

ดาบวิชัยกลายเป็นคนดังระดับประเทศ หน่วยงานต่างๆ ทั้งรัฐและเอกชนหันมาให้ความสนใจ มอบรางวัลและเกียรติบัตรให้ในฐานะบุคคลผู้มีความซื่อสัตย์และเสียสละ ขณะที่รายการวิทยุ โทรทัศน์หลายรายการก็เข้าคิวรอที่จะสัมภาษณ์ชีวิตของนายดาบผู้นี้ต่อเนื่องกันมาอีกหลายเดือน

สารคดีได้พบกับดาบวิชัยอีกครั้งเมื่อเขาเดินทางมารับโล่เกียรติคุณในกรุงเทพฯ และถือโอกาสแวะมาทักทายเราถึงสำนักงาน ดาบวิชัยได้เล่าให้เราฟังถึงเรื่องราวหลายอย่างที่เข้ามาในชีวิต

ทีมงานที่มาถ่ายทำโฆษณาเขาบอกว่ารู้จักผมใน สารคดี เขาอ่านข้อมูลในนั้นแล้วก็ส่งคนมาหาข้อมูลเพิ่มเติมที่อำเภอปรางค์อยู่หลายครั้ง ก่อนจะตกลงกัน จากนั้นเขาก็ยกทีมมาถ่ายทำ 3 วันติดต่อกัน คนแห่มาดูทั้งอำเภอเหมือนถ่ายหนัง

หลังจากที่โฆษณาออกฉายทางทีวี บางคนก็ไม่เชื่อว่าผมมีตัวตนจริง แรงเซอร์โพรโมตชั่นเองหรือเปล่า คนมารู้ว่าผมมีตัวตนจริงๆ ก็เมื่อไปออกรายการ ถึงลูกถึงคน และรายการ ทไวไลท์ โชว์ 2 รายการนี้เป็นรายการที่ทำให้คนเริ่มหันมาสนใจ เพราะเมื่อก่อนนี้ไม่ค่อยมีใครเชื่อว่าผมปลูกต้นไม้ได้เยอะขนาดนี้?

ทุกวันนี้แม้จะกลายเป็นคนมีชื่อเสียง คาบวิชัยก็ยังปลูกต้นไม้เหมือนเดิม ยังใช้มอเตอร์ไซค์คู่ชีพที่อายุสิบกว่าปีเป็นพาหนะ บรรทุกเมล็ดพันธุ์ไปปลูกตามที่ต่างๆ แต่ปีคาบวิชัยจะเริ่มปลูกต้นไม้ก่อนหน้าฝน โดยเลือกวันที่ 1 พฤษภาคมเป็นวันแรกของการปลูกต้นไม้ ถือเป็นงานให้เกียรติวันแรงงานแห่งชาติ

ผมยังปลูกต้นไม้เป็นกิจวัตรประจำวันเหมือนเดิมทั้งเช้าและเย็น มันเป็นนิสัยติดตัวไปแล้ว แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยสะดวกเหมือนเมื่อก่อน มีพวกสื่อต่างๆ ไปหาบ่อย ไม้ก็ต้องเข้ากรุงเทพฯ มารับรางวัล หรือเป็นวิทยากรเดินสายไปพูดเรื่องการปลูกต้นไม้ตามที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เวลาที่ไม่มีคนไปหาไม่มีสื่อไปหา ผมก็ปลูกต้นไม้ทุกวัน วันไหนเป็นเทศกาลพิเศษ ผมจะขอความร่วมมือจากชาวบ้านมาช่วยกันปลูกต้นไม้ ผมปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ ไม่ได้ปลูกด้วยกล้า ไม้ ถ้าปลูกด้วยกล้าไม้มันก็จะไม่ได้มากเหมือนอย่างนี้ เทคนิคการปลูกก็คือปลูกก่อนหน้าฝนและช่วงฝน ดินที่ปลูกต้องโปร่ง มีความชุ่มชื้น พอฝนตกมาเมล็ดก็งอก รากแก้วก็หยั่งลึก นี่ถ้าหากว่าไม่ถูกไฟไหม้ไปบ้าง มันก็จะเพิ่มกว่านี้อีกหลายเท่า แต่ก็ยังดีที่ผมปลูกต้นตาลซึ่งทนสภาพความแห้งแล้งได้ดี แล้วปลูกไม้อื่นๆ ทุกอย่างที่ดินได้ อย่างขี้เหล็ก ต้นหว้า ต้นไม้บางชนิดลำต้นก็สามารถเอาไปใช้ประโยชน์ในอนาคต เช่น ต้นยางนา ต้นมะค่า

คิดไปแล้วที่ผ่านมาน่าจะปลูกไปแล้วมากกว่า 2 ล้านต้น คือเราเอาเมล็ดพันธุ์ไปหยอดตามขอบถนน ริมห้วยหนองคลองบึง วันละ 400-500 ต้นได้ ถนนเยอะยิ่งปลูกเยอะ ถ้าถนนเก่าเราก็ปลูกตาล วันหนึ่งปลูกไม่ต่ำกว่า 100 เมล็ด เพราะต้นตาลมันทนไฟ ไม่ค่อยตาย ยิ่งเดี๋ยวนี้ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านมากขึ้น ก็ยิ่งปลูกได้มากขึ้น เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคมที่ผ่านมา เฉพาะต้นคูณก็น่าจะร่วมหมื่นต้นแล้ว เพราะคนที่มาร่วมปลูกเยอะ เดี่ยวนี้ประชาสัมพันธ้ง่าย คนเข้าใจมากขึ้น แต่ก่อนชาวบ้านนี้ว่าผมบ้าจริงๆ ตอนนี้เขาแค่ล้อเล่นว่าผมบ้า

ชีวิตผมไม่เปลี่ยนผมคงเส้นคงวาเหมือนเดิม ปณิธานเริ่มต้นอย่างไรบั้นปลายชีวิตก็อย่างนั้น อยากฝากขอขอบคุณสื่อต่างๆ ที่ไปค้นหาคนตัวเล็กๆ คนหนึ่งที่อยู่ในพงหญ้ากลางทุ่ง ในถิ่นทุรกันดารมาให้คนในสังคมรู้จัก ถ้าหากว่าใครเอาไปเป็นตัวอย่างได้ก็ดีสำหรับเขา แต่ส่วนตัวผมนั้นก็คง

เหมือนเดิมแหละ อย่างไรก็ตามก็อย่างนั้น เรียบง่ายและก็จะทำไปเรื่อยๆ จนกว่าสังขารจะไม่ไหว คิดว่ามรรคผลจากสิ่งที่เราทำมันเกิดกับชาวบ้าน ถ้าหากว่าทั้งประเทศมีคนทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ ประเทศชาติก็จะเจริญ อยากจะฝากกับพี่น้องชาวชนบททั้งหลายว่าถ้าเลียนแบบผมได้ก็จะดี มรรคผลเกิดที่ตัวเขาเองไม่ได้เกิดที่ใคร ถ้าเขาทำเขาก็ได้ของเขาเอง จะช้าก็ไม่เป็นไร ผมชอบอุดมคติที่ว่าการสร้างฐานะของตนเองคือการสร้างฐานะของชาติ ถ้าหลายๆ คนมาร่วมกันทำให้ตัวเองเหมือนอย่างผมทำมันก็มีพลัง?

สิ่งที่ติดตามมาอีกอย่างเมื่อกลายเป็นคนมีชื่อเสียง ก็คือเริ่มมีนักการเมืองหลายคนวิ่งเข้าหาบางคนมาขอให้ช่วยเป็นหัวคะแนนในการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกสมัยหน้า บางคนก็มาชวนให้เป็นสมาชิกพรรค แต่ดาวิชัยยืนยันหนักแน่นว่าไม่เล่นการเมืองเด็ดขาด

เล่นแล้วสู้เขาไม่ได้หรอก เราก็ไม่ชอบอยู่แล้วด้วย เราไม่ชอบความวุ่นวาย ถ้าเล่นการเมืองมันจะมาสร้างความวุ่นวาย เล่นการเมืองเมื่อไรปวดหัวเมื่อนั้น เพราะว่าเราไม่เอาใจใคร ผมว่าถ้ารักประเทศชาติจริงๆ ก็มาทำค้ายๆ ผมนี้แหละ ให้มีความจริงใจต่อผืนแผ่นดิน แล้วก็มีความจริงใจต่อตัวเอง ประเทศชาติก็เจริญเองแหละ

ที่มา : www.sarakadee.com

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ
เรื่อง นายดาบตำรวจวิชัย สุริยฤทธิ์ ผู้ปลูกต้นไม้ 2 ล้านต้น

นักเรียนอ่านเรื่องของนายดาบตำรวจวิชัยจบแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในสารคดี

.....

2. บอกคำสำคัญของการปลูกต้นไม้พร้อมบอกความหมายของความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

.....

3. บอกความสำคัญของความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

.....

4. ข้อคิดที่ได้จากการปลูกต้นไม้

.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในสารคดีนี้

กิจกรรมภาพยนตร์ 11 จิตสาธารณะ

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

เรื่อง ภาพยนตร์ 11 จิตสาธารณะ

บทประพันธ์ : คนธรรมดา

- อีสานถูกผลาญสิน หลายชีวิตแสนสิ้นหวัง
อุทกโศกประดัง ภัยพลังช่างร้ายแรง
- บ้านเรือนจมล้นหาย พังทลายทุกหนแห่ง

กลียุคปลุกแสดง หวานวิโยคบน โลกา

- แต่ฟ้าหลังประชุน มีไอรุ่นหนุนนำมา
จากใจชาวประชา ทั่วประเทศเขตสยาม
- ช่วยเหลือเอื้อการุณย์ เป็นผลบุญคุณอร่าม
อาหารอีกทั้งน้ำ ต่างร่วมแรงแลร่วมใจ
 - ธารหทัยที่ไหลหลั่ง สู่ฟากฝั่งผู้พบภัย
สวนกระแสชลาลัย ขึ้นวันใหม่ได้สุชี
- เพราะเป็นเพื่อนมนุษย์ จึงต้องหยุดสิ่งกาลิ
อีสานซึ่งทวิ ขอระลึกศรีทรวงมาน
- สายฤทัยเพื่อนแผ่นดิน ทั่วทุกถิ่นงามตระการ
เมตตาต่ออีสาน อีกผู้ทุกข์ทั้งดินแดน
- คือ...จิตสาธารณะ เสียสละสุขตนแทน
ปลดบ่วงความหวงแหน เมตตาต่อมหาชน
- เมืองเราขอมสกลไส ซาคิก้าวไกลไว้หมองหม่น
คุณธรรมนำใจคน สุขเหลือล้นชั่ววันรันดร์

แบบฝึกประกอบชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ
เรื่อง กาพย์ยานี 11 จิตสาธารณะ

นักเรียนอ่านกาพย์ยานี 11 จิตสาธารณะจบแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

1. บอกคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในกาพย์ยานี 11

.....

2. บอกคำสำคัญ 3 คำของกาพย์ยานี 11 พร้อมบอกความหมาย

.....

3. ใจความสำคัญของกาพย์ยานี 11 คืออะไร

.....

4. ข้อคิดที่ได้จากกาพย์ยานี 11

.....

5. ตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามที่ปรากฏในกาพย์ยานี 11

แบบทดสอบหลังเรียน
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบหลังเรียน มีจำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 3 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
- *****
1. เพราะเหตุใดเยาวชนจึงต้องให้ความสำคัญกับจิตสาธารณะ
 - ก. เพราะจิตสาธารณะทำให้คนในสังคมมีสาธารณสมบัติใช้
 - ข. เพราะจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่ควรระมัดระวังไม่ให้เกิดขึ้น
 - ค. เพราะจิตสาธารณะย่อมก่อให้เกิดปัญหาว่านวายในสังคม
 - ง. เพราะจิตสาธารณะทำให้คนในสังคมลดการเห็นแก่ตัว

 2. รุ่งทิวาและแก้วใจเป็นเพื่อนร่วมชั้นกัน แต่ไม่ค่อยได้คุยและสนิทสนมกันมากนัก วันหนึ่งหลังจากเลือกเรียนวิชาพลศึกษา รุ่งทิวารีบไปซื้อน้ำมาดื่ม ส่วนแก้วใจเดินตามมาที่หลัง ถ้านักเรียนเป็นรุ่งทิวานักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ถามแก้วใจว่าดื่มน้ำไหม
 - ข. รีบดื่มน้ำแล้วไปเข้าห้องน้ำ
 - ค. ถามแก้วใจว่าจะเดินไปไหน
 - ง. ถ้าแก้วใจขอดื่มน้ำก็จะให้ดื่ม

 3. การแสดงออกด้วยความเอื้อเฟื้อ แบ่งปันสิ่งของ ไม่เห็นแก่ตัว ใช้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ตลอดจนรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. ความสามัคคี
 - ข. ความเสียสละ
 - ค. ความมีน้ำใจ
 - ง. ความมีสัมมาคารวะ

4. คุณครูและนักเรียนในวิทยาลัย ร่วมกันปลูกป่าชายเลนในวันพืชมงคลแห่งชาติ แสดงถึงการมีจิตสาธารณะด้านใด
- ก. รักษาสิ่งแวดล้อม
 - ข. รักษาสาธารณสมบัติ
 - ค. อนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน
 - ง. สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. เยาวรัตน์ ยุกตะนันท์ รับอาสาไปช่วยวัดความดันคนเจ็บ บริการคนไข้ และเรียกรถแท็กซี่ให้คนป่วยที่โรงพยาบาลรามารักษาตีทุกวันที่ว่าง ที่สำคัญคือไปช่วยแต่งหน้าศพในห้องดับจิตตอนเช้าๆ แทบทุกวัน ข้าวของเครื่องใช้ก็เตรียมไปเอง ตรงกับการกระทำข้อใด
- ก. การเสียสละ
 - ข. การมีน้ำใจ
 - ค. การสร้างวินัย
 - ง. การมีจิตสาธารณะ

เฉลยแบบทดสอบ
ประกอบชุดกิจกรรมที่ 8 ด้านความมีน้ำใจ และจิตสาธารณะ

ก่อนเรียน

1. ค
2. ก
3. ก
4. ง
5. ก

หลังเรียน

1. ง
2. ก
3. ค
4. ก
5. ง

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนประกอบชุดกิจกรรมที่ 8
ด้านการมีน้ำใจและจิตสาธารณะ

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	ประจำ 2	บางครั้ง 1	ไม่เคย 0
1. เป็นผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ			
2. รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ส่วนรวม			
3. เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือ			
4. บริจาคเงิน แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ ตามกำลัง ความสามารถของตนเอง			
5. มีน้ำใจ ช่วยแก้ปัญหา หรือช่วยสร้างความสุขแก่ผู้อื่น			
6. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ โรงเรียนและชุมชนด้วยความเต็มใจ			
7. นำเพื่อประโยชน์ต่อ ชุมชน และสังคม			
8. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชั้นเรียน และ โรงเรียน			
9. เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหของส่วนรวมด้วยความเต็มใจ			
10. สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความกระตือรือร้น			
รวม			
รวมคะแนนทั้งหมด			

สรุปนักเรียนมีพฤติกรรมการมีน้ำใจและจิตสาธารณะ อยู่ในระดับ

- ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติประจำ” ไม่เกิน 4 ข้อ)
- ไม่ผ่านเกณฑ์ (ได้รับการประเมินระดับ “ปฏิบัติบางครั้ง” เกิน 4 ข้อ)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางศรินทร์ทิพย์ ภู์ลา
วัน เดือน ปี เกิด	8 มีนาคม พ.ศ. 2501
สถานที่เกิด	อำเภออ่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	244/20 หมู่ที่ 7 อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู ชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.....	ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนอ่อนพิบูลย์ อำเภออ่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.....	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.....	ศศ.บ. (ภาษาไทย) วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.....	คม. (การบริหารนวัตกรรมการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช